

**Universitatea Tehnică a Moldovei
Biblioteca Tehnico-științifică**

**Biblioteca Tehnico-științifică a UTM:
Parcurs evolutiv – 50 de ani
(sinteză documentară)**

Chișinău

Editura “Tehnica-UTM”

2014

CZU 027.7:378.4(478-25) (091)

Z 39

50 ani ai Bibliotecii Tehnico-științifice UTM

Autor: Natalia ZAVTUR

Redactori-consultanți: Zinaida STRATAN, Georgeta GHENGHEA
Copertă, tehnoredactare: Valentina NASTAS

DESCRIEREA CIP A CAMEREI NAȚIONALE A CĂRȚII

Zavtur, Natalia

Biblioteca Tehnico-științifică a UTM: Parcurs evolutiv – 50 de ani :
(sinteză documentară) / Natalia Zavtur ; red.-consultanți: Zinaida Stratan,
Georgeta Ghenghea ; Univ. Tehn. a Moldovei, Bibl. Tehnico-șt. – Chișinău
: Tehnica-UTM, 2014. – 206 p.

30 ex.

ISBN 978-9975-45-338-7.

027.7:378.4(478-25)(091)

Z 39

Bun de tipar 15.12.14

Formatul 60x84 1/16

Hârtie ofset.

Tipar RISO

Coli de tipar 13,0

Comanda nr.112

ISBN 978-9975-45-338-7.

© UTM, 2014

CUPRINS

Argument	4
Introducere.....	7
I. Constituirea și afirmarea bibliotecii în structura IPC (1964-1974)	9
II. Statutul de bibliotecă tehnico-științifică – o nouă latură a identității (1975-1990)	48
III. Biblioteca Tehnico-științifică – pe calea schimbării și a reformelor (1991-2014)	103
3.1. Dezvoltarea resurselor documentare	104
3.2. Informatizarea	117
3.3. Prelucrarea informației. Gestiunea sistemului de cataloage....	124
3.4. Asistența informațional-bibliografică	128
3.5. Servicii pentru utilizatori	137
3.6. Activitatea științifico-metodologică	148
3.7. Managementul bibliotecii	152
Încheiere	177
ANEXE	180
Anexa 1 Activitatea bibliotecii. Indicatori statistici.....	180
Anexa 2 Ordine (IPC)	195
Date cronologice.....	199
Listă de acronime	204

ARGUMENT

Publicațiile de biblioteconomie nu abundă astăzi cu lucrări retrospective. Faptul poate fi lesne înțeles, deoarece în condițiile ritmului înalt al schimbărilor, atenția cercetătorilor în mod conștient este concentrată pe problemele inovaționale. Cu toate acestea, evoluția fenomenelor, relația dintre istorie și prezent sunt obiecte de cercetare importante și necesare.

Prezentul studiu, ce vizează descrierea dezvoltării Bibliotecii Tehnico-științifice a Universității Tehnice din Moldova pe parcursul existenței sale – 50 de ani, are o motivație argumentată.

Mai întâi de toate, la anumite etape apare nevoia evaluării activității bibliotecii în timp și spațiu așa încât realizările actuale să fie percepute veridic, în raport cu alte niveluri de dezvoltare. Cu atât mai mult, jubileul de 50 de ani ai bibliotecii, alături de o largă campanie promoțională, obligă prezentarea unui tablou real, convingător a rezultatelor prin apelare la comparație.

Totuși, în profunzime, motivele sunt mult mai consistente, având importanță netrecătoare. Astfel, conștientizarea trecutului bibliotecii ar fortifica sentimentul de loialitate al bibliotecarilor. Ei vor putea aprecia efortul muncii, succesele, impactul, valorile cristalizate în timp, câștigând încredere și poate chiar mândrie pentru apartenența instituțională. Din experiența istorică pot fi trase anumite învățăminte, pot fi preluate anumite forme și metode de lucru, abandonate la timpul lor, dar potrivite unor situații noi. În cadrul studiului evolutiv poate fi urmărită legătura istorică, ceea ce este necesar pentru formarea viziunii în perspectivă. Istoria este și o componentă a identității bibliotecii, fără trecut imaginea ei este săracă și superficială. Elucidarea evoluției bibliotecii poate servi studierii istoriei UTM, perceperea căreia fără componenta informațională ar fi incompletă. Datele despre BTȘ ar suplini cunoștințele istorice despre bibliotecile și cultura Republicii.

Deși abordăm dezvoltarea bibliotecii retrospectiv, prezentul studiu nu este unul istoric; factorii de context mai curând i-am sugerat decât i-am examinat, iar linia istoriei am trasat-o până la ziua de azi. Este vorba despre un studiu de caz obișnuit. S-ar putea spune că am investigat istoria actualității bibliotecii, cu atât mai mult că segmentul cronologic al cercetării este mic, or unii angajați ai bibliotecii din anii '60 mai activează și azi în cadrul ei.

La baza documentării au stat materialele de arhivă. Am utilizat Arhiva Națională a Republicii Moldova, arhiva UTM, arhiva BTȘ, arhiva BCU a USM. Dintre materialele de bază consultate menționăm: rapoartele Rectorului; Procesele verbale ale Senatului UTM; rapoartele de activitate ale bibliotecii și ale subdiviziunilor ei; artefactele (elaborări metodice și bibliografice, documente de reglementare, texte ale comunicărilor, programe de instruire etc.); publicațiile referitoare la bibliotecă.

Cu regret, din cauza unor carențe privind gestiunea documentației de bibliotecă (lipsa unor rapoarte anuale din anii '80, descrierea superficială a activității bibliotecii în rapoartele din anii '90, variația schemelor de prezentare a datelor statistice etc.), munca a fost dificilă, nefiind posibilă prezentarea integrală a datelor statistice pentru toată perioada examinată. Astfel, în unele tabele indicatorii au fost reflectați din momentul, din care identificarea lor în continuare a fost posibilă de la an la an. Din motivul insuficienței de informație nu au fost elaborate tabele statistice pentru perioada ex-sovietică, deși s-a avut în vedere și lipsa încrederii pentru veridicitatea statisticii din acea perioadă, fiind bine cunoscut faptul falsificărilor, mai ales a datelor despre utilizarea bibliotecilor.

Materia de cunoștințe este sistematizată conform perioadelor de dezvoltare ale bibliotecii, pe care le-am evidențiat propriu. În interior sunt accentuate direcțiile de activitate, în unele cazuri - obiectivele majore, cum ar fi: extinderea funcției informaționale, informatizarea.

Suntem conștienți de faptul că forța motrice a dezvoltării bibliotecii o constituie factorul uman. Acolo, unde a fost posibil am personalizat acțiunile. Însă pentru a evoca implicația umană în toată amploarea ei este nevoie de un studiu special, bazat pe surse de dovezi suplimentare.

Privitor la terminologie menționăm: am utilizat denumirile unor instituții în felul cum au apărut în perioadele corespunzătoare; am folosit unii termeni specifici timpului așa ca *cititor* (nu utilizator), *cultura biblioteconomico-bibliografică* (nu cultura informației); pentru abrevieri și prescurtări este anexată o listă a descifrărilor.

Ținem să mulțumim tuturor colaboratorilor bibliotecii care au furnizat informații și asistență privind realizarea studiului, îndeosebi: L. Cotova, L. Popov, E. Plăcintă, E. Țurcan, D. Dabija, V. Șchiopu, E. Stratulat.

Fără îndoială, prezenta lucrare nu abordează întreg diapazonul dezvoltării BTȘ. Este un început, care atenționează asupra celor mai importante fenomene și fapte, în speranța incitării interesului pentru cercetările particulare: în profil de domenii de activitate, dezvoltarea filialelor, parteneriate etc. și a evoluției bibliotecilor, în general.

INTRODUCERE

Biblioteca Tehnico-științifică a UTM a traversat o cale intensă de dezvoltare pe parcursul a 50 de ani, perioadă în care a căpătat identitate, a acumulat experiență.

Ca organism social, Biblioteca a evoluat în timp și spațiu concret, fiind influențată de numeroși factori de context.

Mai întâi de toate, și-a lăsat amprenta asupra bibliotecii, anturajul social-politic. Faptul că a fost fondată și a funcționat timp de 25 de ani în cadrul statului ex-sovietic a lăsat urme adânci. Ea a cunoscut avantajele achiziției planice a publicațiilor, asigurării satisfăcătoare cu personal și, în general, al unui minim garantat de existență, dar a fost lipsită de cea mai importantă formă a existenței - libertatea de exprimare în raport cu identitatea națională și profesională. O dată cu crearea statului independent Republica Moldova, a devenit posibilă revenirea la destinația de origine a instituției bibliotecare, alinierea la principiile și valorile naționale. Dar, în condițiile economiei de piață dotarea financiară a devenit o problemă.

Un factor determinant major a fost contextul biblioteconomic. Crearea bibliotecii în perioada în care instituțiile bibliotecare similare din Republică funcționau în deplină măsură, a permis preluarea unor modele aprobate, a determinat ritmul accelerat al dezvoltării. Responsabilitățile deținute în cadrul SNB, relațiile inter-bibliotecare au încurajat veridicitatea cursului stabilit.

Un efect puternic asupra bibliotecii l-a avut apartenența la instituția de învățământ. Cerințele informaționale concrete și speciale au determinat profilul ei, i-au atribuit trăsături unice. Susținerea din partea administrației, parteneriatele cu decanatele, catedrele și profesorii, în parte, au asigurat integrarea bibliotecii în procesul universitar.

În ultimele decenii, biblioteca a suportat sensibil influența factorului tehnologic. Noile tehnologii informaționale i-au creat o

concrență serioasă, dar au determinat automatizarea proceselor bibliotecare, utilizarea rețelelor informaționale de comunicare, crearea produselor informatice proprii. Simultan, a apărut problema asigurării echilibrului între tradiție și modernitate.

Biblioteca s-a dezvoltat și pe baza propriilor legități determinate, în diferite perioade de timp, de stilurile de conducere promovate, gradul de maturitate a personalului, sistemul de valori etc.

Factorii determinanți au condus la reliearea unor segmente în evoluția bibliotecii, diferite ca conținut în fapte, evenimente, nume. Aceasta ne-a permis să evidențiem, în baza cercetării, următoarele perioade cronologice ale dezvoltării bibliotecii:

1964-1974, perioada de constituire și consolidare a fundamentelor de activitate;

1975-1990, perioada amplificării funcției științifico-informaționale, intensificării muncii pe toate direcțiile de activitate;

1991-prezent, perioada schimbărilor radicale: de mentalitate, funcționale, tehnologice.

Prezenta lucrare este structurată conform acestei periodizări. Nu pretindem o delimitare absolută, deoarece rolul bibliotecii ca institut social a fost și rămâne același: de păstrare, organizare și difuzare a informației. Schimbarea aspectelor de rol și a tehnologiei muncii nu sunt decât o dovadă a dinamismului și flexibilității bibliotecii ca răspuns la necesitățile societății și a comunității deservite.

I. CONSTITUIREA ȘI AFIRMAREA BIBLIOTECII ÎN STRUCTURA IPC (1964-1974)

Istoria BTȘ a UTM începe din anul 1964, odată cu fondarea Institutului Politehnic din Chișinău, biblioteca fiind parte componentă a acestuia.

Constituirea IPC și a Bibliotecii s-au înscris în mod obiectiv în contextul dezvoltării economiei naționale a Republicii. Ritmul accelerat al industrializării, marcat de creșterea numărului întreprinderilor industriale, necesitatea integrării în producție a inovațiilor tehnico-științifice, importanța sporirii ponderii cadrelor naționale – iată doar câțiva factori care au determinat pregătirea specialiștilor în ingineria tehnică și, respectiv, asigurarea calității învățării prin crearea suportului informațional-documentar.

La baza organizării Bibliotecii au stat colecțiile de carte transmise IPC împreună cu facultățile de inginerie și economie de la Universitatea de Stat din Chișinău și Institutul Agricol, de la filialele din Moldova ale Institutului Industriei Alimentare și Institutului de Construcții din Moscova. Această decizie a aparținut Ministerului Învățământului Public al Republicii (Ordinul nr. 127 din 09.05.1964), în care s-a cerut Universității de Stat și Institutului Agricol s-ă predea IPC alături de echipamentele pentru sălile de studii, cabinetele didactice și ateliere și *fondurile de bibliotecă corespunzătoare*.¹ Ulterior, prin ordinul Rectorului IPC (Ordinul nr. 9-ok din 23.06.1964) a fost numită în funcție de șefă a bibliotecii - **Olga Golocialova**,² fostă angajată a Bibliotecii Universității de Stat, care avea să recepționeze și să depoziteze literatura, să recruteze personalul, să proiecteze necesarul de spații, mobilier, echipamente. După ce Ministerul Învățământului Public a aprobat structura și statele bibliotecii - 5 compartimente, 25 unități de personal (17. 08.1964),³ prin ordinul Rectorului IPC au fost angajați la bibliotecă 20 colaboratori (Ordinul nr. 39-ok din 31.08.1964; v. anexa A2).⁴

Astfel, biblioteca a devenit o structură instituțională coerentă. Către 1 septembrie 1964 ea avea asigurată baza tehnico-materială: rafturi, mese, vitrine, lădițe de catalogare, etc. În regim de urgență, literatura a fost înregistrată, prelucrată sub aspect biblioteconomic și ordonată la raft. Un ajutor substanțial în această privință a fost acordat de către Administrația și organizațiile obștești ale Institutului, personal, de către Rector, dr. **Sergiu Rădăuțanu**.⁵ Din momentul întemeierii bibliotecii a început prima etapă a dezvoltării ei, care a durat un deceniu. În această perioadă de timp biblioteca a urmat consecvent cursul evolutiv, specific instituției bibliotecare din cadrul învățământului superior.

Direcția fundamentală a activității bibliotecii a fost *dezvoltarea colecțiilor*. În baza transferului de literatură și a donațiilor au fost incluse inițial în colecții **464 498 u.m.** de publicații. Simultan a început achiziționarea publicațiilor. În lunile septembrie - decembrie 1964 s-a procurat literatură în volum de **60502 vol.** La sfârșitul anului fondul documentar al bibliotecii număra **525 000 vol.**⁶

Procesul dezvoltării colecțiilor a fost anevoios. Era dificil să se achiziționeze manualele, editate eventual constituirii Institutului, deoarece acestea nu mai puteau fi găsite în vânzare. Nu era posibilă acoperirea documentară imediată a specialităților, specializărilor și disciplinelor noi. Nu se reușea nici cu numărul de exemplare al manualelor din cauza creșterii anuale a contingentului de studenți.

Schimbările la IPC au fost cu adevărat surprinzătoare. În anii de studii 1964/1965 și 1974/1975 numărul catedrelor a crescut de la 30 până la 54; a specialităților de la 17 la 27; a cadrelor didactice de la 274 la 800, iar a contingentului de studenți de la 5140 la 11241.⁷

Asigurarea procesului didactic cu literatură necesară s-a impus ca problemă comună a bibliotecii, personalului didactic și a conducerii institutului. Iată de ce subiectul dat a fost sistematic abordat la diferite niveluri de dirijare. Astfel, la ședința Consiliului

științific al IPC din aprilie 1966 s-a constatat insuficiența de exemplare în bibliotecă a unui șir de manuale destinate studenților cu studii frecvență redusă de la facultățile de tehnologie și electrotehnică. Directorului bibliotecii i s-a cerut să pună în acord achiziția cu numărul de studenți.⁸ La ședința Consiliului din octombrie 1968 s-a menționat asigurarea insuficientă a studenților de la Facultatea Energetică cu literatură în domeniul economiei, organizării și planificării, cu materiale de referință și cataloage de prețuri. S-a atenționat asupra lichidării acestor goluri.⁹

În rapoartele Rectorului pentru anii de studii, frecvent s-a făcut trimitere la starea colecțiilor bibliotecii. De exemplu, în raportul pentru anul de învățământ 1967/1968 s-a spus despre asigurarea insuficientă a studenților cu manuale de fizică, hidraulică, electrotehnică, cu literatură normativă, iar în privința disciplinei „Construcții în lemn” s-a menționat că nu este nici un manual.¹⁰ În raportul pentru anul de studii 1968/1969 s-au subliniat mai multe deficiențe: existența decalajului în acoperirea cu literatură a diferitor discipline, dotarea slabă cu manuale a unui șir de discipline, insuficiența literaturii în limba română (moldovenească).¹¹ În raportul pentru anul de studii 1970/1971 identificăm o dublă constatare: asigurarea adecvată cu manuale a disciplinelor generale și insuficiența de materiale didactice pentru multiple discipline de specialitate.¹²

Biblioteca a depus efort considerabil pentru concordanța dezvoltării colecțiilor cu profilul structural al procesului didactic și de cercetare al IPC. S-a mizat pe utilizarea mai multor surse de achiziție pentru a asigura diversitatea completării colecțiilor. Principalul furnizor a fost Colectura Republicană pentru Biblioteci, care a permis îndeplinirea relativ deplină a comenzilor, deși uneori cu întârziere. S-a apelat și la librării, rețeaua de magazine „Cartea prin poștă”, agenția de presă „Poșta Moldovei”. Totodată, a fost inițiat schimbul de carte cu bibliotecile instituțiilor de învățământ

de profil din republicile ex-sovietice și din unele foste țări socialiste.

Conducerea Institutului a alocat constant mijloace financiare pentru procurarea literaturii. Acestea au balansat între **30-40 mii ruble anual**, cu toate că uneori, defalcările bănești de stat veneau pe contul institutului cu întârziere și, respectiv, biblioteca se confrunta cu probleme în achiziția publicațiilor. În general, însă, completarea colecțiilor a fost un proces dinamic. Astfel, s-au procurat, în mediu anual **86 000 u.m.** de documente. (tabelul A1.1) În unii ani achiziția publicațiilor a fost sensibil înaltă. De exemplu, în anul 1971 ea a alcătuit **129 745 u.m.**, sporul fiind datorat editării și reeditării unui număr mare de manuale și materiale metodice, disponibile procurării. Doar cărți au fost cumpărate în proporție de **60 410 u.m.**, ceea ce depășea cu mult cifra planificată (45000 u.m.).¹³

Totuși, în ansamblu, în perioada de referință, fondul documentar al bibliotecii nu a sporit accentuat. În anul 1974 el număra **619 016 u.m.**, cu 94 mii mai mult decât în a. 1964. (tabelul A1.1) Situația creșterii lente se explică prin faptul unor casări masive a documentelor. În anul 1967, de exemplu, au fost casate din fond **203360 u.m.**, îndeosebi materiale metodice (200000 u.m.), care au fost transmise metodiștilor pentru studiile cu frecvență redusă, sau au fost excluse din colecții pe motivul de-actualizării,¹⁴ în anul 1973 au fost excluse din evidența sumară 200000 u.m. programe și indicații metodice, acestea fiind învechite.¹⁵

Biblioteca a completat colecțiile cu diferite categorii de documente, având în vedere funcția informațională diversă a acestora. Astfel, a sporit *achiziția cărților* – de la **32356 vol.** în anul 1964, la **44129 vol.** în anul 1973; rata sporirii fiind de **136%**. În unii ani creșterea a fost sensibil accentuată, de exemplu, în anul 1967 s-au procurat **72658 vol.** de carte, ceea ce era de 2,2 ori mai mult decât în anul 1964. (tabelul A1.1) Sistematic, în colecțiile bibliotecii au fost incluse *indicații metodice și programe*, în anul 1972 acestea alcătuiind **198353 u.m.**¹⁶ Anual, s-au procurat *standarde*, genul de

documente specific domeniului tehnic. În anul 1972, în fond se aflau **8244** standarde.¹⁷ Constant, biblioteca a achiziționat mai bine de **400 titluri de reviste**, a treia parte fiind titlurile străine; s-au abonat **25-27 denumiri** de ziare.¹⁸

Biblioteca a ținut sub control formarea *colecției de manuale*, volumul căreia a sporit esențial, de la **209439 vol.** în anul 1967¹⁹ la **306261 vol.** în anul 1972.²⁰ Respectiv, a crescut ponderea manualelor în colecțiile bibliotecii, dacă în anul 1967 aceasta alcătuia **29,6%** (fond total **707046 vol.**),²¹ în anul 1972 - **41,6%** (fond total **735796 vol.**).²² Cu siguranță, fondul de manuale s-a constituit în funcție de două variabile principale – editarea manualelor și sporirea numărului de studenți. Dar, este incontestabil aportul bibliotecii, deoarece a știut să integreze acești factorii în dezvoltarea colecțiilor.

O practică valoroasă a bibliotecii a fost *constituirea fondului de publicații al corpului profesoral-didactic al IPC*. Această activitate a început deja în anul 1965, prin identificarea lucrărilor profesorilor și reflectarea lor într-un fișier special, gestionat de serviciul informativ-bibliografic. Însă, procesul a luat avânt după anul 1968, în baza deciziei Rectorului (Ordinul nr. 128-p din 25.11.1968), care a prevăzut ca toate materialele editate la Institut de către catedre sau profesori, în parte, în volum de 70-100 exemplare să fie predate bibliotecii, la fel 1-2 exemplare ale autoreferatelor tezelor de doctor.²³ Este semnificativă indicația cu privire la scopurile urmărite: evidența exhaustivă a producției editoriale a IPC, reflectarea ei în colecțiile bibliotecii, facilitarea editării indicilor bibliografici, efectuarea schimbului de carte cu instituțiile de învățământ.²⁴

De menționat, decizia sus-numită a avut importanță fundamentală pentru bibliotecă. Ea a pus începutul funcției distincte a BTȘ – patrimoniale, cu referire la tezaurul producției științifico-didactice editoriale a IPC/UTM. Această atribuție va

amplifica rolul bibliotecii ca subdiviziune a instituției de învățământ.

În mod firesc, biblioteca trebuia să asigure dezvoltarea colecțiilor în profil de limba Republicii. Însă, în condițiile circumstanțelor, bine cunoscute, acest obiectiv nu s-a realizat adecvat. Conform „directivelor” s-a procurat literatură în limba română (moldovenească) doar pentru cursurile mici, preponderent cu tematică social-politică. Nici evidența strictă a achiziționării acestei categorii de publicații nu s-a efectuat. Cunoaștem doar unele date, care sugerează diminuarea achiziției în timp. Astfel, în anul 1966 s-au cumpărat 5000 vol. de carte în limba română,²⁵ în anul 1972 – 2173 vol.,²⁶ în anul 1973 – 1865 vol.²⁷

Un segment aparte al dezvoltării colecțiilor l-a constituit *schimbul de carte*. Ca sursă de achiziție, schimbul avea să completeze colecțiile bibliotecii cu publicații ale instituțiilor de învățământ de același profil, care nu puteau fi procurate decât în așa mod. Pentru profesori aceasta era o cale de informare și schimb de experiență utilă, pentru bibliotecari - o sursă de acoperire a necesităților utilizatorilor, dar și de comunicare profesională, care genera deschiderea și spre alte forme de colaborare. În cadrul bibliotecii a fost creat *fondul de schimb*, fapt care a garantat realizarea continuă a procesului. Volumul fondului a variat de la an la an, probabil, în funcție de editarea lucrărilor. În anul 1971, de exemplu, acesta alcătuia **4343 vol.**,²⁸ în anul 1974 - 1000 volume.²⁹ A sporit numărul partenerilor și proporțiile schimbului. În anul 1964, Biblioteca IPC a încheiat contract de schimb de publicații cu **10 biblioteci** (8 din republicile ex-sovietice și 2 din fostele republici socialiste, inclusiv din România); au fost expediate **79 lucrări**, recepționate **54**.³⁰ În 1968 s-a colaborat cu **39 biblioteci** din țară și **8** de peste hotare; au fost expediate **319 publicații**, recepționate **235**.³¹ Spre sfârșitul perioadei examinate s-au înregistrat – **29 parteneri interni și 10 externi**.³² S-a practicat și *expedierea cu plată a lucrărilor*,

la cerere, începând chiar din anul de studii 1965/1966.³³ Anual, se trimiteau cu plată cca **200 vol.** de publicații editate la IPC.³⁴

Observăm, biblioteca trimitea mai multe publicații decât recepționa, ceea ce vorbește despre potențialul științifico-didactic editorial înalt al IPC. Prin relațiile de transfer de publicații, biblioteca a creat imagine Institutului.

Dezvoltarea colecțiilor bibliotecii a avut suport organizatoric temeinic. Din momentul constituirii bibliotecii, în cadrul ei a fost creat Serviciul de Completare și Prelucrare a literaturii. În anul de studii 1965/1966 se atestă deja *Serviciul de Completare* ca structură de sine stătătoare.

Pentru a atribui achiziției caracter dinamic a fost elaborat *Planul tematic al completării Bibliotecii IPC*, care, cu orice schimbare în structura tematică a procesului didactic era redactat, vizavi de conținut și date cantitative. Planul avea forma unui fișier. Printre fișierele complementare care au servit procesului achiziției s-au mai înregistrat: fișierul precomenzilor, fișierul edițiilor periodice, fișierul completării suplimentare, fișierul lucrărilor editate la IPC, fișierul broșurilor cu utilizare provizorie, etc.

O activitate auxiliară, dar la care s-a lucrat mult a fost scrierea formularelor pentru cărți, în primul rând pentru manuale, în legătură cu faptul că din anul 1969 biblioteca a trecut la deservirea utilizatorilor cu manuale, *fără înregistrare în formularul utilizatorului* (fișa scoasă din carte avea să certifice împrumutul). Această activitate s-a complicat, deoarece multe cărți împrumutate se aflau la colaboratorii institutului. A fost necesar să se efectueze reînregistrarea publicațiilor împrumutate, fiind scrise și pentru acestea fișele de carte. Simultan cu elaborarea fișelor cărților s-a alcătuit și catalogul topografic.³⁵ În anul 1972 a fost elaborată *Instrucțiunea privind evidența fondului documentar al Bibliotecii IPC*.³⁶ În anul 1973 a fost inițiată o nouă formă de evidență a manualelor – *lipsă evidență inventar*. Pentru acest proces de asemenea a fost elaborată o instrucțiune.³⁷

În competența Serviciului de Completare a fost și gestiunea colecțiilor exterioare. Este vorba, în primul rând, despre fondurile transmise de către bibliotecă unor catedre, chiar din primul an de studii, rămase în același timp la balanța financiară a bibliotecii. Lucrul efectuat cu colecțiile date a vizat: completarea cu publicații noi, verificarea, instruirea personalului, scrierea fișelor în catalogul topografic.³⁸ Aceleași acțiuni s-au întreprins și în privința colecțiilor, dislocate în anii 1969-1970 în căminele studențești, în componența așa-numitelor „camere leniniste”.³⁹

O practică efectivă a Serviciului a fost solicitarea ajutorului profesorilor privind consultarea planurilor tematice ale editurilor, în scopul selectării riguroase a publicațiilor destinate achiziției.

În strânsă legătură cu dezvoltarea colecțiilor s-a realizat *catalogarea*. Această activitate avea să asigure, prin intermediul înregistrărilor bibliografice pe fișe și ordonării lor în cataloage, dezvăluirea elementelor și conținutului colecțiilor, astfel încât să fie posibilă regăsirea rapidă a informației. Procesul a fost gestionat de *Serviciul Catalogare și Clasificare*, care a obținut acest statut, după delimitarea sa cu completarea.

Procesul de catalogare poartă caracter complex. La Biblioteca IPC el s-a realizat într-o amplitudine largă. Vom enumera doar cele mai importante operațiuni ale exercitării muncii, pentru a ilustra complexitatea ei tehnologică. Astfel, s-au efectuat: descrierea bibliografică a documentelor, stabilirea indecșilor de clasificare, tipărirea fișelor și intercalarea lor în cataloage, reclasificarea (schimbarea indecșilor), recatalogarea (schimbarea fișelor din catalog), redactarea cataloagelor în conformitate cu cerințele de prezentare, excluderea fișelor din catalog pentru documentele scoase din evidență, tipărirea divizionarelor de catalog etc.

Biblioteca a întreținut un sistem vast de cataloage. Acesta a inclus: catalogul alfabetic general în scop de serviciu, catalogul alfabetic pentru utilizatori, catalogul alfabetic al cărților în limba română (moldovenească), catalogul alfabetic al cărților în limbi

străine, catalogul alfabetic al edițiilor în continuare, catalogul general sistematic și fișierul pe materii pentru el, fișierul alfabetic al revistelor și ziarelor, fișierul catalogării centralizate.

Volumul documentelor prelucrate a evoluat pronunțat. De exemplu, în anul 1966 au fost supuse prelucrării **40 000 u.m.** de publicații, în cataloage au fost introduse **26 000 fișe** (titluri);⁴⁰ în anul 1973 acești indici au alcătuit, respectiv **51000** și **198 151**.⁴¹

O muncă mare s-a depus în vederea *clasificării documentelor*. Biblioteca a utilizat două scheme de clasificare: *Clasificarea Zecimală Universală* – pentru științele tehnice și exacte și *Clasificarea Zecimală Dewey* – pentru științele sociale și umanistice. Prima schemă de clasificare a fost acceptată în ex-URSS în anul 1963, ca unică pentru bibliotecile speciale, cu referire la sistematizarea științelor naturale și tehnice. Biblioteca IPC, având profil tehnic, s-a conformat acestei cerințe; s-a lucrat cu tabelele „CZU. Științe naturale și tehnice”, preluate de la BȘ a USC, pe care aceasta la rândul său le-a elaborat împreună cu Biblioteca de Stat „N.C. Krupskaia” (în continuare Biblioteca de Stat). Cea de-a doua schemă se potrivea mai mult bibliotecilor publice, deși ea a fost adoptată și pentru bibliotecile cu fonduri științifice, fiind elaborate tabele pentru bibliotecile regionale. Acestea din urmă s-au utilizat și la Biblioteca IPC.

Din anul 1971 Biblioteca IPC a recepționat fișele catalogării centralizate. Ca urmare, stabilirea indecșilor de clasificare a devenit mai agreabilă, a scăzut volumul titlurilor sistematizate. Astfel, dacă în anul 1970 au fost clasificate **10 000 titluri**,⁴² în anul 1971 a fost stabilit indexul pentru **6000 titluri**.⁴³

În legătură cu procesul de sistematizare, s-a solicitat consultanța profesorilor institutului. Inițial, în acest sens a fost sensibilizată Catedra Construirea și producerea aparatajului radio.⁴⁴ Ulterior, au acordat ajutor bibliotecii și alte catedre ale Facultății de electrofizică⁴⁵ și unele catedre de științe sociale.⁴⁶

Deși, prelucrarea literaturii era complicată, biblioteca a asigurat rapiditatea efectuării ei așa încât accesul la informație

pentru utilizatori să fie cât mai operativ. Termenele de prelucrare aveau ca expresie: 3-4 zile – pentru manuale și alte materiale didactice; 6-7 zile – pentru restul literaturii; cărțile cu tematică social-politică (după cum se cerea) erau prelucrate în aceeași zi.⁴⁷

S-a urmărit constant realizarea funcției comprehensibile a sistemului de cataloage. Pe măsura intercalării fișelor, redactării și reclasificării erau create diviziuni noi ale cataloagelor, ceea ce aprofunda perceperea de către utilizatori a dimensiunilor științelor. Totodată, în catalogul sistematic erau create diviziuni tematice în susținerea unor obiective educaționale. Așa, de exemplu, a fost delimitat compartimentul „Patente și invenții”. Aceasta a venit în concordanță cu procesul de inventică la institut și rolul atribuit bibliotecii în asigurarea informațională a domeniului dat. Astfel, la nivel de Rectorat (Ordinul nr. 201-Π/Π din 30.11.65), șefului bibliotecii i s-a cerut să asigure sistematic informarea colaboratorilor institutului despre noutățile editoriale privind patentele și inovațiile pe profilul catedrelor;⁴⁸ să completeze biblioteca cu materiale referitoare la reglementarea procesului de inventică și patente, precum și cu ediții informative privind brevetele de invenții (Ordinul nr. 76- p din 29.11.1967).⁴⁹ Alte decizii judicioase ale catalogatorilor au fost: evidențierea diviziunilor *economia industriei Republicii Moldova* în cadrul compartimentului *economia Republicii Moldova*,⁵⁰ delimitarea în componența tuturor domeniilor de ramură ale catalogului sistematic a diviziunii *utilizarea tehnicii de calcul*⁵¹ etc.

S-a înscris organic în activitatea bibliotecii *domeniul informativ-bibliografic*. Acesta a fost susținut de serviciul specializat, deși s-au implicat și subdiviziunile responsabile cu deservirea utilizatorilor. *Serviciul Informativ-bibliografic* a fost constituit la sfârșitul anului 1964; pentru utilizatori s-a deschis în prima jumătate a lunii februarie a anului 1965.⁵²

Pentru a asigura suportul de informare, serviciul a creat fișierele:

- fișierul general, care reflecta resurse bibliografice pentru ultimii 5 ani pe toate domeniile de interes ale institutului;
- fișierul autoreferatelor tezelor de doctor;
- fișierele tematice: „Electronica și utilizarea ei”, „Radiotehnica și rețeaua de comunicare electrică”, „Literatura tehnică străină în domeniul automaticii, telemecanicii, tehnicii de calcul și ciberneticii” ș.a.;
- fișierul local (Moldova).

De asemenea au fost constituite catalogul numeric al standardelor și fișierul denumirilor culegerilor de standarde. De la 1 ianuarie 1965 s-a început crearea fișierului „Institutul Politehnic din Chișinău”, în baza descrierii analitice a două cotidiane republicane. A fost creat fișierul colaboratorilor institutului în scopul informării cu privire la activitatea de cercetare.

Serviciul Informativ-bibliografic este o subdiviziune complementară a bibliotecii, utilizatorii necunoscând adesea ofertele de referință. Iată de ce biblioteca, chiar de la bun început, a întreprins măsuri de popularizare a prestațiilor bibliografice. S-au citit lecții pentru profesori despre edițiile bibliografice și informative. S-a elaborat un fișier al categoriilor date de ediții recepționate de Biblioteca IPC. S-au organizat expoziții ale lucrărilor de referință.⁵³ În ziarul „Inginerul” s-au scris articole despre Serviciul informativ-bibliografic.⁵⁴

Colecția serviciului a fost completată cu documente legislative, enciclopedii, dicționare generale și de profil tehnic, ghiduri, indici bibliografici, buletine și reviste referative, standarde, autoreferate, cataloage industriale. Desigur, conform politicii timpului au fost incluse în fond, evidențiate aparte, operele întemeietorilor ideologiei comuniste.

Deservirea utilizatorilor, pe parcursul anilor, s-a extins considerabil. Dacă în anul de studii 1965/1966 au fost deserviți **767** utilizatori, cărora le-au fost împrumutate **2395** materiale

bibliografice,⁵⁵ în anul 1974 acești indicatori alcătuiau corespunzător: **4674 și 17749**.⁵⁶

În anul 1971 a fost instituit serviciul pentru utilizatori *consultanța bibliotecarului la cataloage*, ceea ce a extins aria activității de referință.

A luat proporții exercitarea referințelor bibliografice, care a atins cel mai înalt nivel în anii 1973 și 1974. Atunci, au fost îndeplinite, corespunzător – **2481**⁵⁷ și **3453**⁵⁸ referințe bibliografice. (Pentru comparație: în anul de studii 1964-1965 au fost realizate **196** referințe bibliografice)⁵⁹. Serviciul Informativ-bibliografic a creat arhiva referințelor, fapt care a facilitat munca în continuare, dar și a asigurat respectarea continuității în cercetarea bibliografică.

Este apreciabil faptul expedierii anuale a informației despre cele mai consistente referințe bibliografice la Biblioteca Publică Tehnico-științifică de Stat din Moscova (ГПИИТБ) pentru a fi incluse în *Culegerea referințelor exercitate de către biblioteci*. Ulterior, aceste referințe puteau fi comandate la biblioteca-gază. Despre solicitarea referințelor bibliografice realizate de Biblioteca IPC mărturisesc următoarele date: în anul 1966 a fost trimisă informația privind 22 de referințe bibliografice, s-au făcut comenzi – 25⁶⁰; în anii care au urmat numărul referințelor propuse pentru înregistrare nu a sporit esențial, cel mult 27, în schimb numărul solicitărilor a atins cifra de 160.⁶¹

Serviciul Informativ-bibliografic a asigurat deservirea diferențiată a studenților, antrenați în executarea tezelor de diplomă. În anul de studii 1965/1966 35 studenți din categoria dată au beneficiat de ajutorul bibliotecii.⁶²

Din anul 1966 a fost inițiată *Ziua de Informare*, metodă specifică activității științifico-informaționale, susținută de conducerea Institutului. A fost emis ordinul Rectorului (Ordinul nr. 131- p din 31 august 1966; v. anexa A2),⁶³ care a stabilit organizarea de către bibliotecă a zilelor de informare, la fel, desemnarea a câte un informator de la catedre, care va comunica

celorlalți membri noutățile editoriale difuzate de bibliotecă și va elabora fișiere bibliografice pe domeniile de specialitate. Ziua de Informare s-a organizat lunar, pe perioada anului de studiu, cu durata de 2 zile. În cadrul acestei manifestări informaționale erau expuse cărți, broșuri, reviste, indici bibliografici, ediții informative. Din anul 1968 la Ziua de Informare era prezentat și un fișier cu descrierea analitică a articolelor din revistele și ziarele primite pe parcursul ultimei luni.⁶⁴ Despre anvergura expozițională din cadrul zilelor de informare vorbesc următoarele date: dacă în anul 1969 s-au expus **6179** mostre ale documentelor noi,⁶⁵ în anul 1973 – **9535**.⁶⁶

Din anul 1968 a demarat informarea în grup pe tematica cercetărilor catedrelor. Inițial, aceasta a vizat Catedra Automatica și tehnica de calcul,⁶⁷ în continuare – catedrele: Electrificarea gospodăriei agricole, Mașini și aparate electrice, Construirea și producerea aparatajului radio, Alimentări cu căldură și gaze, ventilare.⁶⁸

De menționat, Serviciul Informativ-bibliografic a purces și la informarea individuală a cercetătorilor. Însă, practica dată nu și-a găsit răspândire. Motivul a fost constituirea la IPC, la finele anului 1968, a Serviciului de Informare tehnico-științifică (Din a. 1970 – Serviciul de Informare tehnico-științifică și Patente). Atunci, s-a decis delimitarea funcțiilor: în competența bibliotecii avea să fie informarea în grup, iar în responsabilitatea serviciului nou creat – informarea individuală a cercetătorilor.

Ca atare, crearea unei structuri instituționale de informare în afara bibliotecii nu a fost o practică reușită, generând dublarea muncii și dispersarea resurselor. Astfel, prin deciziile Rectorului, pentru Serviciul de informare tehnico-științifică au fost cooptați doi angajați ai bibliotecii,⁶⁹ de asemenea a fost transferat o parte din fondul Serviciului Informativ-bibliografic.⁷⁰ Încă, indiferent de actul separării, serviciile nominalizate au avut multiple tangențe și au colaborat activ. (Cazul menționat a fost rezultatul îndeplinirii unei directive de stat care, indiscutabil, nu putea fi contestată).

Concentrându-și forțele, Serviciul informativ-bibliografic a diversificat metodele de informare pentru publicul larg. Astfel, în grupele studențești au fost prezentate sinteze bibliografice, iar în ziarul „Inginerul” - afișate liste ale cărților noi sau oferite sinteze bibliografice tematice. O metodă nouă de informare a fost *Ziua Specialistului*. Inițiată în anul 1972 cu Facultatea de Mecanică și Electrofizică, aceasta avea să cuprindă și alte facultăți. Dacă la Ziua de Informare se expunea literatura nouă pe diverse domenii, la Ziua Specialistului – doar în profil de specialitate. În plus, ultima includea și alte activități, așa ca: lansarea fișierelor tematice, prezentarea sintezelor bibliografice, intervenția profesorilor cu recomandări ale literaturii.

Un element nou, inerent activității informativ-bibliografice a fost *formarea competențelor biblioteconomico-bibliografice ale utilizatorilor*. Sarcina dată a fost pusă în seama bibliotecilor instituțiilor de învățământ superior de către organele de resort încă la începutul anilor `60. Iată de ce, Biblioteca IPC, chiar din primii ani de funcționare, s-a angajat să realizeze această indicație. În anul de studii 1965-1966, pentru prima oară, au fost susținute 13 lecții de instruire biblioteconomico-bibliografică pentru studenții cursurilor mari.⁷¹ Ulterior, s-a stabilit predarea orelor la cursurile I și III, pentru cursul I, inclusiv, organizarea lecțiilor practice.⁷² Din anul 1972 lecțiile pentru anul I au fost introduse în orar, cu referire la toate grupele (60), de la toate facultățile – 2 ore la torent și 2 ore pentru grupă.⁷³ În ce privește cursurile mari, acestora, episodic, li se citeau lecții și la cerere, li se acorda consultanță.

Din cele relatate mai sus conchidem că biblioteca a pus începutul funcției instructiv-bibliografice, încadrându-se direct în formarea competențelor viitorilor specialiști. Într-adevăr, cunoașterea instrumentelor bibliografice de căutare a informației era inerentă specialistului inginer cu studii superioare, în fața căruia se deschideau orizonturi largi de dezvoltare profesională, cercetare și inovare.

Inseparabilă activității de deservire informațional-bibliografică a utilizatorilor a fost *elaborarea indicilor bibliografici*. Cuprinzând grupaje de surse bibliografice, structurate în funcție de teme, subiecte, ani, limbă, indicii bibliografici aveau să faciliteze regăsirea informației de către utilizatorii cu cerințe informaționale aprofundate: cercetători, autori ai tezelor și proiectelor de curs și diplomă.

Primele elaborări bibliografice au fost „*Tehnologia betonului*” cu nivel de cuprindere retrospectivă a surselor de 11 ani și „*Economia industriei Moldovei*” – cu adâncime cronologică de 9 ani. Primul a fost finisat în anul 1967, celălalt – finisat și editat în anul 1969.⁷⁴ Tot în anul 1969 s-a editat indicele bibliografic retrospectiv „*Sisteme automatizate de dirijare a producției*”, care a fost suprasolicitat în exterior și expediat contra plată altor biblioteci și centre de informare.⁷⁵ În anul 1971 a fost finisat lucrul asupra 4 indici bibliografici, ei fiind de asemenea editați.⁷⁶ În anul 1973 s-au elaborat 5 lucrări bibliografice (două conform planului și trei la cererea catedrelor).⁷⁷ În anul 1974 s-a lucrat asupra bibliografiei „*Lucrările savanților IPC editate pe parcursul a 10 ani*”.⁷⁸ De reținut, unele referințe bibliografice tematice erau exercitate atât de profund, încât preluau forma indicelui bibliografic. Așa au fost, de exemplu, calificate referințele „*Sursele de alimentare electrică și tăiere cu plasmă a metalelor. Literatura din țară și de peste hotare din anii 1970-1973*”, incluzând 241 titluri, sau „*Șocul electro-hidraulic. Literatura din țară și de peste hotare din anii 1968-1973*” cu 220 titluri.⁷⁹ (Totul s-a elaborat/editat în limba rusă).

Direcția centrală a activității bibliotecii a fost *deservirea cititorilor* cu publicații. Aici, s-a acționat în vederea realizării mai multor sarcini: crearea unei structuri de deservire adecvate necesităților cititorilor și obiectivelor bibliotecii, prestarea serviciilor individuale și de grup, îmbinarea deservirii cu munca educativă, adaptarea la schimbări, asigurarea condițiilor favorabile pentru lectură.

Chiar de la bun început a fost constituită o structură de servire multifuncțională. Ea a inclus: depozitul de carte, abonamentul central, sala de lectură centrală, abonamentul interbibliotecar, biblioteca secțiunii studii cu frecvență redusă, biblioteci la catedre. În anul 1966 s-a deschis filiala bibliotecii la Facultatea de Construcție, iar în a. 1970 – filiala Facultății Inginerie economică. S-a stabilit programul de lucru al bibliotecii: sala de lectură era disponibilă pe parcursul săptămânii între orele 8³⁰-23⁰⁰, duminică – între 10⁰⁰-18⁰⁰, celelalte unități de deservire lucrau până la ora 19⁰⁰.⁸⁰ Efectiv, structura dată și orarul au permis apropierea maximală a procesului de servire de locul de studiu, satisfacerea intereselor speciale ale utilizatorilor, eliminarea refuzurilor.

Abonamentul a asigurat împrumutul manualelor, publicațiilor științifice în mai multe exemplare și a literaturii artistice. S-a lucrat consistent în vederea împrumutului completelor de manuale la început de semestre pentru studenții cursurilor mici. În acest scop, eventual demarării procesului de învățământ erau alcătuite listele studenților pe anii de studii și grupe, fișierul disciplinelor pe anii de studii și semestre, graficele de deservire. Această muncă se efectua în colaborare cu decanatele și catedrele. În documente se atestă că, completele de manuale erau eliberate tuturor studenților timp de douăzeci de zile, inclusiv studenților anului I – timp de patru zile.⁸¹ Manualele puține la număr erau împrumutate pe bază de „bonuri”, acestea din urmă fiind repartizate împreună cu șefii și îndrumătorii grupelor. Din anul 1972 „împrumutul pe bon” a fost înlocuit cu eliberarea cărților în temeiul carnetului de note, pentru zece zile. În anul 1971 s-a constituit un punct de deservire aparte pentru cursurile mici.

Deservirea studenților de la cursurile mari s-a efectuat prin intermediul metodei „la cerere”; în funcție de specializare sau tema tezei/proiectului de an și diplomă; studenții prezentau bibliotecarului o listă de literatură, comanda fiind îndeplinită a doua zi, la o oră anumită.⁸²

Sala de lectură asigura consultarea literaturii științifice, în general a publicațiilor într-un singur exemplar. Aici, mai erau concentrate revistele, într-un număr impunător, de exemplu, conform datelor pentru anul de studii 1966/67 cititorii aveau la dispoziție **518 titluri de reviste**, inclusiv **197 reviste străine** în limbile engleză, franceză și în limbile unor foste țări socialiste.⁸³ Tot în sala de lectură era amplasată colecția de microfilme, care erau împrumutate cu dispozitivul de vizualizare. În posesia sălii de lectură era și o parte a literaturii artistice, însă în anul 1971 ea a fost selectată de aici și de la abonamentul central, pentru ca în anul 1972 să fie constituit abonamentul literaturii artistice. Acesta oferea accesul liber la raft.

Serviciul pentru studiile cu frecvență redusă împrumuta materiale didactice studenților în perioada sesiunilor. La cerere, acestea puteau fi expediate prin poștă. În anul 1966, de exemplu, au fost trimise **1037 colete poștale**.⁸⁴ Serviciul furniza sistematic prorectorului și metodistului, responsabili de studiile cu frecvență redusă, informații despre publicațiile noi achiziționate de bibliotecă. În anul 1969 fondul de literatură a serviciului a fost unit cu depozitul de carte, ceea ce a lărgit repertoriul împrumutului.

În primul an de studii au fost completate cu literatură *bibliotecile de la catedre*. Acestea au inclus materiale destinate realizării lucrărilor practice, de laborator și seminarelor. Inițial, au fost create zece biblioteci; la sfârșitul perioadei examinate erau 14, însă deserveau studenții doar 5 biblioteci. Bibliotecile de la catedre dispuneau în anul 1974 de un fond de **9800 publicații**; au înregistrat **8300 intrări/vizite** ale cititorilor, au împrumutat 15400 documente.⁸⁵

Abonamentul inter-bibliotecar (ILL), de asemenea, a fost instituit din primele zile ale funcționării bibliotecii. Acesta a efectuat comenzi nu doar din bibliotecile Republicii, ci și din alte republici ex-sovietice. În anul de studii 1964/1965 s-a colaborat în cadrul ILL cu **25 biblioteci**, s-au expediat **61 comenzi**.⁸⁶ În anul

1974 au fost deserviți **250 cititori**, efectuate **480 comenzi**, satisfăcute **430**; s-a împrumutat altor biblioteci **154 vol.**⁸⁷

În anii 1968-1970 au fost deschise *biblioteci itinerante* la căminele studențești. Acestea conțineau colecții de literatură artistică și social-politică, fiind gestionate pe bază de voluntariat, de către studenți.

În anul 1973 a fost introdus *carnetul unic de cititor*, ceea ce a simplificat accesul la ansamblul serviciilor bibliotecii, dar și a permis evidența unică a cititorilor ca persoane fizice.

Biblioteca a organizat un feed-back cu cititorii, dorind să elucideze în ce măsură ei sunt familiarizați cu serviciile de informare și lectură și dacă au o perspectivă clară privind utilizarea lor. Cu acest prilej, în anul 1966 a fost organizată o conferință cu cititorii prin corespondență; a fost răspândit un chestionar, iar în ziarul „Inginerul” s-au făcut explicații privind participarea la activitatea dată. S-a mizat mult pe opinia profesorilor, fiind sugerată ideea că activitatea bibliotecii este o cauză comună a tuturor membrilor comunității institutului.⁸⁸

În contextul politicii biblioteconomice din acea perioadă s-a întreprins *orientarea lecturii*, în special cu referire la studenții anului I. Aceasta era o componentă a muncii educative: biblioteca avea să dirijeze procesul lecturii astfel încât să contribuie la dezvoltarea multilaterală a personalității.

Orientarea lecturii cu scop precis a început în anul de studii 1966/1967. Abonamentul a elaborat un fișier în care se efectuau înregistrări privind titlurile împrumutate de către studenți. Simultan, se făceau recomandări pentru lectură, folosindu-se, de exemplu, polița cu cărți „*Vă sfătuim să citiți*”.

Cu timpul orientarea lecturii a fost aprofundată, o modalitate de realizare a acestui obiectiv fiind aplicarea „*hărții analitice a lecturii*”. „Harta ...” prezenta în sine un formular propus fiecărui membru al grupei academice pentru a fi îndeplinit, consemnându-se datele demografice, interesele pentru lectură, opiniile despre

cărțile citite. Formularele erau analizate de către bibliotecari, adesea cu implicarea profesorilor, rezultatele fiind comunicate și puse în discuție în cadrul grupelor. Bibliotecarii instruiau studenții cum trebuie să îndeplinească „harta analitică” și nu încetau să propună cărți pentru citire, utilizând polițele, fișierele, lădițele tematice. Titlurile acestor „oferte” mărturisesc despre o îndrumare a lecturii, în general, pozitivă, de exemplu, privind cunoașterea vieții și activității marilor savanți („De la Arhimede la Einstein”), referitor la artă („În lumea artei”), creația literară („Literatura universală”), sport („Sportul înseamnă sănătate”), fantastică („De la fantezie la realitate”) etc. Desigur, se făceau recomandări din domeniul social-politic („Revoluționari înflăcărați”, „Istoria statului sovietic”). În anul 1972 „hărțile analitice” au fost răspândite în toate grupele anilor I și II. Această practică a continuat și în următorii ani.

Analiza lecturii sugera date importante despre personalitatea studenților, despre nivelul lor de cultură, furnizând informații utile pentru achiziția publicațiilor și pentru determinarea direcțiilor muncii cultural-educative a bibliotecii. Însă dacă vom lua în considerare faptul că preferințele pentru lectură coincideau cu recomandările propuse de bibliotecă, ne ciocnim de partea nefastă a lucrurilor. De exemplu, în urma analizei procesului de lectură pentru anul 1972 s-a constatat că „majoritatea studenților doreau să citească clasicii literaturii ruse, scriitorii sovietici contemporani”, literatura fantastică; mai mult de 60% dintre cititori au susținut că le place să lectureze despre artă.⁸⁹ E lesne de observat că tematica preferată de cititori coincidea în bună parte cu cea propusă de bibliotecă (ultima a fost menționată mai sus), or aceasta însemna impunerea lecturii, limitarea exprimării și a șansei de dezvoltare culturală a cititorilor. Dacă la cele spuse mai adăugăm că era neglijat dreptul lor la intimitate prin divulgarea cercului de lectură și a opiniilor, precum și că se propagau cărțile cu tematică ideologică înțelegem că orientarea lecturii, ca strategie culturală,

avea mari rezerve. Dar aceste subtilități, în acea perioadă, pe plan general, nu erau sesizate nici de bibliotecari, nici de cititori.

De rând cu lucrul individual, biblioteca a desfășurat o activitate intensă pentru publicul larg de utilizatori, incluzând manifestări cu caracter informativ-științific și cultural-educativ. În acest sens s-a pledat pentru atingerea unor scopuri educaționale, stimularea comunicării; s-a pretins difuzarea colecțiilor și promovarea fenomenului lecturii. În anul 1966 a fost creat sectorul pentru relațiile cu publicul, numit „sector de masă”, care a organizat activități de amploare și a asigurat coordonarea și cooperarea interacțiunii cu publicul în cadrul bibliotecii în ansamblu.

Printre metodele de lucru cu publicul larg s-au impus îndeosebi *expozițiile tematice*. Funcția cognitivă, educativă, promoțională a expozițiilor s-a realizat prin concentrarea atenției asupra unor fapte, evenimente, teme, subiecte, precum și prin oferirea cititorilor a posibilității de a vizualiza cărțile nemijlocit, în speranța incitării lecturii. Datorită genericului semnificativ puteau fi lesne percepute adresabilitatea și scopul expozițiilor. Cea mai mare parte a muncii expoziționale a vizat susținerea procesului de studii, fiind prezentate publicații din domeniul tehnicii, economiei, științelor naturale. Menționăm unele titluri: „Progresul tehnicii – progresul vieții”, „Substituenții metalului”, „Alfabetul automatizării”, „Cheia către semiconductoare”, „Eficacitatea standardizării”, „Viitorul laserului”, „Mecanica în construcție”, „Matematica în fizică”, „Omenirea și cosmosul”.⁹⁰ Pentru conferința științifică anuală a corpului profesoral-didactic era organizată expoziția lucrărilor profesorilor și a materialelor editate la IPC. În tematica expozițiilor bibliotecii se regăsea și literatura, arta, sportul, de exemplu: „Arta și tehnica”, „Călătorie în țara poeziei”, „Simfonia pietrei”, „Despre jocurile olimpice”. O manifestare-unicat a fost organizarea expoziției lucrărilor de pictură a studenților de la specialitatea de arhitectură. Prima prezentare de acest fel a fost realizată în anul 1972 în sala de lectură

a bibliotecii de la facultățile de construcții. În registrul de opinii și sugestii au consemnat rectorul IPC prof. S. Rădăuțan, prof. E. Livovschi, V. Voznesenschi, șef catedră ș.a.⁹¹

O altă metodă de lucru cu publicul a fost *sinteza bibliografică tematică*. Prin intermediul sintezelor s-a pretins dezvăluirea nivelului de reflectare a temelor actuale în publicații, unele lucrări fiind prezentate nemijlocit pentru vizualizare. Este cunoscut faptul participării profesorilor la prezentarea sintezelor bibliografice cu tematică tehnică. Au participat activ șefii de catedre: V. Liutaev, V. Voznesenschi,⁹² V. Bobrov, conf., dr., V. Smirnov, V. Voițehovschi ș.a.⁹³

Sintezele bibliografice de cultură generală erau susținute de către bibliotecari. Acestea aveau să fie încredințate persoanelor, care dispuneau de competențe temeinice de specialitate și de comunicare. În plus, textele sintezelor erau verificate de așa-numita „comisie ideologică”, constituită în anul 1973. Însuși denumirea comisiei vorbește despre destinația ei. Dar, fiindcă aceasta era alcătuită din specialiști ai bibliotecii, ei evaluau nu doar aspectul ideatic ci și tehnologia elaborării și prezentării sintezelor, punând accentul pe calitate. S-au implicat activ în prezentarea sintezelor bibliografice bibliotecarii: T. Stanovskaia, E. Potemkina, G. Mateaș, O. Greaznova ș.a.⁹⁴

S-au practicat manifestări cu implicarea activă a publicului așa ca: dispute, conferințe cu cititorii, serate literar-tematice, întâlniri cu personalități notorii. Vom nominaliza, reprezentativ, activitățile bibliotecii de acest gen. Astfel, s-au organizat:

- *serate* cu titlurile: „Profesia mea în prezent și în viitor”, „Tinerilor începători despre profesie”, „Chișinău – Plovdiv, orașe surori”, „Cartea la straja păcii și progresului” (dedicată anului internațional al cărții, 1972), „Din istoria mișcării internaționale studențești pentru pace”;

- *conferințe cu cititorii* pe marginea unor opere artistice: I. Ciobanu „Podurile”, G. Semenihin „Cosmonauții trăiesc pe

pământ”, A. Kojuhov „Zorii zilei”, P. Yung „Mai luminoasă decât o mie de sori”, G. Borisovschi „Știința, tehnica, arta ...”, V. Zakrutkin „O mamă de om”, L. London „A fi inginer”; D. Granev „Cercetașii”;

- *dispute*: „Opiniile Dumneavoastră despre cultura omului”, „Foarte personal”, „Idealurile tinerilor”, „Tineretul – Etica – veacul XX”, „De unde începe patria?”, „Ce-i trebuie unui student?”;
- *întâlniri* cu: colaboratorii editurii de stat „Cartea Moldovenească” (în repetate rânduri); M. Kilâmnic (participant la războiul din Spania); R. Kurtz (arhitect emerit al Republicii); M. Manuilov (muzicolog), autorii cărții „Țara mea, mândria mea” – D. Coval și A. Hmelnițchi.

Regretabil este faptul, prezenței modeste a tematicii naționale în repertoriul manifestărilor bibliotecii. Aceasta era abordată ocazional, de exemplu, cu prilejul a 500 de ani de la fondarea Chișinăului, 300 de ani de la nașterea lui D. Cantemir, 50 de ani de la constituirea Republicii Moldova (ex-sovietice) etc. Înțelegem realitatea timpului, dar aceasta nu schimbă situația și nu favorizează imaginea bibliotecii din acea perioadă.

Despre proporțiile activităților bibliotecii cu publicul larg vorbesc datele statistice. Anual, erau organizate peste **200** expoziții tematice, prezentate **16-20** reviste bibliografice tematice (cu rotație în multiple grupe studențești), desfășurate manifestări de amploare – cca **18**.⁹⁵

De menționat, activitatea cultural-educativă a bibliotecii a fost considerată de către conducerea Institutului parte integră a procesului educațional cu studenții. Ea a fost reflectată în planurile anuale sau tematice ale Institutului, în deciziile Consiliului Științific cu privire la munca educativă a facultăților și catedrelor. De exemplu, în planul educativ al IPC pentru anul de studii 1967/1968 referitor la bibliotecă s-a preconizat realizarea: seratelor tematice dedicate savanților N. Lobacevski și M. Curie; sintezelor

bibliografice pe marginea revistelor „Știința și viața”, „Chimia și viața”, „Știința și religia” etc.⁹⁶ În planul de perspectivă a activității cultural-educative a IPC pe toată perioada de studii (aprobat, 1974) s-au prevăzut activități cu implicarea bibliotecii așa ca: sinteze bibliografice pe seama operelor artistice, conferințe cu cititorii, serate literare, convorbiri tematice.⁹⁷ Cu siguranță, deciziile instituționale au încurajat bibliotecarii, dar și au sporit responsabilitatea lor pentru organizarea manifestărilor publice.

Efortul depus de bibliotecă privind îmbunătățirea metodologiei deservirii cititorilor, organizarea activității educative și de promovare a colecțiilor a sporit interesul comunității institutului pentru serviciile de bibliotecă. Ca urmare, biblioteca a acumulat credibilitate. În perioada 1964–1974 numărul cititorilor a crescut de la 6125 la 13799, a intrărilor (vizitelor) în bibliotecă – de la 60000 la 316222, a împrumutului de publicații – de la 128 500 la 623 857. Au sporit indicatorii de performanță de utilizare: numărul de intrări per capita – de la 9,7 la 23, numărul de împrumuturi per capita – de la 20,9 la 45,2. (tabelul A1.1)

Istoria bibliotecii cuprinde și domeniul dezvoltării specialității bibliotecarului. Așa s-a stabilit în biblioteconomia ex-sovietică, că activitatea privind profesia, teoria și metodologia muncii bibliotecare să fie exercitată de înseși bibliotecile, adică nu de careva instituții specializate. În acest scop s-au constituit centrele biblioteconomice – biblioteci cu potențial intelectual major, capabile să susțină procesul teoretico-metodologic în domeniu. La fel, activitatea dată, în profil de propriile necesități, a fost indicată bibliotecilor mari, inclusiv celor din învățământul superior.

La Biblioteca IPC *funcția biblioteconomico-metodică* a fost exercitată de *cabinetul metodic* ca structură de sine stătătoare, creat în februarie 1966. În luna mai a aceluiași an, Comisia Republicană Științifică Metodică pentru biblioteci de pe lângă Direcția instituțiilor de învățământ mediu special și superior, a pus în seama Bibliotecii IPC efectuarea asistenței metodice pentru 7

biblioteci ai școlilor medii speciale (Tehnicumul de transport auto, Tehnicumul cooperativ, Tehnicumul de construcții, Tehnicumul de comerț, Tehnicumul de industrie ușoară, Tehnicumul electromecanic, Școala de viticultură și vinificație din Chișinău). Astfel, activitatea metodică a bibliotecii a devenit un sector cu mare responsabilitate.

Munca de bază era exercitată de cabinetul metodic, însă la realizarea obiectivelor curente au participat și celelalte subdiviziuni funcționale ale bibliotecii. În anul 1969, analogic altor biblioteci din învățământ, a fost creat *Consiliul metodic*, alcătuit din șefii serviciilor, bibliotecari principali și bibliotecari superiori (14 persoane).⁹⁸ Consiliul avea drept decizional privind problemele de ordin metodologic.

Una din direcțiile principale ale activității metodice a fost *perfecționarea personalului bibliotecii*. Deja, în anul 1966 a fost constituit seminarul permanent pentru lucrătorii fără studii în domeniu.⁹⁹ Inițial, ședințele seminarului se desfășurau săptămânal, apoi în funcție de situație, iar din 1972 – conform programului de 15 ore, susținute consecutiv, o dată în săptămână.¹⁰⁰ S-au practicat și alte genuri de seminare: cu caracter general, tematice, de o zi și de mai multe zile. Seminarul, avea să devină o formă de instruire credibilă, deoarece se baza pe principii pedagogice, oferind cunoștințe sistematice într-un cadru educațional al adulților.

Alte modalități de dezvoltare profesională au fost: *instruirea la locul de muncă* (sarcini realizate individual sub tutela șefilor de serviciu), *sintezele bibliografice pe marginea revistelor și literaturii de specialitate*; „*poșta itinerantă*” (mapa cu publicații noi transmisă pentru consultare de la un serviciu la altul, din anul 1971); *audierea lecțiilor profesorilor IPC* cu privire la domeniile industriei și tehnicii (au citit profesorii T. Șișianu, L. Krasnov, A. Malkevici, V. Dmitriev, V. Zabuțkii ș.a.).¹⁰¹ Majoritatea angajaților bibliotecii, pe parcursul întregii perioade examinate, au fost ascultători ai seminarelor din rețeaua de instruire politică.¹⁰²

Activitatea metodică a avut ca expresie și *elaborarea/redactarea documentelor reglementatoare*. Printre acestea enumerăm: Regulamentul bibliotecii, regulamentele serviciilor, fișele de post, pașapoartele cataloagelor și fișierelor, instrucțiunile: „Lucrul cu cererile neonorate”, „Lucrul cu studenții anului I” etc.

O sarcină majoră a activității metodice a fost *organizarea științifică a muncii*. Începând cu a doua jumătate a anilor '60 în biblioteconomie s-a vehiculat intens această idee. Pe plan practic ea prevedea: implementarea experienței inovatoare, mecanizarea și automatizarea proceselor bibliotecare, normarea muncii, dirijarea tehnologiei ș.a. Biblioteca IPC a conștientizat necesitatea organizării științifice a muncii (OȘM). În anul 1972 a fost creată Comisia pentru OȘM. Aceasta a elaborat un plan în perspectivă pe anii 1972-1975, fiind chestionați toți angajații bibliotecii privitor la îmbunătățirea tehnologiei muncii.¹⁰³ Tot în acest an a fost organizat seminarul teoretic pentru specialiștii bibliotecii, intitulat „*Organizarea științifică a muncii în activitatea de bibliotecă*”.¹⁰⁴

Cabinetul metodic al Bibliotecii IPC s-a ocupat, îndeosebi, de implementarea *inovațiilor și normare*. La ședințele Consiliului Metodic se delibera asupra experiențelor avansate acumulate de bibliotecii. De altfel, din practica exterioară au fost preluate ideile: evidența fără inventariere a literaturii în mai multe exemplare, deservirea cu manuale fără înregistrare în formularul utilizatorului, deservirea diferențiată a utilizatorilor, crearea fișierului analitic, Ziua specialistului etc. S-a lucrat mult și în privința normării. Ca model au servit normele pentru bibliotecile publice și normele elaborate de Biblioteca Științifică a Universității de Stat din Chișinău. Însă, cele puse în practică s-au bazat pe analiza muncii la Biblioteca IPC, fiind folosite metodele - autoevaluarea muncii și cronometrajul timpului cheltuit. Din anul 1972 s-a întreprins planificarea în baza normelor. De asemenea au fost ajustate normelor registrele de evidență a muncii ținându-se cont de specificul fiecărei subdiviziuni.¹⁰⁵

O activitate vastă a fost desfășurată în vederea *asistenței bibliotecarilor din instituțiile medii speciale de învățământ*. În timp, numărul bibliotecilor cu acoperire metodică a crescut simțitor; s-au extins corespunzător funcțiile Bibliotecii IPC ca centru biblioteconomic. În anul 1969, odată cu crearea pe lângă Comisia Științifică Metodică Republicană a secțiunii pentru bibliotecile școlilor medii speciale, conform planului de activitate a acesteia, au fost atașate Bibliotecii IPC noi unități bibliotecare, numărul lor ajungând până la 18.¹⁰⁶ În anul 1972 s-a produs încă o reorganizare - a fost creată Comisia Republicană Științifică Metodică pentru bibliotecile instituțiilor medii speciale de învățământ. Comisia a avut ca bază de lucru Biblioteca IPC, iar numărul bibliotecilor cuprinse cu patronaj metodic a atins cifra 46.¹⁰⁷

Activitatea metodică în rețea, așa a fost calificat acest domeniu, s-a manifestat, în general, la fel ca și în cadrul Bibliotecii. A fost constituit seminarul permanent pentru bibliotecarii fără studii de specialitate, s-au organizat seminare tematice, au fost prezentate periodic sinteze bibliografice de specialitate, au fost promovate inovațiile deja aprobate la Biblioteca IPC.

Simultan, s-au aplicat forme și metode de muncă, corespunzătoare nivelului de competență a bibliotecarilor, situației bibliotecilor din rețea, faptului comunicării la distanță. Astfel, s-a editat „Volanta informativă” (o dată la 4 luni), care însera o sinteză a experienței avansate a bibliotecarilor, de regulă, într-un anumit domeniu¹⁰⁸ (din anul 1968). S-au elaborat recomandări metodice privind organizarea unei expoziții de carte, pregătirea sintezei bibliografice tematice, desfășurarea conferinței cu cititorii etc. S-au efectuat în mod planic vizite pe teren, s-a acordat consultanță în formă scrisă și orală. Bibliotecarii din rețea au efectuat stagii de 10 zile la Biblioteca IPC.¹⁰⁹

Centrul metodic a asigurat participarea bibliotecilor din rețea la „trecherile în revistă” a instituțiilor bibliotecare organizate: în anul 1970 - la scară unională,¹¹⁰ în anul 1972 - la nivel republican.¹¹¹

Trecerea în revistă prezenta în sine un concurs al bibliotecilor prilejuit unor evenimente importante, de regulă, cu caracter ideologic. Însă dat, fiind faptului că se evalua nu doar un aspect, ci activitatea în ansamblu, concursul avea rol stimulator pentru îmbunătățirea muncii. Metodiștii acordau ajutor bibliotecarilor în vederea participării la concurs, erau antrenați de către organele de resort în elaborarea criteriilor de evaluare, verificarea bibliotecilor și totalizarea rezultatelor.

Cabinetul metodic s-a asigurat cu instrumentele de lucru necesare desfășurării activității. Către anul 1970 a fost constituită colecția literaturii de specialitate. Au fost elaborate fișierele: „Experiența avansată a bibliotecilor”, „Orientarea lecturii”, „Cronica vieții biblioteconomice”,¹¹² fișierul reiterativ al bibliotecilor din rețea. S-au întreținut relații cu centrele biblioteconomice din țară, îndeosebi cu Biblioteca de Stat a RM, Biblioteca Universității de Stat din Chișinău, Biblioteca Centrală Orășenească.

Impactul muncii metodice în rețea s-a resimțit pe curând. Deja, în anul 1968 s-a consemnat: aproape peste tot au fost create cataloage; s-a perfectat documentația de bibliotecă; literatura care nu corespundea profilului a fost transmisă către alte biblioteci; s-au diversificat metodele de lucru cu publicul-cititor.¹¹³

Din anul 1974 a început *activitatea de cercetare științifică* a Bibliotecii IPC, aceasta de asemenea fiind pusă în competența cabinetului metodic. A fost determinată tema de cercetare „*Studierea și formarea intereselor cititorilor instituției de învățământ tehnic superior.*” În carul investigației s-a elaborat și răspândit un chestionar la cursurile I-III a câtorva facultăți, rezultatele urmând să fie comunicate în anul următor.¹¹⁴

Tot, în anul 1974 cabinetul metodic a organizat două conferințe științifico-practice. Conferința internă s-a desfășurat cu genericul „*Biblioteca IPC în sprijinul procesului didactic și a muncii educative,*” fiind aliniată aniversării a 10 ani de la fondarea IPC și a

Bibliotecii. Conferința pentru bibliotecile din rețea a fost organizată în baza Școlii de Viticultură și Vinificație din Chișinău, fiind intitulată „*Bibliotecile școlii de învățământ mediu special – către jubileul Republicii*”.¹¹⁵

Despre eficacitatea activității metodice în ansamblu indică datele statistice. Așa, în anul de studii 1966/67 s-au efectuat 30 vizite în biblioteci, 14 consultații, s-au elaborat 19 scrisori metodice, 7 elaborări metodice;¹¹⁶ în anul 1974 au fost realizate: 5 seminare, 10 sinteze bibliografice, 116 consultații, 13 vizite, 13 rotații ale „poștei itinerante”, 2 conferințe de specialitate.¹¹⁷

Perioada examinată a circumscris și elemente specifice *conducerii bibliotecii*. În mod direct, administrarea bibliotecii a fost efectuată de către șeful bibliotecii. Pe toată perioada 1964-1974 funcția dată a fost deținută de *Olga Golocialova-Emeț*.

Ea a fost numită la postul de șef bibliotecă a IPC în iunie 1964, după cum am mai menționat. A absolvit Institutul de Biblioteconomie din Harkov în anul 1952; a lucrat bibliotecară în mai multe localități din Ucraina. În Chișinău, eventual angajării la IPC, a activat într-o bibliotecă publică și la Biblioteca Universității de Stat din Chișinău. În recomandările oferite de administrația IPC (cu diferite ocazii) a fost caracterizată ca „un bun organizator, persoană energică, entuziastă”, s-a subliniat contribuția ei enormă la constituirea bibliotecii și asigurarea acesteia cu echipament. A ocupat diverse funcții obștești la nivelul institutului. A fost președintele secțiunii bibliotecilor științifice și tehnice a Consiliului Republican Interdepartamental de Biblioteconomie. S-a bucurat de numeroase aprecieri și distincții din partea Rectorului, Ministerului Învățământului al RM, Ministerului Învățământului al URSS, Ministerului Culturii al URSS.¹¹⁸

Organul conducerii obștești a fost *Consiliul bibliotecii*, membrii lui fiind desemnați prin decizia Rectorului (Ordinul nr. 68-ok din 25 septembrie 1964; v. anexa A2)¹¹⁹. În anul 1966 (Ordinul Rectorului nr. 149-p din 17 octombrie 1966) a fost determinată o

nouă structură a Consiliului. Din ea au făcut parte profesorii Institutului: A. Malchevici (Președintele Consiliului), I. Maximov, B. Zozulevici, G. Colcin, C. Bronici, S. Orlov, E. Pravda, V. Popovici; bibliotecarii: O. Golocialova, M. Alexeeva.¹²⁰ Noul Consiliu a acordat ajutor substanțial bibliotecii: a luat parte la discutarea planurilor și rapoartelor anuale de activitate ale bibliotecii, la realizarea manifestărilor cu publicul; a participat la deselecția literaturii învechite din colecții; a antrenat profesorii Institutului la predarea lecțiilor de cultură tehnică personalului bibliotecii.¹²¹

În anul 1973, a fost creat *Consiliul administrativ* – organul colectiv de dirijare a bibliotecii. În componența lui au intrat toți șefii subdiviziunilor bibliotecii. Consiliul avea drept decizional privind organizarea și controlul realizării muncii.

Direcția bibliotecii a asigurat *planificarea muncii*. Elaborarea planurilor anuale, semestriale și lunare era ceva obișnuit. Ceea ce a fost nou, a vizat planificarea în perspectivă. Primul plan de acest gen a cuprins perioada 1971-1975.¹²² Cu certitudine, rolul lui nu a fost hotărâtor în dezvoltarea bibliotecii, deoarece în condițiile politicii biblioteconomice centralizate de stat, planurile instituționale erau o formalitate; ele trebuiau să reflecte doar ceea ce se cerea, în conformitate cu planurile cincinale de dezvoltare a economiei naționale. Totuși, bibliotecarii au avut posibilitatea să lucreze cu planurile în perspectivă, descoperind oportunitățile metodologiei planificării.

Conducerea bibliotecii a realizat *controlul muncii*. Cel mai important avea să fie controlul îndeplinirii obiectivelor de plan, fiindcă acestea, după cum am spus mai sus, reprezentau directive de stat. La Biblioteca IPC, la indicația șefului bibliotecii, controalele în servicii s-au efectuat lunar și la sfârșit de an; o dată la 3 luni s-a realizat controlul reciproc între servicii.¹²³ Alte domenii importante ale dirijării au fost: organizarea structurală a bibliotecii, reglementarea muncii, introducerea normelor, implementarea

inovațiilor. (Toate acestea le-am menționat deja, într-un context sau altul, al descrierii perioadei de referință).

Demersul direcției în munca de conducere a fost îndeosebi resimțit în *lucrul cu personalul*. Biblioteca a fost asigurată cu personal de calitate. În anul 1973 29 lucrători aveau studii de specialitate (din 51), ceea ce alcătuia 56,9%, inclusiv 24 persoane (47%) aveau studii superioare de specialitate. Cu stagiul de muncă în domeniu de peste cinci ani lucrau 15 persoane iar peste 10 ani – 20 persoane; 12 lucrători își făceau studiile cu frecvență redusă în domeniul specialității.¹²⁴ Au fost încurajate vizitele de documentare ale angajaților în bibliotecile din Republică și de peste hotare, pentru familiarizarea cu noile practici de muncă sau schimb de experiență. Astfel, s-au făcut vizite la Institutul Politehnic și Institutul de Transport Feroviar din Sanct-Petersburg (Leningrad), Universitatea și Institutul Politehnic din Kiev, la institutele de învățământ tehnic din Moscova, Vilnius, Odessa, Donețk etc., la bibliotecile Institutului Pedagogic din Tiraspol și a Institutului Pedagogic din Bălți.¹²⁵

A fost încurajată participarea specialiștilor bibliotecii ca formatori. În acest scop angajații bibliotecii au elaborat și au prezentat comunicări la seminarele metodice din cadrul bibliotecii și din rețea, în interiorul subdiviziunilor bibliotecii, la seminarele republicane și interdepartamentale. S-au manifestat activ ca formatori bibliotecarii: Z. Minceva, R. Migalatieva, A. Cara, O. Griaznova, V. Lagutina, E. Fătu, E. Potemkina.¹²⁶ În exterior au susținut comunicări: șefa bibliotecii O. Golocialova-Emeț cu referire la activitatea educativă a bibliotecii,¹²⁷ (a. 1972) I. Rotari – privind asistența metodică în rețea (a. 1973), G. Dolgușeva – despre manifestările bibliotecii cu publicul,¹²⁸ V. Lagutina – privitor la estetica în munca de bibliotecă¹²⁹ etc.

Direcția și grupul sindical al bibliotecii au stimulat participarea colectivului la concursuri de diferite niveluri: intern – pentru cel mai bun serviciu, instituțional – pentru cea mai bună

subdiviziune a IPC, departamental - pentru titlul „Biblioteca a experienței avansate ”; la nivel republican și unional în cadrul trecerilor în revistă a instituțiilor bibliotecare. Participarea la concursuri a demonstrat pozițiile înalte deținute de bibliotecă. Astfel în cadrul concursurilor republicane din anii 1972 și 1974 Biblioteca IPC a ocupat, respectiv, locul III și locul II, în profil de biblioteci ale instituțiilor de învățământ superior.¹³⁰

Fiind o structură a IPC, evident, conducerea superioară a bibliotecii a fost efectuată de Administrația Institutului.

De menționat, importanța considerabilă atribuită bibliotecii de către Rectorul IPC, prof. Sergiu Rădăușan. Implicarea rectorului în problemele bibliotecii a fost nu doar o datorie, ci și o latură a credinței sale de valori. Savant, om de cultură înaltă, prof. S. Rădăușan, nu putea să nu aprecieze rolul cărții și a lecturii în procesul didactico-educativ și de cercetare a instituției de învățământ. De aceea el a plasat biblioteca la același nivel cu structurile didactice, i-a transmis spiritul unității instituționale vizavi de realizarea unor sarcini și obiective importante. Caracterizându-l ca personalitate și evocând atmosfera pe care a creat-o în jurul său, scriitorul A. Gromov a scris: „La Institut domnea aceeași atmosferă de cutezanță și romantism, aceeași unitate spirituală dintre specialiști și generații. Atmosfera aceasta se făcea simțită pretutindeni și în laboratoare, și la ședințele Consiliului Științific, și chiar într-un astfel de lăcaș al tăcerii, cum era biblioteca Institutului. Oricare dintre colaboratori sau aspiranți avea acces la *nenumăratele comori ale gândirii științifice*. [Rectorul] se folosea pe deplin de acest drept”. (evidențierea îmi aparține, N.Z.).¹³¹

Deja am menționat implicațiile Senatului în legătură cu: constituirea bibliotecii, completarea colecțiilor, desfășurarea activității informaționale și a muncii educative a bibliotecii. Vom mai adăuga, că biblioteca a fost un subiect de sine stătător al examinării de către Consiliul Institutului. Din documentele de

arhivă cunoaștem că la ședința Consiliului din 12 martie 1965 (Pr. verbal nr. 10) s-a discutat întrebarea „*Despre activitatea bibliotecii*”.¹³² (Cu regret, textul procesului verbal nu s-a păstrat). Dar, o confirmare la cele spuse poate servi analiza activității bibliotecii la ședința Consiliului IPC din luna martie 1971 (Pr. verbal. nr. 8), subiectul fiind intitulat: „*Biblioteca fundamentală și rolul ei în asigurarea procesului didactic și sporirea nivelului informării științifice a corpului profesoral-didactic*”. Pe marginea discuțiilor, două momente impresionează sensibil: aprecierea pozitivă a activității bibliotecii și ideea necesității automatizării (cu totul timpurie din perspectiva zilei de azi). Confirmăm aceasta prin alocațiunile membrilor Consiliului. De exemplu, prof. A. Parsadanean, decan, a spus: „Deși, biblioteca noastră are vârsta doar de șapte ani, ea s-a ridicat la nivelul aceluia care există de zeci de ani. În cadrul concursului subdiviziunilor IPC ea ocupă unul din locurile de frunte. Personalul este bine selectat, se duce un lucru mare cu tinerii angajați.” I. Maximov, șef catedră, a menționat că deținerea de către institut a sistemului automatizat „Minsk-22” ar fi o șansă reală pentru informatizarea unor procese bibliotecare.¹³³ În Hotărârea Senatului au fost menționate părțile pozitive și omisiunile în funcționarea bibliotecii. Pe plan favorabil s-a enumerat: constituirea cataloagelor pentru cititori, instruirea biblioteconomico-bibliografică a studenților, editarea indicilor bibliografici, elaborarea fișierului de asigurare cu manuale, întreținerea relațiilor cu profesorii și șefii grupelor academice. Privitor la deficiențe s-a subliniat: legătura slabă cu catedrele și sectorul de cercetare științifică, nivelul scăzut al promovării Zilelor de Informare, ignorarea posibilității utilizării sistemelor informatice în munca de bibliotecă. Au fost stipulate sarcinile: asumarea responsabilității, în comun, a bibliotecii și catedrelor pentru asigurarea studenților cu literatură de specialitate, vizitarea de către toți profesorii a Zilelor de Informare, inițierea investigațiilor privind informatizarea bibliotecii.¹³⁴

Conducerea institutului a ținut cont de *cerințele tehnico-materiale* ale bibliotecii. La început toate subdiviziunile bibliotecii au fost amplasate în blocul II de studii, de pe str. Kiev, 78 (act. 31 august). În anul 1967, în blocul IV din str. Florilor a fost dislocat abonamentul filialei bibliotecii la Facultatea de Construcții, iar în anul 1972 filiala a obținut o încăpere pentru sala de lectură. În anul 1970 pentru filiala bibliotecii de la Facultatea de Inginerie economică au fost rezervate săli corespunzătoare în blocul nr. V din campusul Râșcani. Periodic, s-au efectuat reparații curente ale încăperilor bibliotecii, s-a îmbunătățit iluminarea depozitelor de păstrare a cărților. Au fost procurate mașini de tapat, mijloace audiovizuale; serviciul de completare a obținut un numărător mecanic pentru evidența circulației colecțiilor. Datorită instalării teleimprimatorului la Institut, a fost posibilă utilizarea lui pentru serviciile ILL. În scopul facilitării comunicării între subdiviziunile bibliotecii a fost folosit selectorul (dispozitiv electric pentru selectarea punctelor de interes și comunicarea cu voce tare). Filialele bibliotecii au obținut unele mijloace tehnice de la decanate. În sala de lectură centrală a funcționat un panou electronic, care anunța cititorii despre îndeplinirea comenzilor de lectură.¹³⁵

Desigur, nu toate problemele materiale ale bibliotecii au fost soluționate, însă despre asigurarea bazei economice minime, se poate afirma cu certitudine.

Administrația Institutului a intervenit în rezolvarea problemei cu restanțierii la bibliotecă. În acest sens, a fost emis ordinul Rectorului „*Despre restituirea cărților la bibliotecă*” (Ordinul nr. 33-p. din 26.01.1970), care a obligat lucrătorii Institutului și studenții ca înainte de concediu și vacanță să restituie cărțile împrumutate de la bibliotecă, iar contabilitatea să achite persoanele concediate doar în cazul dacă au semnătura bibliotecii despre predarea literaturii.¹³⁶

Grija față de *personalul bibliotecii* s-a manifestat, în primul rând, vizavi de remunerarea muncii. În anul 1965, conform unei

decizii de stat, Biblioteca IPC a fost repartizată la categoria a doua de salarizare. Ca urmare, au crescut salariile bibliotecarilor, de exemplu, al șefului bibliotecii de la 135 la 170 ruble, șefului de subdiviziune – de la 98 ruble la 130, bibliotecarului superior – de la 85 la 105 ruble etc.¹³⁷ Rectoratul a acordat anual angajaților bibliotecii stimulente morale și materiale: diplome, mulțumiri în scris, foto pe tabla de onoare, prime bănești sau cadouri.

Așa dar, funcționarea Bibliotecii IPC a fost rezultatul efortului comun al personalului bibliotecar, profesorilor, factorilor de conducere.

Concluzii. Sintetizând activitatea Bibliotecii IPC în prima perioadă de dezvoltare menționăm: constituirea bibliotecii și măsurile luate pentru asigurarea funcționării ei au fost necesare dezvoltării IPC, biblioteca a oferit comunității Institutului un fond bogat de publicații, divers ca conținut și genuri de documente, capabil să acopere necesitățile informaționale cu caracter didactic, de cercetare și educative, a creat o gamă largă de servicii pentru a satisface cerințele concrete ale utilizatorilor; ca unitate biblioteconomică a îmbinat caracteristici inerente bibliotecii de învățământ superior în profil de funcții, structură, tehnologie etc.; și-a impus identitatea vizavi de aspectele: ritm înalt al dezvoltării, structură detaliată a sferei de deservire, deschidere pentru inovații, asigurare cu personal calificat; a ocupat un loc distinct în sistemul biblioteconomic al Republicii ca centru metodic de importanță republicană; în ansamblu a fost pusă baza pentru aprofundarea și extinderea activității bibliotecare în continuare.

NOTE

1. ANRM, fond 2798, reg. 1, dosar. 4, p. 87
2. Arhiva UTM. ЕМЕЏ О.Р., dosar personal, p. 17
3. ANRM, fond 2798, reg. 1, dosar 43, p. 2
4. Arhiva UTM. Приказы ректора с № 1 по № 142 по основной деятельности ...за 1964 год, p. 235-236. Copia ordinului este anexată.
5. ANRM, fond, 2798, reg. 1, dosar 43, p. 3
6. Ibidem
7. *Universitatea Tehnică a Moldovei (1964-2014)*. Album jubiliar 50 ani. Chişinău: UTM, 2014, p. 5
8. ANRM, fond, 2798, reg. 1, dosar 48, p. 212-216, 226-227
9. Ibidem, dosar 247, p. 193-194
10. Ibidem, dosar 179, p. 19
11. Ibidem, dosar 261, p. 38-39
12. Ibidem, dosar 502, p. 97
13. БИБЛИОТЕКА КПИ им. „С. Лазо”. Отчет за 1971 год. Chişinău, 1972, p. 16. Localizare: BCU USM
14. ANRM, fond. 2798, reg. 1, dosar. 179, p. 19
15. Ibidem, f. 2798, dosar. 1083, p. 6
16. БИБЛИОТЕКА КПИ им. „С. Лазо”. Отчет за 1972 год. Chişinău, 1973, p. 30. Localizare: BCU USM
17. Ibidem
18. Calculat în baza rapoartelor anuale ale BTŞ pentru majoritatea anilor perioadei de referinţă, cuprinse în documentele ANRM şi celor indicate în note
19. ANRM, fond, 2798, reg. 1, dosar 343, p. 33
20. Ibidem, dosar 1083, p. 10
21. Ibidem, fond, dosar 343, p. 33
22. БИБЛИОТЕКА КПИ им. „С. Лазо”. Отчет за 1972 год, ref. 16, p. 17
23. ANRM, fond 2798, reg. 1, dosar 249, p. 41
24. Ibidem
25. Ibidem, dosar 43, p. 18
26. БИБЛИОТЕКА КПИ им. „С. Лазо”. Отчет за 1973 год. Chişinău, 1974, p. 5.

27. Ibidem
28. БИБЛИОТЕКА КПИ им. „С. Лазо“. Отчет за 1971 год, ref, 13, p. 17
29. ANRM, fond 2798, reg. 1, dos. 1252, p. 8
30. Ibidem, dosar 43, p. 4
31. Ibidem, dosar 343, p. 6
32. Ibidem, dosar 1252, p. 7-8
33. Ibidem, dosar 43, p. 19
34. Calculat în baza rapoartelor anuale ale BTŞ pentru majoritatea anilor perioadei de referinţă
35. ANRM, fond 2798, reg. 1, dos. 481, p. 8
36. Ibidem, dosar 938, p. 7
37. Ibidem, dosar 1083, p. 8
38. Ibidem, dosar 481, p. 10
39. Ibidem, dosar 622, p. 10
40. Ibidem, dosar 43, p. 20
41. Ibidem, dosar 1083, p. 17
42. БИБЛИОТЕКА КПИ им. „С. Лазо“ Отчет за 1971 год, ref. 13, p. 29
43. ANRM, fond 2798, reg. 1, dosar 765, p. 8
44. Ibidem, dosar 938, p. 14
45. Ibidem, dosar 1083, p. 19
46. Ibidem, dosar 1252, p. 20
47. Ibidem, dosar 765, p. 8
48. Arhiva UTM. Приказы ректора с № 86 по № 142 по личному составу за 1965 год, p. 272
49. ANRM, fond 2798, reg. 1, dos. 166, p. 185
50. Ibidem, dosar 622, p. 28
51. Ibidem, dosar 765, p. 10
52. Ibidem, dosar 43, p. 10
53. Ibidem, dosar 343, p. 22, 24
54. ALEXEEVA, M. La ordinea zilei – munca informativă. In: *Inginerul*, 1966, 21 septembrie
55. ANRM, fond 2798, reg. 1, dosar 43, p. 36
56. Ibidem, dosar 1252, p. 58
57. Ibidem, dosar 1083, p. 55

58. Ibidem, dosar 1252, p. 58
59. Ibidem, dosar 43, p. 11
60. Ibidem, p. 36
61. Ibidem, dosar 622, p. 21
62. Ibidem, dosar 43, p. 36
63. Arhiva UTM. Приказы ректора с № 108 по № 186 по основной деятельности ...за 1966 год, p. 81. Copia ordinului este anexată.
64. ANRM, fond 2798, reg. 1, dosar 343, p. 22
65. Ibidem, dosar 481, p. 20
66. Ibidem, dosar 1083, p. 59
67. Ibidem, dosar 343, p. 22
68. Ibidem, dosar 481, p. 20
69. Ibidem, dosar 348, p. 6-8
70. Ibidem, dosar 490, p. 162
71. Ibidem, dosar 43, p. 38
72. Ibidem, dosar 622, p. 23
73. Ibidem, dosar 938, p. 57
74. Ibidem, dosar 43, p. 38, dosar 481, p. 20
75. Ibidem, dosar 481, p. 20
76. *Publicații ale profesorilor și cercetătorilor U.T.M. (1964-2009): Bibliogr./Alcăt.: Ludmila JARINOVA, Lilia POPOV, Elena ȚURCAN; Univ. Tehnică a Moldovei. Bibl. Ed. a 2-a rev. și completată. Chișinău: UTM, 2010, p. 151-154*
77. БИБЛИОТЕКА КПИ им. „С. Лазо”. Отчет за 1973 год, ref. 26, p. 18
78. IACUB, Valentina. Se pregătește editarea bibliografiei „Lucrările savanților IPC în 10 ani”. In: *Inginerul*, 1974, 15 mai
79. ANRM, fond 2798, reg. 1, dosar 1252, p. 63
80. Ibidem, dosar 245, p. 1
81. БИБЛИОТЕКА КПИ им. „С. Лазо”. Отчет за 1971 год, ref. 13, p. 4
82. ANRM, fond 2798, reg. 1, dosar 481, p. 6
83. Ibidem, dosar 245, p. 6
84. Ibidem, p. 13
85. *Сводные таблицы цифровых показателей вузовских библиотек Молдавии за 1974 год. Сводные показатели вузовских библиотек*

- MCCP за 1975 год. Localizare: BCU USM. Serviciul Asistență metodologică
86. ANRM, fond 2798, reg. 1, dosar 43, p. 6
 87. Ibidem, dosar 1252, p. 32
 88. Participați la conferința prin corespondență. In: *Inginerul*, 1966, 21 martie
 89. ANRM, fond 2798, reg. 1, dosar 938, p. 23-24
 90. Titlurile manifestărilor prezentate aici și în continuare sunt selectate în baza rapoartelor anuale ale bibliotecii
 91. ANRM, fond 2798, reg. 1, dosar 938, p. 48
 92. Ibidem, dosar 43, p. 9
 93. Ibidem, p. 24
 94. Ibidem, dosar 1252, p. 46, 55
 95. Calculat în baza rapoartelor anuale ale bibliotecii
 96. ANRM, fond 2798, reg. 1, dosar 938, p. 480
 97. Ibidem, dosar 141, p. 143
 98. Ibidem, dosar 481, p. 30
 99. Ibidem, dosar 245, p. 21
 100. БИБЛИОТЕКА КПИ им. „С. Лазо”. Отчет за 1972 год, ref. 16, p. 26
 101. БИБЛИОТЕКА КПИ им. „С. Лазо”. Отчет за 1973 год, ref. 26, p. 33
 102. Ibidem, p. 34
 103. Ibidem, p. 26
 104. БИБЛИОТЕКА КПИ им. „С. Лазо”. Отчет за 1972 год, ref. 16, p. 24
 105. Ibidem, p. 22
 106. ANRM, fond 2798, reg. 1, dosar 481, p. 33
 107. Ibidem, dosar 938, p. 69
 108. Ibidem, dosar 343, p. 25
 109. Selectat în baza rapoartelor anuale ale bibliotecii
 110. ANRM, fond 2798, reg. 1, dosar 622, p. 33
 111. Ibidem, dosar 938, p. 69-70
 112. Ibidem, dosar 622, p. 30
 113. Ibidem, dosar 343, p. 26
 114. Ibidem, dosar 1252, p. 68

115. Ibidem, p. 69, 70
116. Ibidem, dosar 245, p. 22
117. Ibidem, dosar 1252, p. 66-67
118. Arhiva UTM. ЕМЕЋ О.Р, ref. 2
119. Arhiva UTM. Приказы ректора с № 1 по 142 по основной деятельности ...за 1964 год, p. 169. *Sopria ordinului este anexată.*
120. Arhiva UTM. Приказы ректора с № 108 по № 186 по основной деятельности ...за 1966 год, p. 113
121. ANRM, fond 2798, reg. 1, dosar 343, p. 3
122. Ibidem, dosar 622, p. 31
123. БИБЛИОТЕКА КПИ им. „С. Лазо”. Отчет за 1971 год, ref. 13, p. 27
124. БИБЛИОТЕКА КПИ им. „С. Лазо”. Отчет за 1973 год, ref. 26, p. 32
125. Selectat din rapoartele bibliotecii pe anii 1969, 1971, 1974
126. ANRM, fond 2798, reg. 1, dosar 938, p. 58, 71; dos. 1083, p. 32
127. БИБЛИОТЕКА КПИ им. „С. Лазо”. Отчет за 1972 год, ref. 16, p. 23
128. БИБЛИОТЕКА КПИ им. „С. Лазо”. Отчет за 1973 год, ref. 26, p. 27
129. ЛАГУТИНА, В.Ф. Эстетика в библиотечном деле. In: *НОТ в вузовских библиотеках МССР: Материалы республиканского семинара высших учебных заведений Молдавии (26 ноября 1971 г.)*. Chişinău, 1971, p. 49-53
130. ANRM, fond 2798, reg. 1, dosar 644, p. 98, 71; dosar 1094, p. 66
131. GROMOV, Alexandru. *Sâmburii adevărului*. Chişinău, 1969, p. 16
132. ANRM, fond, 2798, reg. 1, dosar 48, p. 332
133. Ibidem, dosar 485, p. 331
134. Ibidem, p. 333-334
135. Selectat din rapoartele anuale ale bibliotecii
136. ANRM, fond 2798, reg. 1, dosar 487, p. 97
137. Ibidem, dosar 76, p. 73, 108

II. STATUTUL DE BIBLIOTECĂ TEHNICO-ȘTIINȚIFICĂ – O NOUĂ LATURĂ A IDENTITĂȚII (1975-1990)

Din a doua jumătate a anului 1974 se reliefa începutul unei noi perioade în evoluția Bibliotecii IPC, care a durat până la sfârșitul anilor '80. Dezvoltarea ei pe traseul dat avea să se producă sub influența mai multor factori de ordin politic, economic, educațional, instituțional, biblioteconomic etc. Totuși, ca imbold a servit o decizie „de partid”, de nivel „unional” (mai, 1974) cu privire la biblioteci, care, dincolo de scopurile ideologice declarate direct, a plasat instituțiile bibliotecare într-un nou spectru al percepției sociale, atribuindu-le rol important în progresul tehnico-științific. Pentru Biblioteca IPC această din urmă prevedere era mai mult decât o indicație, deoarece concorda cu destinația ei de bibliotecă tehnică.

În contextul celor menționate, cel mai important fapt a fost integrarea bibliotecii în sistemul de informare tehnico-științifică - domeniu nou, complex, special. În această ipostază, ea avea să ofere acoperire informațională, în primul rând, activității de cercetare științifică de la institut.

În perioada examinată cercetările științifice și de patente la IPC traversau calea unei dezvoltări intense. Conform datelor, în anul 1975 au fost implementate în practică rezultatele a 35 studii științifice; cercetările de patente s-au efectuat pe 60 teme, au fost înaintate 51 cereri de drept de autor; s-au publicat 21 monografii, 10 lucrări științifice, 1 culegere; s-au organizat 4 conferințe științifice.¹ Desigur, aceste realizări s-au bazat pe informarea și documentarea cercetătorilor, or pentru dezvoltarea în continuare a activității științifice, biblioteca avea să fie o resursă informațională la îndemână.

Inițial, *funcția informațională* în sprijinul muncii de cercetare la IPC a fost exercitată de Serviciul de Informare tehnico-științifică și Patente, după cum am menționat în capitolul precedent. Însă la sfârșitul anului 1974, Consiliul științific al Institutului a decis

transmiterea atribuției informaționale (împreună cu posturile și ocupanții de post – 10 persoane) către bibliotecă (noiembrie, 1974).²

Indiscutabil, biblioteca dispunea de potențial sporit pentru activitatea de informare tehnico-științifică, adăugând la resursele organelor de informare și materiale bibliografice, de referință și publicații autentice din variatele sale colecții. Activitatea dată a fost exercitată de către *Sectorul de Informare Tehnico-științifică*, creat în anul 1975 în componența Serviciului Informativ-bibliografic. În anul 1980 sectorul a fost transformat în serviciu. Au fost acoperite următoarele direcții de informare tehnico-științifică:

- asigurarea cu informație nouă a temelor de cercetare științifică (bugetare și contractuale) ale catedrelor și laboratoarelor, în regim manual și automatizat, în baza sistemului de Diseminare Selectivă a Informației (rus. ИПИ);
- exercitarea, la comanda cercetătorilor, a copiilor documentelor informaționale și a traducerilor; (traducerea documentelor tehnice din limba engleză se efectua de către un inginer-traducător, angajat al bibliotecii; alte comenzi se făceau în exterior);
- informarea individuală a personalului de conducere a institutului în baza Sistemului de Deservire Diferențiată a Conducătorilor (rus. ДОР);
- elaborarea buletinelor de informare operativă pe problemele școlii superioare „Informație-expres”, 8 numere anual (rus. Сигнальная информация);
- asigurarea evidenței rapoartelor de cercetare științifică;
- depunerea spre păstrare a manuscriselor (din anul 1978);
- atribuirea indicilor CZU lucrărilor științifice ale profesorilor.

Activitatea de informare tehnico-științifică s-a bazat pe o logică determinată, corespunzătoare etapelor de realizare a cercetării științifice. Astfel, la etapa inițială a asistenței informaționale erau studiate necesitățile de informare ale savanților și specialiștilor institutului, fiind elaborate planurile de

asigurare informațională a temelor de cercetare și determinate grupele utilizatorilor de informație (abonații). La etapa consultării publicațiilor, bibliografii ofereau abonaților liste retrospective de literatură în regim „cerere-răspuns”. Acestea aveau hotarele cronologice de la 2 la 12 ani, cuprinzând de la 50 la 500 titluri de materiale publicate și nepublicate. La următoarea etapă a muncii științifice – elaborarea teoretică, specialiștii bibliotecii asigurau cu informație nouă aceeași tematică de cercetare, în baza regăsirii informației în mod manual sau folosind regimul automatizat de căutare al diverselor centre de informare (MOLDINFORM, INFORMENERGO, INFORMELECTRO). La finele ciclului informațional era oferită informația despre rezultatele cercetării științifice, având ca expresie rapoartele de cercetare. Biblioteca avea în competență organizarea așa-zisului „torrent ascendent al informației” – înregistrarea rapoartelor despre cercetările finite. Acestea erau expediate pentru evidență și microfilmare într-un centru din exterior, cel puțin 70 rapoarte anual.³

Despre amploarea activității de informare tehnico-științifice mărturisesc datele statistice. Biblioteca număra aproximativ 400 abonați ai sistemului de Diseminare Selectivă a Informației și 15 abonați ai Sistemului Deservirii Diferențiate a Conducătorilor. Numărul temelor de cercetare cu acoperire informațională a sporit de la **28** în anul 1975⁴ la **117** în anul 1989.⁵ La fel, a crescut numărul copiilor și traducerilor oferite utilizatorilor, respectiv, de la **243** la **8646**.⁶ În perioada 1978-1989, au fost depuse pentru păstrare cca **200 lucrări științifice**.⁷ În perioada 1985-1990 au fost editate **48 numere** ale Informației-expres pe problemele școlii superioare.⁸

În afară de asigurarea informațională cu scop precis (a grupelor de cercetători și anumitor teme), s-au practicat forme comune de informare, destinate atât procesului de cercetare cât și de studiu. Acestea au fost realizate de Serviciul de Informare tehnico-științifică, Serviciul Informativ-bibliografic și alte subdiviziuni ale bibliotecii. Așa, s-au elaborat și s-au răspândit la

catedre *liste ale literaturii noi*, inițial lunar, din a doua jumătate a anilor `80 – de două ori pe lună. Vizualizarea imediată a publicațiilor noi s-a realizat prin intermediul *expozițiilor informative*, numărul cărora depășea cu mult cifra de 100.⁹ În anul 1990 au fost organizate **170 expoziții** de acest fel, la care au fost expuse **4787 titluri**.¹⁰ Serviciul Informativ-bibliografic a editat buletinele informativ-bibliografice „*Periodicele din țară și de peste hotare incluse în colecțiile BTȘ a IPC „S. Lazo”* pentru anii 1976-1980, 1981-1986 și 1989.¹¹ În scopul promovării edițiilor informative au fost editați indicii bibliografici privind resursele informaționale ale organelor de informare în domeniile: construcția de mașini, construcții și arhitectură, energie și electrotehnică.¹²

A continuat experiența de organizare a *Zilelor de Informare* (lunar), cu prezentarea amplă a publicațiilor noi, structurate pe domenii și teme. În cadrul Zilelor de Informare din anul 1989, de exemplu, au fost expuse **8695 titluri** de publicații, fiind vizualizate de către utilizatori **9333 u.m.**¹³ S-a înregistrat o metodă nouă de informare (a. 1989) – „informarea prelungită”. Aceasta a fost inițiată de Serviciul de deservire cu literatură științifică, care după prezentarea publicațiilor la Ziua de Informare nu le distribuia în colecție, dar le plasa pe raft, la vedere, pe o lună, pentru a putea fi vizualizate/consultate în continuare.¹⁴ S-au practicat și *sintezele informativ-bibliografice* ale publicațiilor noi. Nu cunoaștem datele despre acest tip de activitate în alte subdiviziuni ale Bibliotecii, dar în ce privește Serviciul Informativ-bibliografic, numărul sintezelor a sporit de la 17 în anul 1975¹⁵ la 39 în anul 1990.¹⁶

La sfârșitul anilor `80 activitatea de informare tehnico-științifică a început să diminueze. Aceasta s-a întâmplat din cauza restrângerii domeniului de cercetare la IPC. Evident, s-a micșorat volumul de lucru al serviciului de Informare tehnico-științifică și ca urmare statele; în anul 1990 numărul angajaților era de 5 persoane. Din aceste motive au fost suspendate unele activități ale bibliotecii

așa ca difuzarea informației către eșalonul de conducere, traducerea textelor în limba engleză.

În perioada de referință, biblioteca a urmat consecvent cursul de bază – *susținerea procesului didactic* prin acoperire documentară, asigurarea suportului organizațional al deservirii utilizatorilor, diversificarea serviciilor.

Una din măsurile importante, în această privință, a fost *delimitarea literaturii științifice* din fondul comun. Activitatea dată a început în anul 1975, din colecția abonamentului central fiind selectate cca 80 mii exemplare de publicații științifice.¹⁷ Însă, *Serviciul de deservire cu literatură științifică* a fost constituit în anul 1980. În afară de lucrări științifice, acesta s-a completat cu documente normativ-tehnice, periodice din țară și străine, materiale pentru utilizare în „scop de serviciu”. În anul 1981 în cadrul serviciului a fost creat *Sectorul documentelor tehnice speciale*, iar în anul 1982 – *Sectorul împrumutului inter-bibliotecar*, care anterior avea doar statut de funcție.

Autonomia atribuită serviciului de literatură științifică a avut ca scop îmbunătățirea achiziției genului dat de publicații, difuzarea și intensificarea utilizării lor. Rezultatele au fost evidente. De exemplu, în perioada 1985-1990 fondul literaturii științifice a sporit de la **38523 vol.** la **262 535 vol.**¹⁸ A crescut și indicele de împrumut. Astfel, în anul 1981 serviciul specializat cu literatură științifică a împrumutat cititorilor **55193 vol.**¹⁹ În anii 1985-1990 împrumutul documentelor cu caracter științific, în ansamblu pe bibliotecă, a sporit de la **79218 vol.** la **153731vol.**²⁰

Delimitarea colecției de literatură științifică, crearea Serviciului de deservire cu literatură științifică, activitatea desfășurată de către acesta, precum și asigurarea informațională a procesului de cercetare a institutului, despre care am relatat mai sus, au schimbat statutul bibliotecii; ea a intrat în categoria bibliotecilor științifice, ceea ce s-a reflectat și în denumirea sa – *Biblioteca Tehnico-științifică*. O dată cu noua denumire a bibliotecii,

calificativul „științific” a fost atribuit și unor servicii (S.), respectiv: S. de prelucrare științifică a literaturii, S. științifico-bibliografic, S. științifico-metodic.

De menționat, în biblioteconomia ex-sovietică, biblioteci științifice erau considerate acele instituții care dețineau colecții de literatură științifică, iar utilizarea și promovarea lor constituia o direcție de sine stătătoare de activitate. Astăzi, calificativul „științific” indică prestarea muncii științifice propriu-zise. Însă, chiar și în sensul actual, BTȘ merita atunci această etichetare, deoarece a dezvoltat activități cu elemente ale muncii științifice și a realizat studii și cercetări (fapt, despre care vom relata mai târziu).

Biblioteca a ținut sub control deservirea studenților cu manuale și materiale didactice. După demarcația fondului științific s-a conturat structura *Serviciului de deservire cu literatură didactică*. Acesta a inclus: abonamentul cursurilor mici, punctul de deservire al cursurilor mari și sala de lectură didactică. Abonamentul cursurilor mici deservea studenții anilor I-II cu studii la zi și anilor I-III cu studii frecvență redusă și serale. Abonamentul cursurilor mari acorda servicii anilor III-IV cu studii la zi, anilor IV-VI cu studii frecvență redusă și studii serale.²¹

Fondul literaturii didactice s-a îmbogățit, de exemplu, în anii 1985-1990 a crescut de la **433492 vol.** la **531930 vol.**²². A sporit împrumutul genului dat de publicații. Dacă în anul 1981 Serviciul de deservire cu literatură didactică a împrumutat cititorilor **190521 vol.**²³, în perioada 1985-1990 împrumutul literaturii didactice în ansamblu pe bibliotecă a sporit de la **392303 vol.** la **406579 vol.**²⁴

Administrația institutului și Conducerea bibliotecii au atribuit importanță deosebită asigurării calității fondului de literatură didactică. În această privință s-a mizat sensibil pe implicarea catedrelor și a profesorilor de discipline în procesele de achiziție, analiză și deselecție a publicațiilor de bibliotecă. În anul 1976 a fost emisă o decizie a Rectorului, prin care se cerea profesorilor să studieze compartimentele colecțiilor bibliotecii pe

profilul disciplinelor predate.²⁵ Ca urmare, lucrurile s-au îmbunătățit. De exemplu, în urma implicării în acest proces a profesorilor de la catedra „Economia și organizarea în construcții” la catedră a fost prezentată o expoziție a publicațiilor puțin solicitate, în speranța ca acestea vor fi recomandate studenților.²⁶ Biblioteca a inițiat metoda de lucru *Ziua Catedrei*. În cadrul acestei activități, care presupunea întâlnirea specialiștilor bibliotecii cu membrii catedrelor, se discutau subiectele: asigurarea disciplinelor cu literatură didactică, utilizarea colecțiilor bibliotecii pe profilul catedrelor; soarta publicațiilor puțin solicitate etc.²⁷ În anul 1978, la nivel de Rectorat a fost aprobat „Regulamentul cu privire la fondul literaturii didactice al BTȘ”, care a stabilit că procurarea manualelor se va efectua conform comenzilor catedrelor, iar biblioteca, la rândul-și, va furniza informații despre situația asigurării procesului didactic cu literatură și despre achizițiile noi.²⁸ Despre colaborarea bibliotecii cu catedrele, mărturisesc mențiunile din rapoartele anuale ale BTȘ. De exemplu, în Raportul pentru anul 1981 este scris „profesorii tuturor catedrelor au lucrat cu colecțiile”;²⁹ în raportul pe anul 1982 sunt numiți profesorii care au participat activ la studierea colecțiilor: P. Todos, D. Gîscă, A. Zaițev, I. Savciuc, I. Sorokin ș.a.³⁰

Consiliul IPC a identificat, periodic, problemele privind situația fondului didactic. Astfel, la ședința Consiliului (din 31 octombrie 1985), pe marginea examinării totalurilor pentru anul de studii 1984/85, prorectorul, prof., I. Samusi a numit un șir de discipline noi, rata de asigurare a cărora cu manuale era foarte mică – 2,3%, sau chiar mai puțin. Totodată, raportorul a subliniat că unele manuale procurate de bibliotecă în mai mult de 100 exemplare nu sunt puse în circulație.³¹ Deci, au fost scoase în vileag două probleme serioase: dotarea slabă a disciplinelor noi cu manuale și procurarea neîntemeiată a unor manuale, sub aspectul exemplarității.

Faptele sesizate au mobilizat factorii de decizie pentru soluționarea problemelor. În anul 1985 a fost emis ordinul Rectorului „Despre componența Consiliului de Completare a BTȘ” (Ordinul nr. 344-p din 30.09.1985). Conform deciziei primite, în cadrul Consiliului de Completare erau incluși toți informatorii de la catedre (57 persoane),³² evident, în scopul sporirii responsabilității catedrelor pentru formarea colecțiilor bibliotecii. În anul 1986 la ședința Consiliului IPC (Proces verbal nr. 6 din 27 februarie) a fost discutat subiectul „Despre conlucrarea bibliotecii și catedrelor privind asigurarea cu literatura necesară a procesului didactico-educativ și de cercetare”. În Hotărâre au fost concretizate responsabilitățile părților indicate pentru achiziția de bibliotecă: catedrele să livreze bibliotecii un exemplar al programelor disciplinelor noi; informatorii să viziteze lunar serviciul bibliotecii responsabil cu achiziția; biblioteca să analizeze sistematic nivelul asigurării disciplinelor cu manuale.³³

Având în vedere particularitățile învățământului tehnic, biblioteca a delimitat din fondul comun *colecția de documente tehnice speciale*. Aceasta includea: standarde, cataloage industriale, norme și normative tehnice, condiții tehnice, descrieri de invenții, rapoarte de cercetare și rapoarte despre lucrările experimentale de construcții etc. Pentru deservirea utilizatorilor cu genul dat de documente, în cadrul Serviciului de deservire cu literatură științifică a fost creat sectorul specializat, după cum am mai menționat; în anul 1987, sectorul a fost transformat în serviciu. Angajații serviciului permanent au susținut în grupe convorbiri despre documentele speciale tehnice, specificând tipologia lor, importanța teoretică și practică. A sporit achiziția categoriei date de documente. Dacă în anul 1975 au fost procurate **5577 u.m.**,³⁴ în anul 1987 (an cu cel mai înalt nivel al achiziției) s-au cumpărat **23137 u.m.**³⁵ Cu regret, începând cu anul 1989 colectarea materialelor speciale tehnice a diminuat, ca urmare a transformărilor din sectorul economic și reconsiderării sistemului reglementării tehnice

în Republică. Însă cererea pentru documentele tehnice nu a scăzut, ci din contra a sporit. Astfel, dacă în anul 1986 împrumutul pe profilul dat a alcătuit **11228 u.m.**,³⁶ în anul 1990 - a egalat cu **32638 u.m.**³⁷

Constituirea *serviciilor bibliotecare de ramură la facultăți* a extins sfera deservirii bibliotecare. Totodată, au fost atinse obiectivele: satisfacerea aprofundată a intereselor tematice ale utilizatorilor, apropierea teritorială a deservirii bibliotecare, consolidarea relațiilor bibliotecii cu decanatele și catedrele, îmbunătățirea calității formării colecțiilor speciale. Către anul 1990, biblioteca număra 6 servicii de ramură. Astfel, au fost constituite serviciile de ramură la facultățile (F.):

- F. Inginerie Economică (constituit în a. 1970 ca filială; transferat în a. 1977 la USC);
- F. Inginerie Mecanică (constituit în a. 1976),
- F. Tehnologii Alimentare (constituit în a. 1979);
- F. Construcții Urbane și Arhitectură (din a. 1982 - sector de ramură, din a. 1983 – serviciu);
- F. Construcții Industriale și Civile (constituit în a. 1966 ca filială la facultățile de construcții; serviciu de ramură din a.1982);
- F. Electrofizică și Radioelectronică (constituit în a. 1987);
- F. Energetică (constituit în a.1987).

Serviciile de ramură deserveau utilizatorii, în general, cu literatura didactică, având în structură punctul de împrumut la domiciliu și sala de lectură. Despre amploarea activității serviciilor de ramură mărturisesc datele statistice. Dacă în anul 1985 (5 filiale) au înregistrat **169770 intrări** ale utilizatorilor și **313036 împrumuturi** de publicații, în anul 1990 (6 filiale) au înscris **245350 intrări** și **482186 documente împrumutate**.³⁸ Serviciile de ramură au desfășurat activități similare unei biblioteci ca atare: au participat la procesul de achiziție și casare, au constituit cataloage,

au prestat servicii, au inovat. Activitatea BTȘ se identifică, în esență, prin activitatea serviciilor de ramură.

Pe tot parcursul perioadei de referință au funcționat *bibliotecile de la catedre*. Însă, de la mijlocul anilor '80 capacitatea lor de deservire a început să scadă treptat, din mai multe cauze: a) constituirea serviciilor bibliotecare de ramură la facultăți; b) creșterea potențialului documentar al BTȘ; c) constatarea unor deficiențe de lucru ale cabinetelor catedrelor din cauza schimbării frecvente a laboranților. Astfel, în anul 1985 numărul intrărilor/vizitelor la bibliotecile catedrelor alcătuia **12358**, a împrumutului – **40216 u.m.**, în anul 1990 respectiv – **6131** și **9507**.³⁹

În perioada 1976-1982 au funcționat *bibliotecile itinerante* la căminele studențești. Destinația lor a rămas aceeași, cum a fost gândită inițial. Însă, având puțină literatură, preponderent din domeniul social-politic, organizate pe bază de voluntariat, bibliotecile de la cămine nu au jucat un rol prea mare în activitatea de deservire a utilizatorilor.

Pentru a compensa unele lipsuri din colecții, BTȘ a continuat să utilizeze împrumutul inter-bibliotecar, asigurat de Sectorul cu aceeași denumire, creat ca unitate aparte în anul 1982, după cum am menționat anterior. Utilizarea de către serviciu a teleimprimatorului a facilitat transmiterea informațiilor privind comenzile de literatură și a redus durata de așteptare a împrumutului. S-a înregistrat intensificarea deservirii. Astfel, în anul 1975 prin ILL au fost deserviți **305 cititori** ai BTȘ, cărora le-au fost împrumutate **390 titluri de carte**; din fondul BTȘ au fost trimise altor biblioteci **90 documente**.⁴⁰ În anul 1990 Sectorul ILL a înregistrat datele: **385 cititori**, **938 comenzi** îndeplinite, **263 titluri de carte împrumutate în exterior**.⁴¹

În contextul realizării sarcinilor specifice perioade examinate, biblioteca a optat pentru *diversificarea metodelor de deservire a cititorilor*. Creșterea numărului studenților, multitudinea formelor de învățământ (la zi, cu frecvența redusă, studii serale, cursuri

pregătitoare), schimbarea planurilor și programelor de studii, diferența de experiență a studenților privind informarea și lectura – iată doar câțiva factori care au determinat antrenarea bibliotecii într-un proces continuu de adecvare a modalităților de lucru la necesitățile utilizatorilor.

S-a perfecționat metodologia deservirii studenților cu literatură didactică. Astfel, în serviciile de împrumut au fost aplicate pentru prima dată *fișierele reiterative* „Contingentul studenților” și „Repartizarea manualelor”. Bazate pe fișa perforată și indicatoarele în mai multe culori, fișierele reiterative, permiteau înregistrarea unui volum divers de informație și asigurau regăsirea ei rapidă. S-a lucrat, ca și anterior, cu completele de manuale, care se împrumutau pe tot semestrul, iar cele deficitare pe 10 zile. S-au consolidat relațiile cu îndrumătorii și șefii grupelor, cu catedrele și decanatele, solicitându-se ajutor privind concretizarea contingentului de utilizatori, nomenclatorului manualelor, graficelor de împrumut. Rapiditatea deservirii studenților cu manuale a fost asigurată. De exemplu, conform datelor pe anul 1976 în 4 zile erau deservite 49 grupe de studenți;⁴² în anul 1988, timp de 40 minute, se produceau convorbiri și erau deserviți cu complete de manuale 50-60 persoane.⁴³

În anul 1988 a fost introdus *biletul de cititor de tip nou* – pe întreaga perioadă de studii, aceasta facilitând utilizarea serviciilor de bibliotecă, dar și fiind o modalitate de fortificare a relațiilor bibliotecii cu utilizatorii.

În anul 1975 metoda nouă de deservire a utilizatorilor *accesul liber la raft* a fost aplicată în sala de lectură centrală, fiind răspândită treptat și în sălile de lectură de la facultăți. Ca urmare a crescut numărul documentelor expuse în acces liber. De exemplu, dacă în anul 1985 acest indice marca **75374 u.m.**, în anul 1990 alcătuia **134010 u.m.**⁴⁴ Concomitent, a sporit cererea de carte. Astfel, în a doua jumătate a anilor `80 se împrumuta pentru consultare în sălile

de lectură, în ansamblu, cca **200000 u.m.**, ceea ce alcătuiă **30%** de la împrumutul global al bibliotecii.⁴⁵

A fost asigurată deservirea diferențiată a cititorilor. Astfel, de atenție specială s-au bucurat studenții anului I. Odată cu înregistrarea la bibliotecă, ei erau familiarizați cu structura bibliotecii și aparatul informativ-bibliografic, beneficiau de excursie prin bibliotecă, li se oferea „*Ghidul utilizatorului BTȘ*”. Acesta din urmă avea descrise detaliat sistemul de cataloage al bibliotecii și serviciile responsabile cu deservirea, de asemenea modalitățile cum pot fi acestea folosite. Un compartiment aparte era dedicat studenților anului I, în care se stipulau regulile de înscriere și de utilizare a bibliotecii. Capitolul adresat șefilor grupelor concretiza responsabilitățile acestora privind împrumutul manualelor.⁴⁶

Biblioteca a plasat în evidență studenții antrenați în activitatea de cercetare științifică. Ei au beneficiat de informare individuală pe tematica cercetărilor, acest serviciu fiind utilizat, către sfârșitul perioadei de referință, de cca **100 studenți**.⁴⁷ La dispoziția tinerilor cercetători a fost pus și serviciul ILL. Numărul studenților-abonați ai ILL a sporit de la **16** în anul 1985 la **97** în anul 1989.⁴⁸ Alte facilități oferite au inclus: prelungirea timpului de împrumut, mărirea numărului de cărți împrumutate.

De aceleași înlesniri s-au bucurat studenții, executanți ai tezelor/proiectelor de diplomă. În plus, pentru ei a fost lansată activitatea: *Ziua „diplomantului”* (a. 1978). Ulterior s-au practicat: *Săptămâna „diplomantului”* și *Semestrul „diplomantului”*. În cadrul activităților date s-au organizat expoziții tematice de carte, s-a acordat consultanță bibliografică, au fost oferite: fișierul „În ajutor proiectelor de diplomă” și fișiere pe tematica tezelor de diplomă, acestea din urmă fiind sistematic actualizate; au fost prezentate albumuri cu modele de descriere bibliografică a publicațiilor.

În corespundere cu politica de cadre ex-sovietică, de anumite înlesniri privind deservirea bibliotecară au beneficiat studenții, participanți la acțiunile militare din Afganistan.

Una din deciziile metodologice, promovate insistent în lucru cu utilizatorii, a vizat formarea „*culturii biblioteconomico-bibliografice*”. Dacă, anterior, această sarcină a fost soluționată relativ simplu, în noua perioadă ea a devenit complicată. A crescut numărul de studenți, s-au multiplicat disciplinele predate, ceea ce a generat deficitul de timp pentru instruirea biblioteconomico-bibliografică. Totuși, Administrația Institutului a manifestat înțelegere pentru problema în cauză, căutând soluții pentru ea.

În anul de studii 1974/75 orele de cultură bibliografică au fost incluse în orar pentru studenții anului I de la toate facultățile.⁴⁹ Până în anul 1979 lecțiile s-au citit pe torente. În anul 1979, secția studii a prevăzut predarea orelor bibliografice pe grupe. Astfel, în acel an au fost realizate 116 ore pentru cursurile mici.⁵⁰ În anul următor această practică a devenit obligatorie, fiind legalizată prin ordinul Rectorului (Ordinul nr. 392-r din 18.09.1980). Bibliotecii i-au fost alocate 296 ore de instruire bibliografică: pentru anul I, în cadrul disciplinei facultative „Introducere în specialitate”, compartimentul „*Bazele informării, biblioteconomiei și bibliografiei*”; pentru anul III – în cadrul disciplinei „Bibliografia de ramură și bazele informației tehnico-științifice”.⁵¹ Din anul 1984 instruirea bibliografică pentru studenții anului III a fost predată în cadrul disciplinei „Bazele cercetării științifice”, tema „*Regăsirea, acumularea și prelucrarea informației științifice*”⁵². În anul 1986 prin ordinul Rectorului (Ordinul nr.51-r din 18.02.1986) orele de instruire bibliografică au fost delimitate în teoretice și practice (2 ore+2 ore).⁵³

Predarea cunoștințelor biblioteconomico-bibliografice a fost pusă, ca și anterior, în seama Serviciului Științifico-bibliografic. Au fost elaborate textele prelegerilor, pregătite mostre pentru activitățile practice. Însă, de cele mai multe ori, instruirea nu a fost

realizată în volumul de timp planificat, unul din motive fiind suspendarea studiilor pe perioada antrenării studenților la lucrările agricole. Cu toate acestea, un minim de ore era asigurat. De exemplu, în anul 1986 s-au citit **172 ore** pentru **3989 studenți**.⁵⁴ (Cu regret, nu putem prezenta datele pe întreaga perioadă de referință, fiindcă în rapoartele bibliotecii nu s-a dus o evidență uniformă a orelor de instruire, acestea fiind consemnate, fie în raport cu numărul grupelor, fie în general). La sfârșitul perioadei de referință situația s-a înrăutățit simțitor. Așa, în anul 1989 au fost predate 52 ore cu participarea a 841 studenți,⁵⁵ iar în anul 1990 s-au citit doar 15 ore pentru 384 studenți.⁵⁶ Cauza principală a constat în faptul că din planurile noi de învățământ a fost exclusă disciplina „Introducere în specialitate”, iar orele pentru disciplina „Bazele cercetării științifice” au fost reduse în jumătate.

Biblioteca a compensat deficiența de instruire biblioteconomico-bibliografică prin metode neformale de muncă. De exemplu, în acord cu îndrumătorii grupelor, s-a citit în grupele studențești prelegerea „Lucrul de sine stătător al studentului cu literatura”.⁵⁷ Au fost elaborate lucrările metodico-bibliografice: „Algoritmul regăsirii informației cu ajutorul catalogului alfabetic”, „Ce este CZU”.⁵⁸ În ziarul „Inginerul” s-a scris despre metodologia alcătuirii listei de literatură pentru tezele de an și de diplomă.⁵⁹

Serviciul Științifico-bibliografic și-a adus aportul nu doar la instruirea bibliografică a utilizatorilor, dar și la deservirea informațională. Aceasta din urmă s-a realizat, în primul rând, prin *prestarea referințelor bibliografice*. Datele record în această privință au fost atinse în anii 1985 și 1987, fiind acordate utilizatorilor, respectiv **9995** și **10335 referințe bibliografice**.⁶⁰ (Pentru comparație: în a. 1975 au fost prestate **3481 referințe**).⁶¹ A sporit numărul *referințelor tematice*. Dacă în anul 1975 acesta alcătuiua **1741**,⁶² în anul 1988 – **4060**.⁶³

De menționat, în rapoartele de activitate ale bibliotecii numărul referințelor bibliografice este prezentat în baza datelor

Serviciului Științifico-bibliografic. Însă, au acordat referințe și celelalte subdiviziuni de deservire, deci, în realitate acest gen de prestație a bibliotecii era mult mai voluminos. De exemplu, în anul 1989 serviciul de ramură de la Facultatea Construcții Urbane și Arhitectură a îndeplinit 303 referințe bibliografice, de la Facultatea Tehnologii Alimentare – 149; Serviciul Documente tehnice speciale – 186.⁶⁴

A crescut numărul *consultanțelor bibliografice* oferite utilizatorilor – de la 187 în anul 1975,⁶⁵ la 858 în anul 1988.⁶⁶ S-a efectuat împrumutul publicațiilor de referință. Astfel, în anul 1975, serviciul specializat a înregistrat 4429 de vizite ale utilizatorilor și a împrumutat pentru consultare 10000 u.m.,⁶⁷ în anul 1990, serviciile științifico-bibliografic și de informare tehnico-științifică – au înscris 7453 vizite și 56439 publicații împrumutate.⁶⁸

De real folos pentru deservirea utilizatorilor au fost *indicii bibliografici*, elaborați de Serviciul Științifico-bibliografic. Ei au abordat diverse subiecte, preponderent, din domeniile economiei, tehnicii și pedagogiei școlii superioare. Pentru exemplificare menționăm indicii: „*Indicele literaturii cu privire la economia națională a Moldovei. 1969–1974*” (alcăt. M. Cojocari, V. Iacub, a. 1977); „*Problemele automatizării învățământului superior*” (alcăt. V. Iacub, a. 1987); „*Accelerarea progresului tehnico-științific și problemele învățământului ingineresc superior*” (alcăt. M. Gitis, V. Iacub, V. Lagutina, a. 1986); „*Problemele economice ale reformei școlii superioare*” (alcăt. V. Iacub, a.1990). În total, în anii 1975-1990, au fost editate **21 materiale bibliografice**.⁶⁹ La dispoziția utilizatorilor au fost plasate și fișierele bibliografice tematice, așa ca: „Moldova”, „Institutul Politehnic din Chișinău S. Lazo”, „Școala superioară” „Despre profesia inginerului” etc.⁷⁰

Activitatea bibliotecii în perioada de referință s-a impus prin *sporirea funcției cultural-educative*. S-au urmărit scopurile: aprofundarea interesului pentru disciplinele de studiu și viitoarea

profesie; incitarea curiozității științifice, lărgirea orizontului cultural, educarea calităților umane, formarea poziției civice active.

Munca educativă a îmbinat conceptele: ideatic (promovarea valorilor), metodologic (utilizarea formelor și metodelor eficiente de lucru), documentar (difuzarea publicațiilor).

Constant, în activitatea cultural-educativă a bibliotecii a fost prezentă tematica tehnică. S-au organizat expoziții de carte și manifestări cu denumiri semnificative: „Noi realizări ale științei și tehnicii”, „Mașinile veacului XX”, „Standardele – în sprijinul calității”, „Dialog cu mașinile electronice”, „Profesia geodezistului”, „Profesia inginerului în construcția drumurilor”, „Economia mondială”, „Tineretul și progresul”, „Călătorie în lumea științei” etc.⁷¹

Biblioteca a promovat de asemenea:

- respectul pentru culturile lumii („Arhitectura orașelor lumii”, „Arta Franței de la sfârșitul sec. XIX – începutul sec. XX”, „Creația lui Frederico Garsia Lorca”);
- valoarea muncii („Munca ta este învățătura”, „Uniunea științei și muncii”, „Eroii muncii – eroii literaturii”);
- cultura juridică („Legea despre mine, mie despre lege”, „Legile vieții noastre”, „Cunoștințele juridice – viitorilor ingineri”, „Fiecărui student – cunoștințe despre drept”);
- valorile morale („Etica comunicării”, „Despre prietenie și dragoste”, „Etica viitorului conducător”, „Atenție – pâinea”, „Trăiește-ți viața cu demnitate”);
- modul de viață sănătos („Despre cumpătare”, „Adevărul și falsul despre alcool”, „Spre sănătate – prin sport”);
- gustul estetic („Universul frumuseții”, „Chipul inginerului în literatura artistică”, „Seamănul tău în literatură”).

În tematica activităților cultural-educative ale bibliotecii s-au înscris și cele dedicate Republicii. Acestea au vizat: celebrarea oamenilor de creație – scriitori, pictori, sculptori, arhitecți; evocarea locurilor istorico-culturale; promovarea realizărilor naționale în

general și în diverse domenii. Menționăm unele titluri ale manifestărilor consacrate Republicii: „Viitorul Chișinăului”, „Despre Muzeul de Stat al Moldovei”, „Construcții pe Nistru”, „Moldova întâmpină oaspeți”, „Creația sculptorului L. Dubinovschi”, „Noile lucrări ale prozatorilor moldoveni” „Opera lui Ion Druță”, „Scriitorul P. Cruciuc”, „Creația scriitorului A. Lupan”, „Plaiul meu – mândria mea”. În fiecare an, pentru studenții cursului I, era organizat un ciclu de manifestări dedicate lui S. Lazo, numele căruia îl purta IPC, or eminentul fiind originar din Moldova. Totuși, ca și în perioada precedentă tematica națională era abordată sporadic.

În procesul cultural-educativ biblioteca a insistat asupra lecturării *literaturii artistice*. S-a avut în vedere că operele artistice contribuie la creșterea nivelului de cultură al omului, îl îmbogățesc spiritual, îl ajută să se identifice ca personalitate, să se integreze în grupuri și colective.

Deși, colecția acestui gen de literatură a emigrat de mai multe ori în structura și spațiile bibliotecii, a rămas totuși intactă, ca unitate de deservire. În anul 1976 a fost organizat *abonamentul literaturii artistice*. În anul 1985 a fost constituit sectorul literaturii artistice în componența serviciului „ideologico-educativ”, în anul 1990 sectorul a fost transformat în serviciu. Împrumutul literaturii artistice a sporit de la **12541 vol.** în anul 1976⁷² la **22101 vol.** în anul 1990.⁷³

Important, promovarea literaturii artistice a fost susținută de Administrația IPC, subiectul fiind abordat la ședințele Consiliului Științific al IPC. Astfel, decanul Facultății de Mecanică, dr. V. Majeru, în raportul despre activitatea facultății prezentat Consiliului (Proces verbal nr. 5 din 25.01.1979) a subliniat că implicarea bibliotecii în educația etică și estetică a studenților este importantă. La facultate au fost organizate 57 manifestări de acest fel; datele de evidență au demonstrat că 895 studenți citesc literatură artistică, împrumutul fiind de 12450 volume.⁷⁴ În raportul

pentru activitatea pe anul de studii 1978/1979 prezentat la ședința Consiliului (Proces verbal nr.5 din 2012. 1979), decanul Facultății Construcții Industriale și Civile, dr. G. Bordeianu a menționat că sintezele bibliografice tematico-literare susținute de bibliotecă în grupele studențești largesc orizontul cultural al viitorilor specialiști. În același context el a adăugat, că un sondaj efectuat la facultate a demonstrat că citesc sistematic literatură artistică 68% studenți.⁷⁵

Către sfârșitul perioadei de referință s-a înregistrat diminuarea solicitării operelor artistice, ceea ce a îngrijorat factorii de decizie. În anul 1987, la una din ședințele Consiliului Științific al IPC (Proces verbal nr.9 din 28 mai 1987), vizavi de latura educativă a procesului de studii, s-a menționat că atât profesorii, cât și studenții citesc prost literatura artistică (fiind nominalizați pe plan pozitiv doar lectorii I. Dolgov și V. Komendant).⁷⁶ Problema a fost abordată și în contextul examinării unui subiect special „*Rolul bibliotecii privind sporirea nivelului de cultură al viitorilor ingineri*” (Proces verbal nr.9 din 23 mai 1989). Directorul bibliotecii I. Rotari a comunicat atunci că doar 508 studenți (din 6000) utilizează abonamentul literaturii artistice, rata de circulație a genului dat de publicații este de 0,8, aproape că nu este solicitată literatura artistică în limba română (moldovenească). Ea a lansat chemarea de a crea la institut o atmosferă de venerație a cărții ca sursă a cunoștințelor.⁷⁷ În hotărârea Consiliului s-a prevăzut: cel puțin o dată la doi ani să se efectueze sondajul utilizatorilor pentru a identifica căile de sporire a lecturii și de ridicare a nivelului de cultură; profesorii de științe sociale să participe la discuțiile literare și lansările de carte organizate de bibliotecă; să fie invitați scriitori la aceste manifestări etc.⁷⁸

În cadrul procesului cultural-educativ, biblioteca a dezvoltat multiple genuri de manifestări: sinteze bibliografice tematice, conferințe cu cititorii, dispute, lecturi literare, întâlniri cu personalități notorii, serate de odihnă, expoziții tematice etc.

Anual, s-au lansat cel puțin **16 manifestări de amploare**, au fost elaborate cca **20 teme de sinteze bibliografice tematice**, acestea atingând cca 250 rotații în grupele de studii.⁷⁹

Pentru a face manifestările culturale atractive se utilizau materiale ilustrative, mijloace audiovizuale. Multe activități erau organizate împreună cu catedrele, în colaborare cu îndrumătorii grupelor. Acțiunile bibliotecii erau incluse în planurile educative ale IPC. Totodată, responsabilii de la institut cu lucrul educativ aveau la îndemână programul anual al activităților bibliotecii, ceea ce facilita actul conlucrării. În anul 1979 pe lângă bibliotecă a fost creat Clubul bibliofililor, având ca membri profesori și studenți, acesta de asemenea fiind de ajutor în lucrul cu publicul.⁸⁰ Menționăm câteva exemple de activități cultural-educative ale bibliotecii: serata dedicată Zilei Internaționale a Femeii în căminul nr. 4 (a. 1975); concursul caricaturilor datornicilor la bibliotecă, în colaborare cu Catedra Construcții Urbane (a. 1976); festivitate dedicată Zilei Internaționale a Tineretului condusă de Clubul prietenilor de peste hotare de la IPC (a.1977); sinteza bibliografică literară „Eroii planetei albastre” (dedicată cosmonauților), asistată de studenții Facultății Construcții Industriale și Civile A. Kamodiuk, E. Șibco, V. Gurduzoi (a. 1980); serata „Poezia scriitorilor A. Bloc și S. Esenin”, cu participarea artistei Filarmonicii din Moldova Marina Lucaci (a. 1980); lecturile poetice consacrate creației scriitorului S. Esenin în grupa TC-892 (îndrumător M. Gorobievski, a. 1989); discuție în căminul nr. 12, despre daunele alcoolului cu participarea lectorului A. Șilov și medicului-narcolog N. Pavilescu. (a. 1989).⁸¹

Desigur, BTȘ a fost un produs al timpului, fiind antrenată impetuos în activitatea ideologico-educativă. În perioada de referință aceasta din urmă a cunoscut un avânt puternic alături de conceptele false: „socialismul dezvoltat”, „personalitatea multilateral dezvoltată” și nu în ultimul rând în legătură cu promovarea trilogiei „cunoscutului” lider ex-sovietic. Aspectul dat

a fost pus direct în competența „Serviciului ideologico-educativ”, special creat pentru intensificarea muncii ideologice, dar, ca atare, au fost implicați și lucrătorii altor subdiviziuni (chiar și a celor responsabili cu munca internă). În acest scop a fost creată o grupă de lectori permanenți, bine instruiți. „Comisia ideologică” a bibliotecii, care funcționa pe lângă serviciul metodic, evalua comunicările lectorilor, eventual prezentării lor în public. S-a dus strict evidența împrumutului literaturii social-politice. De exemplu, în anul 1979 s-a atins un nivel record al acestui indice – **131121 u.m.**, ceea ce alcătuia **18%** de la întreg împrumutul pe bibliotecă.⁸²

Munca cu zel a bibliotecarilor pe tărâmul ideologic demonstrează cât de ușor era manipulată biblioteca în condițiile sistemului administrativ de comandă. Cu toate acestea, nu se exclude faptul că unii lucrători, într-adevăr, aveau convingeri politice, iar alții indolență pentru a cunoaște și a evalua starea lucrurilor, tolerând alunecarea bibliotecii pe un tărâm străin naturii sale. Uneori se admiteau fapte imprudente, de exemplu, într-un raport al bibliotecii, manifestarea cu titlul „Opera lui M. Eminescu” a fost trecută la rubrica educația „internaționalistă”.⁸³

În contextul sistemului de comandă, biblioteca și-a asumat dreptul de amestec în lectura cititorilor, continuând pe toată perioada de referință practica inițiată anterior – completarea anchetelor privind literatura artistică citită și analiza ei în public.

Acțiunile compensatoare ale bibliotecii, de revenire la rolurile de origine s-au conturat la sfârșitul anilor '80, când s-a început reevaluarea sistemului politic și de conducere al URSS, s-au activizat forțele democratice ale societății, s-a început depolitizarea sferelor vieții obștești. Biblioteca a suspendat activitatea ideologico-educativă. În anul 1988 a fost lichidată comisia ideologică, iar în anul 1990 – serviciul ideologico-educativ. În tematica manifestărilor de bibliotecă au apărut titlurile: „File necunoscute ale istoriei”, „Perestroica – imperativ al timpului”, „Realitățile lumii contemporane”, „Timpul schimbărilor esențiale”,

„Democrația și alegerile”, „Nume restabilite”. La solicitarea studenților biblioteca a organizat discuția „Pe traseul „perestroica” cu participarea dr. E. Zatișneac (catedra de filosofie). În cadrul acestei activități, studenții au pus întrebări referitoare la conducerea studențească, au sugerat idei cu privire la restructurarea procesului de învățământ superior.⁸⁴ A trezit interesul studenților discuția politică pe marginea publicației lui F. Raskolnikov „Scrisoare deschisă lui Stalin”, (manifestare organizată repetat în anii 1988, 1989). La solicitarea unei grupe studențești a Facultății de Mecanică a fost susținută discuția pe marginea poemului lui A. Voznesenskiy „Prăpastia”, în care s-au abordat probleme stringente ale tineretului (a.1987).

Faptele menționate mai sus indică receptivitatea bibliotecii la schimbările sociale și deschiderea pentru schimbare.

În perioada de referință, indicatorii de utilizare a bibliotecii în ansamblu au marcat o ușoară sporire doar la compartimentul „Împrumutul publicațiilor, respectiv de la 634129 u.m în anul 1975 la 660279 u.m. în anul 1990”. (tabelul A1.2)

Concentrarea bibliotecii pe realizarea funcțiilor sociale și deservirea cu publicații a utilizatorilor n-a diminuat importanța desfășurării proceselor complementare de muncă așa ca dezvoltarea și organizarea colecțiilor, prelucrarea documentelor și crearea instrumentelor de regăsire a informației.

Dezvoltarea colecțiilor a fost asigurată de *Serviciul Completare*, cu implicarea serviciilor deținătoare de colecții. S-au realizat: achiziția, evidența documentelor noi, scoaterea din evidență a documentelor superflue.

Achiziția s-a bazat pe „*Regulamentul privind formarea colecțiilor BTȘ*” și s-a efectuat conform „*Planului tematic de completare al BTȘ*”, ambele documente fiind aprobate de către Rectorul IPC.⁸⁵ Pentru a nu omite aparițiile editoriale, angajații Serviciului Completare, cel puțin de două ori pe lună, vizitau Colectura Republicană a bibliotecilor și librăriile. Sistematic, Serviciul, a recepționat datele

furnizate de structurile bibliotecii privind asigurarea studenților cu manuale, cererile neonorate, precum și propunerile pentru achiziție. Aceste informații erau redactate în formă de scrisori-propuneri, care serveau pentru achiziția curentă adăugătoare și repetată. De exemplu, în anul 1987 au fost examinate **600 scrisori**, în care au fost menționate **25130 titluri**. Pe seama lor au fost elaborate **903 comenzi** de carte.⁸⁶ Serviciul Completare a întreținut instrumentele ajutătoare de lucru – fișierele (f.): f. general al achiziției, f. periodicelor, f. numeric al indicațiilor metodice și programelor, f. dotării cu carte ș.a. În anii 1980-1988, funcția Serviciului Completare de distribuire a literaturii în subdiviziunile deținătoare de colecții a fost efectuată de *Serviciul Depozitare*.

A continuat practica de *evidență a manualelor fără inventariere*, metodă inovatoare, despre care am menționat în capitolul precedent. Aceasta a simplificat traseul manualului în bibliotecă și a redus timpul deplasării lui către utilizatori – 1-2 zile, în loc de 6-7 zile.⁸⁷

Serviciul Completare a gestionat *schimbul de carte*. În anul 1976 Biblioteca a avut **54 parteneri** – 13 biblioteci din fostele țări socialiste și 41 din fostele republici sovietice. S-au **recepționat 526 volume**, au fost **expediate 326**.⁸⁸

Către sfârșitul anilor '80 s-a pus problema achiziției *literaturii în limba română*. Aceasta a fost o cerință insistentă a Administrației IPC, deoarece din anul de studii 1988/1989 s-a trecut la predarea în limba română. Pot fi sesizate mai multe decizii în această privință. Astfel, în Hotărârea Consiliului Științific al Institutului pe marginea totalurilor anului de studii 1988/1989 (Proces verbal nr.2 din 25.10.1988), directorului bibliotecii i s-a cerut să întreprindă măsuri pentru extinderea fondului de manuale în limba română.⁸⁹ În Hotărârea Consiliului din 26.06.1990 (Proces verbal nr. 10) s-a stipulat efectuarea de către bibliotecă a controlului operativ privind completarea colecțiilor cu literatură în limba română, iar de către catedre – identificarea surselor documentare în limba română

pentru a fi achiziționate de bibliotecă⁹⁰. La ședință Consiliului, directorul bibliotecii, a menționat că deja se lucrează în direcția dată.⁹¹

Este înregistrat faptul că în anul 1990 biblioteca a dedicat o Zi de Informare expunerii literaturii primite din România.⁹²

În ansamblu, dezvoltarea colecțiilor în perioada examinată a înglobat următorii parametri: anual s-au procurat documente **cca 70 mii u.m.**, inclusiv cărți – **cca 45 mii vol.**, periodice și ediții informative – **cca 6000 u.m.**, complete de ziare – constant **42**; volumul total al colecțiilor a sporit de la **694671 u.m.** în anul 1975 la **978992 u.m.** în anul 1990.(tabelul A1.3)

Pentru a asigura funcționalitatea colecțiilor, biblioteca a efectuat periodic casarea documentelor de-actualizate, sau fiind inutile din alte motive. Activitatea de casare propriu-zisă a fost efectuată de serviciile deținătoare de colecții. La acest proces, au participat activ cadrele didactice. În perioada examinată din colecții s-au casat **cca 550 mii u.m.**, anual **cca 36 mii u.m.** (tabelul A1.3) Pătrunși de valoarea informațională a cărții, bibliotecarii au decis atent soarta viitoare a cărților după casare. Lucrările care puteau fi utile altor categorii de utilizatori, decât celor de la IPC, nu erau predate reciclării, ci transmise către alte biblioteci.

Activitatea de dezvoltare a colecțiilor a fost însoțită permanent de angajarea bibliotecii pentru *protecția documentelor*. În acest sens s-au întreprins diverse acțiuni: informative (scrisori, aviz-uri despre expirarea termenului de împrumut), educative (promovarea valorii cărții), contravenționale (pedepse ușoare). Din anul 1978, anual, s-a desfășurat lunarul asigurării integrității colecțiilor,⁹³ în cadrul căruia s-au efectuat convorbiri individuale și în grup despre necesitatea atitudinii grijulie față de publicațiile bibliotecii, s-au organizat expoziții de carte cu titlurile: „Cărți deteriorate”, „Păstrați cartea”, „Eu sunt nu doar pentru voi, ci și pentru toți acei care învață și vor învăța în această instituție”. O

modalitate de protecție a fost intercalarea în cărțile cu valoare deosebită a fișei, care atenționa despre utilizarea precaută a cărții.

Conducerea Institutului și a BTȘ au luat măsuri pentru sporirea responsabilității angajaților bibliotecii privind integritatea colecțiilor. În anul 1984 a fost emis ordinul Rectorului (Ordin nr.67-ok din 26 iunie 1984) „*Cu privire la desemnarea responsabililor pentru evidența și păstrarea fondului de carte al BTȘ*”. În conformitate cu acesta, Biblioteca a elaborat Instrucțiunea „*Cu privire la responsabilitățile de protecție a colecțiilor BTȘ*”. Aceasta a prevăzut regulile de păstrare și mânuire a cărților în cadrul prelucrării lor și organizării la raft, în procesul deservirii utilizatorilor, de asemenea responsabilitatea materială a bibliotecarilor în cazul pierderii cărților. Obligațiunea pentru integritatea colecțiilor a fost desemnată tuturor specialiștilor bibliotecii cu acces direct la fondul de publicații.⁹⁴

Biblioteca a desfășurat o activitate intensă în domeniul *prelucrării biblioteconomico-bibliografice a documentelor bibliotecii*. Responsabilitatea de bază pentru acest proces a aparținut *Serviciului de prelucrare științifică a literaturii*.

Pe lângă operațiunile repetitive de muncă (descrierea bibliografică, sistematizarea, gestiunea cataloagelor etc.) în acest domeniu s-au înregistrat elemente noi. Astfel, odată cu diversificarea tematică a achizițiilor, a fost aprofundat șirul rubricilor în sistemul de clasificare utilizat de bibliotecă. De exemplu, dacă în anul 1975 au fost create **25 rubrici** noi pentru catalogul sistematic și **100 rubrici** pentru indicele alfabetic pe materii,⁹⁵ în anul 1978 acești parametri alcătuiau, corespunzător - **263** și **309**.⁹⁶ La începutul anilor '80 s-a pus problema reindexării fondului în legătură cu schimbările în schema de clasificare CZU. În anul 1981 au fost constituite grupuri de lucru pentru reindexare. În anul 1982 a fost elaborată „*Instrucțiunea privind reindexarea catalogului sistematic și a colecțiilor în baza tabelor CZU*”. De menționat, sistemul de clasificare CZU avea importanță

considerabilă pentru BTȘ vizavi de organizarea colecțiilor și accesul la informație. În raport cu alte clasificări, CZU oferea cel mai înalt grad de detaliere al științelor tehnice, cu posibilitatea creării continue a rubricilor noi, cu oportunități complementare de concretizare a conținutului lucrărilor. Fiind utilizată pe plan internațional, CZU facilita comunicarea științifică în baza limbajului comun de regăsire a informației.

În anul 1983 biblioteca s-a încadrat în implementarea schemei de clasificare „BBK”. Aceasta din urmă, fiind un produs ex-sovietic, trebuia să pună în evidență și să promoveze funcția ideologică a colecțiilor bibliotecii, de aceea pentru implementarea ei s-au mobilizat toate forțele. Trecerea la „BBK” a fost un proces complex, or pentru realizarea lui a fost elaborat un șir de documente: planul în perspectivă, metodologia, instrucțiunile tehnologice pentru resistemizare, redactarea catalogului sistematic și a fișierelor auxiliare; orice nouă hotărâre era introdusă în fișierul deciziilor metodice. Simultan resistemizării, s-a efectuat revizuirea fondului de carte, la care au fost antrenate și cadrele didactice. Înseși actul de transfer s-a desfășurat în două etape: 1) lucrul cu catalogul sistematic; 2) verificarea cărților cu catalogul și introducerea schimbărilor.⁹⁷ Epopeea „BBK” a durat până în anul 1990, când a fost reclasificat ultimul compartiment „Literatură”.

Cu siguranță, activitatea descrisă mai sus a fost o povară pentru BTȘ, dar și una inutilă, fiindcă funcția prescrisă „BBK” traversa perioada amurgului. Doar o rază de rațiune s-a strecurat în activitatea dată – au fost trecute la „BBK” numai științele generale și umanistice.

Demersul Serviciului de Prelucrare științifică a literaturii a vizat de asemenea fuziunea edițiilor periodice cu edițiile în continuare într-un singur catalog. Această muncă a fost voluminoasă, incluzând descrierea bibliografică a edițiilor periodice, verificarea fiecărui număr cu existentul la raft,

reflectarea datelor în catalogul sistematic și alfabetic pentru utilizatori. Ca urmare, în anul 1987 a fost constituit un produs comun – Catalogul alfabetic al edițiilor periodice și în continuare.⁹⁸

O activitate minuțioasă s-a înregistrat în legătură cu redactarea Indicelui pe materii pentru catalogul sistematic. Acest lucru s-a desfășurat în anii 1989-1990, fiind asigurată nu doar redactarea, dar și dublarea fișelor pentru indicele pe materii în scop de serviciu.⁹⁹ S-a colaborat cu Serviciul Științifico-bibliografic în vederea constituirii indicelui comun pe materii pentru catalogul sistematic și fișierul sistematic al articolelor.¹⁰⁰

Realizările în final ale catalogatorilor au avut ca expresie constituirea unui sistem ramificat de cataloage și fișiere - centrale și compartimentale.

Un domeniu aparte al activității BTȘ a vizat *cercetarea științifică pe problemele de specialitate*. Inițiată la sfârșitul etapei anterioare, această muncă avea să obțină configurație largă în noua perioadă. La baza ei au stat raționamentele: sarcini noi, complexitatea muncii, potențial intelectual pentru a face față exigențelor științifice. Conducerea cercetării la BTȘ a fost asigurată de *Serviciul științifico-metodic*.

Una din direcțiile activității Serviciului a fost organizarea *conferințelor științifice*. Astfel, anual, Biblioteca a întreținut propria subsecțiune la Conferința corpului profesoral-didactic al IPC. Uneori, au fost prezentate comunicări și la alte secțiuni, dacă aveau o tematică corespunzătoare așa, de exemplu, la secțiunea „Probleme ale școlii superioare”.¹⁰¹ La conferințele bibliotecii au participat și specialiști din exterior. De exemplu, la conferința din anul 1982 cu tema „Căile de perfecționare a activității bibliotecii instituției de învățământ superior” au participat 12 bibliotecari din republicile: Federația Rusă, Belarus, Lituania, Letonia, la fel din bibliotecile de învățământ superior din Moldova.¹⁰² La o altă conferință de proporție, din anul 1984, intitulată „Rolul BTȘ în pregătirea specialiștilor-ingineri de calificare înaltă”, prilejuită

aniversării a 20 de ani de la constituirea IPC și a BTȘ, au luat parte bibliotecari de la instituțiile de învățământ tehnic din Odessa, Donețk, Novocerkask, Minsk, la fel de la instituțiile de învățământ superior din Moldova.¹⁰³

Concomitent, angajații BTȘ au participat la conferințele bibliotecilor instituțiilor de învățământ din exterior: Minsk, Riga, Kaliningrad etc., a instituțiilor de învățământ din Moldova: Universitatea de Stat din Chișinău, Institutul Pedagogic „A. Russo” din Bălți, Institutul Agricol etc., la conferințele Catedrei de Biblioteconomie, Catedrei de Bibliografie de la USC, la manifestările științifice și științifico-practice ale Bibliotecii de Stat. La aceste forumuri, specialiștii BTȘ au prezentat comunicări, reflectând experiența proprie, abordând problemele stringente ale dezvoltării bibliotecii instituției de învățământ superior. Vom nominaliza subiectele abordate:

- *în domeniul dezvoltării și promovării colecțiilor*: organizarea colecțiilor bibliotecii în condițiile dispersării teritoriale a spațiilor, lucrul cu cererile neonorate, constituirea colecțiilor specializate, intensificarea utilizării colecțiilor, difuzarea literaturii despre Moldova;
- *în domeniul activității informaționale și bibliografice*: eficacitatea utilizării aparatului informativ-bibliografic, formarea culturii biblioteconomico-bibliografice a utilizatorilor, acoperirea informațională a procesului științifico-didactic studentesc, asigurarea cu informație a savanților și specialiștilor instituției de învățământ, activitatea de traducere la BTȘ;
- *în domeniul deservirii utilizatorilor*: optimizarea metodologiei deservirii diferențiate, deservirea utilizatorilor în condițiile structurii de ramură a bibliotecii, crearea suportului de bibliotecă pentru lucrul individual al studenților;
- *în domeniul activității cultural-educative*: relația bibliotecii cu structurile instituționale privind activitatea educativă,

formarea culturii politice a utilizatorilor, activitatea educativă a bibliotecii în condițiile de „perestroika”;

- în domeniul conducerii bibliotecii: cadrul de reglementare al bibliotecii, activitatea științifico-metodică, contribuția BTȘ la dezvoltarea biblioteconomiei naționale.¹⁰⁴

Și-au expus reflecțiile teoretice în cadrul manifestărilor științifice angajații BTȘ: I. Rotari, N. Tanasevskaia, L. Jarinova, V. Lagutina, N. Babenco, N. Buga, G. Glușkova, S. Ciurikova, V. Iacub, M. Bâtcenco, L. Cotova, F. Bivol, N. Romanova, L. Jarinova, I. Bacinskaia ș.a.¹⁰⁵

Activitatea de cercetare științifică a bibliotecii a căpătat soliditate, mai ales odată cu efectuarea studiilor colective.

Pe tot parcursul perioadei de referință s-a realizat cercetarea sociologică privind studierea intereselor de lectură ale studenților anului I și II în baza „hărților analitice”. Rezultatele obținute au servit la elaborarea programelor de orientare a lecturii, îmbunătățirea deservirii cu publicații, formarea culturii biblioteconomico-bibliografice. În anul 1975, Biblioteca a participat la o cercetare corporativă, privind obligațiunile de funcție ale bibliotecarilor din biblioteca instituției de învățământ superior. Angajații BTȘ au îndeplinit chestionare, pe care serviciul științifico-metodic le-a prelucrat și într-o formă sintetică le-a expediat instituției interesate (Biblioteca Științifică a Universității din Leningrad).¹⁰⁶ La sfârșitul anului 1976 a fost lansată cercetarea „Intensificarea utilizării colecțiilor bibliotecii în sprijinul procesului didactico-educativ”. Aceasta a fost o investigație de durată (până în anul 1990), având la bază analiza profundă a colecțiilor cu profil didactic. Impactul cercetării a avut ca expresie crearea instrumentelor de lucru privind deservirea cu manuale; selectarea și excluderea din colecții a literaturii puțin solicitate.¹⁰⁷ În anul 1980 Serviciul de Informare tehnico-științifică a realizat cercetarea „Utilizarea informației oferite de bibliotecă pe problemele școlii superioare”. Au fost răspândite 40 chestionare, în baza analizei

căroră s-a elucidat care surse de informare sunt utilizate mai frecvent, ce cred profesorii și savanții despre îmbunătățirea activității informaționale a bibliotecii. Pe marginea rezultatelor cercetării au fost prezentate două comunicări la Conferința bibliotecii din anul 1982 („Asigurarea informativ-bibliografică a corpului de conducere a IPC”, V. Iacub; „Deservirea biblioteconomică a cadrelor de conducere”, G. Glușcova).¹⁰⁸

În anul 1982 a demarat cercetarea „*Varianta optimă a aparatului informativ-bibliografic al bibliotecii instituției de învățământ superior tehnic*”. În calitate de metode de colectare a datelor pentru această investigație au servit analiza documentelor de evidență a serviciilor deținătoare de resurse informativ-bibliografice, precum și chestionarea utilizatorilor.¹⁰⁹ În anul 1986 a fost lansată cercetarea de proporție „*Studierea valorii informaționale a fondului de carte al BTȘ a IPC, elucidarea nivelului de satisfacție a utilizatorilor și a motivelor cererilor neonorate*”. Au fost cuprinse cu cercetarea: Serviciul Completare și toate serviciile implicate în deservirea utilizatorilor.¹¹⁰ Studiul a fost finisat în anul 1990, rezultatele fiind expuse la conferința științifică anuală a bibliotecii.¹¹¹ Problemele activității metodice au fost examinate în cadrul cercetării „*Aprofundarea conținutului și calității activității științifico-metodice a bibliotecii (1987-1989)*”. Baze ale cercetării date au servit: BTȘ și bibliotecile colegiilor de profil tehnic. Au fost răspândite trei variante de chestionare; la fel s-a utilizat interviu orală. Pe marginea rezultatelor studiului a fost prezentată o comunicare la cea de-a III Conferință Republicană științifico-practică (Chișinău, 1990).¹¹² În anul 1990 a fost inițiată cercetarea „*Metodele economice de dirijare a bibliotecii*”.¹¹³

Participarea la activitatea de cercetare științifică a fost o realizare de succes a bibliotecii. Prin aceasta s-a contribuit la dezvoltarea profesională a bibliotecarilor, îmbunătățirea calității muncii, sporirea imaginii bibliotecii în comunitatea institutului și în exterior.

În perioada de referință biblioteca și-a consolidat *activitatea metodică*. Ca și anterior, ea a fost asigurată de o structură a bibliotecii specializată, cabinetul metodic de odinioară fiind transformat în *Serviciul științifico-metodic*. Coordonarea și deciziile metodologice aparțineau *Consiliului științifico-metodic*. Din anul 1983 pe lângă Consiliu au funcționat trei secțiuni: „Dezvoltarea colecțiilor”, „Deservirea bibliotecar-bibliografică”, „Experiența avansată”.¹¹⁴ La ședințele Consiliului se discutau subiecte referitoare la tehnologia muncii, implementarea inovațiilor, îmbunătățirea calității, dezvoltarea profesională etc. Erau organizate de asemenea ședințe metodice în servicii, cca 20 pe an.¹¹⁵

Activitatea metodică s-a dezvoltat, în primul rând, în direcția *perfecționării calificării personalului*. În acest sens, tradițional, în centrul atenției, au fost plasate *seminarele bibliotecare*. Tematica seminarelor este sugestivă, mărturisind despre abordarea problemelor imperative ale timpului, de regulă, legate de valorificarea formelor și metodelor noi de muncă. Nominalizăm unele titluri (eliminând tematica ideologico-politică): „Deprinderi de conducere”, „Deservirea diferențiată a cititorilor în condițiile accesului liber (parțial) la raft”, „Analiza și valorificarea fondului documentar”, „Asigurarea integrității fondului documentar”, „Rolul planului tematic și a fișierului de asigurare cu manuale în procesul de completare”, „Propaganda vizuală în bibliotecă”, „Prelucrarea analitico-științifică a literaturii și organizarea catalogului alfabetic”, „Funcția educativă a bibliotecii instituției superioare de învățământ”.¹¹⁶

În anul 1981, în baza BTS a fost organizat seminarul republican cu tema „*Cadrul de reglementare al bibliotecilor din învățământul superior și mediu de specialitate*”. La acesta au participat 181 bibliotecari, inclusiv de peste hotarele Republicii. Pentru buna organizare a seminarului, Rectorul IPC, conf. Gh. Antoseac, a exprimat colaboratorilor bibliotecii mulțumire în formă scrisă (ordin nr. 355-p din 13.10.1981).¹¹⁷

Biblioteca Tehnico-științifică a extins posibilitățile aplicării seminarelor pe contul organizării seminarelor cu periodicitate continuă. A fost organizat seminarul pentru bibliotecarii începători și fără studii de specialitate. A fost inițiat seminarul permanent pentru personalul de conducere. Inițial, acesta din urmă s-a intitulat „Probleme ale eficacității dirijării bibliotecii”, ulterior – școala „Învață să conduci”. Subiectele studiate la seminarul dat au vizat diverse aspecte ale muncii administrative: metodele de conducere, personalitatea conducătorului, rolul colectivului de muncă etc.¹¹⁸ Seminarul pentru lucrătorii nespecialiști a avut ca obiectiv familiarizarea ascultătorilor cu domeniul biblioteconomiei, în general. În cadrul lui au fost oferite cunoștințe privitoare la tehnologia completării fondului, catalogare, deservirea bibliografică, lucrul cu cititorii, profesia bibliotecarului, istoria și starea actuală a BTȘ.¹¹⁹ Deoarece lectorii, instructorii seminarelor erau preponderent angajați ai Bibliotecii Tehnico-științifice (lucrătorii Serviciului Științifico-metodic, alt personal cu experiență), conținuturile instruirii se apropiau sensibil de necesitățile practice, ceea ce prezenta un avantaj pentru ascultători. În plus, aceștia din urmă aveau ocazia să comunice cu specialiști de forță, ca exemplu de urmat. Au participat ca formatori la seminare: E. Potiomkina, M. Ciorbă, E. Tocmaș, L. Ucikovskaia, L. Jarinova, V. Stog, G. Cemberji, N. Buga, M. Gherman ș.a.¹²⁰

La sfârșitul anilor '80 seminarele au evoluat în vederea aplicării *jocului de rol*. Acesta din urmă a fost utilizat ca metodă de instruire, răspândită pe întreg cadrul de desfășurare a seminarului. Jocul prevedea: simularea unei situații problematice, ascultătorii având rolul de actori în căutarea soluțiilor. S-a urmărit scopul: implicarea activă a subiecților seminarului în procesul de instruire, transformarea acestuia din monolog (situație dominantă în instruire) în dialog. Serviciul Științifico-metodic al BTȘ a elaborat „*Metodica desfășurării jocului de roluri*”, specificând etapele, modul de constituire a grupurilor, durata, criteriile de evaluare a

soluțiilor, regulile de alegere a juriului. De asemenea au fost alcătuite seturi de „situații” pe diferite teme, de exemplu: „Bibliotecarul și cititorul” (20 situații) „Planificarea – verigă centrală a conducerii” (12 subiecte).¹²¹

Cursurile, ar fi fost metoda cu cel mai aprofundat nivel de instruire a bibliotecarilor. Însă specialiștii bibliotecilor de învățământ din Republică nu au beneficiat de centre de instruire prin cursuri, nici la un nivel. La BTȘ a IPC, doar angajații Serviciului de Informare tehnico-științifică au avut posibilitatea să-și ridice calificarea la o instituție centrală de perfecționare a lucrătorilor din domeniul informării (ИПКИР).¹²²

O metodă importantă de instruire a fost *îndrumarea/tutelarea* noilor angajați. Aceasta s-a efectuat conform planurilor individuale pentru fiecare angajat, ceea ce a atribuit procesului caracter organizat, controlabil. Rolul de îndrumător a fost exercitat de către șefii de serviciu sau alți specialiști cu experiență.¹²³

Important, instruirea s-a efectuat și în domeniile adiacente specialității bibliotecarului. Așa, în anul 1989 o parte din angajații bibliotecii au audiat cursul teoretic și practic de lucru cu mini-mașinile electronice de calcul, organizat în cadrul IPC.¹²⁴ În anul 1990, o bună parte a lucrătorilor bibliotecii, vorbitori de limba rusă, au frecventat cursurile de studiere a limbii române.¹²⁵ Ca și în perioada precedentă, profesorii Institutului au citit lecții de cultură generală tehnică pentru bibliotecari.¹²⁶

Biblioteca a fost mereu în căutarea unor metode ne-formale de dezvoltare profesională. Pentru lucrătorii cu studii superioare dar ne-bibliotecari, s-a practicat scrierea referatelor pe teme de specialitate, care erau evaluate de către metodiști. Menționăm câteva exemple pentru a ilustra soliditatea tematicii abordate: „Statistica de bibliotecă și evidența individuală a muncii” (S. Prohorova), „Sursele de achiziție ale BTȘ” (I. Zlîgosteva), „Standardele sistemului SIBID și utilizarea lor în practică” (L. Doros), „Lucrul bibliotecii cu studenții anului I” (I. Poltarețkaia),

„Forme și metode de difuzare a cărților” (A. Havronici), „Protecția fondului de carte” (S. Kareva) ș.a.¹²⁷

Pentru tinerii lucrători s-a practicat „Concursul tinerilor” (a. 1987, a. 1988). Acesta se desfășura în două etape: 1) scrierea referatelor – cu nominalizarea celor mai reușite; 2) organizarea seratei tematice „Cu drag de profesie”, incluzând competiția profesională și concursuri artistice.¹²⁸

În anul 1988 a fost inițiată *masa rotundă „Impulsul”*. La prima ședință s-a discutat tema „Planificarea – verigă centrală a conducerii”. A participat eșalonul de conducere. S-a vorbit despre necesitatea renunțării la unii indici statistici, cum ar fi numărul de exemplare desprăfuite, numărul de exemplare examinate în cadrul deselecției.¹²⁹ Cea de-a doua ședință (a. 1989) s-a desfășurat cu genericul „Biblioteca Tehnico-științifică – ce poate ea realiza în cadrul instituției de învățământ”. Au participat specialiștii principali ai BTȘ și metodiștii BȘ a USC. S-au abordat problemele: metodele verificării îndeplinirii planului, evaluarea calității muncii, metodologia activității cultural-educative a bibliotecii.¹³⁰ La masa rotundă din anul 1990 s-a dialogat cu privire la evoluția bibliotecii în viitor.¹³¹

În scopul dezvoltării profesionale s-a utilizat, ca și mai înainte, mapa „Poșta itinerantă”. Elementul nou introdus a fost includerea în mapă, pe lângă publicații, a rapoartelor specialiștilor bibliotecii cu privire la deplasări, astfel experiențele din exterior fiind comunicate de la prima sursă.¹³²

Desigur, bibliotecarii, fiind percepuți de către instanțele sovietice și de partid ca lucrători ideologici trebuiau neapărat să fie cuprinși cu instruirea politică. Iată de ce, în serviciile bibliotecii, de două ori pe lună erau organizate lecții de informare politică. (Din a doua jumătate a anului 1989 nu s-au mai practicat). Angajații bibliotecii au frecventat de asemenea *Universitatea de popularizare a cunoștințelor* de pe lângă Societatea „Știința”, la secțiunile căreia se citeau lecții, preponderent cu caracter social-politic. În anul 1988 s-a

încercat implementarea „miercurilor bibliotecare”, metodă preluată dintr-o experiență din exterior, la fel cu privire specială la instruirea ideologico-politică.¹³³

Un domeniu major al muncii științifico-metodice a fost *elaborarea lucrărilor cu caracter reglementator și metodic*, activitate, care în perioada de referință a cunoscut cel mai mare avânt. S-au elaborat trei categorii de materiale: regulamentele, indicațiile metodice, recomandările metodice.

Cea mai numeroasă grupă a revenit documentelor de reglementare, importanța cărora a fost cu siguranță incontestabilă. Stabilind reguli, metode și tehnici prescrise de lucru, acestea au așezat tehnologia muncii într-un cadru legal și organizat, de asemenea au servit ca surse de informare, de referință și ca standarde de evaluare. Sfera de cuprindere a documentelor reglementatoare a fost diversă. Ea a vizat: organizarea și funcționarea bibliotecii și a subdiviziunilor ei, ordinea interioară, atribuțiile și obligațiunile angajaților; organizarea lucrului cu anumite categorii de documente; deservirea diferențiată a anumitor categorii de utilizatori etc. Au fost elaborate pașapoarte pentru cataloage și fișiere, scheme ale planurilor și rapoartelor anuale, structura zilnicului individual de muncă și a zilnicului serviciului. Fiecare subdiviziune a bibliotecii avea în responsabilitate elaborarea documentelor reglementatoare proprii, acestea fiind multiple la număr. De exemplu, serviciul de ramură de la Facultatea Construcției Urbane a redactat actele: „Regulamentul serviciului”, fișele de post și de funcție ale colaboratorilor, „Instrucțiunea despre distribuirea literaturii didactice”, „Instrucțiunea despre fișierul „Contingentul studenților”, „Instrucțiunea despre responsabilitatea materială în serviciu” etc.¹³⁴ Deoarece unele documente reglementatoare ale serviciilor se dublau, serviciul Științifico-metodic, în anul 1987, le-a unificat pe cele repetitive redactând: „Regulile de utilizare a BTȘ a IPC”, „Regulamentul privind ordinea interioară la BTȘ a IPC”,

„Regulamentul privind fișierul „Contingentul studenților”, „Fișele de post”, „Fișele de funcție” ș.a.¹³⁵

Materialele metodice gen „*indicații*” conțineau explicații cu privire la îndeplinirea anumitor decizii, respectarea anumitor standarde profesionale. Așa, de exemplu, lucrarea metodică „*Conducătorul serviciului și tehnica lucrărilor de birou în bibliotecă*” a inclus mostre ale documentației organizatorico-decizionale (formularul Procesului verbal al ședinței metodice, structura Notei informative, structura Raportului despre deplasare etc.), referindu-se, totodată, în nota explicativă, la cerințele reclamate documentelor de birou: concentrarea informațională, cultura redactării.¹³⁶ Explicații privind particularitățile aplicării principiilor generale ale statisticii și a metodicii de evidență au oferit lucrările „*Înregistrarea și evidența utilizatorilor*” și „*Tipurile de ediții. Evidența împrumutului și a vizitelor*”, alcătuite în baza Standardului „Unitățile de evidență ale deservirii cititorilor și abonaților bibliotecilor și organelor de informare tehnico-științifică” (ГОСТ 7.41-82).¹³⁷ Au prescriș indicații și elaborările de genul: „Instrucțiune privind utilizarea și îndeplinirea formularului de comandă prin ILL”, „Instrucțiune privind aplicarea în lucru a indicelui informativ „Standardele de stat” (1989), „Instrucțiune privind aranjarea fișelor în catalogul alfabetic”, „Instrucțiune privind fișierul dezideratelor metodice” etc.¹³⁸

Serviciul Științifico-metodic a elaborat materiale îndrumătoare pentru bibliotecari. În anul 1988 a fost editată „*Călăuza bibliotecarului începător*”. Aceasta a inclus documentele reglementatoare de bază ale bibliotecii și unele extrase din documentele, care în opinia conducerii trebuiau cunoscute de noii angajați.¹³⁹ În anul 1989 a apărut „*Ghidul prin BTȘ a IPC*” (la fel, pentru bibliotecarii începători), care a cuprins date și informații despre bibliotecă: istoria bibliotecii, indicii principali de dezvoltare, structura, aparatul informativ-bibliografic.¹⁴⁰

Recomandările au constituit grupa materialelor metodice propriu-zise. Acestea s-au referit la domeniile de activitate mai puțin formalizate. Subiectele abordate au vizat: organizarea activităților cu publicul, în general, sau pe o temă anumită, sau cu ocazia unor evenimente, sau cu prilejul campaniilor educativ-culturale. Unele recomandări aveau ca expresie planul-model, scenariul-model pentru anumite activități (expoziție, dispută, masă rotundă etc.). Menționăm titlurile unor lucrări de recomandare: „Educația patriotică”, „Sursa de putere a geniului pușchinian”, „Dauna alcoolului”. (Majoritatea lucrărilor metodice aveau tematică ideologico-politică, de aceea evităm nominalizarea lor).¹⁴¹

Serviciul Științifico-metodic al BTȘ dispunea de un potențial intelectual înalt. Aici, lucrau profesioniști cu experiență în domeniu, având competențe și în sfera teoretică, calități organizatorice și deprinderi pentru munca de instruire. Pe potrivă erau și genurile de activitate pe care le îmbrățișau. În afară de direcțiile de activitate descrise mai sus, ei au mai asigurat: consultanța bibliotecarilor, organizarea expozițiilor informative și tematice de specialitate, conducerea anuală a practicii studenților-bibliotecari, publicarea articolelor în revistele de specialitate și în ziarul instituțional „Inginerul”, întreținerea fișierelor tematice, organizarea excursiilor angajaților bibliotecii în alte instituții bibliotecare din Republică. Lunar, erau organizate sinteze bibliografice în domeniul biblioteconomic.

BTȘ și-a continuat rolul de centru biblioteconomic pentru bibliotecile instituțiilor de învățământ mediu special. De la începutul anilor '80, conform unei decizii a Ministerului Învățământului al Republicii (1981), ea a patronat doar 14 unități în rețea (amintim, anterior - 50), biblioteci cu profil tehnico-economic, ca urmare a delimitării asistenței metodice după principiile de ramură și teritorial.¹⁴² Din anul 1987 profilarea a devenit și mai îngustă, numărul bibliotecilor asistate metodic fiind de 9 unități.¹⁴³

Indiferent de schimbările organizatorico-metodice de rețea, BTȘ a dezvoltat o activitate amplă. Formele și metodele de muncă aplicate în interior au fost răspândite și în bibliotecile asistate pe plan metodic. De asemenea, au fost promovate multiple experiențe inovaționale, cunoscute practicii biblioteconomice. Manifestările de specialitate (seminarele, atelierile) erau, de regulă, organizate în baza bibliotecilor instituțiilor de învățământ mediu special, formatori fiind colaboratorii BTȘ, BȘ a USC. În unele biblioteci au fost organizate „școli ale experienței avansate”.¹⁴⁴

Activitatea metodică în rețea a vizat diverse probleme ale muncii bibliotecare: perfecționarea aparatului informativ-bibliografic, calitatea fondului documentar, orientarea lecturii etc. La sfârșitul anilor `80 BTȘ a transmis colegilor ideea schimbării. Așa, în anul 1989 a fost convocat seminarul cu tema „*Formele netradiționale de lucru cu publicul în bibliotecă*”, la care au fost puse în evidență metodele: lecturi politice, dezbateri politice, mese rotunde etc.¹⁴⁵ În anul 1990 a fost organizată masa rotundă cu genericul „*Probleme. Căutări. Opinii.*”, în cadrul căreia s-au discutat întrebările: „Cum va fi prezentat aparatul informativ al bibliotecii în condițiile de-politizării?”, „Ce schimbări vor suporta activitățile cu publicul?”, „Poți să fii bogat spiritual, trăind în sărăcie?”.¹⁴⁶

S-au practicat și alte metode de lucru cu bibliotecarii din rețea așa ca: vizitele pe teren, acordarea consultanței, răspândirea buletinelor de informare și a listelor bibliografice tematice, prezentarea revistelor bibliografice de specialitate.

Controalele, periodice efectuate în bibliotecile din rețea (aceasta se impunea centrelor biblioteconomice), au demonstrat receptivitatea bibliotecarilor la recomandările de îmbunătățire. Astfel, s-a constatat: intensificarea lucrului cultural-educativ, introducerea formelor și metodelor avansate de muncă (evidența manualelor fără inventariere, fișierul dotării cu manuale, fișierul evidenței studenților, fișierul analitic, fișierele reiterative, informarea individuală ș.a.); amplificarea dezvoltării

profesionale.¹⁴⁷ Impactul pozitiv al activității metodice l-a demonstrat și studiul (deja menționat) „Aprofundarea conținutului și calității activității științifico-metodice a bibliotecii”. Conform acestuia, 86% din respondenți (bibliotecari din rețea) au relatat că sunt satisfăcuți de metodele și formele asistenței metodice.¹⁴⁸

O componentă importantă de dezvoltare a BTȘ în perioada de referință a fost *activitatea de conducere*. Deși, aici, existau numeroase limite, determinate de sistemul administrativ de comandă, în ce privește aspectele de specialitate s-a acționat profesionist.

Conducerea supremă a fost efectuată de către directorul bibliotecii. Funcția de director, până în anul 1979, a fost deținută de aceeași persoană - O. Golocialova-Emeț. Ulterior, ea fost exercitată de **Ina Rotari**, angajată la BTȘ din anul 1964, având stagiu de muncă în domeniu de 5 ani și cursurile de bibliotecari de un an de pe lângă Ministerul Culturii al Republicii. Pe parcurs, I. Rotari, a absolvit Facultatea de biblioteconomie a Institutului de Stat de Cultură din Moscova. În anul 1972 a fost numită șef al Serviciului Științifico-metodic al BTȘ și Președinte a Comisiei Republicane științifico-metodice pentru bibliotecile instituțiilor de învățământ mediu special. Activitatea metodică i-a permis să cunoască bine organizarea și tehnologia muncii de bibliotecă și să se încadreze imediat în procesul de conducere. La postul de director al bibliotecii a fost transferată prin Ordinul Rectorului nr. 87-ok din 02.08.1979.¹⁴⁹ A dezvoltat un stil de conducere exigent; s-a impus în colectiv prin competență și capacități de bun organizator; a abordat cu îndrăzneală problemele bibliotecii la ședințele Consiliului Științific al Institutului. A lucrat la postul de director până în anul 1991 (octombrie). Pentru succesele în muncă a fost menționată cu diplome, mulțumiri, prime de către Ministerul Învățământului Public, Ministerul Culturii al Republicii, Administrația IPC.

În anul 1981 a fost instituit postul de director adjunct, acesta fiind deținut de **Galina Glușcova**. În profil de subdiviziuni,

conducerea a fost înfăptuită de șefii serviciilor și șefii sectoarelor. Și-au adus aportul la dezvoltarea bibliotecii conducătorii subdiviziunilor: A. Cara, Z. Minceva, N. Romanova, G. Dolgușeva, F. Bivol, A. Mateaș, L. Cotova, E. Fătu, E. Potiomkina, N. Ungureanu, T. Baranova, M. Bîtcenco, V. Iacub, L. Jarinova, S. Ciurikova, L. Adascalîța, L. Bezruciak).

La procesul conducerii au participat și alte structuri. Astfel, pe lângă direcție a funcționat *Consiliul Administrativ*, organul conducerii colective. Consiliul avea în competență: aprobarea planurilor și rapoartelor anuale, planurilor în perspectivă ale bibliotecii; controlul îndeplinirii sarcinilor curente, analiza activităților etc. Realizarea deciziilor administrative și metodice era ținută sub control în baza unui fișier gestionat de Serviciul științifico-metodic. Problemele administrative urgente erau soluționate la *ședințele șefilor subdiviziunilor*. O dată sau de două ori pe an era convocată *adunarea colectivului*, fiind discutate subiectele: totalurile activității de muncă, participarea la activitățile profesionale extra-instituționale, condițiile de muncă, îndrumarea noilor angajați, disciplina muncii etc.¹⁵⁰ Pe parcursul întregii perioade de referință a funcționat *Consiliul (obștesc)* bibliotecii, care a examinat chestiuni, legate de deservirea utilizatorilor așa ca: asigurarea procesului didactic cu literatură, lectura studenților, restanțele cititorilor la bibliotecă, etc. Însă, activitatea Consiliului nu a fost întotdeauna efectivă, fapt menționat adesea în rapoartele bibliotecii.¹⁵¹ Pentru a redresa situația se miza pe schimbarea componenței Consiliului, modificarea Regulamentului de funcționare, vizarea lui de către Rectorul institutului. Actualmente, înțelegem că aceste măsuri nu aveau să schimbe starea lucrurilor, deoarece organele obștești ex-sovietice, menite să demonstreze caracterul „democratic” al conducerii, erau nu mai mult decât o formalitate.

Cu forțe proprii, în concordanță cu deciziile subdiviziunilor administrative, relațiile de parteneriat cu structurile didactice și

educative ale institutului, conducerea bibliotecii s-a perfecționat, asigurând dirijarea proceselor muncii și a personalului bibliotecar.

Îndeosebi, a evoluat *planificarea*. Observăm o nouă abordare a determinării parametrilor planului. Dacă, odinioară se utiliza metoda planificării de la rezultatul final, cu timpul s-a trecut la stabilirea indicatorilor de plan în funcție de capacitatea umană și de producție a bibliotecii. În această ordine de idei, un rol considerabil l-a avut elaborarea planurilor în baza normelor, întreprinsă în a doua jumătate a anilor '80. Conform acestei metode, subdiviziunile își planificau volumul muncii conform normelelor de timp, în corespundere cu bugetul timpului de muncă. Ca urmare, planul și raportul, cu referire la indicii statistici, au fost unificați într-un singur document, intitulat „*Plan-raport de activitate a Serviciului ...pe anul...*” Acesta din urmă prevedea: repartizarea bugetului de timp pentru procesele de bază cu indicarea numărului de ore și a procentajului de timp, de asemenea însera indicatorii de plan (volumul muncii) cu menționarea normei și cheltuielilor de timp. Noua metodă trebuia să asigure planurilor caracter realist, să contribuie la ergonomia muncii.¹⁵²

În perioada de referință a continuat elaborarea planurilor „cincinale”, de asemenea a fost întreprinsă planificarea pe termen lung. Este cunoscut faptul elaborării „Planului de dezvoltare în perspectivă a BTȘ a IPC pentru cincinalul al XII și până în anul 2000”, însă acesta nu s-a păstrat în documentele de arhivă și nu putem să ne pronunțăm asupra conținutului lui.¹⁵³

Cu siguranță, noile elemente ale planificării au contribuit la o mai bună organizare a muncii, însă nu și-au afirmat rolul deplin. Lipsa metodologiei planificării, insuficiența stridentă a resurselor economice, limitarea libertății de acțiune a conducerii nu aveau să încurajeze prea mult viziunea în perspectivă.

O altă preocupare a conducerii bibliotecii a fost *organizarea structurală*. De fapt, pe parcurs am menționat raționamentele și data creării serviciilor și sectoarelor noi. Vom consemna doar

prezentarea integrală a subdiviziunilor funcționale ale bibliotecii: Serviciul Completare (sectoarele: achiziție, schimb de carte și asigurare tehnico-materială, evidență); Serviciul Prelucrarea științifică a literaturii (sectoarele: catalogare, sistematizare); Serviciul Deservirea cu literatură științifică și Sectorul ILL; Serviciul Documente speciale tehnice; Serviciile de ramură de la facultăți – 6; Serviciul Științifico-bibliografic (sectoarele: orientarea biblioteconomico-bibliografică, deservirea informativ-bibliografică); Serviciul Informare tehnico-științifică; Serviciul Științifico-metodic; Abonamentul literaturii artistice.

Crearea structurii bibliotecii a fost însoțită de o muncă mare, legată de reamplasarea spațiilor. Motivele au fost diferite: obținerea de noi săli pentru bibliotecă, transferul vizavi de deplasarea spațiilor facultăților, compensarea, în unele cazuri, a deficienței de spațiu pentru procesul didactic, avariile produse de cele două mari cutremure de pământ (a.1977, a.1986). Transportarea literaturii, acomodarea la noile încăperi a fost o încercare grea pentru conducerea și personalul bibliotecii.

În perioada de referință au fost edificate blocurile de studiu ale IPC din campusurile Râșcani și Botanica, rezervându-se în ele spații pentru bibliotecă. Și, cu toate că migrația fondurilor bibliotecare a mai continuat, către sfârșitul anilor '80, dislocarea bibliotecii s-a stabilizat definitiv. Serviciile ei au fost amplasate în blocurile nr. 2, 3, 5, 6, 9, 10.

Unele preocupări speciale ale conducerii bibliotecii au vizat procesele de producție. În acest sens un rol important a revenit dirijării *tehnologiei muncii*. Deși, în aceasta a fost implicat și Serviciul Științifico-metodic, factorului administrativ i-a aparținut rolul decisiv. Pentru prima dată s-a pus problema dirijării tehnologiei la nivel de ansamblu al bibliotecii. Obiect al exercitării conducerii au devenit nu doar operațiunile și procesele de muncă, ci și relațiile dintre ele vizavi de respectarea principiilor: optimizare, consecutivitate, ritmicitate, eficacitatea și eficiența

muncii. Una din metodele dirijării tehnologiei au fost *hărțile tehnologice*. S-au elaborat: „Traseul cărții în bibliotecă”, „Traseul referinței bibliografice”, „Traseul comenzii cititorului”. Concomitent au fost alcătuite hărți tehnologice compartimentale așa ca: „Calea cărții în procesul de achiziție”, „Bloc-schema traseului cărții și a fișei în serviciul de prelucrare științifică a literaturii”, „Harta diseminării selective a informației” etc.¹⁵⁴

Alt domeniu de interes al conducerii, în legătură cu munca de producție, a fost *standardizarea proceselor bibliotecare*. În acea perioadă, în ex-URSS a început standardizarea în domeniul biblioteconomiei, fiind elaborate standarde cu privire la: descrierea bibliografică, evidența documentelor, evidența cititorilor, conservarea și păstrarea documentelor, organizarea sistemului de împrumut inter-bibliotecar, terminologia de bibliotecă etc. În acest context, conducerea BTȘ a realizat sarcinile: familiarizarea personalului cu standardele în vigoare, acordarea consultanței, urmărirea schimbărilor, controlul implementării standardelor. Analiza aplicării standardelor de mai multe ori s-a discutat la ședințele Consiliului Administrativ și Consiliului metodic. Toți angajații noi ai bibliotecii au studiat standardul de descriere bibliografică.¹⁵⁵

O atenție mare, vizavi de îmbunătățirea proceselor de producție, a fost *normarea muncii*. Am menționat despre aplicarea normelor la planificare, însă procesul normării a fost unul autonom, impactul său asupra activității bibliotecii fiind multidimensional. Normele au servit la: determinarea statelor, utilizarea rațională a resursei de muncă, sporirea productivității muncii, întărirea disciplinei de producție, evidența și analiza activității etc. Conducerea bibliotecii a atribuit normării caracter continuu – odată cu crearea unei noi subdiviziuni de muncă, se elaborau normele corespunzătoare. În a doua jumătate a anilor '80 s-a întreprins reevaluarea integrală a normelor: în baza analizei muncii au fost concretizate normele în vigoare, s-au elaborat norme

noi, a fost efectuată munca pregătitoare pentru alcătuirea normelor comune privind deservirea cititorilor.¹⁵⁶

În limitele competenței prescrise, conducerea bibliotecii a asigurat exercitarea *funcției de personal*. Conform reglementărilor din acea perioadă (a. 1978), BTȘ, atribuită la categoria a II-a, trebuia să dispună în state de 94 posturi. În anul 1978 în bibliotecă lucrau 63 persoane.¹⁵⁷ Prin insistență și argumente aduse instanțelor superioare, treptat numărul de personal a crescut, ajungând în anul 1988 până la 93.¹⁵⁸ În anul 1990 s-a înregistrat scăderea numărului de angajați până la 81.¹⁵⁹

A sporit cota personalului cu studii superioare; dacă în anul 1975 aceasta alcătuiă **66,6%**¹⁶⁰, în anul 1990, respectiv, **80,2%**.¹⁶¹ În ce privește cota studiilor de specialitate (superioare și medii), ea a rămas aproape uniformă pe întreaga perioadă de referință – cca **50%**.

Conducerea a încurajat angajarea tinerilor la bibliotecă. De exemplu, în anul 1975, cu stagiu de muncă până la 5 ani lucrau 17 persoane,¹⁶² în anul 1988 – 25 persoane.¹⁶³ În anul 1990 aveau stagiu până la un an 8 persoane, iar de la 1 până la 5 ani – 17 persoane.¹⁶⁴ Totuși, punctul forte al conducerii a fost menținerea în bibliotecă a lucrătorilor cu experiență. Aceștia întotdeauna au alcătuit mai mult de 50%. Ei aveau să transmită generației tinere așa valori ca: dragostea pentru profesie, devotamentul față de instituție, datoria de a munci, ordinea și curățenia la locul de muncă etc.

Mecanismele de motivare ale personalului au fost ca și în anii precedenți: dezvoltarea profesională, stimularea morală și materială la nivelul administrației Institutului (diplome, insigne de onoare, plasarea fotografiilor pe panoul de onoare, mulțumiri, prime). În perioada examinată, conform deciziilor instanțelor superioare, de două ori a fost ridicat salariul bibliotecarilor, în anii 1979 și 1990.

Conducerea a ținut sub control întreținerea și îmbunătățirea *bazei tehnico-materiale a bibliotecii*. Pe parcursul timpului au fost

obținute diverse mijloace tehnice: mașini de tapat, mașini electronice de calcul, aparate mecanice de calcul, proiector pentru diapozitive, aparat pentru citirea microfilmelor, picup, magnetofon, aparate de telefon, climatizoare, frigidere; s-a procurat mobilier, mai ales cu ocazia constituirii subdiviziunilor noi și dislocarea bibliotecii în noile blocuri de studii. Este cunoscut faptul intervenției Consiliului Miniștrilor Republicii întru susținerea financiară a Bibliotecii. Astfel, în anul 1980 Bibliotecii, la decizia respectivului organ, i-au fost alocate 10.000 ruble pentru procurarea rafturilor de cărți, care au fost comandate la Fabrica de Mobilă din Orhei.¹⁷¹ Din anul 1977 în statele bibliotecii a existat o unitate specială pentru gestiunea mijloacelor tehnico-materiale.

Cu toate faptele menționate mai sus, insuficiența mijloacelor economice în bibliotecă s-a resimțit întotdeauna. Motivul este bine cunoscut – „finanțarea culturii din restanță”. IPC, unitate bugetară, nu avea în competență schimbarea stării lucrurilor. A rămas în vigoare același principiu de finanțare – minimul de existență.

La nivel instituțional, dirijarea bibliotecii, bineînțeles, a fost exercitată de Administrația Institutului. Implicațiile Consiliului Științific, ale Rectorului în soluționarea problemelor speciale de bibliotecă pot fi regăsite în diferite contexte ale descrierii perioadei de referință. În mod aparte, atragem atenție la examinarea activității ca atare a bibliotecii în cadrul ședințelor Consiliului. Astfel, în anul 1975 (Proces verbal nr. 13 din 24 aprilie) a fost discutată întrebarea privind rolul BTȘ în contextul hotărârii despre bibliotecă, adoptate la nivel central în anul 1974. (Intenționat nu dăm titlul hotărârii în cauză, pentru a evita operarea cu termeni străini perioadei prezente). Dincolo de aspectul ideologic, în cadrul subiectului analizat, activitatea bibliotecii a fost abordată constructiv: s-a subliniat diversitatea formelor și metodelor de deservire a cititorilor, interesul bibliotecarilor pentru perfecționare, dar și legătura slabă cu catedrele, mai ales cu informatorii de la catedre; s-a spus despre baza economică nesatisfăcătoare. În

hotărârea Consiliului s-au prevăzut măsuri de consolidare a relațiilor bibliotecii cu îndrumătorii de grupă și informatorii, la fel de îmbunătățire a situației materiale a bibliotecii.¹⁶⁵ În anul 1986 biblioteca de două ori a fost subiectul discuțiilor la ședințele Consiliului. Au fost examinate întrebările: „*Despre interacțiunea bibliotecii și catedrelor privind asigurarea procesului educațional și de cercetare cu literatură*” (Proces verbal nr. 6 din 27.02.1986)¹⁶⁶ și „*Deservirea informativ-bibliografică a procesului didactic și de cercetare științifică*” (Proces verbal nr. 4 din 25.12.1986).¹⁶⁷ În deciziile adoptate s-a pus accentul pe respectarea profilului completării fondului documentar al bibliotecii, asigurarea calității serviciilor de referință, procurarea mijloacelor tehnice și distribuirea unor spații pentru necesitățile bibliotecii. În anii 1988-1990 la Consiliul Științific al Institutului au fost analizate subiectele: „*Rolul bibliotecii institutului privind îmbunătățirea lucrului individual al studenților în contextul restructurării școlii superioare*” (Proces verbal nr. 13 din 28.06.1988)¹⁶⁸, „*Rolul bibliotecii privind sporirea nivelului de cultură al viitorilor ingineri*” (Proces verbal nr. 9 din 23.05.1989),¹⁶⁹ „*Utilizarea în procesul didactic și de cercetare științifică studențească a literaturii de specialitate pe profilul facultăților în limbile rusă, română și străine*” (Proces verbal nr. 9 din 29.05.1990).¹⁷⁰ Momentele semnificative reflectate în deciziile corespunzătoare ale Consiliului au vizat: activarea promovării publicațiilor din colecțiile bibliotecii, formarea culturii lecturii, atragerea profesorilor în realizarea acestor sarcini, concentrarea pe lucrul cu grupele studențești, realizarea sondajelor de opinii privitor la serviciile de bibliotecă etc.

Credem, tratarea problemelor bibliotecii la nivelul superior al conducerii institutului a avut impact favorabil asupra activității bibliotecare, cel puțin sub trei aspecte: 1/sensibilizarea factorilor de decizie de pe toate nivelurile pentru necesitățile bibliotecii; 2/conformarea activității bibliotecii scopurilor și obiectivelor institutului; 3/îmbunătățirea situației bibliotecii ca urmare a deciziilor adoptate.

Grație efortului personalului și a conducerii bibliotecii, sprijinului Administrației și cadrelor didactice a IPC, BTȘ s-a poziționat, în perioada de referință, pe o treaptă înaltă. Meritele ei au fost puse în evidență. În anul 1979, pentru prima dată, la EREN a Republicii (actualmente, MOLDEXPO), în pavilionul „Politehnica – 79” a fost organizată *Ziua BTȘ*. Cu această ocazie biblioteca a prezentat expoziția lucrărilor profesorilor IPC, materialele metodico-bibliografice ale bibliotecii, secvențe în imagini foto despre bibliotecă. O parte din exponate și albumul cu genericul „Sistemul de informare tehnico-științifică la IPC” au fost selectate pentru a fi prezentate la EREN a fostei URSS. În cadrul conferinței, susținute la expoziția EREN a Republicii, lucrătorii bibliotecii au prezentat 4 comunicări științifice.¹⁷²

Despre recunoașterea realizărilor bibliotecii vorbește și faptul că an de an ea a confirmat titlul de „instituție excelentă”, acordat de Colegiul Ministerului Culturii și Prezidiul Comitetului Republican al sindicatelor lucrătorilor de cultură.

Concluzii. Perioada 1975-1990 a marcat un nivel de dezvoltare a Bibliotecii IPC, superior celui precedent: s-a conturat o nouă funcție a bibliotecii – informațională; s-a extins sfera deservirii bibliotecare, fiind constituite serviciile de ramură la facultăți; s-a îmbunătățit deservirea utilizatorilor, ei beneficiind de colecții speciale continuu actualizate, aparat informativ-bibliografic dezvoltat, oportunități de formare a culturii biblioteconomico-bibliografice; s-a intensificat lucrul cu publicul cititor, manifestările bibliotecii având tematică didactico-științifică și cultural-educativă cuprinzătoare, fiind diverse ca gen și formă de prezentare; s-a îmbunătățit tehnologia muncii; a sporit volumul resurselor; biblioteca a căpătat o nouă latură a identității – de instituție bibliotecară tehnico-științifică, fiind denumită BTȘ a IPC; s-a resimțit puternic influența factorului ideologic; la sfârșitul perioadei s-a înfiripat tendința de-ideologizării activității bibliotecare și deschiderii pentru schimbare.

NOTE

1. Arhiva UTM. Протоколы заседаний Совета КПИ им. „С. Лазо” за 1975-1976 учебный год, p. 194
2. ANRM, fond 2798, reg. 1, dosar 1084, p. 111
3. ЖАРИНОВА Л. П. Информационное обеспечение ученых и специалистов технического вуза. In: *Состояние и развитие библиотечного дела в Молдавии...* Тезисы выступлений на респ. науч.-практ. конф. 30 ноября 1984 года. Chişinău, 1984, p. 116-117
4. Arhiva UTM. Отчеты о работе отделов библиотеки КПИ им. „С. Лазо” за 1975 год. Chişinău, 1976, p. 60
5. НТБ КПИ им. „С. Лазо”. Отчеты о работе отделов за 1989 год. Chişinău, 1990, p. 150. Localizare: BTŞ UTM
6. Ibidem
7. Calculat în baza rapoartelor anuale ale BTŞ pe anii nominalizaţi
8. *Publicații ale profesorilor și cercetătorilor U.T.M. (1964-2009): Bibliografie/Alcăt.: Ludmila JARINOVA, Lilia POPOV, Elena ȚURCAN; Univ. Tehnică a Moldovei, Bibl. Ed. a 2-a rev. și completată. Chişinău: UTM, 2010, p. 153*
9. *Анкета по итогам работы вузовских библиотек Молдавии за 1985 год, f. p.*
Localizare: BCU USM. Serviciul Asistență metodologică
10. НТБ КПИ им. „С. Лазо”. Отчет о работе библиотеки за 1990 год. План работы НТБ КПИ им. „С. Лазо” на 1991 г. Chişinău, 1991, p. 21. Localizare: BTŞ UTM
11. *Publicații ale profesorilor și cercetătorilor U.T.M (1964-2009). Op. cit., p. 152-154*
12. Ibidem, p. 152
13. НТБ КПИ им. „С. Лазо”. Отчеты о работе отделов за 1989 год, ref. 5, p. 134
14. Ibidem, p. 77
15. Arhiva UTM. Отчеты о работе отделов библиотеки КПИ им. „С. Лазо” за 1975 год, ref. 4, p. 59
16. НТБ КПИ им. „С. Лазо”. Отчет о работе за 1990 год, ref. 10, p. 23
17. Arhiva UTM. Отчеты о работе отделов библиотеки КПИ им. „С. Лазо” за 1975 год, ref. 4, p. 32
18. *Анкета по итогам работы вузовских библиотек ..., ref. 9*

19. Arhiva UTM. Отчет о работе Научно-технической библиотеки КПИ им. „С. Лазо” за 1982 год. Chişinău, 1983, p. 52
20. Анкета по итогам работы вузовских библиотек ..., ref. 9
21. Памятка читателю Научно-технической библиотеки КПИ им. „С. Лазо”. /Сост.: ГЛУШКОВА, Г. Т., БАЧИНСКАЯ, И. К. Chişinău, 1983, p. 8
22. Анкета по итогам работы вузовских библиотек ..., ref. 9
23. Arhiva UTM. Отчет о работе Научно-технической библиотеки КПИ им. „С. Лазо” за 1982 год, ref. 19
24. Анкета по итогам работы вузовских библиотек ..., ref. 9
25. НТБ КПИ им. „С. Лазо”. Отчет о работе за 1977 год. Chişinău, 1978, p. 16. Localizare: BCU USM
26. Arhiva UTM. Отчеты отделов библиотеки КПИ им. „С. Лазо” о работе за 1976 год. Chişinău, 1977, p. 58
27. НТБ КПИ им. „С. Лазо”. Отчет о работе за 1978 год. Chişinău, 1979, p. 22. Localizre: BCU USM
28. SIDENCOVA, Maria. Pentru o legătură strânsă între catedre și biblioteca Institutului. In: *Inginerul*, 1978, 8 noiembrie
29. Arhiva UTM. Отчет о работе Научно-технической библиотеки КПИ им. „С. Лазо” за 1981 год. Chişinău, 1982, p. 17
30. Arhiva UTM. Отчет о работе Научно-технической библиотеки КПИ им. „С. Лазо” за 1982 год, ref. 19, p. 29
31. Arhiva UTM. Протоколы заседаний Совета КПИ им. „С. Лазо” за 1985-1986 учебный год, t. 2, p. 84-86
32. Ibidem, p. 106
33. Arhiva UTM. Протоколы заседаний Совета КПИ им. „С. Лазо” за 1985-1986 учебный год, t. II, p. 22-23
34. Arhiva UTM. Отчеты о работе отделов библиотеки КПИ им. „С. Лазо” за 1975 год, ref. 4, p. 8
35. НТБ КПИ им. „С. Лазо”. Отчет о работе за 1987 год. Chişinău, 1988, p. 64. Localizare: BCU USM
36. Анкета по итогам работы вузовских библиотек ..., ref. 9
37. НТБ КПИ им. „С. Лазо”. Отчет о работе за 1990 год ..., ref. 10, p. 21
38. Анкета по итогам работы вузовских библиотек ..., ref. 9
39. Ibidem

40. Arhiva UTM. Отчеты о работе отделов библиотеки КПИ им. „С. Лазо” за 1975 год, ref. 4, p. 33
41. Анкета по итогам работы вузовских библиотек ..., ref. 9
42. Arhiva UTM. Отчеты отделов библиотеки КПИ им. „С. Лазо” о работе за 1976 год, ref. 26, p. 27
43. НТБ КПИ им. „С. Лазо”. Отчет о работе за 1988 год. Chişinău, 1989, p. 7. Localizare: BCU USM
44. Анкета по итогам работы вузовских библиотек ..., ref. 9
45. Ibidem
46. Памятка читателю Научно-технической библиотеки ... Op. cit.
47. ТАНАСЕВСКАЯ, Н. М. Роль научно-информационной деятельности библиотеки в формировании творческого кругозора будущего специалиста. In: *Актуальные проблемы библиотековедения ... Тезисы выступлений на респ. науч.-практ. конф.* 28 марта 1987 г. Chişinău, 1987, p. 91-93
48. Анкета по итогам работы вузовских библиотек ..., ref. 9
49. ANRM, fond 2798, reg. 1, dosar 1085, p. 213
50. НТБ КПИ им. „С. Лазо”. Отчет о работе за 1979 год. Chişinău, 1980, p. 18. Localizare: BCU USM
51. Arhiva UTM. Отчет о работе Научно-технической библиотеки КПИ им. „С. Лазо” за 1980 год. Chişinău, 1981, p. 20
52. Arhiva UTM. Протоколы заседаний Совета КПИ им. „С. Лазо” за 1986-1987 учебный год, t. II, semestrul I, p. 284
53. Arhiva UTM. Протоколы заседаний Ученого Совета КПИ им. „С. Лазо” за 1987-1988 учебный год, t. V, p. 147
54. НТБ КПИ им. „С. Лазо”. План работы на 1987 год. Chişinău, 1987. Localizare: BTŞ UTM
55. НТБ КПИ им. „С. Лазо”. Отчеты о работе отделов за 1989 год, ref.5, p. 134
56. НТБ КПИ им. „С. Лазо”. Отчет о работе за 1990 год, ref.10, p. 4-5
57. Arhiva UTM. Протоколы заседаний Совета КПИ им. „С. Лазо” за 1986-1987 учебный год, ref. 52, p. 284
58. Arhiva UTM. Отчет о работе Научно-технической библиотеки КПИ им. „С. Лазо” за 1981 год, ref. 29, p.13
59. ЯКУБ, В. Как нужно составлять библиографию. In.: *Инженер*, 1979, 26 septembrie

60. *Анкета по итогам работы вузовских библиотек ...*, ref. 9
61. Arhiva UTM. Отчеты о работе отделов библиотеки КПИ им. „С. Лазо” за 1975 год, ref. 4, p. 58
62. Ibidem
63. *Анкета по итогам работы вузовских библиотек ...*, ref. 9.
64. НТБ КПИ им. „С. Лазо”. Отчеты о работе отделов за 1989 год, ref. 5, p. 17, 64-65, 92
65. Arhiva UTM. Отчеты о работе отделов библиотеки КПИ им. „С. Лазо” за 1975 год, ref. 4, p. 58
66. Arhiva UTM. Отчет о работе Научно-технической библиотеки КПИ им. „С. Лазо” за 1988 год, ref. 43, p. 57
67. Arhiva UTM. Отчеты о работе отделов библиотеки КПИ им. „С. Лазо” за 1975 год, ref. 4, p. 58
68. НТБ КПИ им. „С. Лазо”. Отчет о работе за 1990 год, ref. 10, p. 4
69. *Publicații ale profesorilor și cercetătorilor U.T.M (1964-2009)*. Op. cit., p. 151-154
70. *Путеводитель по НТБ КПИ (для начинающих библиотекарей)*./Сост. С. ЧУРИКОВА. Chișinău, 1989, p. 17-18
71. Titlurile activităților sunt selectate în baza rapoartelor anuale ale bibliotecii pe perioada de referință
72. Arhiva UTM. Отчеты отделов библиотеки КПИ им. „С. Лазо” о работе за 1976 год, ref. 26, p. 20
73. НТБ КПИ им. „С. Лазо”. Отчет о работе за 1990 год, ref. 10, p. 21
74. Arhiva UTM. Протоколы заседаний Совета КПИ им. „С. Лазо” за 1979-1980 учебный год, p. 204
75. Ibidem, p. 115
76. Arhiva UTM. Протоколы заседаний Совета КПИ им. „С. Лазо” за 1986-1987 учебный год, t. IV, p. 3
77. Arhiva UTM. Протоколы заседаний Ученого Совета КПИ им. „С. Лазо” за 1988-1989 учебный год, t. IV, p. 86
78. Ibidem, p. 89
79. Calculat în baza rapoartelor anuale ale bibliotecii pe perioada de referință
80. НЕЗВИНСКАЯ, С. Клуб любителей книги. In: *Инженер*, 1979, 13 februarie

81. Exemplele sunt selectate din rapoartele bibliotecii pe anii indicați în text
82. НТБ КПИ им. „С. Лазо”. Отчет о работе за 1979 год, ref. 50, p. 9
83. НТБ КПИ им. „С. Лазо”. Отчет о работе за 1978 год, ref. 27, p. 13-14
84. НТБ КПИ им. „С. Лазо”. Отчет о работе за 1987 год, ref. 35, p. 12
85. Arhiva UTM. Протоколы заседаний Ученого Совета КПИ им. „С. Лазо” за 1987-1988 учебный год, ref. 53, p. 146, 153
86. НТБ КПИ им. „С. Лазо”. Отчет о работе за 1987 год, ref. 35, p. 25-26
87. Arhiva UTM. Отчеты о работе отделов библиотеки КПИ им. „С. Лазо” за 1975 год, ref. 4, p. 21
88. În rapoartele anuale ale bibliotecii nu s-a dus evidența sistematică a schimbului de carte
89. Arhiva UTM. Протоколы заседаний Ученого Совета КПИ им. „С. Лазо” за 1988-1989 учебный год, t. I, p. 122
90. Arhiva UTM. Протоколы заседаний Ученого Совета КПИ им. „С. Лазо” за 1989-1990 учебный год, t. III, f.p.
91. Ibidem
92. НТБ КПИ им. „С. Лазо”. Отчет о работе за 1990 год, ref. 10, p. 4
93. НТБ КПИ им. „С. Лазо”. Отчет о работе за 1978 год, ref. 27, p. 22
94. *Памятка начинающему библиотекарю.* /Сост.: С. ЧУРИКОВА; КПИ им. „С. Лазо”. Науч.-техн. библ. Chişinău, 1988, p. 7-9.
95. Arhiva UTM. Отчеты о работе отделов библиотеки КПИ им. „С. Лазо” за 1975 год, ref. 4, p. 21
96. НТБ КПИ им. „С. Лазо”. Отчет о работе за 1978 год, ref. 27, p. 21
97. КОТОВА, Л. А. Методика перевода раздела „Экономические науки” на таблицы ББК в условиях технического вуза. In: *Проблемы внедрения ББК в библиотеках вузов Молдавии*: Респ. семинар 17 октября 1985 г. Chişinău, 1985. [Paginația lipsește]
98. НТБ КПИ им. „С. Лазо”. Отчет о работе библиотеки за 1987 год, ref. 35, p. 28
99. НТБ КПИ им. „С. Лазо”. Отчет о работе за 1990 год, ref. 10, p. 6
100. НТБ КПИ им. „С. Лазо”. Отчеты о работе отделов за 1989 год, ref. 5, p. 133

101. Arhiva UTM. Отчеты о работе отделов библиотеки КПИ им. „С. Лазо” за 1975 год, ref. 4, p. 82
102. Arhiva UTM. Отчет о работе Научно-технической библиотеки КПИ им. „С. Лазо” за 1982 год, ref. 19, p. 30-32
103. БАЧИНСКАЯ, И. Укрепляем профессиональные контакты. In: *Инженер*, 1984, 26 май
104. Subiectele au fost selectate în baza rapoartelor bibliotecii
105. Selecția a fost efectuată în baza rapoartelor bibliotecii pe anii 1987-1990
106. Arhiva UTM. Отчеты о работе отделов библиотеки КПИ им. „С. Лазо” за 1975 год, ref. 4, p. 82
107. НТБ КПИ им. „С. Лазо”. Отчет о работе за 1977 год, ref. 25, p. 16; Отчет о работе за 1990 год, ref. 10, p. 8
108. Arhiva UTM. Отчет о работе Научно-технической библиотеки КПИ им. „С. Лазо” за 1980 год, ref. 51, p. 23; Отчет о работе Научно-технической библиотеки КПИ им. С. Лазо за 1982 год, ref. 19, p. 31
109. Arhiva UTM. Отчет о работе Научно-технической библиотеки КПИ им. „С. Лазо” за 1982 год, ref. 19, p. 33
110. НТБ КПИ им. „С. Лазо”. Отчет о работе за 1987 год, ref. 35, p. 33
111. НТБ КПИ им. „С. Лазо”. Отчет о работе за 1990 год, ref. 10, p. 8
112. ЧУРИКОВА, С. Изучение эффективности методической работы библиотеки вуза. In: *Probleme de biblioteconomie, bibliografologie și bibliologie. (Tezele referatelor și comunicărilor la Conferința a III-a rep. șt. și practică)*. Chișinău, 1990, p. 112-114
113. НТБ КПИ им. „С. Лазо”. Отчет о работе за 1990 год, ref. 10, p. 8
114. ЧУРИКОВА, С. Н. Проблемы управления методической работой вузовской библиотеки. In: *Проблемы единого методического руководства библиотеками республики...* (Тезисы сообщений на межвед. науч.-практ. конф. 27 мая 1988 года). Chișinău, 1988, p. 143
115. НТБ КПИ им. „С. Лазо”. Отчет о работе за 1979 год, ref. 50, p. 28
116. Selectat în baza rapoartelor anuale ale bibliotecii pe perioada de referință
117. Arhiva UTM. Отчет о работе Научно-технической библиотеки КПИ им. „С. Лазо” за 1981 год, ref. 29, p.22

118. Arhiva UTM. Отчет о работе Научно-технической библиотеки КПИ им. „С. Лазо” за 1982 год, ref. 19, p. 42; Отчет о работе библиотеки за 1988 год, ref. 43, p. 42
119. Informația a fost selectată în baza subiectelor de evaluare a ascultătorilor seminarului. Localizare: BTȘ a UTM
120. Selectat din rapoartele bibliotecii pe anii 1987-1990
121. Школа молодого библиотекаря. Деловая игра [методика проведения]. Localizare: BTȘ a UTM
122. НТБ КПИ им. „С. Лазо”. Отчеты о работе за 1988 год, ref. 43, p. 44
123. НТБ КПИ им. „С. Лазо”. Отчеты о работе отделов за 1987 год. Chișinău, 1988, f.p. Localizare: BTȘ UTM
124. НТБ КПИ им. „С. Лазо”. Отчеты о работе отделов за 1989 год, ref. 5, p. 19, 78, 116
125. НТБ КПИ им. „С. Лазо”. Отчеты о работе отделов за 1990 год. Chișinău, 1991, p. 5, 30, 100. Localizare: BTȘ UTM
126. НТБ КПИ им. „С. Лазо”. Отчет о работе за 1977 год, ref.25, p. 25
127. Selectat în baza rapoartelor serviciilor bibliotecii pe anii 1987-1990. Localizare: BTȘ UTM
128. НТБ КПИ им. „С. Лазо”. Отчет о работе за 1987 год, ref. 35, p. 48-49; Отчет о работе за 1988 год, ref. 43, p. 42
129. НТБ КПИ им. „С. Лазо”. Отчеты о работе отделов библиотеки за 1988 год. Chișinău, 1989, p. 182. Localizare: BTȘ a UTM
130. НТБ КПИ им. „С. Лазо”. Отчеты о работе отделов библиотеки за 1989 год, ref. 5, p. 167
131. НТБ КПИ им. „С. Лазо”. Отчеты о работе отделов за 1990 год, ref. 125, p. 135
132. Arhiva UTM. Отчет о работе Научно-технической библиотеки КПИ им. „С. Лазо” за 1982 год, ref. 19, p. 37
133. НТБ КПИ им. „С. Лазо”. Отчет о работе за 1988 год, ref. 43, p. 42.
134. НТБ КПИ им. „С. Лазо”. Отчеты о работе отделов за 1987 год, ref. 123
135. Ibidem
136. Руководитель отдела и делопроизводство библиотеки: метод. Указания/Сост.: БАБЕНКО, Н. Д., ЧУРИКОВА, С. Н.; КПИ им. „С. Лазо”. НТБ, НМО. Chișinău, 1988- 18 p.

137. НТБ КПИ им. „С. Лазо”. Отчеты о работе отделов за 1990 год, ref. 125, p. 134
138. Selectat în baza rapoartelor serviciilor bibliotecii pe anii 1987-1990
139. *Памятка начинающему библиотечарю*. Ор. cit.
140. *Путеводитель по НТБ КПИ (для начинающих библиотечарей)*. - Chişinău, 1989
141. Методические рекомендации. Письма. Памятки. [Dosar].
Localizare: BTŞ UTM
142. Arhiva UTM. Отчет о работе Научно-технической библиотеки КПИ им. „С. Лазо” за 1982 год, ref. 19, p. 38
143. НТБ КПИ им. „С. Лазо”. Отчет о работе за 1987 год, ref. 35, p. 43
144. НТБ КПИ им. „С. Лазо”. Отчет о работе за 1978 год, ref. 27, p. 28
145. НТБ КПИ им. „С. Лазо”. Отчеты о работе отделов за 1989 год, ref. 5, p. 168
146. НТБ КПИ им. „С. Лазо”. Отчеты о работе отделов за 1990 год, ref. 125, p. 136
147. НТБ КПИ им. „С. Лазо”. Отчет о работе за 1977 год, ref. 25, p. 27-28
148. ЧУРИКОВА, С. Ор. cit., p. 112
149. Arhiva UTM. ROTARI Ina, dosar personal, p. 104
150. НТБ КПИ им. „С. Лазо”. Отчет о работе за 1987 год, ref. 35, p. 50; Отчет о работе за 1990 год, ref. 10, p. 11-12
151. Arhiva UTM. Отчет о работе Научно-технической библиотеки КПИ им. „С. Лазо” за 1982 год, ref. 19, p. 46
152. Informația se bazează pe examinarea planurilor și rapoartelor anuale ale serviciilor bibliotecii
153. РОТАРЬ, Инна. Управление научной библиотекой. In: *Принципы руководства и управления структурными подразделениями научной библиотеки: Семинар-совещание*. Chişinău, 1983. [Paginația lipsește]. Localizare: VCU USM
154. НТБ КПИ им. „С. Лазо”. Отчеты о работе отделов за 1987 год, ref. 123
155. Ibidem
156. НТБ КПИ им. „С. Лазо”. Отчет о работе за 1990 год, ref. 10, p. 10
157. НТБ КПИ им. „С. Лазо”. Отчет о работе за 1978 год, ref. 27, p. 25
158. НТБ КПИ им. „С. Лазо”. Отчет о работе за 1988 год, ref. 43, p. 41

159. НТБ КПИ им. „С. Лазо“. Отчет о работе за 1990 год, ref. 10, p. 12
160. Arhiva UTM. Отчеты о работе отделов библиотеки КПИ им. „С. Лазо“ за 1975 год, ref. 4. Indicatori statistici
161. НТБ КПИ им. „С. Лазо“. Отчет о работе за 1990 год, ref. 10, p. 12
162. Arhiva UTM. Отчеты о работе отделов библиотеки КПИ им. „С. Лазо“ за 1975 год, ref. 4. Indicatori statistici
163. НТБ КПИ им. „С. Лазо“. Отчет о работе за 1988 год, ref. 43, p. 41
164. НТБ КПИ им. „С. Лазо“. Отчет о работе за 1990 год, ref. 10, p. 12
165. ANRM, fond 2798, reg. 1, dosar 1085, p. 168-178
166. Arhiva UTM. Протоколы заседаний Совета КПИ им. „С. Лазо“ за 1985-1986 учебный год, ref. 33
167. Arhiva UTM. Протоколы заседаний Совета КПИ им. „С. Лазо“ за 1986-1987 учебный год, ref. 52, p. 287-288
168. Arhiva UTM. Протоколы заседаний Ученого Совета КПИ им. „С. Лазо“ за 1988-1989 учебный год, ref. 77, p. 87-89
169. Arhiva UTM. Протоколы заседаний Ученого Совета КПИ им. „С. Лазо“ за 1987-1988 учебный год, ref. 53, p. 146-147
170. Arhiva UTM. Протоколы заседаний Ученого Совета КПИ им. „С. Лазо“ за 1989-1990 учеб. год, ref. 90
171. Arhiva UTM. Отчет о работе Научно-технической библиотеки КПИ им. „С. Лазо“ за 1980 год, ref. 51, p. 40
172. НТБ КПИ им. „С. Лазо“. Отчет о работе за 1979 год, ref. 50, p. 29

III. BIBLIOTECA TEHNICO-ȘTIINȚIFICĂ - PE CALEA SCHIMBĂRII ȘI A REFORMELOR (1991-2014)

Anul 1991 a fost un an crucial pentru Republica Moldova. El a pus începutul unei perioade istorice de dezvoltare reformatoare, marcate de obținerea independenței politice, decentralizarea economiei, democratizarea tuturor sferelor vieții. Universitatea Tehnică a Moldovei/IPC a beneficiat de noile condiții pentru a pune în practică planuri îndrăznețe, a-și spori contribuția la prosperarea învățământului și științei în Republică.

Schimbările în domeniul muncii intelectuale ar fi fost imposibile fără o bază solidă informațională, de aceea Biblioteca a fost plasată în câmpul transformărilor universitare, ea însăși făcând pași energici în direcția dată.

Desfășurarea activității bibliotecii în noua perioadă poate fi delimitată în două etape: I/1991-2002; II/2003-prezent. Ambele etape au avut în comun aceleași tendințe: schimbarea/adaptarea la condițiile noi, îmbunătățirea continuă a serviciilor de bibliotecă, integrarea activității bibliotecare în procesul universitar. În același timp, grație unor anumiți factori, s-a impus specificitatea.

Prima etapă o vom defini, în general, perioada '90, deoarece anii 2000-2002 n-au fost decât un ecou a ceea ce s-a produs în deceniul precedent, îndeosebi ca urmare a promovării aceluiași stil de conducere. În acest timp, obiectivele s-au axat mai mult pe depășirea mentalităților vechi, eliminarea dificultăților și incertitudinilor, mai puțin pe inovare. Startul pentru cea de-a doua etapă a fost dat de noua conducere a bibliotecii, care a pretins atingerea unui nivel superior al dezvoltării, pe prim plan fiind puse obiectivele de edificare. Efectiv, a fost acceptată ideea că adaptabilitatea este o normă: adaptarea la reformele din învățământ, la schimbările curriculumului universitar, la variațiile contingentului de studenți, la modificările subvențiilor etc. Și-a lăsat amprenta asupra etapei date și evoluția factorilor de context având ca expresie: ameliorarea politicii salariale în sectorul

bugetar, sporirea bazei economice a UTM, consolidarea ABRM, etc. În plus, BTŞ a avut ca model emergența unor sisteme biblioteconomice, precum și a unor biblioteci, în parte.

Vom examina activitatea BTŞ în perioada nouă, conturând ușor cele două etape de dezvoltare.

3.1. Dezvoltarea resurselor documentare

Ca și în anii precedenți, domeniul cu cea dintâi responsabilitate a bibliotecii a fost dezvoltarea resurselor documentare. Aici, s-au impus concomitent mai multe sarcini: elaborarea principiilor noi de dezvoltare a colecțiilor; lichidarea stocurilor de publicații în mai multe exemplare; revizuirea colecțiilor cu privire specială asupra lucrărilor cu caracter ideologico-politic; sporirea cotei publicațiilor în limba de stat; asigurarea integrității colecțiilor etc.

Administrația IPC/UTM a determinat aspectele principale ale restructurării colecțiilor bibliotecii. Încă la sfârșitul anului 1990, la Consiliul Științific al Institutului a fost examinată întrebarea „Despre utilizarea și asigurarea integrității fondului documentar al bibliotecii”.¹ Comunicând pe marginea acestui subiect, directorul bibliotecii, Ina Rotari a numit următoarele dificultăți cu care se confruntă biblioteca: dispersarea teritorială a colecțiilor; insuficiența spațiilor, îndeosebi destinate păstrării literaturii în mai multe exemplare; sustragerea publicațiilor din fondurile cu acces deschis de către cititori; existența unor restanțe mari ale cititorilor la predarea literaturii împrumutate ș.a.² De fapt, nu toate greutățile au fost percepute adecvat. De exemplu, chestiunea cu literatura în mai multe exemplare se ciocnea, în primul rând, nu de spații ci de utilitatea ei, sub aspect calitativ și cantitativ. Însă reformele în biblioteconomie abia se întrezăreau, iar tendința de conservare a informației, cristalizată de veacuri în practica bibliotecară, continua să mai funcționeze. În hotărârea Consiliului în legătură cu subiectul examinat s-a stipulat: discutarea aspectelor legate de

colecțiile bibliotecii la ședințele consiliilor facultăților și ședințele catedrelor, implicarea decanatelor în soluționarea problemei privind restanțierii la bibliotecă, participarea specialiștilor în științele socio-umane la reevaluarea literaturii cu caracter social-politic, etc.³

Politica instituțională referitoare la colecțiile bibliotecii și-a găsit reflectare într-un șir de decizii administrative curente. Astfel, în decembrie 1990, a fost emis ordinul Rectorului cu privire la reînregistrarea edițiilor cu grifonul „pentru uz de serviciu” (Ordin nr. 476-p din 03.12.1990).⁴ Acesta a prevăzut crearea unei comisii pentru evaluarea documentelor din categoria dată, deținute de subdiviziunile institutului și de bibliotecă, în vederea păstrării celor utile și punerea lor în acces public, și eliminării/distrugerii celor de-actualizate. Decizia nominalizată însemna un pas important în lichidarea cenzurii de bibliotecă, promovată de statul totalitar, deoarece accesul la documentele destinate uzului de serviciu era limitat, efectuat în baza unui permis special și, desigur, fiind ținută la evidență utilizarea – cine și în ce scop citește. Tot în decembrie 1990, a fost pronunțat ordinul Rectorului „Cu privire la transmiterea către bibliotecă a literaturii didactico-metodice” (Ordin nr. 509-p din 22.12.1990).⁵ Acesta a prevăzut predarea la bibliotecă a indicațiilor metodice păstrate anterior de către catedre și a celor recente – de către serviciul redacțional-editorial. În anul 1991 decizia dată a fost concretizată printr-un alt ordin, cu referire la termene, spații de dislocare, responsabilități (Ordin nr. 201-p din 22.05.1991).⁶ Concentrarea materialelor didactico-metodice într-un singur loc (la bibliotecă) avea să îmbunătățească evidența acestora și să faciliteze accesul la ele.

O importanță primordială s-a acordat revizuirii conținuturilor colecțiilor. În acest scop au fost emise ordinele Rectorului „Despre eliminarea din colecțiile BTȘ a literaturii de-actualizate moral” (Ordin nr. 199-p din 17.05.1991)⁷ și „Despre lichidarea urmărilor propagandei ideologiei comuniste” (Ordin nr. 475-r

din 02.10.1991).⁸ Primul a obligat structurile manageriale de la facultăți să-și asume responsabilitatea pentru reevaluarea literaturii de specialitate din colecțiile bibliotecii și casarea celei învechite. Cel de-al doilea, a cerut directorului bibliotecii să asigure reexaminarea fondului documentar conform dispozițiilor Ministerului Culturii al RM. În cazul dat, s-a avut în vedere: excluderea din colecții a operelor „clasicilor marxism-leninismului” și activiștilor partidului comunist, a lucrărilor despre viața și activitatea acestora tratate de pe pozițiile unui singur partid, a publicațiilor în care evenimentele social-politice erau reflectate în mod denaturat, a literaturii în care era falsificată istoria românilor, a Basarabiei etc.⁹

O cerință insistentă a Administrației UTM a fost asigurarea bibliotecii cu literatură în limba română. Predarea în limba de stat, care a început în anul de studii 1988/1989, s-a extins vădit, cuprinzând în anul 1994 cel puțin 70 % din studenții înmatriculați.¹⁰ Evident, în aceste condiții a crescut simțitor necesarul de literatură în limba română. În anul 1991 la ședința Consiliului Științific al Institutului a fost discutat subiectul „Asigurarea informativ-bibliografică în limba de stat a proceselor didactice și de cercetare de către biblioteca institutului” (Proces verbal nr. 2 din 22.10.1991).¹¹ Pe marginea raportului, prezentat de directorul bibliotecii Ina Rotari, a fost constatat faptul achiziției publicațiilor în limba română, cu precădere de la instituțiile de învățământ din România. Totuși, Consiliul a cerut ținerea sub control a achiziției și utilizării documentelor în limba română.

Conducerea UTM/IPC a avut în vizor asigurarea bibliotecii cu resursele financiare necesare dezvoltării colecțiilor. Din cauza crizei economice în care s-a pomenit Republica, de la mijlocul anilor '90 statul a redus, sau n-a mai alocat bani bibliotecilor universitare pentru achiziția cărților și edițiilor periodice, această sarcină fiind pusă în seama instituțiilor de învățământ.

Universitatea și-a onorat an de an obligațiunea față de bibliotecă, în funcție de capacitatea financiară. În *anii 1995-1996*

pentru achiziția de bibliotecă s-au cheltuit sume mici, până la **16 mii lei**. Începând cu anul 1997 cheltuielile pentru resursele documentare au crescut considerabil - **de 5, 9, 24 ori** (în diferiți ani) față de nivelul anilor 1995-1996. (tabelul A1.4)

În afară de cheltuielile pentru cărți și periodice, din anul 2003 UTM a achitat anual licența pentru bazele de date EBSCO (aproximativ **12 mii lei anual**), pe parcursul anilor 2004-2005 – pentru abonarea la bazele de date VINITI (aproximativ **1000 lei anual**), din anul 2006 s-a plătit abonarea la indicele bibliografic „Bibliografia Națională a Moldovei” (CNC) și la „Buletinul de standardizare” (INSM). În anul 2011, Administrația UTM a acceptat cumpărarea publicațiilor direct de pe piață, *de la târgurile de carte din România „Gaudeamus” (București) și Librex (Iași)*; timp de patru ani din aceste surse s-au procurat **454 u.m./397 titluri, la suma de 56882 lei 70 bani**.¹² În colecțiile bibliotecii au fost incluse anual și indicațiile metodice, editate la UTM, care la fel reprezintă cheltuieli bănești, dar biblioteca n-a dus evidența valorică a acestora.

Asigurarea financiară a bibliotecii n-a fost însă lipsită de neajunsuri. Astfel, alocațiile bănești nu s-au repartizat uniform pe ani, fapt care cu siguranță a afectat achiziția, îndeosebi vizavi de omiterea aparițiilor noi editoriale. De asemenea, în baza rapoartelor anuale ale bibliotecii, constatăm că mijloacele financiare destinate achiziției, de cele mai multe ori n-au fost adecvate necesităților, mai ales în raport cu creșterea prețurilor la producția editorială.

Conștientizând necesitatea schimbărilor radicale în domeniul colecțiilor, urmând politica universității în această direcție, BTȘ a acționat ferm.

În primul rând, s-a efectuat constant achiziția publicațiilor, în scopul renovării colecțiilor și completării lor cu lucrările retrospective lipsă. În anii 1991-1993, conform experienței anterioare, s-au încheiat contracte cu Asociația Republicană

„Cartea” (Colectura Republicană pentru Biblioteci). Însă, capacitatea Asociației de a satisface cererile a scăzut simțitor: nu se mai lucra cu planurile editoriale (acestea nu mai erau lansate), existau probleme cu oferta cărților de peste hotare din cauza dezechilibrului de prețuri, cartea autohtonă avea adaos înalt la preț etc. Iată de ce, din anul 1994 BTȘ a diminuat colaborarea cu agentul dat. Pentru cumpărarea cărților s-a dat preferință librăriilor, furnizorilor intermediari, editurilor, autorilor. În anii '90 s-au întreținut relații cu librăriile din Chișinău: „Cartea Academică”, „MOLD-DIDACTICA”, „Standarde”, rețeaua de magazine „Litera”; editurile „Știința” și „Lumina” etc.

Din anul 2000, cercul furnizorilor cu care s-a lucrat a fost extins considerabil. Este vorba despre interacțiunea cu editurile „Civitas”, „Phoenix”, „Epigraf”, „BON OFICESS”, „Universitas”, „Arc”, tipografia Academiei de Științe a RM, Tipografia Centrală, librăriile Societății Editoriale și Comerciale „Cartea”, rețeaua de librării PRO-NOI etc. Cu acești agenți s-au realizat acte de cumpărare-vânzare de valoare mică. Abonarea la periodice și ziare s-a efectuat prin intermediul agenților de distribuire a periodicelor „MOLDPRESA”, „Mesageria D&D”, „Ediții Periodice”, „PRESINFORM Curier”. Din anul 2007 abonarea la reviste și ziare se realizează conform legislației Republicii Moldova privind achizițiile publice, prin intermediul grupului de lucru pentru achiziții de mărfuri și servicii al UTM. Pe parcursul mai multor ani, Biblioteca a colaborat în privința achiziției publicațiilor cu Agenția „Vector V-N” SRL. Aceasta a livrat, îndeosebi carte și periodice străine. Însă în anul 2009, agenția a dat faliment, unele comenzi de periodice fiind neîndeplinite, ulterior compensate prin oferte de cărți.

Biblioteca a colaborat intens cu *Editura Tehnica-Info* fondată, în cadrul UTM în anul 1993. Editura a oferit bibliotecii publicații din domeniul tehnicii, stringent necesare completării colecțiilor, care în plus, s-au cumpărat la preț redus. Editorul, **prof. Alexandru**

Marin, a fost și este partenerul bibliotecii în vederea cercetării pieței editoriale, stabilirii legăturilor cu editorii și furnizorii de publicații, organizării activităților de difuzare a cărților.

O sursă importantă a achiziției de publicații au fost *donățiile*, care în anii '90 au devenit punctul de sprijin pentru renovarea colecțiilor bibliotecii. În mod firesc, donațiile au survenit din inițiativa donatorilor, însă a fost nevoie de stabilirea relațiilor și contactelor, astfel încât să se facă cunoscute necesitățile informaționale ale UTM. În acest sens au fost benefice vizitele de documentare ale profesorilor universitari și bibliotecarilor în instituțiile de învățământ din România, participările la diverse forumuri științifice și culturale din țară și de peste hotare.

Cele mai multe donații au parvenit de la instituțiile de învățământ superior din România, din orașele: București, Iași, Cluj-Napoca, Brașov, Baia-Mare, Galați, Suceava, Pitești, Ploiești, Timișoara, Constanța, Sibiu. În anul 1993 BTȘ a primit cărți în dar de la Ministerul Învățământului superior și de la Ministerul Culturii din România.¹³ În anul 1998 a fost recepționată o donație solidă de publicații - **39700 u.m./76 titluri**, de la Guvernul României și Editura Tehnică, de care au beneficiat și colegiile afiliate la Comunitatea tehnică.¹⁴ Nu cunoaștem volumul total al donațiilor de publicații din România, deoarece în rapoartele bibliotecii după anul 2003 nu s-a mai înregistrat cu acuratețe, pe ani, acest indice. Însă, conform datelor, până la acest moment, *donățiile din România* au alcătuit **46569 u.m./9016 titluri**.¹⁵ Chiar dacă datele menționate nu sunt definitive, putem constata importanța valoroasă a ajutoarelor din România pentru UTM și biblioteca ei: îmbogățirea fondului documentar cu cărți de specialitate, sporirea cotei literaturii în limba română, perfecționarea cunoașterii limbii române, familiarizarea cu știința și cultura României, cu istoria neamului, de care au fost lipsiți cei de dincoace de Prut pe parcursul unei perioade îndelungate de timp. Însuși ajutorul frățesc, a sporit încrederea în renașterea națională.

Vom consemna donațiile de proporție, parvenite din alte țări. Astfel, în anul 1997, Biblioteca Inter-universitară din Toulouse a donat BTȘ **23 u.m. cărți, 329 teze de doctor și autoreferate, 1350 u.m. reviste, 145 u.m. buletine.**¹⁶ În anul 2000 din SUA a fost recepționată o donație în volum de **1395 u.m./361 titluri de cărți**; în anul 2001 din Marea Britanie – **61 u.m./46 titluri.**¹⁷ În anul 2009 o donație consistentă a fost oferită de către SRL „BIBLIOMIR” din Rusia – **238 u.m./238 titluri.**¹⁸ În anii 1995- 2001 BTȘ a primit gratuit publicațiile Fondului Monetar Internațional (editate în SUA) și Buletinul Centrului Regional de Protecție a Mediului ambiant (publicat la Budapesta). În anul 2010 biblioteca a primit în dar *colecția personală a prof. dr. ing., Titu-Marius I. Băjenescu*, persoană de origine română, stabilit cu traiul în Elveția, savant cu renume mondial. Colecția include **500 volume de carte tehnică, peste 600 lucrări de beletristică, peste 600 reviste științifice și cca 40 copii ale articolelor științifice.**¹⁹

Un ajutor substanțial, în vederea dezvoltării colecțiilor, au acordat BTȘ organizațiile non-guvernamentale din străinătate acreditate în RM, în primul rând *Fundația SOROS-Moldova*. În anul 1993 Fundația a donat bibliotecii **644 publicații și 1000 \$** pentru cumpărarea cărților de la editurile și librăriile din România.²⁰ În anul 1999, Fundația a acceptat finanțarea a trei proiecte ale bibliotecii: primul a vizat procurarea publicațiilor în limbi străine de la compania editorială din Germania Springer, la suma de **4200 \$**; au fost achiziționate 81 exemplare cărți; al doilea a prevăzut abonarea la reviste străine - 5 reviste la suma de **1000 \$**; ultimul a stipulat cumpărarea unor cărți de referință, la suma de **500 \$.**²¹ În anul 2001 a mai fost oferit grantul în valoare de **650 \$** pentru procurarea a 189 u.m./34 titluri de carte.²² Mai multe granturi, din proiecte, au fost obținute de la Agenția Universitară Francofonă, de exemplu, în anul 2002 – grantul la suma de **38501 lei** pentru achiziționarea a 130 u.m./63 titluri de cărți²³, în anul 2005 – grantul la suma de **1260 euro** pentru procurarea a 42 cărți de la edituri din

Franța.²⁴ Au donat bibliotecii cărți și: Alianța Franceză, Fundația Limba noastră cea Română, Fundația Union Fenosa, Comisia Națională a RM pentru UNESCO, Biroul Consiliului Europei în Moldova.

Cărți, cu titlu de donație, au survenit de la agenți autohtoni: ministere și departamente, Academia de Științe a RM, instituțiile de învățământ superior, edituri, biblioteci, Fundația cărții, întreprinderi economice, asociații profesionale, ABRM etc.

Au contribuit cu donații structurile de conducere și cadrul didactic al UTM. Astfel, s-au achiziționat publicații din proiectele realizate de Universitate: UTM- KTH (Suedia), Centrul de Antreprenariat HTM (SOROS), proiectele Tempus.²⁵

Au oferit bibliotecii cărți în dar profesorii UTM: acad. S. Rădăușan, acad. I. Bostan, profesorii universitari: A. Marinciuc, N. Țurcanu, L. Nistor-Lopatenco, V. Catrofeanu, prof. V. Dulgheru, V. Guțu, V. Șontea, L. Bugaian, V. Arhip, S. Certan, V. Trofimov, B. Găină ș.a. În anul 2005, de la redacția ziarului „Mesager universitar” a fost transmis către bibliotecă un set al ziarului nominalizat.²⁶

În total, în perioada 1995-2013, biblioteca a recepționat din donații **45288 u.m./13805 titluri** de publicații. (tabelul A1.5)

Altă cale importantă de achiziție a fost *schimbul inter-bibliotecar* de carte. BTS a întreținut/întreține relații de schimb cu bibliotecile instituțiilor de învățământ superior din țară și de peste hotare. Cei mai activi parteneri de schimb din România au fost/sunt:

- Biblioteca Universității Tehnice din Cluj-Napoca
- Biblioteca Universității Tehnice „Gheorghe Asachi” din Iași
- Biblioteca Universității „Politehnica” din Timișoara
- Biblioteca Universității „Politehnica” din București
- Biblioteca Universității „Transilvania” din Brașov
- Biblioteca Universității „Lucian Blaga” din Sibiu
- Biblioteca Universității „Alma-Mater” din Sibiu

Biblioteca Universității „Petrol-Gaze” din Ploiești
Biblioteca Universității „Vasile Alecsandri” din Bacău
Biblioteca Universității „Tudor Arghezi” din Târgu-Jiu
Biblioteca Universității „Ștefan cel Mare” din Suceava
Biblioteca Universității din Pitești
Biblioteca Universității Tehnice de Construcții din București
Biblioteca Universității „Eftimie Murgu” din Reșița
Biblioteca Universității din Petroșani
Biblioteca Universității din Craiova
Biblioteca Universității „Dunărea de Jos” din Galați
Biblioteca Universității din Baia-Mare.

Datele de evidență a schimbului de publicații din ultimii ani atestă interesul reciproc al partenerilor. Astfel, în perioada 2008-2014 au fost primite din exterior **1641 u.m./1160 titluri**, au fost expediate – **1259 u.m./442 titluri** de publicații. (tabelul A1.6)

O sursă constantă de dezvoltare a colecțiilor bibliotecii a fost achiziția publicațiilor *Secției de Editare, Redactare și Multiplicare a UTM* (redenumită în anul 2013 Editura „Tehnica-UTM”). Din categoria dată de publicații fac parte cursurile, indicațiile metodice, lucrările de laborator. Acestea au constituit suportul didactic de prima necesitate al învățării, or includerea lor în colecții a sporit contribuția bibliotecii la organizarea procesului de învățământ. Din anul 1994, de la UTM anual, în mediu, s-au recepționat **9421 u.m./92 titluri**, în total, în perioada 1994-2013 – **188 421 u.m./1846 titluri**. (tabelul A1.7)

Utilizarea multiplelor surse pentru achiziție a îmbunătățit procesul dezvoltării colecțiilor. A devenit posibilă acoperirea, în bună parte, a necesităților achiziției în funcție de tematică, gen - documente, limbă, exemplaritate etc. Cu siguranță, s-a luat în considerare și calitatea fizică a publicațiilor procurate. Pe parcursul perioadei de referință *au fost achiziționate*, în ansamblu, **600 937 u.m.** În anii 1991-2002 sporul achiziției a fost mai înalt decât în perioada ulterioară, fiind în mediu, anual, de **32680 u.m.**, ceea ce s-a datorat

factorilor deja menționați: transmiterii materialelor didactice de la catedre către bibliotecă (din 1991) și nivelului înalt al donațiilor. În anii 2003-2013, în mediu, anual s-au achiziționat - **18980 u.m.**, aproximativ uniform pe ani. (tabelul A1.8) În anul 2013, volumul achiziției a marcat cel mai scăzut nivel, din motivul diminuării numărului materialelor didactice furnizate bibliotecii de la Editura „Tehnica-UTM” (a fost limitat tirajul editării materialelor didactice – până la 50 exemplare).²⁷

Raportul dintre titluri și exemplare (u.m.) în structura achiziției a demonstrat un decalaj evident. De exemplu, în anii 1998-2013 s-au achiziționat **26030 titluri/325811 u.m.**, raportul titluri/exemplare constituind **1:12,5**. Această situație a fost determinată, preponderent, de exemplaritatea înaltă a indicațiilor metodice; raportul exemplare/titluri pentru genul dat de documente fiind de **159409 u.m./1563 titluri**, sau **1:100**. (tabelul A1.9)

În funcție de tipul documentelor, în structura achiziției au prevalat *cărțile* – **159582 vol. (38,6 %)**, (în anii 1994-2013). *Indicațiile metodice* au ocupat o poziție mai înaltă – **188421 u.m. (45,6 %)**. Totuși, dacă avem în vedere că volumul materialelor metodice s-a datorat exemplarității deducem, *cărțile* au constituit fondul de bază al colecțiilor bibliotecii. S-au achiziționat constant *reviste și ziare*, în mediu anual, corespunzător – **1416 u.m. și 69 seturi; titluri - 160 și 22**. *Documente speciale* s-au achiziționat în număr de **35947 u.m.** S-a lucrat, îndeosebi, în vederea procurării standardelor, deși achiziția a sosit pe seama cataloagelor industriale – 33303 u.m., recepționate în anul 2001 ca donație de la BNRM. Numărul de *teze de doctor și autoreferate* incluse în colecții a constituit **2264 u.m.** (tabelul A1.9)

În funcție de conținut, în structura achiziției a predominat *literatura didactică* – **242 002 u.m.**, volumul achiziției *literaturii științifice* fiind de **70020 u.m.**, iar raportul dintre aceste două categorii de publicații alcătuind **1:3** (tabelul A1.9)

Conform limbii documentelor a sporit procurarea *publicațiilor în limba română*. În structura lingvistică a achiziției, acest indice a marcat cel mai înalt nivel; s-au procurat **232 261 u.m. (56,2 %)**. Raportul dintre achiziția documentelor în limbile română și rusă a constituit **4:1**. (tabelul A1.9)

Dezvoltarea colecțiilor s-a produs și pe calea *eliminării documentelor*, deoarece interesul major al bibliotecii a fost și este asigurarea funcționalității colecțiilor, or publicațiile inutile nu sunt decât o piedică în această privință. La etapele precedente ale evoluției bibliotecii, eliminarea documentelor din colecții a fost un obiectiv ordinar, de la începutul anilor '90 devenind unul prioritar. Restructurarea bibliotecii însemna, în primul rând, revizuirea colecțiilor ei. Pe acest tărâm, ca nici odată, s-a impus contradicția dintre vechi și nou, or procesul de acumulare a informației avea să fie înlocuit categoric de cel al selectării, subordonat cerințelor informaționale profund noi și în continuă schimbare.

Casarea/eliminarea documentelor a suportat mai multe valuri. În anii 1991-1994 au fost eliminate documentele depășite moral. În total, atunci, au fost scoase din evidență **153 045 u.m., 38261 u.m., anual**. În anii 1995-2001, casările au fost neînsemnate - cca **3000 u.m., anual**. Din anul 2002, numărul casărilor a sporit din nou, atingând media anuală - **30 394 u.m.**²⁸ În ultimul caz, motivele casărilor au fost: optimizarea colecțiilor în legătură cu catalogarea în regim automatizat a fondului retrospectiv, recuperarea restanțelor la casare și, evident, actualizarea colecțiilor.

Achiziția și eliminarea documentelor, cele două faze indispensabile ale dezvoltării colecțiilor, au determinat evoluția fondului documentar în ansamblu. În perioada de referință, din cauza eliminărilor masive, sub aspect numeric schimbări esențiale nu s-au produs; dacă în anul 1991 volumul fondului documentar constituia **1 012 788 u.m.**²⁹, în anul 2013 el egala cu **1 019 791 u.m.**³⁰ În același timp s-a produs o îmbunătățire a structurii parametrilor de bază. Astfel, de 2,4 ori a sporit cota publicațiilor în limba

română (de la 15,5% la 37,2%). Literatura în limbile străine a atins cota de 2,7% în raport cu 0,9%. A sporit procentajul literaturii didactice, de la 56,7 la 70,5. (tabelul A1.10)

S-a produs diminuarea volumului și cotei unor categorii de documente, însă faptul este întemeiat. De exemplu, numărul serialelor în format tipar s-a redus din contul obținerii accesului la bazele de date a edițiilor periodice străine, iar sporirea cotei literaturii artistice nu face parte din obiectivele bibliotecii.

Suportul organizatoric privind dezvoltarea colecțiilor a fost asigurat de către Serviciul „*Completarea și Evidența colecțiilor*”. Un șir de procese și operațiuni noi de lucru au apărut în activitatea serviciului, ceea ce a atribuit muncii caracter complex, iar angajaților responsabilitate sporită. Astfel, o noutate tehnologică a fost recepționarea donațiilor. Dincolo de procedurile de bază – primire, evidență, distribuire la punctele de servire, s-au realizat operațiuni complementare care au solicitat cheltuieli mari de timp și de muncă: corespondența cu donatorii, selectarea eventuală și posterioară a literaturii, transportarea (cu numeroase probleme și formalități vamale), reevaluarea prețurilor publicațiilor prin raportare la valuta națională etc. Un fenomen nou a fost elaborarea proiectelor pentru achiziție, domeniu, pe care bibliotecarii trebuiau să-l însușească de curând. Extinderea pieții cărții a pus problema alegerii furnizorilor, totodată, relațiile cu mai mulți agenți au multiplicat procedurile de cumpărare-vânzare. Multă prudență a cerut procurarea cărților de la târgurile de carte. S-a depus efort (în parteneriat cu decanatele și catedrele) la constituirea colecțiilor pentru facultățile noi: „*Industria ușoară*”, „*Inginerie economică și Business*”.

Serviciul de completare a efectuat/efectuează separat evidența documentelor pe categorii: cărți, publicații periodice, documente electronice, fapt care facilitează controlul circulației colecțiilor; din anul 2008 a fost realizată în regim automatizat evidența sumară, iar din anul 2012 – evidența individuală a

achizițiilor (actualmente sunt îndeplinite 63 câmpuri și subcâmpuri).³¹ În scopul ordonării procesului de evidență au fost elaborate „*Instrucțiunea privind evidența colecțiilor la BTȘ a UTM*” (a. 2012)³² și „*Instrucțiunea privind casarea documentelor din Colecțiile BTȘ a UTM*” (a. 2013).³³ Periodic, a fost întreprinsă verificarea colecțiilor, de exemplu, în anii 2011-2013 s-a făcut controlul total al edițiilor periodice și al indicațiilor metodice (în colaborare cu filialele bibliotecii).³⁴

În anii '90, au colaborat în cadrul serviciului: G. Ghenghea (șef serviciu), M. Sidencova (din a. 1964), G. Sandrac, L. Zaițeva, A. Lâsov ș.a; în ultimii 10 ani - O. Cernev (șef serviciu), R. Proca, N. Godorogea, A. Rău.

3.2. Informatizarea

Direcția prioritară de activitate a BTS, pe întreaga perioadă de referință, care a demonstrat adaptarea ei la schimbările timpului și i-a atribuit o nouă latură a identității, a fost *informatizarea și automatizarea*.

La începutul anilor '90 ai secolului trecut, ideea informatizării era percepută ca o experiență pozitivă de eficientizare a muncii bibliotecilor de peste hotare. Însă, explozia informațională și progresul tehnologiilor informatice de pe mapamond s-au impus atât de puternic încât era firesc să se înțeleagă că biblioteca nu mai poate funcționa într-un cadru tradițional. Cererea de informare a devenit stringentă, iar sfera ei de cuprindere a depășit hotarele instituției bibliotecare. În plus, pătrunderea tehnologiilor noi în toate domeniile vieții a determinat necesitatea integrării bibliotecii într-un nou câmp de comunicare și totodată alinierea la modernitate.

Procesul de informatizare a bibliotecii s-a desfășurat în mai multe etape.

Prima etapă a vizat anii 1994-1998. În baza unui Proiect de automatizare, prezentat în anul 1994 Fundației SOROS Moldova, Biblioteca a obținut un grant în valoare de **11000 \$**. Ca urmare, au fost procurate: 3 calculatoare, 1 imprimantă, 1 scanner, 1 copiator „XEROX”. Echipamentul a fost instalat în serviciile de catalogare și bibliografie.³⁵ Însă, lucrul în regim automatizat a început doar în anul 1997, când s-a procurat și a fost activat pachetul de programe **MARC 3.6**. Atunci a demarat crearea bazei de date „Catalogul electronic”; s-a prevăzut introducerea completă a datelor despre achiziții, începând cu anul 1990 și treptată, a publicațiilor din evidența retrospectivă (inițial – anii 1980-1990). Tot din anul 1997 s-au început înregistrările în baza de date analitică „Monitorul Oficial al RM”. În anul 1999, Catalogul Electronic număra 6500 documente înregistrate, iar baza de date „Monitorul Oficial” –

1500.³⁶ Cu regret, niciunul din aceste produse electronice nu a fost accesibil utilizatorilor din motivul limitelor de exploatare a programului. Evident, era nevoie de o altă concepție a automatizării.

Problema automatizării bibliotecii a fost sesizată de Conducerea UTM. Prin Hotărârea Senatului (Proces verbal nr. 6 din 23.02.1999), directorului bibliotecii, Maria Ciobanu, i s-a cerut elaborarea unui nou proiect de computerizare, pentru a-l propune la concurs Fundației SOROS.³⁷ Ulterior, la ședința Senatului (Proces verbal nr. 11 din 22.06.99) s-a discutat întrebarea „*Despre activitatea de informatizare a bibliotecii UTM*”, la care M. Ciobanu a comunicat despre inițierea proiectului „*Rețeaua informațională a bibliotecii UTM*”, costul căruia echivala cu 69000 \$, din care 39000 \$ aveau să fie achitate de către Fundația SOROS. Scopul proiectului era de a forma rețeaua automatizată locală a bibliotecii și a pune în acces catalogul electronic.³⁸ Senatul a decis participarea Universității la cofinanțarea proiectului, școlarizarea personalului, crearea condițiilor pentru instalarea utilajului și echipamentului. Totodată, directorului bibliotecii i s-a cerut să prezinte proiectul de automatizare și pentru Programul INTAS.³⁹ Astfel, din anul 1999 se poate delimita începutul cele de-a doua etape a automatizării bibliotecii.

Deja, la începutul anului 2000 a demarat implementarea proiectului. Au fost procurate resursele software și hardware din grantul SOROS. Soft-ul de bibliotecă **Q-SERIES** a fost instalat; un grup de 12 bibliotecari a fost antrenat la cursuri de instruire pentru utilizarea programului automatizat.⁴⁰ Însă, chiar de la declanșarea realizării proiectului, au apărut probleme. Una din ele a vizat deficiențele în exploatarea softului, alta – lipsa condițiilor tehnice pentru asigurarea securității echipamentelor informatice.

Situația a devenit atât de problematică, încât din nou a fost inclusă în ordinea de zi a uneia din ședințele Senatului (Proces verbal nr. 9 din 30.05.2000), subiectul fiind intitulat „*Activitatea*

Bibliotecii UTM, inclusiv starea informatizării". Discuțiile au fost aprinse. S-au făcut comparații cu Biblioteca ASEM, cu cea de la Universitatea Pedagogică „A. Russo” din Bălți. S-au găsit „scuze” pentru starea bibliotecii UTM, s-a subliniat, totuși, necesitatea îmbunătățirii bazei tehnico-materiale a bibliotecii.⁴¹ În hotărâre s-a preconizat identificarea unei soluții optime de amplasare a centrului de calcul a bibliotecii, asigurând securitatea echipamentului. Directorului bibliotecii i s-a cerut să organizeze instalarea și punerea în funcțiune a utilajului și echipamentului procurat. S-a mai propus elaborarea unui proiect de creare a Bibliotecii interactive (probabil, s-a avut în vedere biblioteca digitală plasată pe Internet).⁴² Dar, soluționarea problemelor automatizării bibliotecii s-a târâgănat, or în anul 2002 (termenul-limită de finisare a proiectului) situația era la fel ca și în anul 2000. S-a ajuns la aceea că se căutau variante alternative, de exemplu, Departamentul Automatizare a UTM a inițiat elaborarea unui nou program computerizat de bibliotecă, denumit „Biblioteca”.⁴³

În final, s-a decis punerea în funcțiune a softului Q-SERIES. Dar, acest lucru s-a întâmplat în a doua jumătate a anului 2003, în contextul schimbării conducerii bibliotecii. Astfel, s-a reliefat *ce-a de treia etapă* a automatizării bibliotecii. Până la sfârșitul anului 2003, biblioteca a primit 18 calculatoare, 5 imprimante, 1 copiator. Prin intermediul centrelor de calcul de la facultăți a fost asigurată conectarea la Internet.⁴⁴

O dată cu activarea programului automatizat, a demarat completarea *catalogului electronic (CE)*, acesta fiind lansat pentru public la sfârșitul anului 2003 și plasat pe *pagina WEB* a bibliotecii în anul 2004. Așa cum accesul la CE prin Internet a fost o realizare inedită în biblioteconomia RM, experiența BTȘ a fost remarcată de Congresul V al bibliotecarilor din Republică.⁴⁵

Inițial, pentru utilizatori au fost instalate 7 posturi de lucru, care ofereau acces la CE al bibliotecii, informația cu acces deschis

din Internet, precum și la resursele electronice procurate de bibliotecă pe licență – EBSCO și VINITI.

La ședința Senatului UTM (Proces verbal nr. 9 din 27.04.2004) directorul bibliotecii, Zinaida Stratan, a informat despre serviciile electronice oferite utilizatorilor, faptul demonstrând că automatizarea bibliotecii a devenit o realitate.⁴⁶ La o altă ședință a Senatului (Proces verbal nr. 10 din 25.05.2004), șeful Departamentului Informatizare al UTM, V. Perju, a calificat informatizarea bibliotecii ca o activitate cu „suficiente succese”.⁴⁷

În anii care au urmat, informatizarea bibliotecii a continuat să evolueze, aplicațiile informatice fiind dezvoltate în vederea îmbunătățirii tehnologiei muncii și diversificării serviciilor pentru utilizatori. Activitatea de automatizare a fost asigurată de serviciul, nou creat al bibliotecii, „*Informatizare*”. În anul 2005 a fost lansată pe site-ul bibliotecii *expoziția virtuală a achizițiilor noi de publicații*, prin scanarea copertelor și tabelor de conținut. Expoziția a fost/este actualizată lunar. Tot din acest an a început crearea *Bibliotecii electronice*, în baza scanării cărților. În anul 2006 a fost lansat proiectul „*100 – cele mai solicitate cărți scanate*”, fiind finisat în anul 2008 cu 121 titluri.⁴⁸ În anul 2013 numărul copiilor electronice alcătuia 313 titluri.⁴⁹ Colecția cărților scanate s-a completat cu publicații copiate atât în serviciile bibliotecii, cât și cu cele oferite de studenți și profesori.

În anul 2007 a demarat procesul de creare a *colecției în format electronic a lucrărilor profesorilor, editate la U.T.M.* Această inițiativă a fost susținută de Administrația Universității prin decizia de a crea respectiva bază de date pe măsura prezentării la editură a lucrărilor profesorilor în format electronic. În anul 2007 a fost lansat primul CD cu publicațiile cadrelor didactice, care includea 75 de lucrări.⁵⁰ În anul 2013 colecția în cauză avea înregistrate textele a **458 titluri**.⁵¹

Colecțiile electronice, descrise mai sus, au putut fi accesate (anterior și în prezent) de pe pagina WEB a bibliotecii la rubrica

„Biblioteca electronică”, subrubricile: „Literatura electronică” și „Materiale editate la U.T.M.”

Site-ul bibliotecii a fost permanent îmbunătățit. (www.library.utm.md). Astfel, prin meniul „Achiziții de carte” a devenit posibilă solicitarea propunerilor utilizatorilor cu privire la procurarea cărților, iar opțiunea „Donații”, din același meniu, prezintă donațiile de proporție recepționate de bibliotecă. Rubrica „Publicații periodice” reflectă titlurile periodicelor abonate de bibliotecă în anul curent. Rubrica „Întreabă bibliotecarul” permite exercitarea la distanță a serviciilor de referință. În anul 2010 pe site-ul bibliotecii a fost adăugată o pagină nouă cu referire la producția editorială a bibliotecii, având următoarele secțiuni: bibliografii, biobibliografii, materialele conferințelor bibliotecii, ghiduri.⁵² Și-a demonstrat utilitatea rubrica „Schimb inter-bibliotecar”, care afișează lista publicațiilor editate la UTM disponibile pentru schimbul cu bibliotecile din țară și de peste hotare. Nu lipsesc de pe pagina WEB și opțiunile de feed-back, asigurate de secțiunile „Boxa de idei” și „Contorizarea vizitelor”.

În anul 2009 serviciul Informatizare a elaborat în format electronic și tipar o *webliografie* pe tematica specialităților UTM, acesta fiind un serviciu nou propus utilizatorilor.⁵³

Informatizarea a cuprins și filialele bibliotecii. Până la sfârșitul anului 2006 în toate sălile de lectură au fost instalate calculatoare pentru utilizatori, au fost create posturi de lucru pentru bibliotecari. Toate calculatoarele au fost conectate la Internet. Filialele au fost dotate cu scanere pentru efectuarea copiilor electronice a cărților (6 puncte de scanare). În anii 2006-2007, la toate filialele a fost instalat și testat programul automatizat de bibliotecă Q-SERIES, în scopul implicării filialelor în catalogarea retrospectivă.

Dincolo de crearea serviciilor electronice proprii, biblioteca a asigurat accesul la informația electronică, didactică și științifică, din exterior. Astfel, pe tot parcursul perioadei de referință, au fost

abonate bazele de date ale companiei editoriale *EBSCO Publishing*, care cuprind articole din publicațiile periodice străine (rezumate și/sau full text), cărți, citări, rapoarte, studii de caz etc. În cadrul proiectului „Dezvoltarea și implementarea modelului de furnizare a literaturii științifice pentru cercetătorii din țările CSI” a fost oferit accesul la un șir de baze de date științifice lansate de Asociația Internațională Independentă pentru Comunitatea Europeană (*INTAS*) prin programul *PERI* (Program pentru ameliorarea Accesului la Informația Științifică), așa ca: *Blackwell Publishing, Emerald Group Publishing Limited, Oxford University Press, The Royal Society of London, Springer* etc. În anii 2010-2011 Biblioteca a avut acces gratuit la revistele tehnico-științifice rusești din colecția *Biblioteca Electronică* (*library.ru*). În baza informațională a bibliotecii, prin autorizare, au fost incluse de asemenea site-uri cu reviste științifice în acces deschis așa ca: *Cambridge Journals Online, Oxford Reference, OECD iLibrary, Taylor and Francis, Polpred* etc.⁵⁴

Din anul 2008, BTȘ a început promovarea în comunitatea universitară a *ideii accesului deschis* la informația științifică, ca urmare a instituirii în primăvara anului 2008 a programului OA (Open Access), în cadrul Consorțiului REM (Resurse Electronice pentru Moldova, inițial eIFL Direct Moldova). Programul și-a propus ca scop antrenarea comunităților științifice și a instituțiilor info-documentare în procesul difuzării informației științifice prin intermediul accesului deschis, în baza tehnologiilor noi comunicaționale.

Direcția Bibliotecii a asigurat documentarea angajaților cu conceptul accesului deschis. Astfel, bibliotecarii au participat la Seminarul Internațional eIFL Direct Moldova „Acces deschis. Explorarea comunicării științifice” (a. 2008),⁵⁵ la masa rotundă „Accesul deschis în Republica Moldova” (a. 2009), organizată de Catedra Biblioteconomie și Asistență Informațională a USM.⁵⁶ În anul 2010, în cadrul Conferinței anuale a ABRM cu genericul „Accesul deschis la informație și cunoaștere: susținerea progresului

durabil”, BTȘ a organizat sesiunea de comunicări „*Rolul bibliotecii universitare în comunicarea științifică*”, în colaborare cu secțiunea ABRM „*Biblioteci universitare și specializate*”. În cadrul activității date șef serviciu „*Informatizare*” a BTȘ, **V. Nastas**, a prezentat comunicarea „*Aspecte și provocări privind accesul la informațiile științifice și diseminarea lor*”.⁵⁷

Simultan, ideea accesului deschis a fost adusă la cunoștința comunității UTM în cadrul diverselor reuniuni administrative, metodico-didactice și științifice. În anul 2011, *conceptul creării Repozitoriului Instituțional*, ca tehnologie ce încurajează accesul deschis, a fost prezentat spre examinare Senatului UTM. Conceptul a fost acceptat, stipulându-se dezvoltarea lui în continuare vizavi de determinarea scopului, principiilor, politicilor, planului de acțiuni.⁵⁸

Într-o formă amplă și concretizată, viziunea accesului deschis și a Repozitoriului Instituțional a fost expusă la Conferința „*Promovarea Accesului Deschis la informația științifică în scopul sporirii impactului rezultatelor cercetărilor științifice*”, organizată de BTȘ, Departamentul de Investigații științifice al UTM și Institutul de Dezvoltare a Societății Informaționale, în cadrul Săptămânii Internaționale a Accesului Deschis (21-27 oct., a. 2013). Grupul țintă al conferinței au fost cercetătorii științifici ai UTM, precum și responsabilii cu munca științifică de la facultăți. Colaboratorii Bibliotecii au prezentat două comunicări: „*Accesul deschis: elemente definitorii*” (**Z. Stratan**) și „*Creșterea impactului vizibilității cercetărilor prin implementarea și dezvoltarea unui depozit instituțional*” (**V. Nastas**).⁵⁹ Tot în anul 2013, în revista „*Meridian ingineresc*” a fost publicat articolul **V. Nastas** „*Accesul deschis la informația științifică: provocări în era digitală*”.⁶⁰ BTȘ a inclus obiectivul creării Repozitoriului Instituțional în *Proiectul 543929 – Tempus – 1-2013 -1 LT – Tempus – JPGR „Modern Information Services for improvement Study Quality (MISISQ)”*, al cărei partener este din anul 2014.⁶¹

Informatizarea bibliotecii a impus necesitatea sporirii și renovării parcului de calculatoare și a echipamentului informatic. Tehnica de calcul s-a procurat în anii: 2003, 2005, 2010, 2014, în total – 59 calculatoare. Actualmente, Biblioteca deține tehnică în funcțiune: **55 calculatoare, 5 imprimante, 4 xerox-copiatoare, 3 scanere.**⁶² Totuși, nivelul dotării cu echipament informatic este încă insuficient. Nu toate posturile de lucru sunt automatizate. Este mic numărul de calculatoare pentru utilizatori. BTȘ are ca obiectiv major fortificarea bazei tehnice a informatizării.

În anul 2004 a fost emisă dispoziția Directorului bibliotecii „Privind amplasarea și întreținerea echipamentului electronic în cadrul BTȘ”, care a stipulat în detalii obligațiunile și responsabilitățile angajaților în vederea exploatării tehnicii informatice.⁶³ Au contribuit sensibil la realizarea acțiunilor practice de informatizare colaboratorii bibliotecii: I. Botezatu, I. Gavriliță, V. Nastas.

3.3. Prelucrarea informației. Gestiunea sistemului de cataloage

O altă direcție de activitate a BTȘ, care a suportat transformări esențiale în noua perioadă de dezvoltare, a fost organizarea informației în baza catalogării și clasificării, la exercitarea căreia și-a dat concursul, cu precădere, *Serviciul Prelucrarea analitico-sintetică a documentelor*.

Noutatea a vizat, în primul rând și primordial, *prelucrarea, stocarea și difuzarea informației bibliografice în regim automatizat*. Cursul în această direcție BTȘ 1-a adoptat odată cu celelalte biblioteci universitare din Republică, însă calea anevoioasă a informatizării din anii 1994-2002, despre care am relatat deja, deși a pus începutul catalogării automatizate, nu a condus la rezultate sesizabile. Efectiv, procesul a demarat odată cu implementarea softului Q-SERIES.

Munca catalogatorilor s-a dovedit a fi complicată, înregistrările s-au efectuat concomitent în baza mai multor resurse

informaționale: achiziții noi, baza de date convertită din programul utilizat anterior MARC, publicațiile retrospective din colecțiile bibliotecii. S-au reliefat și unele segmente de resurse aparte, pentru înregistrarea cărora s-a cerut efort suplimentar, așa ca: cărțile în limba rusă cu grafie chirilică, cărțile în limba rusă transliterate, publicațiile în limbile străine. Complexitatea muncii a sporit și pe seama înregistrării indicațiilor metodice, care nu s-au inventariat, dar urmau să fie reflectate în sistemul de cataloage. Aceeași situație a vizat și edițiile periodice. Un aspect distinct al catalogării automatizate l-a constituit de asemenea înregistrarea cărților scanate și a lucrărilor profesorilor din colecția digitală a bibliotecii.

Datele din tabelele anexate (tabelul A1.11; tabelul A1.12) reflectă dinamica înregistrărilor bibliografice, care după cum se observă este în creștere; în anul 2013 catalogul electronic cuprindea **29%** din totalul de titluri ale colecțiilor bibliotecii (26645/92886).

Printre realizările particulare ale catalogării automatizate s-au înscris: finisarea introducerii în baza de date Q-SERIES a înregistrărilor din conversie, a publicațiilor retrospective în limbile străine, a publicațiilor în limba rusă cu transliterație în limba originalului. (a. 2012).⁶⁴

Introducerea datelor pentru publicațiile achiziționate retrospectiv continuă, în această activitate fiind antrenați și bibliotecarii din subdiviziunile bibliotecii deținătoare de colecții, ei beneficiind de instruire și asistență din partea specialiștilor serviciului Prelucrarea analitico-sintetică a documentelor. În anul 2013 procesul dat a fost stopat, provizoriu, ca urmare a casării planice de proporție a literaturii de-actualizate. Totodată, eliminarea publicațiilor din colecții a multiplicat volumul muncii catalogatorilor. În anul 2013, de exemplu, au fost excluse din catalogul electronic **589 titluri** de înregistrări bibliografice (**791 exemplare**), iar din fișierul de Autoritate Nume – **349 vedete de autoritate nume de persoane fizice**.⁶⁵

Activitatea în regim automatizat a mai inclus procesele: redactarea permanentă a înregistrărilor în CE; verificarea și redactarea înregistrărilor bibliografice corporative (introduse de subdiviziunile bibliotecii deținătoare de colecții), redactarea fișierelor de Autor, Nume, Subiecte și Serii.

O muncă imensă s-a efectuat în vederea menținerii *sistemului tradițional de cataloage*. Utilitatea acestuia a avut și are de partea sa argumentele: a) a fost singura sursă de informare despre colecțiile bibliotecii până la crearea catalogului electronic; b) reflectă integral colecțiile bibliotecii; c) asigură satisfacerea preferințelor unui număr mare de utilizatori în pofida deprinderii, comodității și a unor raționamente individuale.

În anii '90 cataloagele pe fișe au fost supuse schimbărilor. Inițial, în catalogul sistematic au fost conservate compartimentele cu orientare ideologico-politică. Ulterior, în cadrul aparatului de referință central au fost create: catalogul sistematic și catalogul alfabetic al publicațiilor în limba română, fișierul analitic al articolelor din ziare și reviste în limba română, fișierul alfabetic pe materii în limba română. Câțiva ani la rând (anii 1993-1996) s-a efectuat transliterarea descrierilor bibliografice în grafie latină a lucrărilor în limba rusă, însă această practică nu s-a justificat nici din perspectiva utilizatorilor (necunoașterea regulilor transliterației), nici pe plan tehnologic (cheltuieli mari de materiale și de muncă). Concomitent, a fost asigurată funcționarea cataloagelor în limba rusă și limbile străine.

Schimbări, de genul celor menționate mai sus, s-au înregistrat și în lucrul cu cataloagele locale, din cadrul subdiviziunilor bibliotecii.

Colecțiile bibliotecii au fost reflectate într-un șir de fișiere (f.), create în componența serviciilor centrale și la filiale: f. indicațiilor metodice (numeric și pe catedre), f. periodicelor, f. documentelor electronice, f. cărților scanate, f. cărților rare, f. cărților cu autografe etc.

Catalogarea în regim tradițional a inclus operațiunile de muncă obișnuite: imprimarea fișelor, intercalarea lor în cataloage, eliminarea fișelor pentru documentele casate, redactarea, prelucrarea tehnică etc. Acestea au fost prinse într-un volum mare de lucru. De exemplu, în anii 2005-2013 în mediu, anual, au fost scoase la imprimantă, redactate și amplasate în cataloage **5,5 mii fișe**.⁶⁶

Un domeniu distinct al catalogării l-a constituit *clasificarea și indexarea publicațiilor*. Privitor la clasificare, schimbarea a fost radicală – din anul 1992 a demarat reclassificarea științelor umanistice și economice, de la BBK la CZU, adică s-a decis aplicarea CZU pentru tot fondul documentar al bibliotecii. Procesul a fost de lungă durată din cauza proporțiilor mari ale colecțiilor și insuficienței de personal. Totodată, s-a lucrat cu tabele noi CZU, în limba română (anterior s-au utilizat tabelele în limba rusă), s-au urmărit și s-au integrat sistematic în lucru modificările CZU. Indicele CZU s-a atribuit la cerere și lucrărilor științifice, în format manuscris, ale profesorilor și cercetătorilor UTM (teze de doctor, articole etc.).

Indexarea a fost un fenomen cu totul nou pentru bibliotecă, fiind inclusă în programul automatizat. Destinată stabilirii cuvintelor-cheie pe marginea textelor lucrărilor, ea avea să faciliteze munca utilizatorilor de regăsire a informației.

Catalogatorii au mai lucrat cu terminologia publicațiilor, de exemplu, în cazul creării fișierului alfabetic pe materii. Astfel, conform datelor existente, în anii 2009-2013 au fost elaborate pentru fișierul în cauză **547 rubrici noi (termeni)**.⁶⁷ Însă, indexarea a pus problema într-un alt câmp de vedere: reflectarea terminologică a conținuturilor în profunzime, asumarea responsabilității pentru fiecare text, coordonarea termenilor. De aici, au parvenit: studierea în detalii a publicațiilor, consultarea surselor terminologice, solicitarea asistenței profesorilor

universitari privitor la concretizarea termenilor de specialitate, comunicarea sistematică cu specialiștii în indexare.

Tabelul 3.1. Evoluția, pe plan numeric, a procesului de indexare

Perioada de referință	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	Total
Număr de titluri indexate	1666	1743	2401	3020	2233	2926	4388	4828	23205

Observăm, din datele tabelului, o creștere continuă a numărului de documente indexate, în mediu anual, **2900 titluri**.

În lucrul de catalogare, clasificare, indexare au fost depășite problemele, legate de lipsa experienței în primii ani ai automatizării, defecțiunile resurselor hardware și software, volumul suprasolicitat al muncii în unele perioade de timp etc.

Munca catalogatorilor aparține activităților biblioteconomice cu cel mai înalt grad de complexitate. Din aceste considerente, persoanele care au lucrat/lucrează pe acest tărâm merită recunoștință. În anii '90 în serviciul Prelucrare analitico-sintetică a documentelor au activat: G. Cemberji (șef serviciu), R. Gîscă, V. Calancea (șef serviciu), E. Postovan ș.a. Din anul 2003 în cadrul serviciului au colaborat/colaborează: E. Adașan, (șef serviciu) V. Toma, E. Postovan, L. Jarinova, T. Găină.

3.4. Asistența informațional-bibliografică

În noua perioadă de dezvoltare, ca și anterior, funcționarea bibliotecii a fost de neconceput fără *activitatea informațional-bibliografică*. Aceasta a fost asigurată de serviciul bibliografic, denumit în anii '90 – *Bibliografie. Informare. Documentare*. După lichidarea serviciului de informare tehnico-științifică, serviciul bibliografic a preluat și activitatea informațională. Însă, informarea cu scop precis a activității de cercetare științifică a UTM nu a devenit o practică de lungă durată. Doar în Raportul bibliotecii pe

anul 1991 se regăsesc date despre deservirea utilizatorilor în regim IRI (136 abonați, 47 teme de cercetare),⁶⁸ rapoartele pe anii următori având scris, în general, că se efectuează cercetări bibliografice la cererea catedrelor. A fost suspendată și editarea informației expres pe problemele școlii superioare. Cauzele diminuării activităților informaționale nominalizate au fost: transmiterea unor responsabilități privind informarea către serviciul de Patente al IPC, reducerea personalului bibliotecii antrenat în activitatea informativ-bibliografică etc.

Dintre metodele muncii informaționale s-au practicat *Zilele de Informare*, însă în perioada de referință numărul lor s-a redus aproape de două ori, deoarece nu s-a mai putut menține achiziția planică și, evident, expunerea regulată a publicațiilor noi. În ultimii 4-5 ani, s-au organizat și mai puține Zile de Informare, în schimb durata lor de desfășurare s-a extins până la o săptămână, având în vedere creșterea volumului publicațiilor expuse, dar și intenția bibliotecii de a face prezentarea achizițiilor cât mai accesibilă comunității universitare. Despre consistența Zilelor de Informare din ultimul timp mărturisesc exemplele: în anul 2011 au fost organizate două Zile de Informare, cu termenul de desfășurare a câte 5 zile fiecare, fiind prezentate 355 cărți noi și 182 numere de reviste;⁶⁹ în anul 2012 tot în cadrul a două Zile de Informare, pe aceeași durată, au fost puse pentru vizualizare 459 titluri de carte, 91 reviste.⁷⁰

Activitățile de informare au încorporat și alte forme. Astfel, a fost urmată practica organizării *expozițiilor informative* (expunerea publicațiilor noi). Acestea au fost lansate lunar (pe perioada anului de studii). Din anul 1992 s-a editat *Buletinul bibliografic* (4-6 numere, anual). O dată cu plasarea acestuia pe site-ul bibliotecii (2011), a decăzut necesitatea de a-l edita în format tipar. În anii 1998-2000 s-a editat buletinul Informația-expres pe profilul catedrelor, continuarea lor devenind dificilă din lipsa materialelor de multiplicare. Totuși, filialele bibliotecii au expediat/expediază, la

cerere, informația bibliografică utilă catedrelor și profesorilor, pe care o selectează din Buletinul bibliografic. În anii 2002-2007 a continuat editarea „*Repertoriului publicațiilor periodice pe anul ...*”, care avea drept scop informarea despre publicațiile periodice abonate în anul curent, cu indicarea localizării lor. Din momentul plasării indicelui pe site-ul bibliotecii, el nu s-a mai editat în format tipar.

Din anul 2003 serviciul bibliografic și-a schimbat denumirea în „*Asistență Informațională*”. La baza acestei decizii au stat, cel puțin, două raționamente: 1) cerințele de informare au devenit prioritare în structura solicitărilor utilizatorilor; 2) multiplicarea resurselor de informare a permis bibliotecii să-și extindă baza informațională și să desfășoare o amplă activitate de informare. În rapoartele serviciului Asistență Informațională, din ultimii ani, tot mai accentuat este exprimată intenția de a-l transforma într-un „centru informațional complex”, care să ofere nu doar informație bibliografică, dar și acces la alte resurse de informare.⁷¹

Este semnificativă preocuparea Serviciului pentru dezvoltarea suporturilor de informare. Astfel, baza informării a fost și continuă să fie *fondul de referință*, care sporește în volum și este actualizat continuu. De exemplu, dacă în anul 1997 acesta număra **3886 u.m.**, în 2013 alcătua **5883 u.m.**⁷² Colecția de referință cuprinde: dicționare tehnice explicative și bilingve, dicționare enciclopedice, dicționare explicative mono-lingvistice, actele legislative fundamentale ale R.M., completele anuale ale Monitorului Oficial, teze de doctor și autoreferate, anuarul statistic al RM, completele anuale ale revistelor referative rusești pe anii din urmă etc. În ultimii 10 ani au fost achiziționate: Enciclopedia Universală Britanică în 16 vol., Enciclopedia marilor personalități, Dicționarul inventatorilor români contemporani, Statele lumii, Dicționarul de marketing și afaceri etc. Sunt procurate anual BOPI (editate în RM și România), revistele referative rusești „Химия. Оборудование пищевой промышленности”, „Открытия и

изобретения. Полезные модели”, solicitate frecvent de utilizatori. Un suport important, actual și modern de informare îl constituie resursele electronice. Sunt utilizate bazele de date: EBSCO, VINITI, FIPS, POLPRED, de asemenea site-uri din GOOGLE.⁷³

Însuși Serviciul Asistență Informațională a creat o multitudine de produse bibliografice și informaționale. Pe parcursul anilor '90 și până în anul 2011 a continuat completarea *fișierului sistematico-analitic*. El a fost conservat din motivul că dubla informația din catalogul electronic, așa cum din anul 2006 a început crearea bazei de date analitice, înregistrările fiind transferate în baza de date centrală (CE). Doar, având în vedere deprinderea utilizatorilor de a lucra cu fișierul tradițional, s-a mai prelungit câțiva ani perioada lui de exploatare.

La începutul anilor '90 au fost scoase din uz fișierele cu tematică ideologico-politică. S-au întreținut *fișierele tematice tradiționale*: „UTM”, „Școala Superioară”, „Moldova” ș.a., actualmente fiind funcționale: „Moldova”, „Teze de doctor în știință. Autoreferate”, „Catalogul publicațiilor achiziționate de Serviciul Asistență Informațională”. De asemenea, este gestionat pe fișe catalogul „Monitorul Oficial al RM”.

Au fost create un șir de *fișiere electronice*, referitoare la activitatea corpului profesoral-didactic al UTM: „Corpul profesoral-didactic” (1964-1974), „Publicațiile profesorilor UTM”, „Istoria științei și creativitatea”, „Omagieri UTM”, „Veterani, întemeietori, colaboratori pe catedre”, „Brevete de invenție”, „Personalitățile UTM în paginile MO”, „Profesorii UTM în paginile revistei „Meridian ingineresc”.

De menționat, implicarea Rectorului UTM, acad. I. Bostan în chestiunea de cumulare a informației despre cadrele didactice ale Universității. În anul 2010, Rectorul a solicitat intensificarea muncii de colectare a datelor despre personal, extinderea criteriilor de selectare a informației de acest gen. Sarcina dată a fost desemnată colaboratorului Serviciului E. Plăcintă, care a desfășurat o muncă

tenace în această privință, consultând surse documentare în biblioteci și arhive.⁷⁴ Ca urmare au fost create mape tematice și fișierele electronice sus-menționate.

Participarea bibliotecii la colectarea informației despre corpul profesoral-didactic este de o valoare incontestabilă. S-a pus începutul creării bazei de date factologice referitoare la cea mai prețioasă resursă universitară – resursa umană. Pe seama ei va fi posibilă furnizarea informației în mod rapid, într-o formă sintetică, înlocuind resursele de informare primare, despre diversele aspecte ale personalului didactic: încadrarea în state, activitatea didactică, activitatea științifică, colaborare, realizare proiecte etc. Aceste date vor servi proceselor de management, studiilor istorice, biografice și bibliografice.

Un produs de mare valoare, elaborat de bibliotecă au fost *indicii bibliografici*. În anii 1991-2003 au fost elaborate 8 lucrări bibliografice (7 titluri). Printre acestea se regăsesc: Biobibliografia primului rector al IPC, acad. **S. Rădăuțan** (alc. V. Iacub ș.a., a. 1994), biobibliografia primului rector al UTM, acad. **I. Bostan** (alcăt.: E. Plăcintă, A. Clapon, a. 1999), indicele tematic retrospectiv „*Uscarea legumelor și fructelor. 1988-1994*” (alc. V. Iacub ș.a., a. 1995), indicele tematic „*Bazele nutriției umane*” (alc. V. Iacub ș.a., Vol. I – 1995; Vol. II – 1996), indicele tematic „*Industria ușoară*” (alc. V. Iacub ș.a.).⁷⁵

În anii 2004-2013 s-au editat, la fel, 8 indici bibliografici, care denotă o calitate superioară: descrierile bibliografice includ elemente noi (transliterarea, titluri paralele în limbile română, rusă, engleză); activitatea savanților este prezentată cuprinzător (lucrări științifice, cursuri universitare, brevete de invenție, publicistică, creație literară); este inserat material suplimentar, care completează profilul personalităților prezentate în bibliografie (sugestii, opinii, referințe, imagini); aparatul de referință este dezvoltat (indici de nume, subiecte, titluri, neologisme etc.); nota bibliografului este bine argumentată, punctând raționamentele design-ului și

metodologia lucrării bibliografice. Este apreciabilă participarea lectorilor universitari ca autori ai elaborărilor bibliografice.

Indicii bibliografici abordează subiecte actuale, oportune. Astfel, a fost revăzută și completată bibliografia acad. I. Bostan, autori/alcătuitori fiind prof., V. Dulgheru și colaboratorii bibliotecii E. Plăcintă, A. Rusu (a. 2009). Au fost oferite dedicații biobibliografice savanților UTM: I. Samusi, V. Dulgheru, Ilie Botez, A. Marin, C. Glușco.⁷⁶ În anul 2009, Biblioteca (filiala FCIM și FIMET) în colaborare cu BȘC „A. Lupan” a AȘ a Moldovei au editat biobibliografia (memoriu) a profesorului universitar, membru corespondent al AȘM Teodor Șișianu.

O contribuție importantă la valorificarea patrimoniului universitar a fost bibliografierea invențiilor. Bibliograful E. Plăcintă în colaborare cu profesorii universitari Valeriu Dulgheru, Radu Ciobanu și Oleg Ciobanu au alcătuit indicii bibliografici „*Inventatori și cercetători ai catedrei „Teoria mecanismelor și organe de mașini”*”, „*Inventatorii facultății de mecanică”*”, „*Inventatorii Universității Tehnice a Moldovei: 1964-2004”*.”⁷⁷

Este inestimabilă pentru evidența activității științifice a UTM editarea indicelui bibliografic „*Publicații ale profesorilor și cercetătorilor UTM*”. Prima ediție a cuprins anii 1964-2004 (alc. L. Jarinova, E. Țurcan, L. Popov), ediția a doua – anii 1964-2009 (același colectiv de autori).⁷⁸ Ediția a treia – anii. 1964-2014 (alc. L. Popov E. Țurcan; în curs de apariție).

Totodată, serviciul Asistență Informațională a realizat 5 lucrări bibliografice în format electronic, unele având soliditate pronunțată, de exemplu, indicele „*Uscarea produselor alimentare*” (alc. L. Jarinova, L. Popov, E. Țurcan) include 1760 titluri, indicele „*Tehnologia obținerii gemurilor și confiturilor (dulcețurilor, jeleurilor și altor produse alimentare). 1990-2010*”, (alc. L. Popov, E. Țurcan) conține 230 titluri.⁷⁹

În baza colecției de referință, accesului la baze de date și a propriilor produse informaționale, serviciul Asistență

Informațională a organizat *deservirea utilizatorilor*. Pe parcursul întregii perioade examinate au fost înregistrate anual, în mediu, cca **6000 intrări/vizite**, au fost împrumutate utilizatorilor cca **69000 documente**, s-au acordat referințe bibliografice cca **6600**. (tabelul A1.13) Dacă comparăm segmentele de timp 1991-2002 și 2003-2013, observăm o intensificare a procesului de deservire în cea de-a doua perioadă, de exemplu împrumutul mediu per utilizator a sporit de la **57,6** la **87,0** publicații; indicele mediu al referințelor bibliografice per utilizator – de la **6,6** la **7,9**. (tabelul A1.13)

Creșterea cererii de informare și, respectiv, a volumului serviciilor acordate de bibliotecă s-a produs în mod firesc, sub presiunea complexității procesului de cunoaștere. În același timp, lucrul bibliografilor s-a complicat. Așa, din numărul referințelor bibliografice cca **60 %** au revenit celor tematice, îndeplinirea cărora a necesitat cheltuieli mari de timp și efort sporit pentru pătrunderea în subtilitățile științelor tehnice. (tabelul A1.13)

Din anul 2010 s-a întreprins evidența separată a *referințelor factologice*, motivul fiind același – timp îndelungat de căutare a informației și efort intelectual sporit. În anii 2010-2013 au fost îndeplinite **2850 referințe factologice**, în mediu anual – cca **700**.⁸⁰

La cererea profesorilor s-au oferit *referințe tematice scrise*, cuprinzând un număr considerabil de resurse bibliografice, de exemplu, referința „Istoria științei și tehnicii” a inclus 1900 titluri,⁸¹ referința „Măsurări electrice” – 115 titluri,⁸² referința „Rafinarea și deodorarea uleiului” – 82 titluri, etc.⁸³ În ultimul timp, Serviciul Asistență Informațională a îndeplinit, anual, cel puțin 12-14 referințe tematice cu caracter complex.⁸⁴ Bibliograful E. Plăcintă, care activează neîntrerupt în serviciul dat, a exercitat pe parcursul activității profesionale 150 referințe tematice scrise, de proporție.⁸⁵

Din anul 2010 serviciul Asistență Informațională a acordat/acordă referințe bibliografice în format electronic prin intermediul rubricii site-ului „Întreabă bibliotecarul”.

Cei mai activi utilizatori ai serviciului Asistență Informațională au fost/sunt studenții de la facultățile FIMM, FIMCM, FCIM, FIU, FTMIA. Cei mai activi utilizatori și parteneri ai Serviciului, din componența corpului profesoral-didactic, au fost: V. Ajder, V. Dulgheru, V. Jomiru, I. Cobușcean, V. Martalov, G. Gorea, G. Ganea, I. Tofan, G. Dîntu, I. Dohotaru, N. Mija, R. Ciupercă, N. Soroceanu, V. Podborschi, V. Odainîi, A. Antonovici, I. Decusară, R. Ciobanu, O. Ciobanu, A. Sclifos, I. Botez, D. Osipov, A. Olevschi.⁸⁶

O preocupare importantă a serviciului Asistență Informațională a fost *formarea culturii informației* (denumită anterior – formarea competențelor biblioteconomico-bibliografice). În contextul politicilor internaționale privind edificarea Societății Informaționale și a Societății Cunoașterii, biblioteca și-a reformulat scopurile în vederea culturii informației: nu doar formarea competențelor informaționale ci și educarea nevoii de informare; familiarizarea nu doar cu resursele de informare deținute de bibliotecă, dar și accesul la resursele de rețea. În particular, au fost trasate sarcinile: familiarizarea utilizatorilor cu biblioteca și sistemul ei informativ-bibliografic, formarea deprinderilor de regăsire a informației, comunicarea resurselor noi de informare și a algoritmului de utilizare a acestora, informarea despre schimbările din sfera gestiunii informației (standarde noi, modificări în sistemul de clasificare), acordarea asistenței privind dotarea bibliografică a lucrărilor didactico-științifice.

În perioada de referință, ca și anterior, accentul s-a pus pe instruirea informațională a studenților prin susținerea prelegerilor la torente și a orelor practice în grupele de studii. Aceasta s-a realizat la cererea decanatelor și a îndrumătorilor grupelor studențești. Au fost cuprinși cu instruirea studenții anului I și anului III. Însă, numărul orelor predate a fost insuficient, în ultimii ani – 6 ore la grupă, ceea ce a diminuat realizarea obiectivelor propuse. Compensarea instruirii s-a efectuat/se efectuează prin

metode neformale: acordarea consultanței bibliografice, colaborarea cu utilizatorii în procesul executării referințelor bibliografice, elaborarea ghidurilor serviciilor/filialelor, răspândirea pliantelor privind utilizarea bazelor de date etc. La realizarea acestor activități participă, în aceeași măsură, bibliografii și angajații subdiviziunilor bibliotecii responsabile cu deservirea utilizatorilor. În anul 2012 serviciul Asistență Informațională a elaborat ghidul metodico-bibliografic în ajutor elaborării tezelor de an și de licență.⁸⁷

Perfectarea modelului formării culturii informaționale rămâne un obiectiv prioritar pentru viitorul imediat al Bibliotecii Tehnico-științifice.

Activitatea serviciului Asistență Informațională s-a desfășurat în contextul unei colaborări fructuoase cu alte centre de informare și documentare: BRTȘ, AGEPI, BNRM, BRȘA, DIB ULIM, Biblioteca Științifică ASEM. Relațiile au vizat: documentarea în vederea executării referințelor bibliografice, împrumutul unor materiale pentru copiere, consultanța metodico-bibliografică, schimbul de experiență etc. Bibliograful E. Plăcintă își amintește cu recunoștință despre primele donații, de la începutul anilor '90 acordate Bibliotecii Tehnico-științifice de Larisa Kovaleva, angajată a Bibliotecii AGEPI. Acestea au inclus materiale extrem de necesare activității bibliografice: Indicele de clasificare internațională a brevetelor, seturi anuale de BOPI, revista *Intellectus*. De la BRTȘ au fost împrumutate pentru copiere reviste referative și un șir de alte documente speciale tehnice. Însăși efectuarea copiilor era în acea perioadă dificilă, de aceea implicarea profesorului UTM S. Evtuhovici în această activitate, după spusele E. Plăcintă, merită a fi inclus în lista prietenilor BTȘ.

În perioada 1991-2014 au participat activ la realizarea muncii informațional-bibliografice angajații serviciului Asistență Informațională V. Iacub, (șef serviciu până în anul 1998), V.

Lagutina, L. Jarinova, A. Clapon-Rusu (șef serviciu 1999-2002); actualii colaboratori: E. Plăcintă, L. Popov (șef serviciu), E. Țurcan.

3.5. Servicii pentru utilizatori

Deservirea utilizatorilor cu resurse documentare, organizarea activităților de comunicare științifică și culturală au constituit după anul 1990, ca și anterior, obiectivul suprem al bibliotecii, credința de profesiune a angajaților ei.

Cu regret, anii '90 nu au fost cea mai favorabilă perioadă pentru prosperarea relațiilor bibliotecii cu utilizatorii. Greutățile etapei de tranziție aveau să afecteze sensibil acest domeniu. Dacă problema achiziției publicațiilor a fost relativ compensată prin donații, alte probleme de natură economică, cu influență asupra utilizatorilor, au persistat timp îndelungat. Îndeosebi, au fost apăsătoare condițiile de muncă, ceea ce a determinat refluxul utilizatorilor de la bibliotecă. Au fost sistate reparațiile curente ale încăperilor. Câțiva ani la rând sălile de lectură nu s-au încălzit, iar energia electrică a fost deconectată. Biblioteca dispunea de 6 săli de lectură cu 280 de locuri.⁸⁸ Dacă am admite rotația locurilor în săli egală cel puțin cu 1, aceasta ar însemna că zilnic aici trebuiau să se înregistreze 280 intrări/vizite. Însă numărul vizitelor pe zi la bibliotecă, nu doar la sălile de lectură, ci în general, alcătuita cca 100.⁸⁹ Din motivul condițiilor fizice, biblioteca a fost nevoită să anuleze turul II al Programului de deservire, ceea ce a creat utilizatorilor și mai multe incomodități.

Însă cea mai mare problemă a fost legată de starea psihologică a utilizatorilor, ca urmare a crizei economice și demolării sistemului de valori în societate. A scăzut interesul tinerilor pentru învățatură și, evident, pentru lectură. S-a format o atitudine neglijentă față de carte ca valoare, așa încât publicațiile puteau fi deteriorate sau chiar sustrase din bibliotecă fără remușcări de conștiință. Din această cauză, deja din anul 1991, în

sălile de lectură s-a început restrângerea accesului liber la raft,⁹⁰ măsură nepopulară la utilizatori, defavorabilă pentru bibliotecă.

Necesitatea asigurării integrității colecțiilor a fost sesizată de către Administrația Universității. Astfel, în anul 1993 a fost emis Ordinul Rectorului (nr. 133-r din 11.06 1993) *Despre compensarea pierderilor publicațiilor din colecțiile Bibliotecii*, care a stabilit modalitățile de recuperare a pierderilor în profil de categorii de documente: monografii și manuale, indicații metodice, îndrumare, dicționare. S-a stipulat, de asemenea, ca mijloacele bănești obținute în urma compensării pagubelor să fie cheltuite tot pentru procurarea publicațiilor.⁹¹

Trebuie menționat faptul că pe tot parcursul perioadei de referință, într-o măsură mai mare sau mai mică, va exista problema asigurării integrității colecțiilor bibliotecii și vor fi luate decizii în această privință la nivelul Administrației UTM. Ele vor aborda subiectele: păstrarea și gestiunea eficientă a colecțiilor, recuperarea publicațiilor deteriorate sau pierdute, achitarea anuală cu biblioteca.⁹² (5).

În contextul depășirii problemelor anilor '90, Conducerea Universității a pus accentul, îndeosebi, pe munca educativă. În legătură cu aceasta s-a prevăzut: "... a elabora conceptul umanizării procesului de studii pentru a asigura formarea studenților ca personalități cu valori inteligente și conduită civilizată" (Pr. verbal al ședinței Senatului UTM nr. 5 din 22.12.1998).⁹³ Bibliotecii i s-a atribuit rol important în demersul educativ universitar. În Hotărârea Senatului *Despre munca educațională cu studenții UTM și odihna studenților*, de exemplu, s-a preconizat intensificarea activității cultural-educative a bibliotecii, însărcinarea cu organizarea acestei munci a unei persoane cu experiență în domeniu (Procesul verbal nr. 8 din 24.04.2001).⁹⁴ Ca urmare, manifestările culturale ale bibliotecii au fost incluse în Planul educațional al UTM pe anul de studiu 2001/2002 (Procesul verbal al ședinței Senatului UTM nr. 3 din 27.11.2001).⁹⁵

În lucrul cu utilizatorii, biblioteca a acordat o mare importanță aspectelor organizatorice. La facultatea Industria Ușoară a fost deschisă o subdiviziune a bibliotecii aparte (a. 1997). Serviciile de lectură au fost oferite simultan la punctele de împrumut la domiciliu și în sălile de lectură. Semestrial, au fost eliberate complete de manuale studenților anului I. S-a renunțat la orientarea lecturii în baza "hărților analitice". A fost eliminată practica „pedepsirii grupei” pentru neglijența membrilor ei; literatura era împrumutată aceluia care restituiau la timp cărțile la bibliotecă.

Pe parcursul anilor '90 promovarea conținuturilor colecțiilor s-a efectuat preponderent prin intermediul *expozițiilor de carte*. Anual, au fost organizate peste 100 de expoziții, în tematica cărora a predominat profilul didactic, de exemplu, „Energetica și ecologia”, „Economia și viața”, „În universul calculatoarelor”.⁹⁶ În cadrul multor expoziții erau prezentate donațiile recepționate de bibliotecă. Prima expoziție de proporție a fost organizată cu ocazia festivității solemne dedicate aniversării a 30 de ani de la înființarea IPC/UTM; au fost expuse 800 titluri de publicații.⁹⁷

În rapoartele de activitate ale Bibliotecii pe anii 1992-2000 aproape că nu se regăsesc date despre activitățile cultural-educative. Sunt consemnate: manifestarea consacrată sărbătorii „Crăciunul” (a. 1992),⁹⁸ întâlnirile cu scriitorii autohtoni, sintezele bibliografice tematice în cadrul campaniei republicane dedicate aniversării a 50-a de la proclamarea „Declarației universale a drepturilor omului”.⁹⁹

Cu siguranță, repertoriul activităților Bibliotecii nu s-a redus doar la cele menționate mai sus. Probabil, faptele n-au fost înregistrate din cauza minimizării evidenței muncii, tendință caracteristică biblioteconomiei autohtone din perioada '90, deși admitem și restrângerea dimensiunii culturale a bibliotecii sub povara circumstanțelor timpului.

Doar, în anul de studii 2001/2002, conform „Programului educațional al UTM 2001-2002” (la care ne-am mai referit), s-a înregistrat o înviore a muncii cultural-educative a bibliotecii. Astfel, subdiviziunile de la facultăți au organizat manifestări prilejuite unirii Basarabiei cu România, datelor de la nașterea și trecerea în neființă a poetului M. Eminescu, sărbătorii creștin-religioase „Sfintele Paști”, Zilei Internaționale a familiei etc.¹⁰⁰ În anul universitar 2002/2003 s-au desfășurat o serie de activități dedicate aniversării a 330 de ani de la nașterea cronicarului Dm. Cantemir și proclamării anului european „Dimitrie Cantemir”. O manifestare de amploare a fost destinată comemorării filozofului și esteticianului Emil Cioran, realizată de serviciul „Colecția Literatură științifică” în colaborare cu „Catedra de științe socio-umane”. A făcut imagine bibliotecii și manifestarea „Portul popular în Moldova”, organizată de serviciul bibliotecii de la FIU în parteneriat cu serviciul „Beletristica”, cu participarea reprezentanților de la *Muzeul Național de Etnografie și Istorie a Naturii*.¹⁰¹

După anul 2003, relațiile Bibliotecii cu publicul au evoluat progresiv. Ameliorarea situației economice a UTM, sporirea prestigiului ei didactic și științific, afluxul de studenți, schimbările organizaționale și îmbunătățirea bazei tehnico-materiale a bibliotecii au recuperat încrederea bibliotecarilor privind prosperarea bibliotecii, au impulsionat abnegația și entuziasmul în muncă.

A fost revigorată colaborarea cu decanatele, catedrele, cadrele didactice, fapt, care a determinat biblioteca să-și asume responsabilități în cadrul facultăților, în parte. Subdiviziunile bibliotecii de la facultăți, devenite filiale, au obținut o largă autonomie în vederea alinierii activității la cerințele structurilor didactice. S-au realizat sondaje privind studierea necesităților informaționale ale utilizatorilor. S-a gestionat cu rigoare fișierul cererilor neonorate. Programul de deservire a utilizatorilor a fost

ajustat orarului de studii. A fost reluată *Ziua bibliotecii cu catedra*. Problemele de bibliotecă au fost discutate în mod planic în cadrul ședințelor consiliilor facultăților. În procesul acreditării catedrelor, filialele bibliotecii au oferit informații despre asigurarea disciplinelor de specialitate cu literatură didactică. Decanatele au furnizat bibliotecii date despre schimbările contingentului de studenți.

Deservirea utilizatorilor a fost centrată pe *împrumutul literaturii didactice*. Îndeosebi, s-a lucrat cu indicațiile metodice, elaborate de profesorii UTM. În scopul promovării și regăsirii rapide a genului dat de materiale s-au utilizat: fișierul indicațiilor metodice, polițele tematice, expozițiile. În perioada 1991-2013, în mediu, ponderea împrumutului materialelor didactice a marcat **65%**. (tabelul A1.14)

Cererea de *literatură științifică* a fost îndeplinită nu doar de serviciul central *Colecția Literatura Științifică (CLȘ)*, ci și de filialele bibliotecii de la facultăți. S-a renunțat de la practica de odinioară de a stoca publicațiile științifice, într-un singur exemplar, în centru, acestea fiind transmise către filiale, corespunzător profilului lor. Astfel, a fost facilitat accesul la informația științifică. Indicele de structură a împrumutului literaturii științifice, în mediu pe durata perioadei examinate, a alcătuit **30%**. (tabelul A1.14)

Biblioteca a continuat să ofere utilizatorilor *ediții tehnice speciale*. Până în anul 2003, colecția cu acest gen de documente s-a aflat în componența Serviciului Asistență Informațională, ulterior fiind transferată în Serviciul CLȘ, cu statut de oficiu. (*Oficiul Ediții speciale și documente tehnice*). Cele mai multe solicitări ale utilizatorilor au revenit standardelor, fondul acestor documente fiind menținut constant într-o stare satisfăcătoare. Pentru materialele lipsă s-au făcut copii (*Buletinul de standardizare*). S-a gestionat aparatul de referință al oficiului: fișierul sistematic al cataloagelor industriale, fișierul numeric al standardelor etc.

Anual, în mediu, s-au împrumutat utilizatorilor **4700 documente** tehnice speciale.¹⁰²

Biblioteca a propus utilizatorilor și servicii de loisir, păstrând și completând colecția de literatură artistică. Subdiviziunea responsabilă cu această activitate – *Beletristica*, în anii 1991-2002, a avut statut de serviciu, ulterior – de oficiu. Solicitarea beletristicii în ultimii ani a diminuat. Astfel, dacă în anul 1991 s-au împrumutat **27521 publicații**, în anii 2011-2013, în mediu, anual s-au eliberat cititorilor **6247 lucrări**.¹⁰³ Motivele unei asemenea situații sunt bine cunoscute – scăderea interesului pentru lectura operelor artistice, în general, ca fenomen social; existența versiunilor electronice ale multor lucrări literare; achiziția limitată a beletristicii în pofida profilului tehnic etc. Totuși, BTȘ a UTM a atribuit importanță literaturii artistice vizavi de abordarea complexă a procesului cultural-educativ.

Necesitățile informaționale ale utilizatorilor au fost satisfăcute și prin intermediul *împrumutului inter-bibliotecar*. Responsabilitatea pentru această activitate a fost desemnată Serviciului CLȘ. În anii 2003-2013, în mediu, anual, s-au împrumutat de la alte biblioteci pentru utilizatorii BTȘ cca **100 titluri de publicații**. (tabelul A1.14)

O realizare importantă a bibliotecii a fost acoperirea cererilor informaționale ale utilizatorilor pentru *literatura în limba română*. Despre aceasta vorbesc datele privind împrumutul documentelor. Astfel, dacă în anul 1997 ponderea împrumutului în limba română alcătuia **38,7%**, în anul 2013 aceasta egala cu **50,7%**. (tabelul A1.15)

În perioada după 2003, s-a intensificat *activitatea cultural-educativă* a bibliotecii. Au fost reluate multe din metodele și formele anterioare de muncă, dar și s-a inovat, fiind îmbinate tradiția și modernitatea.

Dacă ne referim la *expozițiile de carte*, remarcăm sporirea lor numerică din contul extinderii sferei de cuprindere a temelor și subiectelor. Astfel, s-au realizat: expoziții personale ale lucrărilor

cadrelor didactice și savanților UTM, expoziții tematice, cu ocazia forumurilor științifice, metodico-didactice și educative ale comunității universitare, expoziții dedicate oamenilor de știință și artă de pe mapamond; prin expunerea publicațiilor au fost evocate și evenimentele istorice. O metodă inovatoare a fost *expoziția mobilă*. S-au organizat expoziții de acest gen în holurile blocurilor de studii, în sălile de conferințe, în localurile special amenajate pentru manifestări și în afara Universității. A crescut numărul documentelor expuse vizualizării; s-a diversificat structura exponatelor – nu doar cărți, ci și reviste și ziare, copii de arhivă, fotografii etc. Biblioteca optează în viitor pentru îmbunătățirea design-ului expozițiilor, amenajarea unui spațiu aparte, destinat demonstrării permanente a documentelor din colecții.¹⁰⁴ Vom nominaliza unele expoziții de proporție din ultimii doi ani:

- *Publicațiile profesorilor și cercetătorilor UTM 2010-2014*, în cadrul campaniei de promovare a studiilor universitare „Creația deschide universul” (Centrul Expozițional UTM, a. 2014; 150 titl.);¹⁰⁵
- *Cartea – izvorul cunoștințelor: 20 de ani de la fondarea Editurii Tehnica-Info* (expoziție de hol în colaborare cu Editura, a. 2014; 450 titl.);¹⁰⁶
- *Energia globală*, în cadrul Conferinței Internaționale Universitare SIELMEN (a. 2013; 75 titl.);¹⁰⁷
- *Cultura Cucuteni. Basarabia, 200 ani de calvar*, în cadrul Simpozionului științific „Cucuteni 5000 redivivus” (a. 2012, 125 titl.).¹⁰⁸

Cum au evaluat cantitativ expozițiile, observăm din următoarele date: în anul 2003 s-au organizat **77 expoziții tematice** de publicații, în anul 2013 – **239**;¹⁰⁹ în mediu pe an, pe segmentul de timp nominalizat, au fost realizate **169 expoziții**.¹¹⁰

O atenție deosebită s-a acordat organizării *activităților culturale de amploare*. Acestea au fost inspirate nu doar de grija pentru manifestarea exterioară a bibliotecii, ci și de angajamentul

pentru valorificarea potențialului ei cultural și de preocuparea pentru satisfacția utilizatorilor.

În anii 2007-2008 s-a atins cel mai mare număr de activități educativ-culturale de proporție, respectiv, anual **25**.¹¹¹ Ulterior, s-au organizat în mediu, anual, câte **12** manifestări de acest fel.¹¹²

Schimbarea principală a demersului cultural al bibliotecii a constat în fortificarea aspectului ei informațional-cognitiv. S-a optat pentru educarea valorilor culturale în baza informării și cunoașterii, punerea în evidență a faptelor veridice, comunicarea cu subiecții implicați nemijlocit în procesul de creație și inovare. În acest sens, în repertoriul activităților bibliotecii s-au înscris: lansările de carte, conferințele, simpoziioanele, seminarele interactive, lecțiile publice etc.

Lansările de carte au vizat, în primul rând, lucrările profesorilor UTM. Au fost lansate publicațiile autorilor: I. Bostan, V. Dulgheru, T. Șișianu, S. Șișianu, O. Lupan, V. Caraganciu, I. Daghi, V. Cobzac, V. Guțu, A. Balaban etc.¹¹³ Mai mulți ani, la rând, s-au organizat manifestări interactive cu prilejul *Zilei Europei*. În anul 2014, de exemplu, au fost organizate 3 activități de acest fel: seminarul „*Integrarea Europeană a Republicii Moldova*” cu participarea secretarului general al Consiliului Național al Tineretului din RM Alex Petrov; seminarul „*Integrarea europeană și perspectivele Moldovei*”, susținut de expertul-asociat al Centrului Analitic independent Expert-Grup Denis Cenușă; lecția publică „*Misiunea și rolul Oficiului Consiliului Europei în Republica Moldova*”, prezentată de un grup de reprezentanți ai Oficiului Consiliului Europei în RM.¹¹⁴

Periodic, filialele bibliotecii au organizat seminare, cu invitarea specialiștilor din exterior (Centrul „Parteneriat pentru dezvoltare”, ONG-ul „Acces Info”, Consiliul Național al Tineretului din Moldova, Consiliul Național pentru Asistența Juridică Garantată de stat, Centrul Național Științifico-practic de Medicină Preventivă etc.) , dedicate problemelor tineretului

(drepturi și datorii, comunicare, oportunități de dezvoltare profesională), profilaxiei maladiilor răspândite curent.

A devenit tradițională organizarea întâlnirilor-discuții cu inventatorii, cei de la UTM și din exterior.

Anual, s-au realizat/se realizează activități cu tematică moral-creștină, invitați ai bibliotecii fiind **preotul Anatol** și **preotul Ioan** de la Biserica Sfinții Trei Ierarhi, la fel, enoriași, cercetători în domeniul teologiei și științelor sociale. A fost impresionantă în acest sens Conferința Pastorală și Pedagogică cu genericul „*Rolul Sfintei Spovedanii și al Împărtășanii în formarea duhovnicească a tinerilor*” (sept. 2014). Conferința a abordat subiectele: „Ridicarea duhovnicească prin Sfânta Spovedanie și Împărtășanie: studiu de caz” (lector, T. Doibani, profesor de istorie), „Jertfa strămoșilor în consolidarea și transmiterea Tainei Euharestiei” (lector, N. Negru, muzeograf, bibliotecar).¹¹⁵

Din anul 2005, filialele de la facultăți au organizat, anual, campania cultural-educativă „*Orizontul profesiilor ingineresti*”, scopul ei fiind orientarea profesională și cultivarea dragostei pentru profesie.¹¹⁶

În repertoriul manifestărilor cultural-educative un loc aparte a fost rezervat promovării lecturii și a bibliotecii. În fiecare an, în luna aprilie este organizată Săptămâna Cărții, aceasta fiind alăturată Zilei Mondiale a cărții și Dreptului de autor și Zilei Bibliotecarului. În anul 2010 biblioteca a desfășurat campania „*Anul lecturii la Biblioteca UTM*”, care a inclus: acțiuni de difuzare a serviciilor bibliotecii, expunerea unicatei bibliografice, discuții cu utilizatorii privind rolul bibliotecii și a lecturii în era Internetului, nominalizarea celor mai activi cititori și parteneri ai bibliotecii.¹¹⁷ În anul 2014 (26 septembrie), BTS a dat start primei *Nocturne a bibliotecilor din Republica Moldova*, având ca scop promovarea bibliotecii în comunitate. În colaborare cu ABRM, având susținerea Administrației UTM, Nocturna a fost lansată în Parcul și Muzeul tehnicii în aer liber al U.T.M. Manifestarea a avut ca atribute: sala

de lectură în vagonul de tramvai, expoziția de cărți rare și unicate din colecțiile bibliotecii, slide-show-ul „Monumentele cărții”, recitaluri de versuri, interpretarea muzicii la fanfară și de către artiști, oferirea cărților în dar.¹¹⁸

Implicarea componentei artistice în Cadrul Nocturnei nu este un caz aparte în practica BTȘ, ci o metodă adesea utilizată pentru a potența efectul activităților cultural-educative, precum și pentru a promova arta și literatura. În acest sens vom mai nominaliza unele manifestări anterioare, care au lăsat urmă în istoria bibliotecii: serata festivă de Ziua Națională a Științei și spectacolul de pantomimă și umor cu artistul George Ciolpan (a. 2005); serata festivă dedicată Anului Internațional al Fizicii și Concertul de muzică mecanică susținut de grupul *Crevecoeur* din Franța (a. 2005); vernisajul de Pictură și Grafică studențească (a. 2007); întâlnirea cu meșterul popular Antonina Rusu (cercetător la Institutul de Științe ale Educației) cu demonstrarea încondeierii ouălor de Paște (a. 2013).¹¹⁹ În anul 2005, din inițiativa directorului BTȘ Z. Stratan și lectorului universitar V. Cobzac, în cadrul bibliotecii a fost creat cenaclul literar „*Ora de vârf*”, având ca membri studenți, profesori, bibliotecari. Pe marginea activității cenaclului au fost publicate două volume ale culegerii de versuri *Design poetic* (a. 2007, a. 2008).¹²⁰

Deservirea bibliotecară în formă tradițională a dominat/domină activitatea BTȘ, însă simultan, s-a optat/se optează pentru *prestarea serviciilor electronice*. Se ține cont de cererile și preferințele utilizatorilor, de progresul tehnologiilor informaționale, de tendințele dezvoltării bibliotecilor contemporane. Se lărgeste baza informațională a bibliotecii, se acordă facilități, are loc diversificarea serviciilor. Amplificarea deservirii automatizate a utilizatorilor face parte din direcțiile strategice pe termen lung ale BTȘ. (Serviciile informatice prestate de bibliotecă au fost menționate în pasajul dedicat automatizării și informatizării).

Efortul de conjugare a conținuturilor și metodologiei deservirii utilizatorilor a avut ca expresie intensificarea utilizării bibliotecii. Numărul utilizatorilor a crescut de la **12712** în anul 1991 la **14536** în anul 2013, numărul intrărilor/vizitelor, respectiv, de la **300684** la **405659**, iar a împrumutului de publicații, de la **611670** la **686906**. (tabelul A1.16) Raportate la un utilizator (pe aceeași perioadă de timp), numărul vizitelor a crescut de la **23,7** la **28**, iar numărul împrumuturilor este într-o ușoară scădere – de la **48,1** la **47,3**.(tabelul A1.16)

Datele de mai sus sugerează că biblioteca, astăzi ca și la începutul perioadei de referință, continuă să fie solicitată de utilizatori.

În anii '90, au activat pe tărâmul deservirii utilizatorilor angajații bibliotecii: E. Bivol, A. Mateaș, Z. Stratan, V. Răsoi, E. Potemkina, L. Crecetova, N. Ungureanu, N. Romanova, O. Secrieru, A. Negru, O. Cernev, M. Sidencova etc. Pe parcursul anilor 2000 au colaborat/colaborează în domeniul dat: E. Muncescu (șef filială din a. 2003), E. Stratulat, V. Șchiopu, T. Filioglo, M. Efros, T. Calamanova, T. Suman (șef serviciu *CLȘ* din a. 2003), O. Moșneguțu (șef oficiu *Ediții speciale și documente tehnice*), L. Sîrbu, L. Gîrlea, I. Marășleț, A. Știrbu (șef filială din a. 2003), A. Nagornaia, I. Obirina, N. Vradii, L. Curbanova (șef filială din a. 2010), L. Cotova (din a. 1969, șef filială – 1986-1998), L. Vremenco, D. Dabija (șef filială – 1998-2010), E. Necora (șef filială), L. Sajin (șef filială – 1998-2005, 2008-2010), L. Crețu, E. Buga (din a. 1986, șef filială din a. 2011), V. Gîscă (din a. 1972, șef filială – 1996-2012), G. Pimonova, L. Constantinov, V. Gordea (șef filială din a. 1999), N. Roman, L. Bondarenco, A. Ianachevici (din 1981, șef filială din a. 1993), G. Iacub (din a. 1969), L. Rovcova, O. Carpenco (șef oficiu *Beletristică*).

3.6. Activitatea științifico-metodologică

Dezvoltarea Bibliotecii în noua perioadă a determinat schimbări în domeniul *activității științifico-metodice*. Adevărat, transformările aici s-au produs lent, iar cele inițiale n-au fost deloc favorabile.

În structura nouă a bibliotecii, introdusă în anul 1992, serviciul științifico-metodic nu s-a mai regăsit. Probabil, decizia de a-l suspenda a fost impusă de starea lucrurilor de atunci. Pe de-o parte, în condițiile crizei economice, reducerea cheltuielilor bibliotecii se făcea pe seama subdiviziunilor auxiliare care nu participau direct la deservirea utilizatorilor. Pe de altă parte, funcția BTȘ a UTM de centru metodologic pentru rețeaua bibliotecilor colegilor tehnice nu s-a confirmat oficial, ceea ce însemna restrângerea activității metodice. În structura bibliotecii a fost prevăzut *Oficiul metodic*, destinat necesităților biblioteconomice interne.

Realizările oficiului metodic din anii '90 au fost modeste. Este cunoscut faptul redactării în limba română a cadrului de reglementare al bibliotecii. De asemenea, Oficiul metodic împreună cu Serviciul Fișare, catalogare și ordonare științifică au elaborat *Tabelele de trecere de la BBK la C.Z.U.* (a. 1992).¹²¹ Cu participarea serviciilor centrale, s-a acordat consultanță și ajutor practic serviciilor bibliotecii de la facultăți privind evidența și casarea documentelor din colecții, redactarea cataloagelor, clasificarea literaturii, ordonarea cărților la raft. În mod neoficial, s-a oferit consultanță lucrătorilor bibliotecilor de colegiu, care prin deprindere adresau BTȘ diverse întrebări, legate de reforma bibliotecară în Republică. În anul 1995, din inițiativa direcției bibliotecii, a avut loc o masă rotundă de amploare cu tema „*Gestiunea bibliotecii universitare*”, la care au participat directorii, adjuncții de director și metodiștii bibliotecilor universitare, reprezentanți ai Ministerului Învățământului.¹²²

Din anul 2003 denumirea Oficiului metodic a fost schimbată în „Asistență metodologică.” Aceasta din urmă reflecta mai clar schimbările în sfera dată – eliminarea practicii de impunere a unor anumite metode de lucru, acordarea libertății de alegere și creație privind metodele de lucru, trecerea de la indicații și circulare la colaborarea reciproc interesată.

Transformările au survenit treptat. A fost reluată „poșta itinerantă,” care a informat sistematic bibliotecarii despre noutățile editoriale în domeniul de specialitate. A fost revocată metoda „sinteza bibliografică de specialitate”, prezentată managerilor funcționali. Oficiul, având ca angajat o persoană cu studii și experiență de formator (N. Zăvțur), a asigurat predarea unor cursuri și prelegeri pentru colaboratorii bibliotecii. Astfel, în anul 2005 pentru managerii funcționali ai bibliotecii a fost predat cursul „Managementul de bibliotecă”(20 ore).¹²³ Tot pentru această categorie de angajați au fost citite lecțiile: „Calitatea de bibliotecă” (a. 2007), „Studiul de caz ca strategie de cercetare în investigațiile de biblioteconomie” (a. 2009), „Politici culturale și informaționale europene” (a. 2012) etc. Pentru personalul bibliotecii au fost prezentate prelegerile: „Etica bibliotecarului în relație cu utilizatorii” (a. 2010), „Euro-referențialul competențelor specialiștilor în informare și documentare” (a. 2011), „Politicile de bibliotecă la nivel național și internațional” (a. 2014) etc.¹²⁴

Din anul 2006, oficiul Asistență metodologică, sistematic, a acordat ajutor bibliotecarilor privind atestarea, vizavi de conferirea gradelor de calificare. Această muncă a vizat: concretizarea temelor cercetărilor științifice și a studiilor de caz, redactarea științifică a rapoartelor de cercetare, recomandarea surselor bibliografice, familiarizarea cu noutățile biblioteconomice etc.¹²⁵

În anul 2012, la propunerea direcției BTȘ, a fost creată *Comisia Metodică*, scopul ei fiind identificarea și dezbateră problemelor activității operative a subdiviziunilor bibliotecii, formularea deciziilor metodologice pe marginea situațiilor analizate. Membrii

Comisiei au efectuat vizite de documentare pe teren, prezentând note informative Consiliului Administrativ al bibliotecii.¹²⁶

La începutul anului 2014 oficiul Asistență metodologică a inițiat *Concursul inovațiilor* de bibliotecă, prilejuit jubileului de 50 de ani ai BTȘ, având ca scop activarea personalului în muncă, ridicarea spiritului moral.¹²⁷

Anual, oficiul a efectuat analiza rapoartelor și planurilor de activitate, elaborând două categorii de recomandări metodologice: a) referitor la determinarea obiectivelor prioritare ale anului; b) în vederea evaluării muncii.

În ce privește *activitatea de cercetare științifică*, constatăm că în anii '90 ea a fost aproape ignorată. Doar în anul 1991, în contextul structurii organizaționale vechi, a fost lansată cercetarea planică „Motivele economice de dirijare a bibliotecii instituției superioare de învățământ” (despre care s-a relatat în capitolul precedent). În cadrul acesteia s-a studiat posibilitatea aplicării în bibliotecă a metodelor noi de remunerare a muncii. În anul 1992 cercetarea a fost abandonată.¹²⁸

În perioada '90 angajații bibliotecii au participat la manifestările științifice organizate de comunitatea bibliotecară din Republică, însă fără comunicări, cu excepția directorului bibliotecii, M. Ciobanu, care a prezentat un referat la Anul Bibliologic (a. 1994) cu tema: „*Biblioteca UTM – premisă esențială în pregătirea cadrelor ingineresti*”¹²⁹

Doar, în anul 2004, biblioteca a reluat cursul spre activitatea de cercetare științifică. Suportul managerial al organizării și desfășurării aceste activități a fost asigurat de către direcția bibliotecii și oficiul Asistență metodologică. În acel an au fost realizate două sondaje privind calitatea serviciilor de bibliotecă în viziunea utilizatorilor și a bibliotecarilor, rezultatele fiind comunicate în cadrul Conferinței științifico-practice cu genericul „*Calitatea – factor de integrare a bibliotecii în Societatea Informațională*”, dedicate aniversării a 40 de ani de la fondarea UTM și a BTȘ.

Conferința a avut statut înalt. Au transmis mesaje de salut participanților conferinței: D. Ungureanu, prorector UTM, I. Cozari, specialist principal al Ministerului Educației al RM, L. Corghenci, vice-președinte al ABRM. Au prezentat comunicări specialiști ai bibliotecilor din exterior, **6 specialiști ai Bibliotecii UTM**. Subiectele abordate au vizat teoria calității și modalitățile de asigurare și evaluare a calității serviciilor de bibliotecă. Materialele Conferinței au fost publicate la editura UTM.¹³⁰

În anul 2007 a fost organizată Conferința BTȘ cu genericul „*Asigurarea calității tehnologiilor – preocupare actuală a managementului bibliotecii.*” În cadrul conferinței au susținut comunicări profesorii UTM M. Guzun (cat. PFMA) și A. Chiciuc (Departamentul Managementul Calității), bibliotecari din exterior, **9 angajați ai BTȘ**. Subiectul principal al discuțiilor a vizat managementul tehnologiilor de bibliotecă, tradiționale și moderne.¹³¹

Conferința cu titlul „*Managementul colecțiilor bibliotecii universitare*”, desfășurată în anul 2008, a totalizat rezultatele cercetării științifice colective a bibliotecii „*Analiza dezvoltării și situația colecțiilor Bibliotecii UTM*”. La conferință au prezentat comunicări **14 specialiști ai bibliotecii**, elucidând problemele dezvoltării colecțiilor, oferind soluții pentru acțiunea viitoare.¹³²

În anul 2010, biblioteca a organizat o conferință de proporție cu titlul „*Valorificarea potențialului bibliotecii universitare în contextul schimbării paradigmatelor educației, științei și culturii*”. Lucrările conferinței s-au desfășurat în trei secțiuni: 1/Informare. Lectură. Relații cu publicul; 2/Dezvoltarea colecțiilor. Organizarea informației; 3/Managementul bibliotecii. Marketing. Cercetare. Grație participării unui număr mare de reprezentanți ai bibliotecilor din Republică, conferința a oferit un spațiu larg pentru schimbul de experiență. Au susținut comunicări **13 specialiști ai BTȘ**.¹³³

Conferința cu tema „*Contribuția bibliotecii la formarea culturii informației a comunității universitare*”, organizată în anul 2012, a abordat problemele instruirii informaționale a utilizatorilor BTȘ. Au prezentat comunicări **15 specialiști ai Bibliotecii** (7 teme).¹³⁴

În anii 2011-2012 a fost efectuată I parte a cercetării instituționale „*Abordarea factorului de gen în managementul personalului de bibliotecă.*” Rezultatele cercetării au fost comunicate la Conferința științifico-practică a Bibliotecii Colegiului de Construcții din Chișinău.¹³⁵

În perioada 2013-2014 a fost realizat studiul „*Istoria BTȘ a UTM. 1964-2014*”, precum și sondajul „*Biblioteca în viziunea utilizatorilor.*”

Angajații Bibliotecii au participat cu comunicări la conferințele și simpozioanele științifice ale ABRM, ale bibliotecilor, în parte, din Republică, au publicat articole, teze și rezumate ale comunicărilor. S-au manifestat ca cercetători activi: Z. Stratan, G. Ghenghea, V. Nastas, E. Necora, A. Adașan, E. Dobrioglo, L. Popov, O. Cernev, A. Rău, T. Suman ș.a. În total, în perioada 2004-2013, au fost prezentate **56 comunicări științifice**, realizate **60 publicații**.¹³⁶

3.7. Managementul bibliotecii

Dacă transformările s-au produs în toate domeniile de activitate ale bibliotecii, aceasta s-a datorat în bună parte schimbării *factorului de conducere*. Înaintarea pe un traseu nou și incert avea să se bazeze pe o viziune netradițională, ce promitea realizarea unor obiective îndrăznețe, adaptabilitatea, asumarea riscurilor. Acestea prezentau elemente ale conducerii de tip nou, definită management. Managementul bibliotecii s-a impus sub influența și odată cu managementul UTM.

Am menționat pe parcurs pașii importanți pe care i-a întreprins conducerea UTM vizavi de dezvoltarea colecțiilor, automatizarea, antrenarea bibliotecii în procesul educativ-cultural.

Acestea nu au fost intervenții sporadice, ci manifestări ale politicii de bibliotecă pe termen lung, promovate în contextul politicilor Universității, în ansamblu.

Este semnificativ faptul trasării sarcinilor bibliotecii în deciziile Senatului pe marginea rapoartelor anuale ale administrației, prezentate de Rectorul UTM. Din anul 2000 acestea vor fi stipulate într-un compartiment de sine stătător. Anume, la nivelul Senatului s-a decis realizarea obiectivelor de importanță majoră, la care ne-am mai referit, dar este cazul să le amintim: coparticiparea la finanțarea proiectelor SOROS, lansarea paginii WEB a bibliotecii, constituirea de către bibliotecă a bazelor de date proprii, crearea Repozitoriului instituțional etc.

Este semnificativă Hotărârea Senatului UTM „*Cu privire la asigurarea informațional-documentară a procesului educațional: forme, tendințe*” (a. 2008). În baza examinării raportului prezentat de directorul bibliotecii Z. Stratan, Senatul a prescris sarcini concrete factorilor de resort: *directorului bibliotecii* – elaborarea parametrilor achiziției publicațiilor, sporirea achiziției documentelor în format electronic, atragerea partenerilor noi pentru schimbul de publicații; *decanatelor și catedrelor* – formularea necesităților informaționale vizavi de schimbările curriculumului disciplinelor, stabilirea cheltuielilor exacte pentru procurarea publicațiilor, includerea formatelor electronice ale publicațiilor profesorilor în colecția digitală a bibliotecii; *administrației UTM* – stabilirea cu scop precis a mijloacelor financiare pentru achiziția publicațiilor, alocarea unei sume bănești cu destinație specială pentru schimbul internațional de carte, înăsprirea regulilor de achitare a utilizatorilor cu biblioteca, renovarea echipamentului tehnic, asigurarea reparațiilor curente.¹³⁷

Preocuparea Conducerii UTM pentru dezvoltarea bibliotecii a cuprins și latura cea mai sensibilă – personalul. Elementul nou, important și radical în acest domeniu a fost *alegerea directorului bibliotecii prin concurs* de către Senatul Universității. Concursul

însemna: detașarea de la metoda veche, subiectivă de angajare prin numire, considerarea directorului bibliotecii la nivelul managerilor subdiviziunilor educaționale, care se alegeau la post prin concurs, afirmarea elementului democratic în conducere, asigurarea posturilor de conducere cu personal de calitate.

În anul 1992 la concurs pentru postul de director al bibliotecii au participat două persoane, ambele angajate ale bibliotecii – **M. Ciobanu** și **S. Ciuricova**. Ambii candidați au prezentat programe de activitate. Senatul a aprobat cererea M. Ciobanu (Procesul verbal nr.6 din 28.01.92).¹³⁸

În anul 2003 a fost din nou anunțat concursul pentru postul de director al Bibliotecii. Eventual, a fost elaborat *Regulamentul cu privire la ocuparea posturilor de conducere - managerilor superiori și funcționari ai Bibliotecii UTM, aprobat de Senatul UTM*.¹³⁹ Acesta din urmă a avut la bază „*Regulamentul-cadru de organizare și funcționare a bibliotecilor din instituțiile de învățământ superior*”, adoptat la nivelul Ministerului Educației al RM, care a prevăzut „numirea și promovarea în post a managerilor superiori și funcționari ... în bază de concurs”, organizat odată la cinci ani, rezultatele fiind aprobate de către Senatul instituției.¹⁴⁰

Analogic alegerii șefilor de catedre, a fost convocată adunarea colectivului bibliotecii, la care a participat Rectorul UTM, acad. I. Bostan. Rectorul a descris succint politica administrației UTM în domeniul bibliotecii, a dat apreciere activității ei. Angajații bibliotecii s-au pronunțat pe marginea problemelor în muncă. Adunarea a aprobat participarea la concurs a două persoane: **M. Ciobanu**, director al Bibliotecii UTM și **Z. Stratan**, fostă angajată a Bibliotecii, director-interimar pe perioada de concediu a M. Ciobanu.¹⁴¹

La Ședința Senatului, candidații sus-numiți au prezentat programe de activitate. Prin vot închis, a fost aprobată pentru postul de director al Bibliotecii, **Z. Stratan** (Proces verbal nr. 10, din 03.07.2003).¹⁴²

În luna septembrie a anului 2003 s-a efectuat alegerea prin concurs a *directorului adjunct și a managerilor funcționali ai bibliotecii*, decizia aparținând Consiliului Coordonator al Bibliotecii UTM.

Conducerea UTM s-a implicat și în *activitățile de atestare* a cadrelor bibliotecare. În a. 1991 s-a produs atestarea extraordinară a bibliotecarilor, efectuată conform Hotărârii Guvernului RM „*Despre perfecționarea sistemului de remunerare a muncii a lucrătorilor instituțiilor de cultură, artă și arhivelor de stat*” (nr. 477 din 03.09.1991).¹⁴³ Ca urmare a acțiunii date au fost determinate noi funcții: bibliotecar categoria I, bibliotecar categoria II, bibliotecar categoria III.¹⁴⁴ Salariile noi au fost stabilite prin Ordinul Rectorului (nr. 13-ok din 31.01.92), începând cu 1 ianuarie 1992.¹⁴⁵

Schimbările ulterioare în sistemul de remunerare a muncii, majorările periodice ale salariilor n-au mai fost însoțite de atestări până în anul 2006. Din acest an a demarat procesul de atribuire a gradelor de calificare bibliotecarilor, având ca expresie sporul la salariu pentru performanță în muncă. Atestarea s-a realizat/se realizează în baza „*Regulamentului privind modul de conferire a gradelor de calificare cadrelor bibliotecare*” (Ministerul Culturii și Turismului. Ord. nr. 28 din 07.02.2006, coordonat cu Ministerul Finanțelor și Ministerul Economiei și Comerțului al R.M.).¹⁴⁶

La UTM atestarea lucrătorilor bibliotecii s-a desfășurat/se desfășoară aproape anual, deoarece reconferirea gradelor de calificare se repetă la fiecare patru ani, iar solicitanții au depus cereri în ani diferiți. De fiecare dată, este emis ordinul Rectorului UTM privind atestarea, în comisia de atestare fiind incluși obligatoriu reprezentanți ai Rectoratului și Comitetului sindical.¹⁴⁷ Au participat activ la atestare D. Ungureanu, prorector pentru instruire practică, relațiile cu colegiile și problemele sociale (ex.-prorector), V. Amariei, prorector pentru formare continuă și relații internaționale, I. Pocaznoi, președintele Comitetului sindical al colaboratorilor. Actualmente, 40 de angajați ai BTȘ dețin grade de

calificare: gradul I – 29 persoane; gradul II – 7 persoane; gradul superior – 4 persoane.¹⁴⁸

Pe tot parcursul perioadei de referință, salariații Bibliotecii au beneficiat de suplimente la salariu din contul special al Universității, de prime și ajutoare materiale. Aceste modalități de remunerare și stimulare a muncii au avut și continuă să aibă rol important pentru bibliotecari, salariul de bază al cărora fiind sensibil modest. Lucrătorii Bibliotecii, în mod egal cu ceilalți angajați ai UTM, au beneficiat de dreptul de construire a spațiilor locative fie în blocuri de locuit, fie pe terenurile pentru construcție rezervate Universității de către Primăria Municipiului Chișinău.

De remarcat, pe plan pozitiv, ameliorarea condițiilor de muncă după anul 2000, grație reparațiilor efectuate în sălile de împrumut și de lectură, în încăperile de birou ale colaboratorilor bibliotecii. În anii 2004-2013 s-au efectuat reparații curente în 10 încăperi ale bibliotecii, pe o suprafață de 400 m², reparații capitale – în 10 încăperi, pe o suprafață de 710 m². S-a procurat mobilier nou, au fost instalate climatizoare.¹⁴⁹

Cât privește *conducerea bibliotecii, asigurată în interior*, vom descrie acest subiect prin delimitarea celor două etape ale perioadei de referință.

Din anul 1992 director al bibliotecii a devenit **M. Ciobanu**, așa cum am menționat mai sus, ocupând postul dat în bază de concurs (postul de director a devenit vacant ca urmare a demisionării directorului I. Rotari). Absolventă a Universității de Stat din Chișinău (USM) a facultății de Biblioteconomie și Bibliografie în anul 1977, M. Ciobanu, a lucrat inițial la Biblioteca Republicană de Stat pentru Copii (Biblioteca Națională pentru Copii „I. Creangă”). Din anul 1979 a fost angajată la BTȘ a Institutului Politehnic din Chișinău (UTM), deținând în diferiți ani funcțiile de bibliotecar, bibliograf, șef sector. În Programul de activitate, prezentat la concurs pentru postul de director, a pledat pentru antrenarea bibliotecii în procesul de renaștere națională,

concentrarea resurselor bibliotecare într-un edificiu destinat special bibliotecii, dezvoltarea relațiilor de parteneriat cu bibliotecile din România, automatizarea bibliotecii, aderarea colectivului bibliotecii la ABRM.¹⁵⁰ După opinia contemporanilor săi, a contribuit efectiv la stabilirea relațiilor bibliotecii UTM cu biblioteci și agenți editoriali din RM și din România, completând substanțial biblioteca cu carte în limba română.

Tot din anul 1992 a fost înlocuită persoana la postul de director adjunct, noul ocupant de post devenind **V. Toma** - până în anul 2003.

A fost păstrat organul consultativ de pe lângă direcție, denumit în anii '90 *Consiliul Coordonator*. (După spusele martorilor, Consiliul a fost puțin funcțional).

În anul 1991 s-au produs modificări de structură: au fost lichidate trei servicii, două dintre acestea fiind transformate în oficii, respectiv – oficiul edițiilor tehnice speciale și oficiul metodic; abonamentul literaturii artistice a fuzionat cu serviciul „Colecția Literatură Științifică”. În anul 1992 au fost traduse denumirile serviciilor în limba română, termenul „secțiune” folosindu-se cu sens de serviciu. Mai târziu a intrat în circulație termenul „serviciu”, fiind totodată modificate denumirile unor servicii, de exemplu, Serviciul prelucrare, catalogare, sistematizare a devenit Serviciul fișare, catalogare și ordonare științifică, iar Serviciul științifico-bibliografic – Serviciul bibliografie, informare, documentare (așa, cum am mai menționat).

Credem, a fost o eroare schimbarea denumirii bibliotecii din „BTȘ” în „Biblioteca”. Această modificare a afectat identitatea bibliotecii, atenuând specificitatea ei în structura bibliotecilor de învățământ, tradiția și perspectiva de viitor. Din anul 1993 ea a devenit bibliotecă universitară, ca urmare a transformării Institutului Politehnic din Chișinău în *Universitatea Tehnică a Moldovei*, ceea ce deja i-a ridicat statutul. Pe acest fundal avea să continue dezvoltarea colecției de literatură științifică, asigurarea

necesităților informaționale științifice ale comunității universitare. De facto, dar și pentru imagine, biblioteca trebuia să scoată în evidență contribuția sa la procesul științific universitar, aspect nu doar important, dar și cu grad sporit de complexitate.

Organizarea structurală a bibliotecii a fost influențată negativ de constrângerile economice și insuficiența financiară prin care a trecut UTM. Salariile mici, întârzierile de salariu, care s-au înregistrat în anii '90, condițiile insuportabile de lucru în timpul sezonului rece, au determinat refluxul masiv al angajaților bibliotecii. În plus, în anul 1999 s-au redus 14 unități din statele bibliotecii, în următorii ani încă 9 unități.¹⁵¹ Aceste perturbări au afectat contingentul bibliotecarilor. Dacă în anul 1991 în bibliotecă activau **69 colaboratori**, în anul 1994 erau doar **57**, în anul 1999 – **42**.¹⁵²

Desigur, cele spuse nu au fost o excepție pentru biblioteca UTM, dar faptul a lăsat urme prea adânci, ca să nu fie menționat. Aceasta a fost o problemă pentru conducere, care trebuia să organizeze munca astfel, încât cu forțe reduse să îndeplinească multitudinea sarcinilor bibliotecii.

Motivarea colaboratorilor a fost modestă, cel mai adesea prin oferirea posibilității de comunicare în mediul profesional din țară și de peste hotare. Comunicarea avea să contribuie la dezvoltarea profesională, dar și să semene speranță pentru îmbunătățire, vizavi de sesizarea experiențelor progresiste.

În anul 1992, din inițiativa directorului, lucrătorii bibliotecii au aderat la ABRM. Delegați ai Congresului III al bibliotecarilor din Republica Moldova (anul 1995) au fost: M. Ciobanu, V. Toma, Z. Stratan, A. Clapon.¹⁵³ Au efectuat vizite de documentare, stagii, participări la conferințe și simpozioane peste hotare (îndeosebi în România): A. Cabac, A. Clapon, Z. Stratan, G. Ghenghea, M. Ciobanu etc. În anul 1995 bibliotecarele L. Frumos și A. Clapon au audiat cursurile specialiștilor din Anglia (în R.M.) – BRITISH LIBRARY – Anglia – SCIENCE PREFERENCE AND

INFORMATION SERVICES. Tot în acest an lucrătorii bibliotecii T. Calamanova, G. Iacob, E. Postovan au audiat cursurile organizate de BNRM pentru bibliotecarii cu studii medii generale și medii de specialitate.¹⁵⁴

Reprezentanții bibliotecii au asistat anual la Simpozionul Științific național Anul Bibliologic (BNRM), la manifestările științifice și culturale ale bibliotecilor universitare și publice din Republică.

Cu siguranță, conducerea bibliotecii din anii '90, și-a asumat și funcții administrative cu privire la planificare, evidență, soluționarea problemelor organizatorice curente, asigurarea relației bibliotecii cu Administrația UTM. Însă, rapoartele de activitate sărace în detalii, nu ne permit să reconstituim tabloul conducerii bibliotecii din acea perioadă. Totuși, trebuie de recunoscut că anii '90 au constituit cea mai dificilă etapă din istoria bibliotecii, iar rezistența la greutate a fost posibilă grație efortului comun al conducerii, la nivel instituțional și local, precum și a personalului bibliotecar.

Din anul 2003, în urma concursului, după cum am mai menționat, postul de director al bibliotecii a fost preluat de **Z. Stratan**. Absolventă a Universității de Stat din Chișinău (recent USM), a facultății de Biblioteconomie și Bibliografie în anul 1985, Z. Stratan și-a început activitatea profesională la Biblioteca UTM (IPC), ocupând în diferiți ani funcțiile: bibliotecar, bibliotecar-superior, șef serviciu, director interimar. În Programul de activitate, și-a propus scopurile: dezvoltarea colecțiilor bibliotecii în format tradițional și electronic, crearea unei colecții de referință de calitate; extinderea accesului la colecțiile și serviciile bibliotecii prin diversificarea formelor și metodelor de lucru; informatizarea proceselor bibliotecare prin implementarea sistemului integrat de bibliotecă Q-SERIES; dezvoltarea relațiilor cu consiliile profesionale în scopul unei mai adânci implicări în viața facultăților; perfecționarea continuă a personalului; crearea condițiilor

favorabile de muncă pentru cititori și bibliotecari; utilizarea rațională a resurselor financiare alocate bibliotecii.¹⁵⁵

Din anul 2003 postul de director adjunct al bibliotecii a fost ocupat de **G. Ghenghea**, specialist în domeniu, angajată la bibliotecă din anul 1985, imediat după absolvirea Universității de Stat din Chișinău. A ocupat mai multe funcții, ultima fiind de șef serviciu Evidență și achiziție a colecțiilor. În competența directorului adjunct au fost plasate sarcinile: gestiunea generală a procesului de dezvoltare a colecțiilor, evidența realizării programului de muncă a colaboratorilor; elaborarea raportului anual al bibliotecii; controlul utilizării mijloacelor materiale etc.

Pe lângă direcție a funcționat/functionează *Consiliul Administrativ*, care la etapa nouă a devenit un organ cu adevărat lucrativ. Aceasta s-a datorat în mare parte stilului democratic de conducere pe care l-a promovat noul director. La ședințele Consiliului s-a deliberat/se deliberează asupra celor mai importante probleme de activitate a bibliotecii așa ca: stabilirea obiectivelor prioritare, aprobarea proiectelor, determinarea direcțiilor de cercetare științifică, coordonarea muncii, evaluarea muncii etc. Activitatea Consiliului se bazează pe schimbul liber de opinii, implicarea tuturor participanților, căutarea soluțiilor optime, controlul luării deciziilor.

Conducerea nouă a bibliotecii a modificat și a completat cadrul de reglementare. În anii 2004 – 2005 au fost elaborate: Regulamentul de organizare și funcționare al Bibliotecii UTM, Regulamentul de ordine interioară, regulamentele serviciilor, fișele de post și fișele de funcții, Regulamentul privind deservirea utilizatorilor, Politica de formare profesională continuă a personalului bibliotecii etc.¹⁵⁶ Periodic, cadrul de reglementare este renovat.

Imediat, după numirea în post, directorul bibliotecii a scris un memoriu de serviciu adresat Rectorului UTM privind reorganizarea activității bibliotecii. S-a propus constituirea

Consiliului Coordonator pentru achiziție (din reprezentanți ai facultăților), crearea unui laborator de Reparație a cărților, organizarea serviciului de Informatizare, adoptarea noii structuri a bibliotecii.¹⁵⁷ Au fost elaborate *Direcțiile strategice ale bibliotecii pe anii 2004-2009*, care au inclus următoarele obiective de bază: îmbunătățirea accesului utilizatorilor la informație în baza implementării tehnologiilor noi; fundamentarea cadrului de reglementare, asigurarea calității personalului, difuzarea și promovarea colecțiilor și a serviciilor, fortificarea infrastructurii bibliotecii.¹⁵⁸

În structura anterioară au fost introduse următoarele subdiviziuni noi: serviciul Informatizare, oficiul „Reparație, multiplicare”. Au fost modificate denumirile serviciilor, după cum am relatat anterior Serviciile de la facultăți, denumite de ramură și secțiuni, au căpătat statutul de filiale ale bibliotecii de la facultăți.¹⁵⁹

Una din preocupările de bază ale direcției BTȘ a fost *asigurarea cu personal*. În acest domeniu s-a investit considerabil, fiind atrase persoane noi, îndeosebi cu studii în domeniu. Ca urmare, a crescut numărul angajaților. Dacă în anul 2003 în bibliotecă activau **45 colaboratori**, în anul 2013 erau **53**, inclusiv 49 bibliotecari. Pe parcursul întregii perioade (2003–2013) au demisionat 10 persoane, au fost angajate 18. Studii superioare dețin 48 bibliotecari, inclusiv de specialitate 32.¹⁶⁰

În lucrul cu personalul, există o problemă serioasă, cea a întineririi organizației. În a. 2013 vârsta medie a personalului era de **47,9 ani**, or personalul cu vârsta **40–60 ani** alcătuiă **71,6%**, iar cu vârsta între **30–40 ani** – **17%**.¹⁶¹

Metoda principală de motivare a personalului, deținută de direcția bibliotecii, a fost și rămâne dezvoltarea profesională. Direcția a încurajat *participarea angajaților la manifestările comunității profesionale din Republică*. În anul 2004 specialiștii bibliotecii au participat la 2 conferințe biblioteconomice în exterior, la 5 seminare ale fostei Școli de Biblioteconomie; în anul 2005 – la 6 întruniri

profesionale, inclusiv prezentând 4 comunicări.¹⁶² O dată cu extinderea comunicării profesionale în Republică, numărul ieșirilor în comunitate a sporit. În anul 2013, de exemplu, s-au înregistrat 24 participări de acest fel¹⁶³. Specialiștii bibliotecii au asistat la Congresele ABRM, la conferințele ei anuale, la atelierele, seminarele, mesele rotunde, organizate de secțiunile ABRM, iar în anul 2013 la evenimentul inedit - Târgul inovațiilor de bibliotecă (au participat 25 colaboratori ai bibliotecii). Lucrătorii BTȘ au fost invitați și au asistat de asemenea la reuniunile profesionale locale ale bibliotecilor: BM „B. P. Hașdeu”, BCU USM, BȘ ASEM, DIB ULIM, BȘM USMF, BȘ a US „A. Russo”, BȘC „A. Lupan” a AȘ a RM, Biblioteca Universității Pedagogice de Stat „I. Creangă”, CID AGEPI, Biblioteca Colegiului de Construcții din Chișinău.¹⁶⁴

Comunicarea cu mediul profesional are impact dublu, pe de o parte – preluarea cunoștințelor și a experienței, posibilitatea de auto-exprimare, pe de altă parte – sporirea credibilității între angajați și direcție, vizavi de interesul reciproc pentru formarea profesională și autodezvoltare.

Direcția bibliotecii a asigurat *instruirea profesională a angajaților*. Cele mai mari activități de acest gen au fost: cursul „*Utilizarea calculatorului pentru bibliotecari*”, organizat cu forțe interne, predat de formatorul V. Nastas (132 ore, 21 cursanți, a. 2012); atelierul de lucru intern „*Referințele bibliografice: tipuri, metodologie, evidență*”, formatori: E. Țurcan, bibliograf principal, L. Popov, șef serviciu Asistență Informațională (a. 2013),¹⁶⁵ cursul „*Managementul inovațional al instituțiilor info-documentare*” (USM. Secția formare continuă, 72 ore, 15 cursanți, a. 2014).¹⁶⁶

Cu sprijinul direcției BTȘ (formator, V. Nastas), au fost susținute două cursuri pentru bibliotecarii de colegiu și școlile tehnico-profesionale (responsabili – secțiunea ITI, secțiunea BCȘP a ABRM și BTȘ). Au fost predate temele: „*Bazele utilizării aplicațiilor de calcul tabelar. Aplicarea Excel din Microsoft Office*” (a. 2013),¹⁶⁷

„Crearea și optimizarea unui blog” (a. 2014). Ascultători ai cursurilor au fost și colaboratorii BTȘ (20 persoane).¹⁶⁸

Direcția Bibliotecii și-a onorat funcțiile administrative. S-a îmbunătățit planificarea muncii: ea a fost centrată nu atât pe direcțiile de lucru cât pe realizarea obiectivelor. S-a perfecționat evaluarea muncii, treptat rapoartele de activitate au început să reflecte elemente de analiză a muncii, să prevadă sarcinile în perspectivă și modalitățile lor de realizare.

Directorul bibliotecii constant a comunicat/comunică situația bibliotecii, problemele ei la Consiliul de Administrație al UTM; managerii funcționali abordează acest aspect, în profil de unitățile conduse, la Consiliile facultăților și ședințele catedrelor.

Direcția bibliotecii stabilește și întreține relații de coordonare și cooperare cu diferiți subiecți ai mediului profesional. Pe parcursul anilor 2013-2014 au fost încheiate/renovate acordurile de parteneriat cu bibliotecile din țară și de peste hotare. Nu doar colaboratorii, în parte, ci și biblioteca ca unitate organizațională este membru al ABRM. Directorul bibliotecii Z. Stratan este președintele comisiei ABRM „*Informatizare și tehnologii informaționale*”. Membri ai comisiilor asociației au fost/sunt și alți angajați ai BTȘ. Biblioteca este partener al *Consortiului REM „Resurse Electronice pentru Moldova”*, beneficiind în cadrul lui de proiectul internațional „*Livrarea bazelor de date EBSCO*” (menționat de mai multe ori). De asemenea, biblioteca este partener al proiectului național „*SIBIMOL – Sistemul Integrat al Bibliotecilor Informatizate din Moldova*”, al proiectului internațional „*Servicii informaționale moderne pentru studii de calitate*” (menționate anterior). Rodul relațiilor manageriale sunt, de fapt, și alte categorii de colaborare, despre care am mai relatat: vizitele de documentare, instruirea profesională, participările la reuniunile profesionale.

Succesele bibliotecii au fost recunoscute în cadrul diferitor concursuri. Biblioteca deține două diplome de gradul III în cadrul Concursului Național „*Cele mai reușite lucrări în domeniul*” la

categoria „Bibliografii”: în anul 2005 – pentru bibliografiile „Inventatorii Universității Tehnice a Moldovei: 1964 – 2004” și „Publicații ale profesorilor și cercetătorilor U.T.M. (1964 – 2004)”¹⁶⁹; în anul 2013 – pentru biobibliografia „Ilie Botez” (alcătuitor E. Plăcintă).¹⁷⁰ În anul 2005 Biblioteca a obținut locul III pentru participare activă la Concursul „Biblioteca – partener în promovarea proprietății intelectuale” (AGEPI).¹⁷¹

Bibliotecii i s-au acordat diplome de Excelență pentru contribuție la dezvoltarea Consorțiului eIFL Direct Moldova (REM Moldova, a. 2011), pentru promovarea activă a Accesului Deschis la informație (a. 2011, a. 2013).¹⁷²

Partenerii Bibliotecii, Catedra Biblioteconomie și Asistență Informațională a USM, Biblioteca Municipală „B.P. Hașdeu”, Biblioteca Colegiului de Construcții, i-au oferit diplome și scrisori de mulțumire și prețuire pentru colaborare (a. 2011, a. 2012).¹⁷³ Colaboratorii BTȘ au obținut diplome de merit pentru realizările anuale în muncă din partea Rectoratului UTM (L. Curbanova, L. Gârlea, L. Jarinova, T. Suman ș. a.), Ministerului Educației (G. Ghenghea, Z. Stratan); ABRM (E. Țurcan, T. Suman, L. Popov, O. Cernev, E. Adașan, O. Carpenco, D. Dabija, E. Dobrioglo, M. Efros, G. Ghenghea, Z. Stratan); Comitetului Republican al Sindicatelor, Educației și Științei (O. Cernev), Comitetului Sindical al U.T.M. (O. Carpenco, E. Dobrioglo, R. Proca, N. Godorogea ș. a.). Directorul BTȘ, Z. Stratan, deține distincția înaltă de Stat – medalia „M. Eminescu”. E. Plăcintă, în repetate rânduri, a fost laureată a Concursului Republican „Cel mai bun bibliotecar al anului” (1999, 2004, 2009).¹⁷⁴

În anul 2014, cu prilejul Jubileului de 50 de ani de la constituirea Universității Tehnice din Moldova, Rectoratul, Comitetul Sindical au oferit generos colaboratorilor bibliotecii distincții de merit – 11 medalii „Medalia jubiliară 50 ani UTM”, 25 insigne „Insigna de Onoare”; toți angajații au beneficiat de prime bănești. Distincțiile au fost înmânate în mod solemn de către

Rectorul UTM, acad. Ion Bostan. Rectorul a exprimat cuvinte de mulțumire colectivului bibliotecii, menționând că dezvoltarea bibliotecii, fortificarea bazei ei tehnico-materiale face parte din strategiile importante ale Universității. În semn de considerație, bibliotecarii au descris portretul rectorului - cititorul de ieri și de azi: fidel cărții și bibliotecii, interesat mereu de informație nouă, respectuos în ce privește personalul bibliotecar și regulile de utilizare a serviciilor de bibliotecă.¹⁷⁵ Colectivul bibliotecii remarcă contribuția rectorului la promovarea valorii cărții. Anume, la insistența rectorului orice manifestare publică a UTM este însoțită de o expoziție de carte, iar produsele promoționale ale universității relevă și serviciile bibliotecii. Este semnificativ faptul că îndemnul rectorului la învățătură sugerează îndemnul la carte. „*Suntem fideli dictonului confirmat în timp: la UTM se face carte*”, – așa se întitulează mesajul rectorului către comunitatea universitară la începutul anului de studii 2014/2015. Credem, trimiterea la carte nu este un fel de a spune, ci exprimarea credinței privind rolul cărții în procesul de cunoaștere. De altfel, în textul mesajului este scris: „Fie ca acest cult al cărții și cunoașterii instituit la UTM să ne călăuzească pașii...”¹⁷⁶ Cuvintele și faptele de susținere a bibliotecii însuflețesc bibliotecarii, încurajează încrederea pentru viitor.

Concluzii. Perioada 1991-2014 a fost pentru BTȘ timpul schimbărilor radicale. Acestea s-au produs concomitent și sub influența transformărilor din societate și din cadrul UTM. Două etape se conturează clar în această perioadă – anii '90 ai secolului trecut și începutul erei noi, veacului XXI. Prima etapă a marcat cercul schimbărilor, a pus începutul lor, cea de a doua, a materializat reformele, a dat curs inovațiilor. Factorul de conducere de pe toate nivelurile a avut rol esențial în trasarea căilor de dezvoltare și asigurarea cu resurse. Personalul bibliotecii a dat dovadă de abnegație. Principalele realizări ale BTȘ au fost: de-ideologizarea activității, automatizarea proceselor bibliotecare, optimizarea dezvoltării colecțiilor (vaste ca volum, complexe ca

structură și conținut), prestarea și dezvoltarea continuă a serviciilor informaționale, revitalizarea manifestării cultural-educative, formarea profesională continuă a personalului, extinderea parteneriatului cu agenți interni și din exterior.

NOTE

1. Arhiva UTM. Протоколы заседаний Ученого Совета КПИ им. „С. Лазо” за 1990-1991 учеб. год, t. 1, p. 98-99
2. Ibidem, p. 118-121
3. Ibidem, p. 122
4. Приказы по НТБ КПИ 1990 год. Localizare: Biblioteca UTM.
5. Ibidem
6. Ibidem
7. Ibidem
8. Ibidem
9. Ordinul Ministerului Culturii și Cultelor al Republicii Moldova cu privire la reorientarea completării fondurilor și excluderea publicațiilor superflue, depășite moral, nesolicitate de cititori și care nu țin de profilul de activitate a bibliotecilor publice: nr. 86 din 18.04.1991. In: Biblioteconomia Moldovei: Cadru de reglementare. Chișinău, 1993, p. 50-53
10. Arhiva UTM. Procesele verbale ale Consiliului Științific al UTM pe perioada 28.06-27.12.1994
11. Arhiva UTM. Протоколы заседаний Ученого Совета КПИ им. „С. Лазо” за 1990-1991 учеб. год, ref.1, p. 89-91
12. Selectat din rapoartele Bibliotecii UTM pe anii 2003, 2004, 2006, 2012. Toate documentele emise în cadrul bibliotecii, indicate în *Note* (rapoartele bibliotecii, rapoartele serviciilor, informații etc.) se află la BTȘ a UTM
13. BIBLIOTECA UTM. Raport de activitate pe anul 1993. Chișinău, 1994, p. 2
14. BIBLIOTECA UTM. Raport de activitate pe anul 1998. Chișinău, 1999, p. 2
15. Calculat în baza rapoartelor bibliotecii pe anii 1998 – 2003
16. BIBLIOTECA UTM. Raport de activitate pe anul 1997. Chișinău, 1998, p. 2
17. BIBLIOTECA UTM. Activitatea bibliotecii în anul 2000 (informație succintă). Chișinău, 2001, p. 2
18. BIBLIOTECA UTM. Raport de activitate pe anul 2009. Chișinău, 2010, p. 2

19. BIBLIOTECA UTM. Raport de activitate pe anul 2010. Chişinău, 2011, p. 2
20. BIBLIOTECA UTM. Raport ... 1993, ref. 13
21. BIBLIOTECA UTM. Activitatea bibliotecii în anul 1999 (informație succintă). Chişinău, 2000, p. 3
22. BIBLIOTECA UTM. Activitatea bibliotecii în anul 2001. Chişinău, 2002, p. 1
23. BIBLIOTECA UTM. Activitatea bibliotecii în anul universitar 2002/2003. Chişinău, 2003, p.2
24. BIBLIOTECA UTM. Raport de activitate pe anul 2005. Chişinău, 2006, p. 3
25. BIBLIOTECA UTM. Activitatea bibliotecii în anul universitar 2003/2005. Chişinău, 2005, p. 3
26. BIBLIOTECA UTM. Raport de activitate al serviciului Completare și evidența colecțiilor pe anul 2005. Chişinău, 2006, p. 4
27. BIBLIOTECA UTM. Raport de activitate pe anul 2013. Chişinău, 2014, p. 6
28. Datele sunt calculate în baza rapoartelor anuale ale bibliotecii pe perioada de referință
29. BIBLIOTECA UTM. Отчёт о работе научно-технической библиотеки КПИ им. С. Лазо за 1991 год. Chişinău, 1992, p. 1
30. BIBLIOTECA UTM. Raport ... 2013, ref. 27, p. 9
31. BIBLIOTECA UTM. Raport de activitate al serviciului Completare ... pe anul 2008. Chişinău, 2009, p. 5; Raport de activitate al serviciului Completare ... pe anul 2012. Chişinău, 2013, p. 3
32. Evidența colecțiilor în Biblioteca Tehnico-științifică a Universității Tehnice din Moldova: Instrucțiune. Chişinău, 2013
33. Instrucțiune privind eliminarea documentelor din colecțiile Bibliotecii Tehnico-științifice UTM. Chişinău, 2013
34. BIBLIOTECA UTM. Raport de activitate al serviciului Completare ... pe anul 2011. Chişinău, 2012, p. 2; Raport de activitate al serviciului Completare ... pe anul 2012, p. 3
35. Arhiva UTM. Procesele verbale ale Senatului UTM pe perioada 23.02.-22.06.1999, p. 52
36. Ibidem
37. Ibidem, p. 216

38. Ibidem, p. 53-54
39. Despre activitatea de informatizare a bibliotecii UTM: Hotărârea Senatului UTM din 22.06.1999. Localizare: BTȘ UTM, dosar „Hotărâri adoptate de Senatul UTM”
40. BIBLIOTECA UTM. Activitatea bibliotecii în anul 2000 ..., ref. 17
41. Arhiva UTM. Procesele verbale ale Senatului UTM pe perioada 15.02.-27.06.2000, p. 59-61
42. Despre activitatea bibliotecii UTM. Inclusiv starea informatizării: Hotărârea Senatului UTM din 30.05.2000. Localizare, ref. 39
43. Arhiva UTM. Procesele verbale ale Senatului UTM pe perioada 17.12.2002 - , p. 80
44. BIBLIOTECA UTM. Activitatea bibliotecii în anul 2003. Chișinău, 2004, p. 4
45. BIBLIOTECA UTM. Raport de activitate pe anul 2004. Chișinău, 2005, p. 1
46. Arhiva UTM. Procesele verbale ale Senatului UTM pe perioada 11.10-27.04.2004, p. 262
47. Ibidem, p. 21
48. Enumerat în baza rapoartelor anuale ale bibliotecii pe anii 2006-2008
49. BIBLIOTECA UTM. Raport de activitate pe anul 2013. Chișinău, 2014, p. 19
50. BIBLIOTECA UTM. Raport de activitate pe anul 2007. Chișinău, 2018, p. 3
51. BIBLIOTECA UTM. Raport ... 2013, ref. 27, p. 19
52. BIBLIOTECA UTM. Raport ... 2010, ref. 19, p. 12
53. Resurse electronice pentru știință și cercetare/Alcăt. V. NASTAS; UTM. Biblioteca. Chișinău, 2009
54. Servicii de informare la Biblioteca UTM: notă informativă/semnat: Z. STRATAN, director. Chișinău, 2013
55. BIBLIOTECA UTM. Raport ... 2008, ref. 31, p. 8
56. BIBLIOTECA UTM. Raport ... 2009, ref. 18, p. 8
57. BIBLIOTECA UTM. Raport ... 2010, ref. 19, p. 14-15
58. Crearea Repozitoriului Instituțional la Universitatea Tehnică a Moldovei: Hotărârea Senatului UTM din 29.11.2011. Localizare, ref. 39
59. BIBLIOTECA UTM. Raport ... 2013, ref. 27, p. 21-22

60. NASTAS, Valentina. Accesul deschis la informația științifică: provocări în era digitală. In: *Meridian ingineresc*, 2013, nr. 3, p. 91—94
61. TEMPUS [online] [accesat 10.12.2014]. Disponibil: www.library.utm.md/Proiect_Tempus_2014-2016. Pdf
62. Informația este selectată în baza notelor informative ale bibliotecii
63. Privind amplasarea și întreținerea echipamentului electronic în cadrul Bibliotecii UTM: Dispoziția directorului Bibliotecii UTM din 10.11.2005
64. BIBLIOTECA UTM. Raport de activitate al serviciului Prelucrarea analitico-sintetică a documentelor pe anul 2012. Chișinău, 2013, p. 1-2
65. BIBLIOTECA UTM. Raport de activitate al serviciului Prelucrarea ... pe anul 2013. Chișinău, 2014, p. 2
66. Calculat în baza rapoartelor serviciului Prelucrarea ... pe anii indicați
67. Ibidem
68. BIBLIOTECA UTM. Отчёт о работе научно-технической библиотеки ... за 1991 год, ref. 29, показатели библиотечной статистики ..., [p. 10]
69. BIBLIOTECA UTM. Raport de activitate al serviciului Asistență informațională pe anul 2011. Chișinău, 2012, p. 6
70. BIBLIOTECA UTM. Raport de activitate al serviciului Asistență informațională pe anul 2012. Chișinău, 2013, p. 4
71. BIBLIOTECA UTM. Raport de activitate al serviciului Asistență informațională pe anul 2013. Chișinău, 2014, p. 6
72. Raport-program al serviciului bibliografic, 1997-1998. Chișinău, 1998, f. p.
73. Informația este selectată în baza rapoartelor serviciului Asistență informațională pe perioada de referință
74. BIBLIOTECA UTM. Raport de activitate al serviciului Asistență informațională pe anul 2010. Chișinău, 2011, p. 5
75. *Publicații ale profesorilor și cercetătorilor U.T.M. (1964-2009): Bibliografie/Alcăt.: Ludmila JARINOVA, Lilia POPOV, Elena ȚURCAN; Univ. Tehnică a Moldovei, Bibl. Ed. a 2-a rev. și completată. Chișinău: UTM, 2010, p.151-154*
76. Ibidem
77. Ibidem

78. Ibidem
79. Publicațiile bibliotecii [online] [accesat 10.12.2014]. Disponibil: www.library.utm.md
80. Calculat în baza rapoartelor serviciului Asistență informațională pe anii indicați
81. BIBLIOTECA UTM. Raport de activitate al serviciului Asistență informațională pe anul 2006. Chișinău, 2007, p. 4
82. BIBLIOTECA UTM. Raport de activitate al serviciului Asistență informațională pe anul 2007. Chișinău, 2008, p. 6
83. Ibidem
84. BIBLIOTECA UTM. Raport de activitate al serviciului Asistență ... pe anul 2013, ref. 71, p. 9
85. Fișierul „Arhiva referințelor”. Localizare: BTȘ. Serviciul Asistență informațională
86. Datele sunt selectate din rapoartele serviciului Asistență informațională pe anii 2003-2013
87. Referințe bibliografice: cerințe pentru elaborarea lucrărilor studențești (teze de an, teze de licență, teze de masterat etc.)/Alcăt. L. POPOV, N. ZAVTUR; UTM, Biblioteca Tehnico-științifică. Chișinău, 2012
88. Arhiva UTM. Протоколы заседаний Ученого Совета КПИ им. „С. Лазо” за 1991-1992 учеб. год, t. I, p. 179
89. BIBLIOTECA UTM. Raport de activitate 1994. Chișinău, 1995, p. 3; Raport de activitate 1995. Chișinău, 1996, p. 4
90. BIBLIOTECA UTM. Отчёт о работе научно-технической библиотеки ... за 1991 год, ref. 29, p. 2
91. Despre compensarea pierderilor publicațiilor din colecțiile Bibliotecii: Ordinul Rectorului UTM nr. 133 din 11.06.1993. Localizare: BTȘ, dosar „Ordinele Rectorului referitoare la activitatea Bibliotecii”
92. Cu privire la achitarea anuală a beneficiarilor cu Biblioteca: Ordinul Rectorului UTM nr. 327-r din 14.06.2004; Despre recuperarea publicațiilor deteriorate și pierdute din colecțiile Bibliotecii UTM: Ordinul Rectorului nr. 287-r din 15.05.2013; Despre păstrarea și gestiunea eficientă a colecțiilor Bibliotecii UTM: Ordinul Rectorului nr. 327-r din 04.06.2013 etc. Localizare, ref. 91

93. Arhiva UTM. Procesele verbale ale Senatului UTM pe perioada 22.09-22.12.1998, p. 29
94. Arhiva UTM. Procesele verbale ale Senatului UTM pe perioada 27.02-26.06.2001, p. 164
95. Arhiva UTM. Procesele verbale ale Senatului UTM pe perioada 09.10-26.12.2001, f.p.
96. BIBLIOTECA UTM. Raport ... 1997, ref. 16: Indicatori statistici, f. p.; Raport ... anul universitar 2002-2003: Indicatori statistici, f. p.
97. BIBLIOTECA UTM. Raport ... 1994, ref. 89, p. 4
98. BIBLIOTECA UTM. Raport de activitate pe anul 1992. Chişinău, 1993, p. 5-6
99. Manifestările și acțiunile desfășurate de către Biblioteca UTM cu prilejul aniversării a 50-a a proclamării Declarației Universale a Dreptului Omului. Chişinău, 1992, f. p.
100. BIBLIOTECA UTM. Activitatea bibliotecii în anul universitar 2001/2002. Chişinău, 2002, p. 4-5.
101. BIBLIOTECA UTM. Activitatea ... 2002/2003, ref. 23, p. 5-6
102. Calculat în baza rapoartelor anuale ale bibliotecii pe anii 2003-2013
103. BIBLIOTECA UTM. Отчет за 1991 год, ref. 29, [p.8]; Calculat în baza rapoartelor anuale ale bibliotecii pe anii 2011-2013
104. SUMAN, Tatiana, SÎRBU, Lilia. Expoziția de publicații ca sursă de informare și promovare a resurselor informațional-biblioteconomice. In: *Conferința Tehnico- șt. a Colaboratorilor, Doctoranzilor și Studenților, 15-17 noiembrie. [2012, Univ. Tehn. a Moldovei]./Chişinău: UTM, 2013, vol. II, p. 514*
105. Vizualizată de autorul prezentei lucrări
106. Idem
107. BIBLIOTECA UTM. Raport ... 2013, ref. 27, p. 22
108. BIBLIOTECA UTM. Raport ... 2012, ref. 31, p. 21
109. BIBLIOTECA UTM. Activitatea ... în anul 2003, ref. 44, p. ; Raport ... 2013, ref. 27, p. 26
110. Calculat în baza rapoartelor anuale ale bibliotecii pe anii 2003-2013
111. Indicii principali de activitate ai Bibliotecii UTM (2003-2008): Informație statistică
112. Calculat în baza rapoartelor anuale ale bibliotecii pe anii 2009-2013
113. Selectat din rapoartele bibliotecii pe anii 2002-2013

114. STRATAN, Zinaida, GHENGHEA, Georgeta. Anul European la UTM: participă și tu. In: *Mesager Universitar*, 2014, anul XVII, nr. 5(163), p. 5
115. Consemnat în baza participării la manifestare a autorului prezentei lucrări
116. Selectat din rapoartele anuale ale filialelor bibliotecii le la facultăți
117. Selectat din rapoartele filialelor bibliotecii le la facultăți pe anul 2010
118. Consemnat în baza participării la manifestare a autorului prezentei lucrări
119. Selectat din rapoartele bibliotecii pe anii indicați
120. Design poetic. Cenaclul literar „Ora de vârf”/Coord.: Victor COBZAC. Chișinău: Tehnica Info. Vol. I - 2007; Vol. II – 2008
121. BIBLIOTECA UTM. Raport ... 1992, ref. 98, p. 6
122. BIBLIOTECA UTM. Raport ... 1995, ref. 89, p. 5
123. BIBLIOTECA UTM. Raport ... 2005, ref. 24, p. 8
124. Selectat din rapoartele anuale ale direcției bibliotecii privind activitatea metodică
125. Ibidem
126. BIBLIOTECA UTM. Raport ... 2012, ref. 31, p. 22
127. BIBLIOTECA UTM. Regulamentul concursului inovațiilor. Chișinău, 2014, 2 p.
128. BIBLIOTECA UTM. Отчет за 1991 год, ref. 29, p. 5
129. Arhiva UTM. CIOBANU, Maria: dosar personal, p. 193-194
130. Conferința Tehnico-șt. Jubiliară a Colaboratorilor, Doctoranzilor și Studenților, 8-9 oct. [2004: în 4 vol.]/Univ. Tehn. a Moldovei. Chișinău: UTM, 2004, vol. 4
131. Conferința Tehnico-șt. Jubiliară a Colaboratorilor, Doctoranzilor și Studenților, 15-18 noiembrie [2007: în 3 vol.]/Univ. Tehn. a Moldovei. Chișinău: UTM, 2007, vol. I, p.470-511
132. Conferința Tehnico-șt. Jubiliară a Colaboratorilor, Doctoranzilor și Studenților, 15-17 noiembrie [2008: în 3 vol.]/Univ. Tehn. a Moldovei. Chișinău: UTM, 2009, vol. I, p.376-419
133. Conferința Tehnico-șt. Jubiliară a Colaboratorilor, Doctoranzilor și Studenților, 10-12 dec. [2009: în 3 vol.]/Univ. Tehn. a Moldovei. Chișinău: UTM, 2010, vol. I, p.405-508

134. Conferința Tehnico-șt. Jubiliară a Colaboratorilor, Doctoranzilor și Studenților, 15-17 noiembrie [2012: în 3 vol.]/Univ. Tehn. a Moldovei. Chișinău: UTM, 2013, vol. I, p.488-522
135. BIBLIOTECA UTM. Raport ... 2012, ref. 31, p. 22
136. Calculat în baza publicațiilor și datelor prezentate de colaboratori
137. Cu privire la asigurarea informațional-documentară a procesului educațional: forme, tendințe: Hotărârea Senatului UTM din 22 aprilie 2008. Localizare, ref. 39
138. Arhiva UTM. Протоколы заседаний ..., ref. 88, Т. II, p. 128
139. Regulamentul cu privire la ocuparea posturilor de conducere/managerilor superiori și funcționari ai Bibliotecii UTM: Hotărârea Senatului UTM din 27 mai 2003. Localizare, ref. 39
140. Cu privire la cadrul de reglementare al bibliotecilor din instituțiile de învățământ superior: Hotărârea Colegiului Ministerului Educației al Republicii Moldova nr. 7. 4/6 din 7 mai 2002. Localizare: BTȘ, dosar „Legislația în domeniu”
141. Cu privire la concursul de ocupare a postului de director al Bibliotecii UTM: Extras din Procesul verbal al Adunării Generale a Bibliotecii UTM din 01.07.2003
142. Arhiva UTM. Procesele verbale ale Senatului UTM pe perioada 23.12-28.10.2003, f.p.
143. Cu privire la alegerea prin concurs a directorului adjunct și a managerilor funcționari ai Bibliotecii UTM: Extras din Procesul verbal al Adunării Consiliului Coordonator al Bibliotecii UTM din 29.09.2003
144. BIBLIOTECA UTM. Отчет за 1991 год, ref. 29, p. 6
145. Extrasele din ordinul Rectorului despre salarizare se păstrează la BTȘ, dosar „Extrase din ordine pe anul ...”
146. Regulament privind modul de conferire a gradelor de calificare cadrelor bibliotecare: Ordinul Ministerului Culturii și Turismului nr. 28 din 07.02.2006; coordonat cu Ministerul Finanțelor și Ministerul Economiei și Comerțului al Republicii Moldova. Localizare, ref. 140
147. Cu privire la atestarea cadrelor bibliotecare: Ordinul Rectorului UTM nr. 267-r din 15.04.2014. Localizare, ref. 91
148. Datele sunt calculate în baza ordinelor Rectorului UTM cu privire la rezultatele atestării cadrelor bibliotecare. Localizare, ref. 91

149. Lucrări de reparație la BTȘ a UTM: Notă informativă
150. Arhiva UTM. Maria CIOBANU, dosar personal
151. BIBLIOTECA UTM. Activitatea ... în anul 1999, ref. 21, p. 4
152. Schema de încadrare și salarizare a personalului bibliotecii pe anii 1991-1999
153. BIBLIOTECA UTM. Raport ... 1995, ref. 89, p. 5
154. Ibidem
155. STRATAN, Zinaida. Programul de activitate al Bibliotecii: [prezentat în cadrul concursului privind ocuparea postului de director al Bibliotecii UTM], ref. 142
156. Biblioteca UTM: Cadru de reglementare, dosar nr. 25-02
157. Memoriu de serviciu privind reorganizarea activității Bibliotecii UTM: [semnat Z. STRATAN, a. 2004]
158. Strategia de dezvoltare a Bibliotecii UTM (2004-2009). Chișinău, 2004
159. Structura-cadru a Bibliotecii UTM. Chișinău, 2004
160. Calculat în baza Schemei de încadrare a personalului bibliotecii pe anii indicați
161. Datele sunt extrase din raportul statistic, forma nr. 6-c „Activitatea bibliotecilor”, a. 2013
162. BIBLIOTECA UTM. Raport ... 2004, ref. 45, p. 10; Raport ... 2005, ref. 24, p. 8-9
163. BIBLIOTECA UTM. Raport ... 2013, ref. 24, p. 23
164. Informația este selectată în baza rapoartelor anuale ale bibliotecii
165. BIBLIOTECA UTM. Raport ... 2012, ref. 31, p. 22; Raport ... 2013, ref. 24, p. 24
166. Demers: [al directorului Bibliotecii UTM cu privire la cursul Managementul inovațional...], aprobat Rector UTM, 22.03.2013
167. BIBLIOTECA UTM. Raport ... 2013, ref. 24, p. 23
168. Informația este selectată în baza Listei participanților la seminarul nominalizat
169. BIBLIOTECA UTM. Raport de activitate al serviciului Asistență informațională pe anul 2005. Chișinău, 2006, p. 5-6
170. Informație bazată pe vizualizarea „Diplomei ...”
171. Ibidem
172. Informație bazată pe vizualizarea „Diplomelor ...”

173. Informație bazată pe vizualizarea „Diplomelor ...”, „ Scrisorilor de mulțumire ...”
174. Datele sunt extrase din rapoartele anuale ale Serviciului Asistență informațională
175. Consemnat de autorul prezentei lucrări în baza participării la manifestare
176. BOSTAN, Ion. Suntem fideli dictonului confirmat în timp: La UTM se face carte. In: Mesager universitar, 2014, nr. 7, p. 1-2

ÎNCHEIERE

50 de ani de existență a bibliotecii universitare nu sunt un termen nici prea mic și nici prea mare. Pe plan istoric, așteptările sunt, de regulă, de genul descoperirii unor lucruri necunoscute practicii actuale sau a artefactelor unicate. Acestea nu le-am identificat în cadrul prezentului studiu (poate în acest sens perioada fiind mică). În același timp am avut posibilitatea să urmărim viața bibliotecii multilateral, așa cum s-a desfășurat de-a lungul anilor, în mod real. Experiența ni s-a părut bogată. Ca urmare, am tras unele învățăminte, considerăm importante pentru dezvoltarea actuală și în perspectivă a bibliotecii. Concluziile particulare le-am menționat la sfârșitul capitolelor, cele generale le expunem mai jos.

Prima concluzie. Constituirea și funcționarea BTȘ a UTM are determinare obiectivă. La temelie a stat nevoia socială privind asigurarea informațională a procesului de învățământ superior, concretizată de necesitățile învățământului tehnic. Actorul social – UTM a exprimat concret cerințele față de bibliotecă, a creat condițiile necesare pentru dezvoltarea ei, având ca răspuns prestarea serviciilor informațional-biblioteconomice. La baza raportului dintre comunitatea universitară și bibliotecă a stat sintagma „cerere-ofertă”. Biblioteca a demonstrat constant respectarea principiilor adecvării și utilității.

A doua concluzie. Fără a depăși natura sa socială, BTȘ și-a creat propriul mediu de funcționare. Aici, au fost aplicate și dezvoltate tehnologiile bibliotecare, și-au lăsat amprenta comportamentul managerial și de personal. Grație capacității organizaționale, biblioteca și-a asumat rol activ, relativ de sine stătător și anticipativ în luarea deciziilor. Domeniul cu cea mai largă deschidere pentru creativitate a vizat manifestarea bibliotecii în relație cu publicul, îndeosebi prin intermediul activităților informativ-științifice și cultural-educative.

A treia concluzie. Instituție, încadrată într-un sistem de relații sociale complexe, biblioteca a suportat reticența prestației sociale. Ea a fost periodic afectată de: limitele de buget pentru achiziție; restricțiile de spațiu; insuficiența mijloacelor tehnico-materiale; mărirea salariilor și, în general, motivarea economică. O consecință nefastă a generat sistemul politic și administrativ ex-sovietic, având ca expresie manipularea mentalităților și a acțiunii profesionale, impunerea funcției de „instituție ideologică”. Faptul, că biblioteca a depășit aceste carențe în favoarea destinației sale de origine, este o dovadă a credinței de profesiune a bibliotecarilor.

A patra concluzie. Calea dezvoltării bibliotecii nu a fost netedă, însă întotdeauna dominată de tendința de creștere și îmbunătățire. Fiecare etapă parcursă a fost superioară celei precedente, având la bază considerarea tradiției și adaptarea la schimbări. Biblioteca actuală este produsul cumulativ al experienței istorice, reevaluate, renovate, fiind în esență nu doar suma transformărilor, ci o stare nouă ca valoare adăugată.

A cincea concluzie. Este apreciabil cursul bibliotecii privind automatizarea proceselor de muncă și a serviciilor pentru utilizatori. Aceasta este o condiție pentru integrarea în societatea informațională și alinierea la modernitate. Însă discrepanța dintre progresul tehnologic și nivelul tehnologiilor informaționale aplicate în bibliotecă este încă mare. Totuși, menținerea formelor tradiționaliste nu este o modalitate a compensării insuficienței de servicii informatice. Biblioteca este în aceeași măsură preocupată de ritmurile informatizării, dar și de păstrarea formelor anterioare, care și-au demonstrat eficacitatea și rezistența în timp, care și astăzi îi conturează sensibil identitatea.

A șasea concluzie. Biblioteca s-a dezvoltat/se dezvoltă ca parte integră a sistemului de biblioteci din RM. Ea se impune prin faptul că deține unul din cele mai impunătoare fonduri de publicații din domeniul tehnic și asigură cerințele informaționale ale unei părți considerabile a comunității tehnice din Republică; este o bibliotecă

universitară de *tip filiale*, demonstrând raționalitatea creării filialelor la facultăți în condițiile dispersării teritoriale accentuate a edificiilor de studii; oferă un model efectiv al parteneriatelor cu structurile educaționale ale instituției fondatoare; dezvoltă funcția cultural-educativă, amplificând participarea la procesul formativ al tinerei generații. BTȘ a colaborat și colaborează cu biblioteci universitare, speciale și publice, a deținut și deține responsabilități de conducere în cadrul asociației profesionale. Apartenența de grup este o sursă motivațională importantă de manifestare a bibliotecii.

Este oare semnificativă cunoașterea dezvoltării BTȘ? Fără îndoială, da. Am identificat izvoarele de origine, actorii, motivațiile; am urmărit legătura istorică; am scos în evidență bunele practici, problemele și modul lor de soluționare. Aceasta ne-a permis să percepem biblioteca ca un organism viu, în dezvoltare. Care va fi viitorul ei, este greu de spus, cel puțin pentru aceasta se cere un studiu special. Însă experiența istorică a bibliotecii, adesea zbuțuită dar edificatoare, dă speranțe.

ANEXE

Anexa 1

Activitatea bibliotecii. Indicatori statistici

Tabelul A1.1 Activitatea bibliotecii în anii 1964-1974. Indicatori principali

Anii de referință	Colecții total u.m.	Achiziții u.m.	Utilizatori	Intrări/vizite	Împrumutul publicațiilor u.m.
1964/1965	525000	60502	6500	201150	485990
1966/1967	519757	74789	10261	250654	628999
1967	707046	104923	11015	199611	546013
1968	599746	97396	12432	205306	600704
1969	677355	88985	11827	313871	634376
1970	764479	87125	11984	314664	752063
1971	859331	129745	12256	244788	470035
1972	735796	98834	12851	269127	518879
1973	578365	55442	13680	314244	589056
1974	619016	61211	13799	316222	623857

Note:

1. În anul 1964 s-au înregistrat datele: Fond de publicații – 470330 u.m.; cititori – 6125; intrări/vizite – 60000; împrumutul publicațiilor – 128500 u.m.
2. Mențiunile „1964/1965” și „1966/1967” reprezintă anii de studii
3. Datele din prezentul tabel și în continuare sunt extrase din rapoartele anuale ale bibliotecii (în afară de mențiunile speciale)

Tabelul A1.2. Activitatea bibliotecii în anii 1975-1990. Indicatori principali

Perioada de referință	Colecții total u.m.	Utilizatori	Intrări/vizite	Împrumutul publicațiilor u.m.	Împrumutul interbibliotecar (ILL) u.m.	
					ILL pentru abonați	ILL pentru utilizatori
1975	694671	14110	324530	634129	90	390
1976	759328	15727	359735	686467	95	460
1977	699641	12300	385145	751926	110	580
1978	738205	12625	377117	741202	79	620
1979	767731	12633	381682	746000	150	480
1980	701810	12625	326450	708215	160	696
1981	727511	12565	311361	694385	95	650
1982	762753	12700	308898	699670	50	1125
1983	*	*	*	*	*	*
1984	*	12630	322630	703170	*	*
1985	804596	13205	342842	719167	206	1108
1986	839707	13556	302776	604664	825	622
1987	860241	14170	280030	600264	1910	1396
1988	916153	14034	306233	643422	2008	1420
1989	936972	14759	330141	664854	1925	1322
1990	978992	13238	319148	660279	1725	938

Notă. Mențiunile cu asterisc (*) indică lipsa datelor, or identificarea lor a fost imposibilă în cadrul prezentului studiu

Tabelul A1.3 Achizițiile și eliminările din colecții în anii 1975-1990 (u.m.)*

Perioada de referință	Achiziția conform categoriilor de documente				Eliminări
	Achiziții total	Cărți	Ediții periodice/materiale informative	Complete ziare	
1975	93244	45599	3586	42	16589
1976	90940	45751	2829	42	24564
1977	59373	42004	3581	42	98633
1978	91306	36509	2912	42	33236
1979	74552	30668	7927	42	39792
1980	112550	35165	2681	42	29206
1981	75580	38262	6362	22	23164
1982	91473	46750	5168	22	38945
1986	56081	56081	8181	42	38063
1987	70799	42731	8052	42	54586
1988	81048	53002	7542	42	24336
1989	64565	51031	8486	42	28558
1990	77447	56451	11145	42	35325

Notă. * Identificarea datelor a fost posibilă doar pe anii, prezentați în tabel

Tabelul A1.4 Cheltuielile financiare pentru achiziția publicațiilor în anii 1995 – 2013

Perioada de referință	Achiziții de carte prin transfer de bani, acte vânzare-cumpărare		Abonarea la ediții periodice	
	Suma/lei	Cărți u.m./titl	Suma/lei	Cărți u.m./titl
1995	5097,65	216/154	4409,53	79
1996	13205,50	797/10	2790	73
1997	26036,24	1277/151	48509,66	102
1998	109176,97	3332/169	25000	137
1999	30634	1691/73	24098	130
2000	49076	1851/175	36215	117
2001	120149	9825/356	80234	104
2002	230074,30	3866/471	96840,36	172
2003	203662	3892/377	96840	140
2004	29741	605/142	98388,70	192
2003	203662	3892/377	96840	140
2004	29741	605/142	98388,70	192
2005	357037	5164/1031	98388	152
2006	318126,80	4412/733	152741,34	181
2007	317849	4377/644	176522	202
2008	224819	3027/166	199378	206
2009	48738	628/15	199956	206
2010	135005	1484/28	200000	156
2011	235734,09	2945/13	198470	140
2012	82389,50	777/47	173683	133
2013	83422	1162/88	191243	138

Tabelul A1.5 Publicații din donațiile recepționate în anii 1995 – 2013

Perioada de referință	Volumul documentelor u.m./titlu
1995	2383/861
1996	7129/1915
1997	5395/1716
1998	3816/667
1999	4721/488
2000	3196/978
2001	1569/681
2002	2022/813
2003	1781/585
2004	457/200
2005	968/334
2006	1446/483
2007	1352/575
2008	1645/284
2009	1340/726
2010	3140/1143
2011	1552/833
2012	818/346
2013	558/177
Total	45288/13805

Tabelul A1.6 Schimbul de carte cu partenerii din străinătate în anii 2008–2014

Perioada de referință	Numărul partenerilor de schimb	Primate u.m./titl.	Expediate u.m./titl.	Repartizarea publicațiilor pe limbi ex./titl.			
				primate		expediate	
				română	engleză	română	engleză
2008	8	46/46	119/31	14/14	32/32	119/31	0
2009	8	151 /112	0	59/28	92/84	0	0
2010	10	101/95	34/7	17/14	84/81	34/7	0
2011	16	172/95	495/140	16/12	156/83	495/140	0
2012	39	438/200	487/177	347/118	91/82	487/177	0
2013	12	625/518	83/46	420/353	205/165	83/46	0
2014	11	108/94	41/41	46/33	62/61	41/41	0
Total		1641/1160	1259/442	919/572	722/588	1259/442	0

Notă. Datele sunt prezentate în baza registrului de evidență a Serviciului Completare și evidență a colecțiilor

Tabelul A1.7 Materiale didactice achiziționate de la Editura „Tehnica” a U.T.M. (anterior SERM) în anii 1994 – 2013

Perioada de referință	Volumul documentelor u.m./titlu
1994	5193/52
1995	7126/64
1996	9581/86
1997	7112/81
1998	8282/80
1999	6072/68
2000	8196/83
2001	8214/78
2002	12167/99
2003	14326/119
2004	9626/88
2005	14530/141
2006	15290/139
2007	10653/105
2008	9039/80
2009	7001/67
2010	14472/141
2011	8115/97
2012	9455/92
2013	3971/86
Total	188421/1846

Tabelul A1.8 Colecțiile și achiziția în anii 1991 – 2013

Perioada de referință	Colecții (total) u.m.	Achiziții u.m.
1991	1012788	74938
1992	994294	60880
1993	1029418	51804
1994	1036659	25946
1995	1049543	20701
1996	1088975	20259
1997	1069010	20598
1998	1103227	15367
1999	1117651	15290
2000	1116965	15060
2001	1161170	49901
2002	1165784	21410
2003	1152641	25627
2004	1152160	16130
2005	1154514	22318
2006	1180289	26946
2007	1198615	22213
2008	1220329	22183
2009	1218747	12917
2010	1227139	21014
2011	1212196	14547
2012	1143488	15530
2013	1019791	9358
Total	-	600 937

Tabelul A1.9 Structura achiziției în anii 1994 – 2013 (u.m.)

Perioada de referință	Achiziții ex./titl.	Documente/categorii						Documente/ținut			Documente/limbă		
		Cărți	Reviste	Ziare (seturi)	Ediții speciale	Autoref. teze	Indic. metod.	Publ. științifice	Publ. didactice	Lit-ra artistică	Limba română	Limbi străine	Limba rusă
1994	25946	18651	1110	70	335	92	5193	5250	13511	158	16502	602	1547
1995	20701	11911	1864	80	154	80	7126	2557	8541	93	9688	677	826
1996	20259	9382	820	67	228	82	9581	6034	12907	203	8152	974	256
1997	20598	8902	2415	66	7	121	7112	2658	5271	162	5733	799	2360
1998	15367/1441	7414	709	78	50	93	8282	1282	5876	256	6262	615	537
1999	15290/1295	8572	486	57	77	50	6072	219	8167	186	7545	467	560
2000	15060/1587	7045	832	70	44	67	8196	1259	5598	188	4354	2091	600
2001	49901/1811	6447	1633	94	33033	128	8214	918	4019	49	3796	529	661
2002	21410/2133	7643	1241	69	64	155	12167	2858	18126	189	16891	2107	2412
2003	25627/1551	8017	1525	60	213	258	14326	3173	22396	58	20545	2366	3739
2004	16130/1807	4696	1417	54	317	243	9626	6917	8880	190	11289	1067	3774
2005	22318/1932	6217	1298	62	180	31	14530	3486	18832	196	16733	744	4841
2006	26946/1939	9995	1474	74	20	64	15290	3947	22791	184	19652	824	6446
2007	22213/1808	9333	2013	55	51	87	10653	4850	17246	117	16776	514	4927
2008	22183/1273	10167	2085	89	142	86	9039	4892	17261	30	14820	708	6655
2009	12917/1522	4306	1207	72	48	72	7001	3380	9465	72	8692	1020	3205
2010	21014/1862	7685	1740	61	256	70	14472	4597	16271	146	15113	328	5513
2011	14547/1446	5675	1507	65	165	52	8115	5053	8885	609	11434	403	2710
2012	15530/1252	4120	1443	67	173	127	9455	3137	12254	139	11417	606	3507
2013	9358/1371	3404	1495	62	118	306	3971	3553	5705	100	6867	473	2016

Tabelul A1.10 Structura colecțiilor în anii 1998 – 2013 (u.m.)

Perioada de referință	Colecții	Documente/categorii						Documente/conținut			Documente/limbă		
		Cărți	Reviste	Ziare (seturi)	Ediții speciale	Autoref. teze	Indic. metod.	Publ. științifice	Publ. didactice	Lit-ra artistică	Limba română	Limba rusă	Limbi străine
1998	1103227	741084	109602	1093	87708	2490	150158	301398	625721	24779	170693	558635	10183
1999	1117651	748135	110543	1166	87785	9689	156312	302554	632630	24071	178754	558635	10746
2000	1116965	746276	111375	1236	87886	1469	156048	303141	634535	24095	180576	558074	11131
2001	1161170	750250	113432	374	121117	1597	174400	353205	783890	24075	278958	856419	25793
2002	1165784	748346	111047	367	121080	1752	183195	346864	794410	24226	294482	843419	27886
2003	1152641	750820	107572	347	94629	2010	197530	318209	810163	24230	314697	808984	29227
2004	1152160	738638	108989	401	94723	2253	207156	320120	807620	24420	325986	813695	25091
2005	1154514	725239	110003	458	94903	2284	221627	299311	831169	24034	340664	782889	30961
2006	1180289	734053	111453	532	94952	2348	236917	303012	853025	24218	359900	788585	31770
2007	1198615	739576	113408	568	95003	2435	247570	306357	867923	24335	376325	790178	32113
2008	1220329	749274	115493	657	95145	2521	257168	311048	884916	24365	391012	796502	32815
2009	1218747	739275	116700	729	95193	2593	264169	303905	890429	24413	396497	788813	33437
2010	1227139	734759	118073	790	95449	2663	275302	306936	897181	23022	410638	782707	33794
2011	1212196	730629	119580	855	95449	2985	263449	299367	889198	23631	419855	760321	32020
2012	1143488	708091	120222	922	94907	3112	216125	290142	829576	23770	428130	682792	32566
2013	1019791	708256	54136	705	30640	3710	220096	281395	718843	19553	378949	612848	27994

Tabelul A1.11 Dinamica înregistrărilor bibliografice anuale în catalogul electronic în anii 2007 – 2013

Elemente de referință	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Titluri total	2401	3020	2233	2926	4388	4828	1653
Documente total u.m.	16740	15972	11811	16634	18531	17482	4776
Titluri noi	854	715	899	1257	843	744	797
Documente noi u.m.	8084	9965	4305	6558	2972	4447	2921
Titluri retrospective	1547	2305	1334	1669	3545	4084	-

Tabelul A1.12 Prezentarea catalogului electronic în anii 2007-2013 (înregistrări total la sfârșit de an)

Perioada de referință	Înregistrări bibliografice (titluri)				
	Cărți	Publicații seriale	Documente electronice	Descrieri analitice	Total
2007	8740	280	21	56	9097
2008	11616	355	31	115	12117
2009	13697	378	40	225	14340
2010	16495	430	45	296	17266
2011	19769	464	51	1370	21654
2012	24221	472	127	1662	26482
2013	23467	499	136	2543	26645

Tabelul A1.13 Asistența Informațională. Statistica activității de bază pe anii 1991-2013

Perioada de referință	Utilizatori	Intrări	Documente împrumutate u.m.	Referințe bibliografice	
				Total	Tematice
1991	721	6098	41535	6113	3158
1992	700	6060	46076	6320	3320
1993	700	6040	69230	6320	3300
1994	703	6018	47350	6219	3218
1995	707	6025	61783	6223	3786
1996	703	4330	44322	5835	3505
1997	809	3280	25256	4890	2900
1998	980	4252	27138	4904	3106
1999	1108	6288	49420	6100	4000
2000	1108	9320	60450	6180	4070
2001	1090	9340	69450	6220	4090
2002	1600	12040	87300	7220	4480
2003	1040	9280	75280	7208	4350
2004	980	6105	52000	7257	4350
2005	795	5330	47360	7180	4270
2006	910	6650	88030	7254	4330
2007	880	6030	101660	7243	4320
2008	930	5800	102820	7395	4420
2009	960	6270	110265	7243	4320
2010	990	7130	128420	7482	4322
2011	970	6110	83300	8001	4951
2012	820	4340	47610	7770	4130
2013	660	2990	28180	4820	2780

Tabelul A1.14 Indicii principali ai împrumutului (Împ.) în anii 1996-2013 (u.m.)

Anii de referință	Împ. total	Împ.lit. didactice	Împ.lit. științifice	Împ. interbibliotecar
1996	508894	322107	58371	363
1997	446654	360062	129007	397
1998	538016	418429	117497	129
1999	579059	429683	140194	99
2000	739532	496965	212122	22
2001	847313	580395	236488	55
2002	933318	615497	273824	74
2003	994854	667387	287116	74
2004	736834	500541	228339	113
2005	735490	518920	179118	112
2006	881932	558467	233255	68
2007	905943	586716	310477	82
2008	893185	604132	276080	86
2009	910190	586716	310477	109
2010	940801	512142	414709	156
2011	901688	535255	390988	188
2012	710089	477676	225445	44
2013	686906	499182	182997	66

Tabelul A1.15 Împrumutul publicațiilor în limba română în anii 2003-2013 (u.m.)

Anii de referință	Împ. publicațiilor	Procentaj împrumut
2003	449980	45,2
2004	342616	46,5
2005	340822	46,3
2006	379452	43,0
2007	398995	44,7
2008	383881	43,0
2009	390920	42,9
2010	402838	42,8
2011	394650	44,0
2012	345433	48,6
2013	348349	50,7

Tabelul A1.16 Indicii principali de utilizare a bibliotecii în anii 1991-2013

Anii de referință	Utilizatori	Intrări (vizite) total	Intrări per utilizator	Împ. publ. total (u.m.)	Împ. publ. per utilizator (u.m.)
1991	12712	300684	23,7	611670	48,1
1992	12244	311829	25,5	620663	50,7
1993	9244	256906	27,8	582400	63,0
1994	9000	250000	27,8	485000	54,0
1995	13853	249681	18,0	485016	35,0
1996	13972	253268	18,1	508894	36,4
1997	13820	278020	20,1	496654	36,0
1998	14380	287000	20,0	538016	37,4
1999	15361	335589	22,0	579059	37,7
2000	11755	440919	37,5	739532	63,0
2001	12394	496700	40,0	847313	68,4
2002	13366	534567	40,0	933318	70,0
2003	14062	571874	40,7	994854	70,7
2004	15195	442077	29,0	736834	48,5
2005	17395	455090	26,2	735490	42,3
2006	21521	528677	24,6	881932	41,0
2007	22971	525086	23,0	905943	39,4
2008	23209	508650	22,0	893185	38,5
2009	22197	522770	23,6	910190	41,0
2010	21285	530385	25,0	940801	44,2
2011	18500	529421	28,6	901688	49,0
2012	17718	430630	24,3	710089	40,1
2013	14536	405659	28,0	686906	47,3

Ordine (IPC)

ПРИКАЗ

169

КИШИНЕВСКОМУ ПОЛИТЕХНИЧЕСКОМУ ИНСТИТУТУ

№ 68-ок

25 сентября 1964 года

В целях более глубокого изучения работы библиотеки и руководства ее работой

Назначить Совет библиотеки Кишиневского политехнического института в следующем составе:

- Фролов Н.П. - доктор экономических наук, профессор, председатель Совета
- Ланге В.Н. - кандидат физико-математических наук, доцент, зам. председателя
- Кердиваренко М.А. - кандидат химических наук, доцент, зам. председателя
- Войцеховский В.А. - и.о. доцента
- Новак В.А. - кандидат экономических наук, доцент
- Рязанцев К.К. - кандидат технических наук, доцент
- Голочалова О.П. - зав. библиотекой политехнического института
- Булюбаш Д.Г. - проректор политехнического института по заочному отделению
- Цвицкинский И.В. - кандидат технических наук, доцент
- Карпенко В.И. - кандидат исторических наук, преподаватель
- Беспалова Л.Н. - старший преподаватель

Ректор политехнического института

С. Радауцан

ПРИКАЗ

169

КИШИНЕВСКОМУ ПОЛИТЕХНИЧЕСКОМУ ИНСТИТУТУ

№ 68-ок

25 сентября 1964 года

В целях более глубокого изучения работы библиотеки и руководства ее работой
Назначить Совет библиотеки Кишиневского политехнического института в следующем составе:

- Фролов Н.П. - доктор экономических наук, профессор - председатель Совета
- Ланге В.Н. - кандидат физико-математических наук, доцент, зам. председателя
- Кердиваренко М.А. - кандидат химических наук, доцент, зам. председателя
- Войцеховский В.А. - и.о. доцента
- Новак В.А. - кандидат экономических наук, доцент
- Рязанцев К.К. - кандидат технических наук, доцент
- Голочалова О.П. - зав. библиотекой политехнического института
- Булюбаш Д.Г. - проректор политехнического института по заочному отделению
- Цвицынский И.В. - кандидат технических наук, доцент
- Карпенко В.И. - кандидат исторических наук, преподаватель
- Беспалова Л.Н. - старший преподаватель

Ректор политехнического института

С. Радауцан

ПАВЛОВУ Александру Михайловну - с месячным окладом 75 руб. с
13 августа 1964 г.

Библиотекарями:

- ЧЕРНЕНКО Нину Петровну - с месячным окладом 65 руб. с
1 августа 1964 г.
- ФЭТУ Екатерину Артемовну - с месячным окладом 65 руб. с
17 августа 1964 г., с двухне-
дельным испытательным сроком.
- ХИБОВСКУЮ Татьяну Ивановну - с месячным окладом 65 руб. с
17 августа 1964 г., с двухнедель-
ным испытательным сроком.
- СОСНОВСКУЮ Антонину Никифоровну - с месячным окладом 65 руб. с
13 августа, с двухнедельным ис-
пытательным сроком.
- БАЛАН Галину Филипповну - с месячным окладом 65 руб. с
17 августа, с двухнедельным ис-
пытательным сроком.
- ТУМЕНЮК Екатерину Дмитриевну - с месячным окладом 65 руб. с
1 сентября 1964 г.
- ШАНЯ Галину Семеновну - с месячным окладом 65 руб. с
17 августа 1964 г. с двухнедель-
ным испытательным сроком.
- АКАРЕНКО Ольгу Александровну - с месячным окладом 65 руб. с
17 августа 1964 г.

П Р И К А З

ПО КИШИНЕВСКОМУ ПОЛИТЕХНИЧЕСКОМУ ИНСТИТУТУ

№ 131-р

3/ августа 1966 года

В целях обеспечения своевременного использования последних достижений науки и техники в учебном процессе и в научно-исследовательской работе, а также успешного решения задач, поставленных перед профессорско-преподавательским составом по вопросам постановки научно-технической информации всей системы изучения, обобщения и распространения отечественного и зарубежного передового опыта п р и к а з ы в а ю:

1) организовать при библиотеки института ежемесячно "Дни информации".

2) Каждой кафедре выделить одного информатора из числа научных сотрудников, которые будут сообщать сотрудникам кафедры о всех новинках, вести отраслевые библиографические картотеки на кафедрах.

3) "Дни-информации" в сентябре - декабре провести в следующие дни:

23 сентября

21 октября

18 ноября и

16 декабря.

РЕКТОР ИНСТИТУТА
Доцент

Кишинев
С. РАДАУЦАН

DATE CRONOLOGICE

1964, mai – emiterea deciziei Ministerului Învățământului Public al RSSM despre transmiterea către Institutul Politehnic din Chișinău a fondurilor de publicații de la Universitatea de Stat din Chișinău și Institutul Agricol

1964, iunie - numirea în funcție a șefului bibliotecii (Olga Golocialova)

1964, august – aprobarea de către Ministerul Învățământului Public al RSSM a structurii și statelor bibliotecii

1964, august – angajarea personalului bibliotecii (20 persoane)

1964, septembrie – deschiderea bibliotecii pentru utilizatori, împrumutul completelor de manuale

1965 – deschiderea bibliotecilor la catedre

1965 – începutul schimbului inter-bibliotecar

1965 – crearea fișierului „Institutul Politehnic din Chișinău”

1965 – inițierea instruirii biblioteconomico-bibliografice a studenților

1966 - deschiderea filialei bibliotecii la facultățile de Construcții

1966 – crearea sectorului pentru relațiile cu publicul (sector de masă)

1966 – inițierea serviciului „Ziua de Informare”

1966 – începutul expedierii referințelor bibliografice exercitate de bibliotecă în exterior

1966 – crearea cabinetului metodic; exercitarea funcției de asistență metodică pentru 7 biblioteci ai școlilor de învățământ mediu special

1968 – constituirea fondului de materiale editate la IPC (lucrări didactice, autoreferatele tezelor de doctor)

1968 – deschiderea bibliotecilor itinerante la căminele studențești

- 1969** – editarea primilor indici bibliografici „Economia industriei Moldovei”, „Sisteme automatizate de dirijare a producției”
- 1970** – deschiderea filialei bibliotecii la Facultatea Inginere Economică
- 1971** – elaborarea primului plan de dezvoltare a bibliotecii în perspectivă, pe anii 1971-1975
- 1971** – delimitarea deservirii studenților cursurilor mici
- 1971** – instituirea serviciului „consultața bibliotecarului la catalog”
- 1972** – inițierea serviciului „Ziua Specialistului”
- 1972** – exercitarea funcției de centru metodic pentru 46 biblioteci ai școlilor de învățământ mediu special
- 1973** – organizarea deservirii cititorilor în baza carnetului unic de cititor
- 1974** – demararea primei cercetări științifice a bibliotecii cu tema „Studierea și formarea intereselor cititorilor instituției de învățământ tehnic superior”
- 1975** – transmiterea funcției IPC de asigurarea informațională a procesului de cercetare către bibliotecă; crearea sectorului de Informare Tehnico-științifică (din a. 1980 – serviciu)
- 1975** – implementarea în sălile de lectură a metodei de deservire „accesul liber la raft”
- 1976** – constituirea filialei bibliotecii (inițial, serviciu de ramură) la Facultatea Inginerie Mecanică
- 1978** – lansarea serviciului Ziua Diplomantului (ulterior, Săptămâna și Semestrul Diplomantului)
- 1978** – implementarea metodei de protecție a colecțiilor – „Lunarul asigurării integrității colecțiilor bibliotecii”
- 1978** – trecerea bibliotecii la categoria a doua de remunerare a muncii
- 1979** – numirea în post a noului director al bibliotecii - Ina Rotari

1979 – constituirea filialei bibliotecii (inițial, serviciu de ramură) la Facultatea Tehnologii Alimentare

1979 – organizarea Zilei Bibliotecii, în pavilionul Politehnica, la EREN al RSSM; expedierea exponatelor (materiale metodico-bibliografice și promoționale) la EREN al URSS

1980 – constituirea serviciului Colecția de literatură științifică; intrarea bibliotecii în drept de apartenență la categoria bibliotecilor științifice, cu noua denumire – Biblioteca Tehnico-științifică

1981 – asigurarea patronajului metodic pentru 14 biblioteci ai școlilor medii de specialitate

1982 - constituirea filialei bibliotecii (inițial, serviciu de ramură) la Facultatea Construcții Urbane și Arhitectură

1987 - constituirea filialei bibliotecii (inițial, serviciu de ramură) la Facultatea Electrofizică și Radioelectronică

1987 – desemnarea patronajului metodic (ultima reorganizare)) pentru 9 biblioteci ai școlilor medii speciale cu profil tehnic

1988 - constituirea filialei bibliotecii (inițial, serviciu de ramură) la Facultatea Energetică

1988 – lichidarea comisiei ideologice

1990 – lichidarea serviciului ideologico-educativ

1991 – emiterea Ordinului Rectorului „Despre eliminarea din colecțiile BTȘ a literaturii de-actualizate moral” (ordin nr. 199-p din 17.05.1991)

1992 – numirea în post a noului director al bibliotecii – Maria Ciobanu (în bază de concurs)

1992 – implementarea CZU pentru întreg fondul documentar

1992 – editarea Buletinului bibliografic

1992 – începutul recepționării de proporție a donațiilor de carte

1992 – aderarea la ABRM

1994 – finanțarea de către Fundația SOROS a proiectului de automatizare a bibliotecii

1994 – editarea biobibliografiei primului rector al IPC – Sergiu Rădăușan

1999 – finanțarea de către Fundația SOROS a unui proiect nou de automatizare „Rețeaua informațională a bibliotecii UTM”

2003 – numirea în post a directorului Zinaida Stratan (în bază de concurs)

2003 – instalarea softului Q SERIES; lansarea catalogului electronic

2003 – aderarea la Consorțiul eIFL Direct Moldova (actual, REM); recepționarea bazelor de date EBSCO

2004 – crearea paginii WEB a bibliotecii www.library.utm.md; plasarea pe site a catalogului electronic

2004 – aderarea la proiectul național SIBIMOL

2004 – conferința științifică a bibliotecii, dedicată aniversării a 40 de ani de la fondarea UTM

2004 – editarea biobibliografiei rectorului UTM, acad. Ion Bostan (ediția a doua – **2009**)

2004 – editarea bibliografiei „Publicații ale profesorilor și cercetătorilor UTM. 1964 2004” (ediția a doua – **2010**, ediția a treia – **2014**)

2005 – lansarea pe WEB a expoziției virtuale

2005 – lansarea campaniei cultural-educative anuale „Orizontul profesiilor ingineresti”

2006 – crearea bibliotecii electronice (colecțiile „Cărți scanate”, „Materiale editate la UTM”)

2006 – prima atestare a angajaților bibliotecii pentru obținerea gradelor de calificare

2007 – crearea clubului literar „Ora de vârf”

2008 – lansarea campaniei de promovare a conceptului accesului deschis la informația științifică

2010 – organizarea campaniei – „Anul lecturii la UTM”

2010 – lansarea pe site a serviciului electronic de referință „Întreabă bibliotecarul”

2010 – recepționarea cu titlu de donație a colecției personale a prof., ing. Titu-Marius I.

Băjenescu din Elveția

2012 –audierea cursului de formare profesională continuă „Utilizarea calculatorului pentru bibliotecari” (21 angajați ai bibliotecii, 132 ore; asigurarea predării cu resurse interne)

2013-2014 – asigurarea predării cursurilor de formare profesională pentru bibliotecarii bibliotecilor de colegiu (două cursuri)

2014 – organizarea manifestărilor interactive cu utilizatorii: „Integrarea Europeană a RM”, „Integrarea europeană și perspectivele Moldovei”, „Misiunea și rolul oficiului Consiliului Europei în Moldova”, cu participarea lectorilor din instituțiile de resort

2014 – lansarea primei „Nocturne a bibliotecilor din Republica Moldova” (în colaborare cu ABRM)

2014 – Adunarea colectivului bibliotecii cu prilejul Jubileului de 50 de ani ai UTM și a BTȘ; înmânarea colaboratorilor de către rector, acad. I. Bostan a distincțiilor „Medalia jubiliară 50 ani ai UTM”, „Insigna de Onoare”, „Diplome de merit”

2014 – „Conferința Jubiliară a BTȘ cu genericul Biblioteca universitară – în context istoric și al schimbărilor actuale”

LISTĂ DE ACRONIME

ABRM	– Asociația Bibliotecarilor din Republica Moldova
BȘ a US „A. Russo”	– Biblioteca Științifică a Universității de Stat din Bălți „A. Russo”
BȘ ASEM	– Biblioteca Științifică a ASEM
BBK	– Clasificarea Bibliotecar-Bibliografică
BȘC „A. Lupan” AȘM	– Biblioteca Științifică Centrală a AȘM
BCU USM	– Biblioteca Centrală Universitară a USM
BM „B. P. Hasdeu”	– Biblioteca Municipală „B. P. Hasdeu” din Chișinău
BȘM USMF „N. Testemițanu”	– Biblioteca Științifică a Universității de Stat de Medicină și Farmaceutică „N. Testemițanu”
BNRM	– Biblioteca Națională a Republicii Moldova
BOPI	– Buletinul oficial al proprietății intelectuale
BRȘA UASM	– Biblioteca Republicană Științifică Agricolă a Universității Agrare de Stat din Moldova
BRTȘ	– Biblioteca Republicană Tehnico Științifică a INCE al AȘM (Institutul Național de Cercetări Economice al Academiei de Științe din Moldova)
BTȘ	– Biblioteca Tehnico-științifică a UTM
CBN	– Consiliul Biblioteconomic Național
CE	– catalogul electronic
CID AGEPI	– Centrul de Informare și Documentare AGEPI

CNC	– Camera Națională a Cărții
CZU	– Clasificarea Zecimală Universală
DIB ULIM	– Departamentul Informațional-biblioteconomic a ULIM
EREN	– Expoziția realizărilor economiei naționale
FCIM	– Facultatea de Calculatoare, Informatică și Microelectronică
FE	– Facultatea Energetică
FEF	– Facultatea Electrofizică
FIMCM	– Facultatea de Inginerie în Management și Construcția de Mașini
FIMM	– Facultatea Inginerie și Management în Mecanică
FIU	– Facultatea Industrie Ușoară
FRE	– Facultatea Radioelectronică
FTMIA	– Facultatea Tehnologie și Management în Industria Alimentară
FUA	– Facultatea Urbanism și Arhitectură
ILL	– abonamentul inter-bibliotecar
IPC	– Institutul Politehnic din Chișinău
MO	– Monitorul Oficial
REM	– Resurse Electronice pentru Moldova
SIBIMOL	– Sistemul integrat al bibliotecilor informatizate din Moldova
SNB	– Sistemul Național de Biblioteci
USC	– Universitatea de Stat din Chișinău
USM	– Universitatea de Stat din Moldova
UTM	– Universitatea Tehnică a Moldovei
БКБ	– Библиотечно-библиографическая классификация

ДОР	– Дифференцированное обслуживание руководства
ИПКИР	– Институт повышения квалификации информационных работников
ИРИ	– избирательное распространение информации
КПИ	Кишиневский политехнический институт
НТБ	Научно-техническая библиотека